

Správa
o poľnohospodárstve a potravinárstve
v Slovenskej republike 2003

Podrobné znenie

OBSAH

I. SITUÁCIA POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA V ROKU 2002.....	1
1. Hlavné charakteristiky vývoja národného hospodárstva.....	1
2. Postavenie slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva v národnom hospodárstve a medzinárodnom porovnaní.....	2
3. Hlavné výrobné faktory.....	4
3.1. Poľnohospodárska pôda.....	4
3.2. Kapitálová vybavenosť.....	5
3.3. Ľudské zdroje.....	11
4. Trh výrobných vstupov a výrobných faktorov.....	14
4.1. Trh s hlavnými výrobnými vstupmi do poľnohospodárstva.....	14
4.2. Trh s pôdou a cena pôdy.....	15
4.3. Trh práce.....	17
5. Poľnohospodárska výroba a agropotravinársky trh.....	19
5.1. Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie.....	19
5.1.1. Rastlinná výroba.....	19
5.1.2. Živočíšna výroba.....	26
5.1.3. Domáca produkcia a spotreba základných poľnohospodárskych komodít.....	34
5.2. Výroba potravín.....	34
5.3. Kvalita potravín.....	37
5.4. Spotreba potravín.....	40
5.5. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu.....	42
5.6. Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami.....	44
5.7. Vývoj konkurencieschopnosti poľnohospodárskej a potravinovej produkcie.....	49
5.8. Medzinárodné porovnanie vybraných ukazovateľov poľnohospodárskej výroby.....	53
6. Výroba obnoviteľných druhotných zdrojov energie a nepotravinárske využitie poľnohospodárskych surovín.....	61
7. Vzťah poľnohospodárstva k životnému prostrediu.....	62
8. Ekonomické výsledky.....	63
8.1. Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu.....	63
8.2. Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe.....	64
8.2.1 Výsledky hospodárenia právnických osôb.....	66
8.2.2 Výsledky hospodárenia fyzických osôb.....	79
8.2.3 Výsledky hospodárenia malých a stredných podnikov.....	81
8.3. Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle.....	82
8.4. Závery vyplývajúce z hodnotenia ekonomických výsledkov.....	87
9. Stav podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárstve, poľnohospodárskych službách a potravinárskom priemysle.....	89
10. Organizácia štátnej správy.....	91
11. Výskum, vzdelávanie, poradenstvo, informatika, štatistika.....	93
12. Samosprávne a záujmové organizácie.....	99
II. AGRÁRNA POLITIKA V ROKU 2002.....	101
1. Legislatívne opatrenia.....	101
2. Inštitucionálne zabezpečenie agrárnej politiky vrátane finančných transferov.....	105
3. Pozemkové úpravy a úprava vlastníckych a užívacích pomerov k pôde.....	110
4. Podporné opatrenia v poľnohospodárstve a potravinárstve.....	111
4.1. Organizácia trhu a podpora trhových cien.....	111
4.2. Priame platby	112
4.3. Podpora znevýhodnených oblastí	114
4.4. Environmentálne platby	115
4.5. Podpora vstupov	116
4.6. Všeobecné služby	118
4.7. Opatrenia na podporu rozvoja vidieka	120

4.8. Opatrenia v oblasti daní, úverov a poistenia	121
4.9. Podpora spracovateľov a spotrebiteľov potravín	127
4.10. Zhodnotenie podporných opatrení agrárnej a potravinovej politiky.....	128
5. Hodnotenie podpôr podľa metodiky OECD.....	129
5.1 Súhrnná podpora slovenského poľnohospodárstva.....	129
5.2 Produkčná podpora podľa vybraných komodít.....	130
6. Zahraničná obchodná politika.....	131
7. Medzinárodná spolupráca.....	132
8. Príprava na vstup do Európskej únie.....	135
8.1. Výsledky rokovaní o prístupí SR k EÚ v kapitole 7 "Poľnohospodárstvo"	135
8.1.1. Predpokladaný dopad výsledkov prístupových rokovaní na slovenské poľnohospodárstvo po vstupe do EÚ.....	139
8.2. Príprava inštitúcií pre uplatnenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ.....	146
8.3. Zahraničná pomoc.....	148
III. NÁVRHY OPATRENÍ NA REALIZÁCIU AGRÁRNEJ POLITIKY V ROKU 2004 A PREHĽAD HLAVNÝCH NARIADENÍ EÚ (PLATNÁ LEGISLATÍVA) PRI UPLATŇOVANÍ SPOLOČNEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ POLITIKY	156
IV. VÝCHODISKÁ PRE ROZPOČET ROKU 2004	160
PRÍLOHY	
TABUĽKY	

I. SITUÁCIA POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA V ROKU 2002

1. Hlavné charakteristiky vývoja národného hospodárstva

V roku 2002 pokračovalo zrýchľovanie makroekonomickej výkonnosti slovenskej ekonomiky. Hrubý domáci produkt bol o 4,4 % reálne vyšší ako v roku 2001 pri zvýšení pridanej hodnoty o 4,3 %. Z celkového HDP vytvoril súkromný sektor 88,9 %, čo je o 5,2 percentuálneho bodu (p.b.) viac ako v roku 2001. Na strane dopytu bol medziročný prírastok HDP ovplyvnený rastom zahraničného dopytu o 5,9 % a domáceho dopytu o 4,7 %.

Medziročný vývoj hlavných ukazovateľov ekonomiky SR

Tabuľka č. 1

Ukazovateľ	Merná jednotka	2001	2002
Tempo rastu HDP			
- v bežných cenách	zmena v %	8,9	8,5
- v stálych cenách	zmena v %	3,3	4,4
Miera inflácie ¹⁾	zmena v %	7,3	3,3
Miera nezamestnanosti ²⁾	%	19,2	18,5
Saldo zahraničného obchodu	mld. Sk	-102,2	-96,6
Saldo štátneho rozpočtu	mld. Sk	-44,4	-51,6
Saldo štátneho rozpočtu k HDP	v %	-4,6	-4,8
Bežný účet platobnej bilancie k HDP	v %	-8,6	-8,2
Hrubý fixný kapitál (s. c.)	zmena v %	11,6	-0,9
Prílev priamych zahraničných investícií	mld. Sk	59,2	160,9*
Priame zahraničné investície spolu	mld. Sk	229,1	248,5*
Priemerná nomin.mes.mzda ³⁾	Sk	12 365	13 511
Rast priem. nomin.mes.mzdy ³⁾	zmena v %	8,2	9,3
Rast priem. reál. mes.mzdy ³⁾	zmena v %	0,8	5,8
Výmenný kurz	Sk/USD	48,3	45,3
Výmenný kurz	Sk/EUR	43,3	42,7
Diskontná sadzba	%	8,8	7,9
Úroková miera	%	10,4	8,7

Prameň: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2002, ŠÚ SR

Menový prehľad 02/2003, www.nbs.sk

Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚ SR

Štatistická ročenka SR 2002, ŠÚ SR

*- údaj k 30. 9. 2002

- 1) v priemere za obdobie (počítaná zo spotrebiteľských cien; do roku 2001 na báze roku 1995, od roku 2002 na báze roku 2000)
- 2) podľa výberového zisťovania pracovných síl
- 3) vrátane odhadu zamestnancov u živnostníkov (bez podnikateľského príjmu)
- 4) stav ku koncu obdobia; údaj MF SR; súčasťou príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu na rok 2002 sú aj príjmy a výdavky, ktoré v roku 2001 boli zahrnuté v štátnych fondoch; údaj roku 2002 je neporovnateľný s predchádzajúcimi rokmi

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

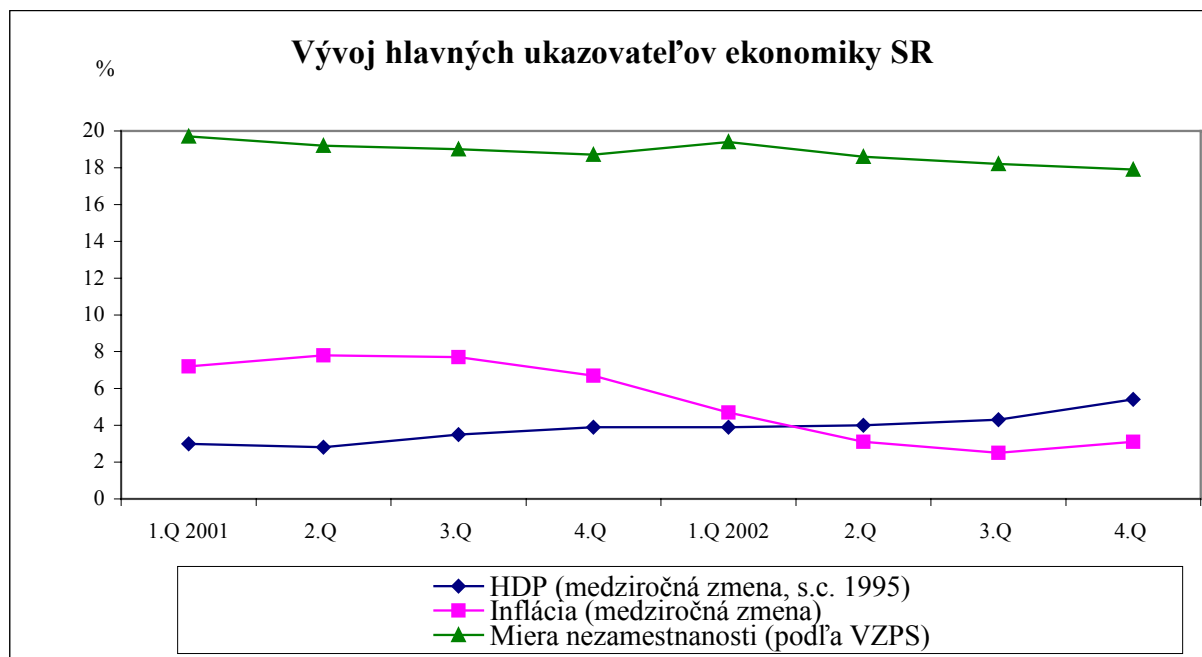
Zmiernila sa tendencia medziročného rastu inflácie zo 7,3 % na 3,3 % pri zvýšení regulovaných cien o 6 % a jadrovej inflácie o 2,1 %. Zamestnanosť sa v priemere za rok zvýšila oproti roku 2001 o 0,2 % a miera nezamestnanosti klesla o 0,7 p.b. na 18,5 %. Priemerná reálna mesačná mzda sa medziročne zvýšila o 5,8 %, čo bola oproti roku 2001 rýchlejšia dynamika o 5,0 p.b. v dôsledku vyššieho prírastku nominálnej mzdy a miernejšej dynamiky rastu spotrebiteľských cien.

Tvorba hrubého fixného kapitálu v s.c. sa medziročne znížila o 0,9 %, čo ovplyvnil najmä pokles tvorby nových fixných aktív (o 1,7 %) a zvýšenie úbytku použitého investičného majetku (o 6,3 %). Nadobudnutý použitý investičný majetok vzrástol o 28,2 %.

Exportná výkonnosť ekonomiky (meraná podielom vývozu tovarov a služieb v s.c. na HDP) medziročne klesla na 72,8 % (o 1,2 p.b.), dovozná náročnosť na 79,9 % (o 2,6 p.b.) a podiel pasívneho salda ZO na HDP na 7,1 % (o 1,4 p.p.), pričom jeho úroveň medziročne klesla o 7,2 mld. Sk a dosiahla 76,5 mld Sk.

Celkový schodok štátneho rozpočtu tvoril 4,8 % z HDP a deficit bežného hospodárenia 3,5 %.

Graf č. 1

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

2. Postavenie slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva v národnom hospodárstve a medzinárodnom porovnaní

Z porovnania medziročných zmien participácie poľnohospodárstva na dosiahnutých základných národohospodárskych ukazovateľoch vyplýva, že:

- poľnohospodárstvo aj potravinárstvo zvýšilo svoj podiel na tvorbe HDP v stálych i bežných cenách, pri znížení podielu dotácií do poľnohospodárstva na HDP,
- napriek miernemu zvýšeniu účasti poľnohospodárstva na celkovej medzispotrebe vzrástol jeho podiel na národohospodárskej pridanej hodnote,
- pokračujúci pokles zamestnancov v poľnohospodárstve sa prejavil na znížení odvetvia poľnohospodárstva na celkovej zamestnanosti, ktoré bolo sprevádzané prehĺbením disparity v priemernej mzde na úroveň 73,7 %-nú úroveň NH,
- zatiaľ čo podiel poľnohospodárstva na tvorbe hrubého fixného kapitálu takmer stagnoval, vo výrobe potravín, nápojov a spracovaní tabaku sa významne zvýšil (z 2,41 % na 3,26 %),
- pokračovala tendencia poklesu účasti agropotravinárstva na zápornom salde zahraničného obchodu SR, čo ovplyvnilo zníženie odvetvia na celkovom dovoze pri nepatrnom zvýšení jeho podielu na celkovom vývoze.

Podiel poľnohospodárstva na základných ukazovateľoch národnej ekonomiky

Tabuľka č. 2

Ukazovateľ	Podiel na HDP v %	
	2001	2002
HDP spolu	100	100
z toho:- pôdohospodárstvo	4,10	4,16
-- poľnohospodárstvo	3,69	3,76
- priemysel spolu	24,39	24,24
-- potravinárstvo	2,49	2,57
- stavebníctvo	4,61	4,95
- služby	58,22	53,65
Podiel dotácií do poľnohospodárstva na HDP SR	0,93	0,71
Podiel poľnohospodárstva na:		
- medzispotrebe v b.c.	3,24	3,27
- medzispotrebe v s.c.	3,49	3,71
- tvorbe hrubého fixného kapitálu	2,98	3,07
- pridanej hodnote v b.c.	4,09	4,18
- pridanej hodnote v s.c.	4,69	5,05
- zamestnanosti	5,56	5,23
- priemernej mzde	76,63	73,72
- salde zahraničného obchodu	19,7	19,13
- dovoze	5,99	5,70
-- vývoze	3,68	3,70

Prameň: prepočty VÚEPP s použitím nasledovných prameňov údajov:

a) Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2002, ŠÚ SR

b) MP SR (dotácie)

c) Makroekonomické ukazovatele štvrťročných NÚ a pridaná hodnota, ŠÚ SR

d) Štatistická ročenka SR 2002, ŠÚ SR

e) Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚ SR

f) Colná štatistika

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Z porovnania pozície **slovenského poľnohospodárstva a poľnohospodárstva krajín CEFTA** v národnom hospodárstve vyplýva, že po Rumunsku dosiahlo Slovensko najvyšší podiel na tvorbe hrubej pridanej hodnoty (HPH), ale z hľadiska zamestnanosti spolu s Maďarskom nasledovalo Česko s najnižším podielom na zamestnanosti.

Vývoj podielu poľnohospodárstva* na tvorbe HPH a zamestnanosti v krajinách CEFTA

Tabuľka č. 3

Krajina	Podiel v %			
	HPH		celk. zamestnanosti	
	2001	2002	2001	2002
Česko	4,3	3,7	4,8	4,8
Maďarsko	4,3	-	6,3	6,2
Poľsko	3,8	3,2	19,1	19,3
Rumunsko	14,8	13,1	42,3	36,5
Slovinsko	3,3	-	10,3	9,1
Slovensko	4,1	4,2	6,2	6,2

Prameň: CESTAT Statistical Bulletin za 4. štvrťrok 2002, Český štatistický úrad

Poznámka:*vrátane poľovníctva, lesného hospodárstva a rybolovu

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Podielom dovozu agropotravinárskych komodít na celkovom zahraničnom obchode patrilo Slovensko medzi krajiny s najvyšším podielom na dovoze, ale z hľadiska vývozu nasledovalo Rumunsko s najnižším podielom agropotravinárskych komodít na celkovom vývoze. To je významný signál pre zintenzívnenie vývozu a jeho podpory a potrebu zvýšenia našej výrobkovej konkurenčnej schopnosti.

Podiel agropotravinárskeho obchodu krajín CEFTA v zahraničnom obchode

(v %)

Tabuľka č. 4

Krajina	2001		2002	
	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz
Česko	4,4	3,5	4,6	3,2
Maďarsko	2,9	7,5	3,0	6,8
Poľsko	5,9	7,8	5,6	7,5
Rumunsko	7,2	3,1	5,7	2,7
Slovinsko	5,8	3,6	5,7	3,5
Slovensko	5,4	3,1	5,2	3,2

Prameň: CESTAT Statistical Bulletin za štvrtý štvrťrok 2002, Český štatistický úrad

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

3. Hlavné výrobné faktory

3.1. Poľnohospodárska pôda

V roku 2002 došlo k znižovaniu výmery poľnohospodárskej pôdy v dôsledku úbytku ornej pôdy, chmeľníc, viníc, záhrad a ovocných sádov. Zvýšila sa výmera trvalých trávnych porastov (TTP), čím sa opätovne znížilo percento zornenia, ktoré dosiahlo 58,78%.

Celkom ubudlo 1 055 ha poľnohospodárskej pôdy. V súčasnosti nie sú dostupné oficiálne štatistické informácie o hodnote ubudnutej pôdy. Pri jej ocenení priemernou cenou poľnohospodárskej pôdy na Slovensku činila hodnota úbytku pôdy 40,02 mil. Sk.

Výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v SR

Tabuľka č. 5

Druh pozemku	Výmera v ha		Index v %
	k 31.12.2001	k 31.12.2002	2002/2001
Poľnohospodárska pôda	2 439 408	2 438 353	99,96
Orná pôda	1 441 164	1 433 204	99,45
percento zornenia	59,08	58,78	99,49
Trvalé trávne porasty	874 417	881 857	100,85
Chmeľnice	647	601	98,84
Vinice	27 370	27 053	99,57
Záhrady	77 509	77 415	99,88
Ovocné sady	18 301	18 223	99,57

Prameň: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR, Úrad geodézie, kartografie a katastra

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Š. Buday, PhD.)

V roku 2002 sa zalesnilo 517 ha, na občiansku a bytovú výstavbu sa použilo 322 ha, priemyselnú výstavbu 33 ha a na iné investičné akcie 110 ha poľnohospodárskej pôdy.

Úbytky poľnohospodárskej pôdy z PPF podľa charakteru jej nepoľnohospodárskeho použitia

v ha
č. 6

Tabuľka

Účel použitia:	Úbytok poľnohospodárskej pôdy v ha		Rozdiel
	rok 2001	rok 2002	2002–2001
Výstavba spolu	448	491	43
- priemyselná	32	33	1
- bytová a občianska vybavenosť	248	322	74
- poľnohospodárska	15	12	-3
- vodohospodárska	17	14	-3
- iné investičné účely	136	110	-26
Ťažba	18	19	1
Ostatné úbytky spolu	1384	1 295	-89
- zalesňovanie	435	517	-82
- ostatné účely	949	778	-171
Úbytky celkom	1 850	1 805	-45

Prameň: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR, Úrad geodézie, kartografie a katastra

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Š. Buday, PhD.)

Podrobnejší prehľad o úbytkoch pôdy podľa účelu jej použitia v jednotlivých krajoch SR uvádza tabuľka P 1.

3.2. Kapitálová vybavenosť

Hodnota hmotného a nehmotného investičného majetku v poľnohospodárstve vrátane poľnohospodárskych služieb sa v roku 2002 nepatrne znížila. Napriek zvýšenej investičnej aktivite poľnohospodárskych podnikov (14,4 %), v dôsledku podpory modernizácie ako aj zvýšených dotácií na bonifikáciu úrokov z investičných úverov od komerčných bánk (216,2 %), sa nepodarilo znížiť opotrebovanosť investičného majetku, ktorá dosiahla 50,2 % s medziročným prehĺbením o 0,83 bodu. To svedčí o nedostatočnej miere investovania aj keď investície medziročne vzrástli o 1,2 mld. Sk na 9,8 mld. Sk, čím dosiahli najvyššiu úroveň po roku 1990.

Graf č. 2

Vypracoval: VÚEPP

Okrem dopravných prostriedkov investície medziročne vzrástli do všetkých skupín majetku, najviac do základného stáda a ťažných zvierat (19,2 %) a do strojov a zariadení (15,7 %). Zahraničné

zdroje financovania sa síce šesťnásobne zvýšili, najmä do budov a strojov, ale naďalej bol ich podiel na obstaraných investíciách zanedbateľný (0,86 %).

Nehmotný a hmotný investičný majetok, investície v poľnohospodárstve a v poľnoh. službách ¹⁾

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 7

Ukazovateľ	Spolu			z toho zahraničné zdroje		
	2001	2002	Index 2002/01	2001	2002	Index 2002/01
NHIM (v obstarávacích cenách)	86 345	86 140	99,76	-	-	-
Oprávky k NHIM	42 603	43 216	101,44	-	-	-
Obstarané hmotné investície	8 551	9 782	114,40	13,08	83,74	640,21
z toho - budovy a stavby	2 566	2 934	114,34	0,50	47,01	-
- stroje a zariadenia	2 795	3 233	115,67	5,58	31,40	562,72
- dopravné prostriedky	626	476	76,04	-	0,26	-
- zákl. stádo a ťažné zvieratá	2 186	2 605	119,17	6,96	5,07	72,84
Opotrebovanosť inv. majetku v %	49,34	50,17	-	-	-	-
Zostatková hodnota NHIM	43 742	42 924	98,13	-	-	-

Prameň: ŠÚ SR

¹⁾ predbežné údaje za podniky s 20 a viac zamestnancami

V rámci hmotného investičného majetku poľnohospodárstvo disponovalo nasledovnými **ustajňovacími a skladovacími kapacitami** pre hlavné druhy hospodárskych zvierat a plodín.

Kapacity poľnohospodárskych objektov k 31.12.2002

Tabuľka č. 8

Druh objektov	Kapacita v ks zvierat	Druh objektov	Kapacita v t
Ustajňovacie objekty pre:		Sklady pre:	
– hovädzí dobytok	849 591	– obilniny	2 761 621
– ošípané	1 637 078	– zemiaky	274 502
– hydinu	17 615 191	– ovocie	35 537
– ovce	336 339	– zeleninu	39 947
– kone	4 882	Manipulačné priestory pre:	
	v m ³	– pozberovú úpravu ovocia	13 585
Silážne priestory	6 337 096	– pozberovú úpravu zeleniny	11 374
Senážne veže	201 646		

Prameň: Stroje a zariadenia v poľnohospodárstve k 31.12.2002, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Ševčíková, CSc.)

Z hľadiska celkového počtu ustajňovacích objektov pre jednotlivé druhy zvierat sa v roku 2002 **využívalo** pre hovädzí dobytok v priemere 79 % objektov, (dojnice 80 %, odchov mladého HD vrátane teliat 78,6 %, výkrm HD vrátane teliat 76,9 %), ošípané v priemere 84,2 % (prasnice 85,1 %, predvýkrm a výkrm ošípaných 83,5 %), ovce 86,2 % a hydinu 88,7 %.

Vývoj počtu vybraných **poľnohospodárskych strojov** po roku 1993 (tabuľka P 2) potvrdzuje pokračujúci pokles celkového počtu strojov a ich nedostatočnú obnovu. Tento vývoj má za následok stále rastúci trend priemerného veku strojov, ktorý sa nepodarilo zmeniť ani napriek podporným opatreniam štátu v uplynulých rokoch.

Dokumentujú to hodnoty priemerného veku strojov, ktoré boli vypočítané v rámci riešenia kontraktnej úlohy medzi MP SR a TSÚP Rovinka: „Pasportizácia používanej techniky v poľnohospodárstve SR k 31.12.2001“, v rámci ktorej boli spracované údaje z 1 334 poľnohospodárskych subjektov z celej SR, z toho bolo 523 družstevných podnikov (39,2 %),

321 spoločností s ručením obmedzeným (24,2 %), 51 akciových spoločností (3,8 %), a 391 súkromne hospodáriacich roľníkov (29,2 %). Svoju identifikáciu neuviedlo 48 subjektov (3,6 %). Celkove bolo v uvedenom súbore poľnohospodárskych subjektov analyzovaných 85 652 strojov a zariadení, z toho 77617 strojov používaných v rastlinnej výrobe a 8 035 strojov a zariadení pre živočíšnu výrobu.

Vývoj priemerného veku vybraných poľnohospodárskych strojov

Tabuľka č. 9

Typ stroja	Rok					
	1995	1997	1999	2000	2001	2002
Kolesové traktory	11,19	11,92	12,29	12,47	13,52	13,3
Kombajny	11,47	11,66	12,01	12,08	13,10	13,1
Lisy	9,85	11,51	12,24	12,10	12,9	11,5
Rezačky samohybné	10,53	11,92	11,76	12,21	13,07	13,1
Postrekovače	8,40	8,94	9,68	9,56	10,04	10,3
Sejačky	8,69	9,35	9,99	10,20	10,59	10,5
Pluhy	9,8	10,8	11,45	11,38	12,65	10,1
Žacie lišty	8,76	11,24	12,67	12,81	11,42	10,4
Samozberacie vozy	11,07	12,13	12,73	12,52	13,87	13,3
Rozmetadlá PH	8,85	9,15	10,27	10,52	10,83	10,6
Rozmetadlá MH	10,39	11,74	12,15	12,49	13,85	13,9
Prívesy traktorové	12,15	13,00	13,31	13,33	14,54	13,8
Obracač – zhrňovač	8,08	9,02	9,03	8,97	9,3	9,2
Nakladače	10,72	11,76	12,47	12,38	13,25	13,1

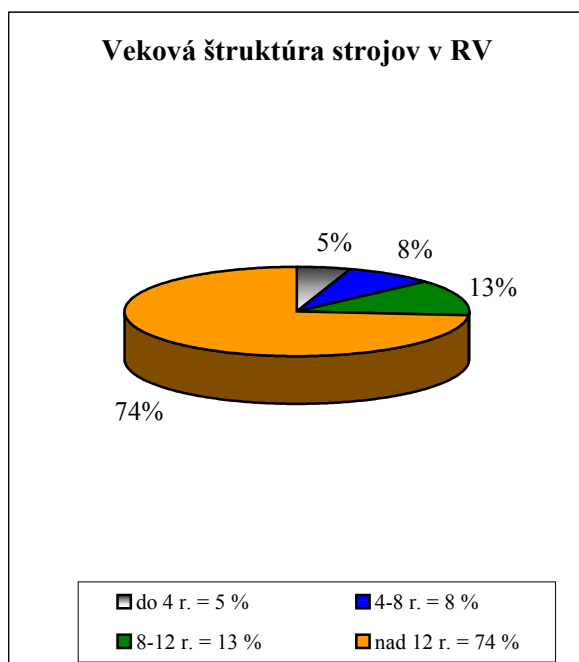
Prameň: TSÚP Rovinka

Vypracoval: Ing. F. Zacharda, CSc.

Ak považujeme za relevantnú vekovú hranicu 8 rokov, ako hranicu ekonomického odpisovania v zmysle Zákona č. 366/1999 Z.z., príloha č. 2, o odpisovaní základných prostriedkov aj za hranicu fyzického opotrebenia, tak podiel strojov pre RV vo veku do 8 rokov bol 13,2 % a podiel strojov starších ako 8 rokov bol 86,8 %. To znamená, že v porovnaní s výsledkami pasportizácie z roku 1996, kedy bolo 77 % strojov starších ako 8 rokov, vzrástol tento podiel takmer o 10 percentuálnych bodov.

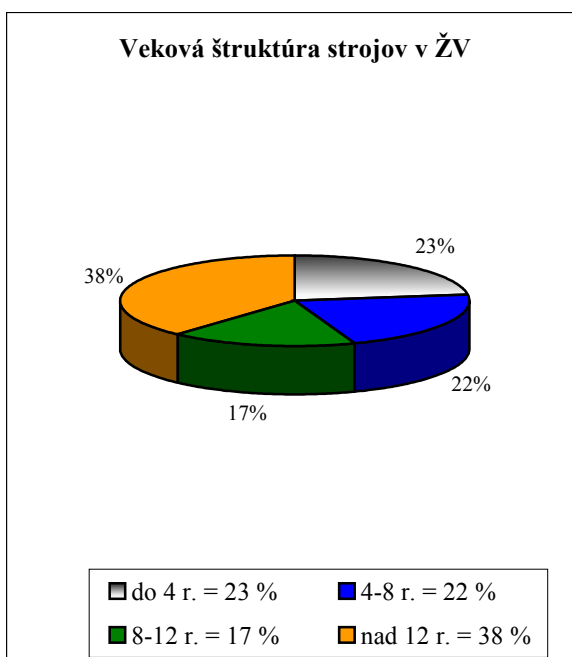
Podiel strojov a zariadení v ŽV do 8 rokov bol 44,5 % a nad 8 rokov bol 55,5 %. V porovnaní s rastlinnou výrobou je situácia v mechanizácii živočíšnej výroby podstatne priaznivejšia.

Graf č. 3

Prameň: TSÚP Rovinka
Vypracoval: TSÚP Rovinka

Graf č. 4

Prameň: TSÚP Rovinka
Vypracoval: TSÚP Rovinka

Pri uvedenej vekovej štruktúre používaných strojov a zariadení v rastlinnej a živočíšnej výrobe je priemerný vek strojov v rastlinnej výrobe 12,9 roka a v živočíšnej výrobe je 9,22 roka. Stupeň fyzického opotrebenia u strojov v rastlinnej výrobe je 62 % nad hranicou normovanej životnosti strojov a v živočíšnej výrobe je 15 % nad hranicou normovanej životnosti.

Veková štruktúra jednotlivých typov poľnohospodárskych strojov a zariadení je značne rozdielna, čo potvrdzuje nasledujúci prehľad.

Veková štruktúra základných strojov RV

Tabuľka č. 10

Stroj	Veková kategória [%]			
	do r. 4	4-8 r.	8-12 r.	nad 12 r.
Traktory	4,6	6,1	10,9	78,4
Obilné kombajny	3,6	9,9	10,7	75,8
Samoh. rezačky	4,1	8,1	12,8	75,0
Pluhy	5,5	10,8	16,3	67,4
Sejačky	11,9	21,3	20,2	46,0
Rozmetadlá PH	14,7	17,3	18,2	49,8
Postrekovače	15,3	19,2	20,3	45,2
Obracač-zhrňovač	22,5	22,7	16,9	37,9
Lisy	6,7	11,9	14,9	66,5
Zberacie vozy	3,1	5,9	15,4	75,6
Nakladače	5,4	5,6	14,7	74,3
Prívesy traktorové	0,5	2,2	8,4	88,9
Sušiarne	5,6	11,3	8,6	74,5

Prameň: TSÚP Rovinka
Vypracoval: Ing. F. Zacharda, CSc.,

Obnova techniky u všetkých typov strojov je absolútne nedostatočná, keď priemerná ročná obnova za posledných 10 rokov bola u traktorových prívesov 0,41 %, rozmetadiel MH 0,88 %, zberacích vozov 0,96 %, nakladačov 1,06 %, zberačov zemiakov 1,36 %, traktorov 1,37 %, samohybných rezačiek 1,37 %, sadzačov zemiakov 1,37 %, lisov 1,56 %, nakladačov samohybných 1,59 %, zberačov cukrovej repy 1,80 %, kombajnov 1,84 %, pluhov 1,85 %, rozmetadiel PH 3,03 %, žacích líšt 3,34 %, sejačiek 3,39 %, postrekovačov 3,94 %, obracačov – zhrňovačov 5,48 %.

Z uvedeného vyplýva, že úroveň obnovy techniky nepostačuje na zastavenie nepriaznivého trendu nárastu priemerného veku strojov. Z výpočtu potreby investícií na ročnú obnovu techniky, (pri ktorom sa vychádzalo zo zákona 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov, podľa ktorého doba odpisovania základných prostriedkov pri normálnom režime odpisovania je 8 rokov) vyplynulo, že potreba investícií na ročnú obnovu techniky je na minimálnej hranici 12 356,4 mil. Sk. To znamená, že potreba investícií do strojov a zariadení (bez stavieb) je v prepočte 5 062 Sk.ha⁻¹ p.p. Pre porovnanie v Nemecku dosiahli investície do technických zariadení a strojov v roku 2000/01 hodnotu 199 EUR.ha⁻¹ poľnohospodárskej pôdy, čo v prepočte na Sk predstavuje asi 8 360 Sk.ha⁻¹ p.p. Pre reálne porovnanie v slovenskom poľnohospodárstve boli strojné investície vynaložené v roku 2001 vo výške 4 598 mil. Sk, čo v prepočte znamená len 1 883 Sk.ha⁻¹ poľnohospodárskej pôdy. Tento rozdiel jednoznačne poukazuje na príčiny zaostávania v obnove techniky, čo je negatívnym faktorom v schopnosti konkurovať so slovenskými poľnohospodárskymi komoditami na európskych i svetových trhoch.

Potravinársky priemysel

Vo výrobe potravín, nápojov a v spracovaní tabaku nastalo v roku 2002 mierne zrýchlenie dynamiky investovania. Objem obstaraných investícií medziročne vzrástol o 17,2 % a dosiahol 9 971 mil. Sk.

Nehmotný a hmotný investičný majetok, investície vo výrobe potravín, nápojov a v spracovaní tabaku ¹⁾ (OKEČ 15,16)

v mil. Sk

Tabuľka č. 11

Ukazovateľ	Spolu			z toho financované zo zahraničných zdrojov		
	2001	2002	Index 2002/01	2001	2002	Index 2002/01
Nehmotný a hmotný investičný majetok	56 297	60 897	108,17	-	-	-
Oprávky k NHIM	27 100	31 744	117,14	-	-	-
Úhrn obstaraných investícií	8 508	9 971	117,20	84,19	47,66	56,54
Obstarané hmotné investície	8 291	9 701	117,29	84,19	46,32	55,02
z toho - budovy a stavby	2 079	1 833	88,17	2,23	-	-
- stroje a zariadenia	4 598	6 198	134,80	68,99	45,10	65,37
- dopravné prostriedky	689	834	121,04	-	1,22	-
Opotrebovanosť NHIM v %	48,14	52,13	-	-	-	-

Prameň: ŠÚ SR

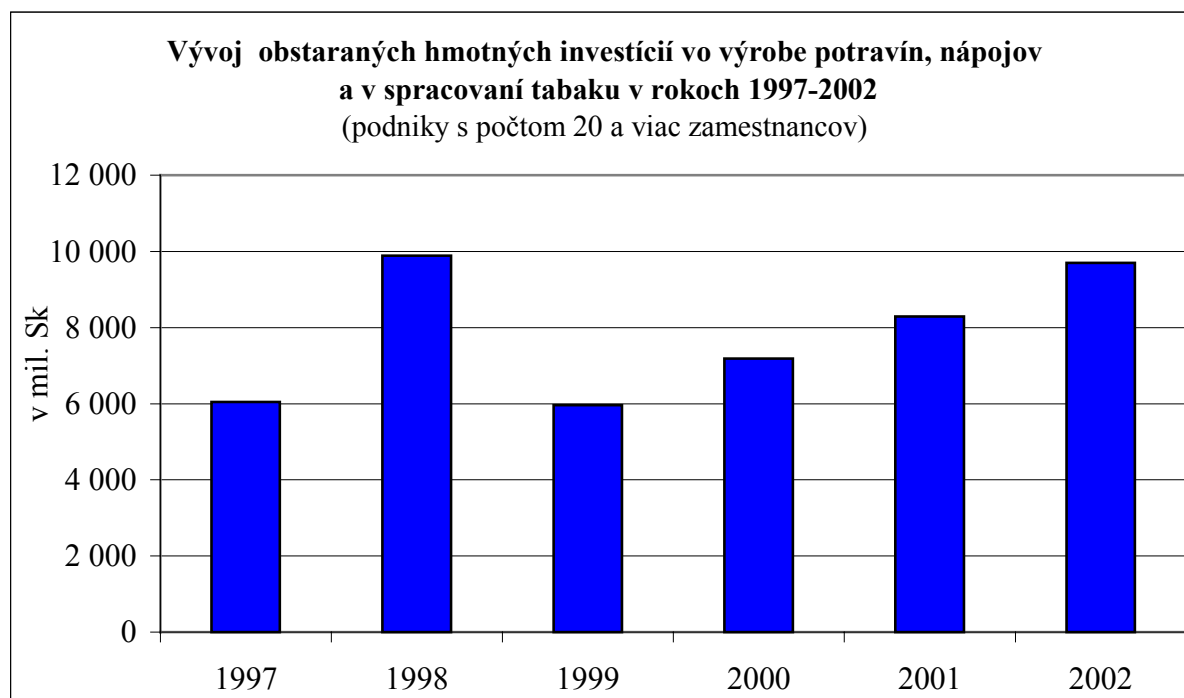
Pozn.: NHIM = nehmotný a hmotný investičný majetok odpisovaný (v obstarávacej cene)

Indexy sú počítané z hodnôt v tis. Sk

¹⁾ predbežné údaje za podniky s 20 a viac zamestnancami

Z hľadiska štruktúry hmotných investícií sa zvýšilo investovanie do strojov a zariadení (34,8 %) a dopravných prostriedkov (21 %), naopak znížilo do budov a stavieb.

Financovanie investícií zo zahraničných zdrojov, ktoré sa použili prevažne na obstaranie strojov a zariadení, sa znížilo o 43,5 % a predstavovali len 0,47 % z úhrnu obstaraných investícií.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Využitie výrobných kapacít

V roku 2002 podniky potravinárskeho priemyslu SR disponovali dostatočným počtom výrobných kapacít. Ich využitie bolo komoditne veľmi diferencované .

Najvyššie využitie kapacít sa dosiahlo pri výrobe: výrobkov z hydiny (130,6 %), čokoládových cukrovíniek a čokolády (113,1 %) a jedlých rastlinných tukov (110,1 %).

Využitie ďalších výrobných kapacít už nedosahovalo 100 % a bolo nasledovné:

- **v intervale 90,1-100,0 %:** výroba prírodných a ostatných syrov, spracovanie cukrovej repy, spracovanie olejnatých semien, výroba jatočnej hydiny, mäsových výrobkov, sladu,
- **v intervale 80,1–90,0 %:** výroba piva, trvanlivého pečiva, mäsových konzerv,
- **v intervale 70,1-80,0 %:** výroba tavených syrov, zomelku pšenice, nečokoládových cukrovíniek,
- **v intervale 60,1-70,0 %:** výroba octu, jatočných ošipáných, pšeničného pečiva, mrazených zeleninových výrobkov, cestovín, sušeného mlieka,
- **v intervale 50,1-60,0 %:** výroba liehovín a destilátov, zomelku raže, konzumného baleného mlieka, minerálnych vôd a sódiaviek, výroba nealkoholických sladených nápojov, spracovanie mlieka, výroba kyslomliečnych výrobkov,
- **pod 50 % :** výroba sterilizovanej zeleniny (49,2 %), chleba (47,3 %), rafinovaného liehu (45,7 %), droždia (42,4 %), mliekarenského masla (41,7 %), jatočného hovädzieho dobytku (41,3 %), vína (36,6 %), kvasenej kapusty (34,3 %), hotových konzervovaných jedál (29,2 %), surového liehu (21,5 %), mrazených ovocných výrobkov (10,6 %), sterilizovaných kompótov (3,6 %).

Najvýraznejšie medziročné zvýšenie využitia kapacít nastalo vo výrobe čokoládových cukrovíniek a čokolády (o 50,8 bodu), výrobkov z hydiny (o 35,1 bodu), mäsových konzerv (o 20,6 bodu), zomelku raže (o 20,3 bodu) a **najviac pokleslo** využitie najmä vo výrobe droždia (o 205,4 bodu), minerálnych vôd a sódiaviek (o 38,0 bodu), sterilizovaných kompótov (o 36,4 bodu), nealkoholických sladených nápojov (o 25,1 bodu), mrazených zeleninových výrobkov (o 19,1 bodu),

tavených syrov (o 14,7 boda), kvasenej kapusty (o 12,8 boda), hotových konzervovaných jedál (o 12,0 boda), surového liehu (o 10,2 boda).

Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách potravinárskeho priemyslu a ich využití sú v tabuľke P 3.

3.3. Ľudské zdroje

Počet zamestnancov

Na základe výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) ŠÚ SR vykázal v roku 2002 v poľnohospodárstve 108,9 tis. pracujúcich, čo je o 2,5 tis. osôb (o 2,3 %) viac ako v predchádzajúcom roku. Počet mužov poklesol o 0,3%, ale počet žien vzrástol o 8,4%. Relatívna zamestnanosť na 100 ha p. p. sa zvýšila zo 4,4 v roku 2001 na 4,5 v roku 2002 (prepočet na výmeru k 31.12.).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom prišlo k zmenám v postavení pracujúcich v zamestnaní. Vzrástol podiel počtu zamestnancov (o 0,7 percentuálneho bodu) a poklesol podiel podnikateľov (vlastníci firiem, živnostníci, samostatne hospodáriaci roľníci) o 0,8 bodu. Počet vypomáhajúcich rodinných príslušníkov, ktorí v roku 2001 neboli evidovaní, predstavoval v tomto roku 0,1 tis. osôb.

V organizáciách s 20 a viac zamestnancami pracovalo v rastlinnej a živočíšnej výrobe 67 635 fyzických osôb (priemerný evidenčný počet), resp. 66 943 prepočítaných zamestnancov, čo bolo o 5,9 tis. osôb menej ako v roku 2001. Počet osôb pracujúcich na dohodu o pracovnej činnosti vzrástol z 8,6 tis. osôb na 9,7 tis. osôb, t. j. o 12,8%.

Celkový medziročný pokles zamestnancov dosiahol 8% a bol vyšší oproti predchádzajúcemu roku o 0,6 percentuálneho bodu pri odchode 5,8 tis. osôb z týchto organizácií. Pokles počtu zamestnancov charakterizuje pokles podielu robotníkov na celkovom počte zamestnancov zo 79,5% na 79,1% a podielu žien z 31,9% na 31,1%.

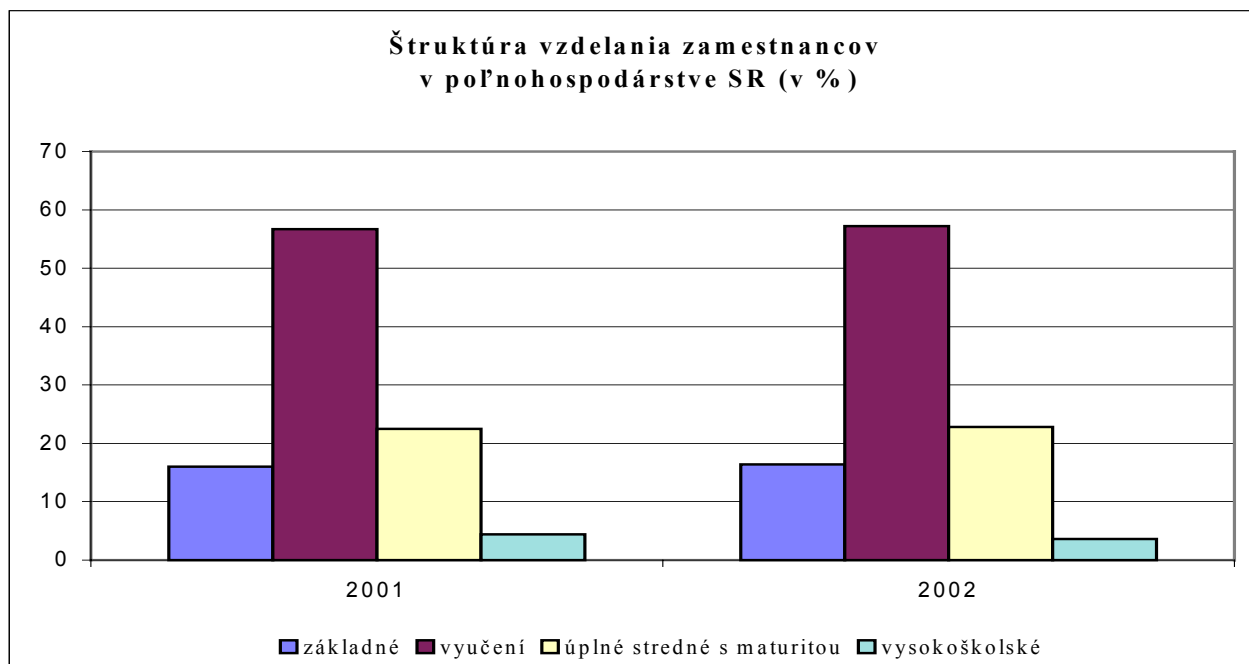
Zmeny v štruktúre pracujúcich z hľadiska **vzdelania** sa podľa VZPS prejavili tak ako v minulom roku najmä vzrastom podielu vyučených mužov, žien so základným vzdelaním a mužov s úplným stredným vzdelaním s maturitou. Poklesol podiel mužov s vysokoškolským vzdelaním. Tak ako v minulom roku absentovali v poľnohospodárstve pracujúci s bakalárskym a vedeckým vzdelaním a v tomto roku i pracujúci s vyšším odborným vzdelaním.

Štruktúra vzdelania zamestnancov v poľnohospodárstve SR (v %)

Tabuľka č.12

Vzdelanie	Rok 2001			Rok 2002		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Základné	16,0	12,7	23,4	16,4	12,0	25,7
Vyučení	56,7	64,3	38,6	57,2	66,8	37,4
Úplné stredné s maturitou	22,5	17,9	34	22,8	18,2	32,3
Vyššie odborné	0,4	0,4	0,6	-	-	-
Vysokoškolské	4,4	4,7	3,4	3,6	3	4,6
Spolu	100	100	100	100	100	100

Prameň: Výsledky výberového zisťovania pracovných síl, ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Medziročné zmeny zamestnancov z hľadiska **vekového zloženia** charakterizuje najmä takmer rovnaký pokles počtu zamestnancov vo veku medzi 50–54 rokov a 25–29 rokov a miernejší pokles vo vekovej kategórii 45–49. Napriek tomu v tomto vekovom rozpätí od 45–49 rokov pracovalo aj naďalej najviac osôb. Podiel najmladšej vekovej kategórie sa udržal na rovnakej úrovni a najpriaznivejšie sa vyvíjal podiel zamestnancov vo veku 20–24 a 30–34 rokov.

Rozdelenie zamestnancov poľnohospodárstva SR podľa veku

Tabuľka č. 13

Veková kategória	Podiel na celkovej zamestnanosti v %		Zmena v tis. osôb rok 2002-2001
	2001	2002	
15 –19	0,8	0,8	0,0
20-24	3,7	5,0	1,3
25-29	7,9	7,0	-0,9
30-34	11,8	12,9	1,1
35-39	13,2	13,5	0,3
40-44	13,9	14,6	0,7
45-49	19,7	18,9	-0,8
50-54	19,4	18,4	-1,0
55-59	7,8	7,9	0,1
60-64	0,8	0,7	-0,1
65 a viac	0,7	0,3	-0,4

Prameň: Výberové zisťovanie pracovných síl, 2001, 2002, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Z hľadiska **právnych foriem** hospodárenia agrárnu zamestnanosť v organizáciách s 20 a viac zamestnancami vytvárali obdobne ako v minulých rokoch predovšetkým poľnohospodárske družstvá (69,5%), s tendenciou mierneho poklesu v prospech podielu zamestnancov v obchodných spoločnostiach. Kým podiel zamestnancov v štátnych podnikoch stagnoval, v príspevkových organizáciách trend poklesu pokračoval a to výraznejšie ako v predchádzajúcom roku.

Podiel počtu zamestnancov podľa právnych foriem

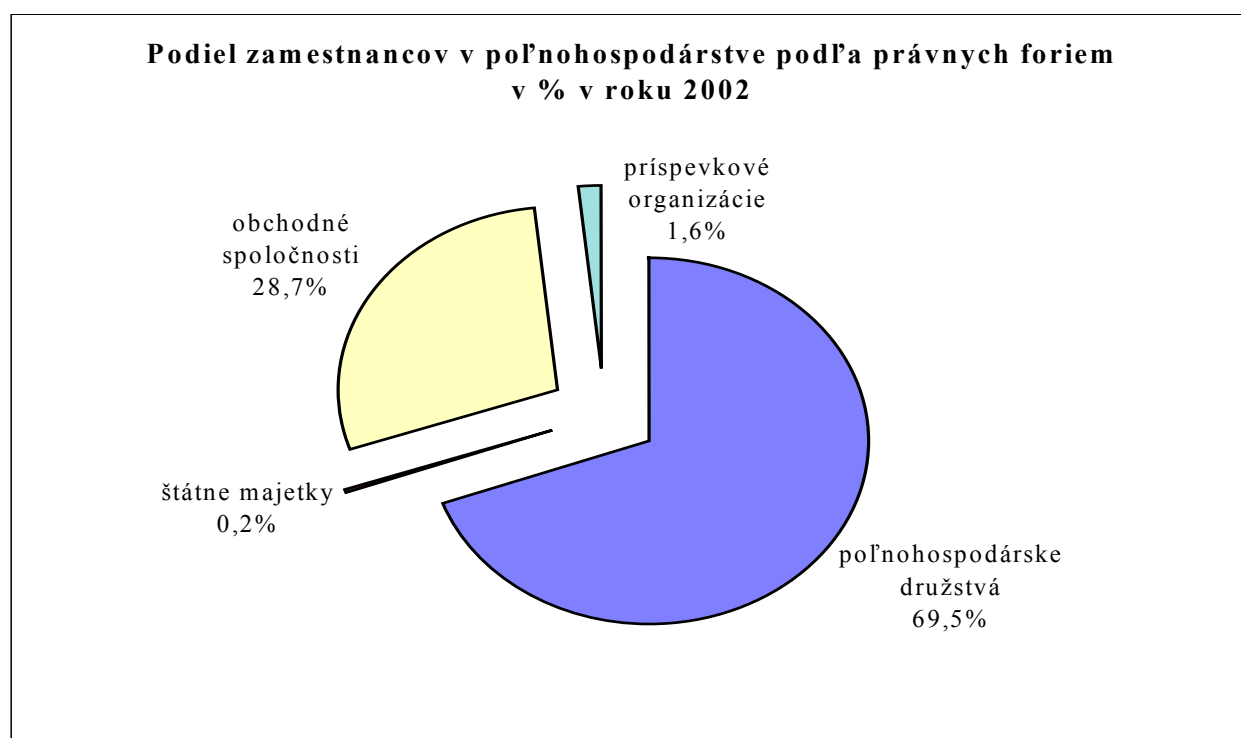
Tabuľka č.14

Právna forma	Počet zamestnancov spolu v roku 2001	Podiel v %	Počet zamestnancov spolu v roku 2002	Podiel v %	Rozdiel podielu 2002-2001 v %
Poľnohospodárske družstvá	51 167	69,6	47 030	69,5	-0,1
Štátne majetky	123	0,2	114	0,2	-
Obchodné spoločnosti	20 815	28,3	19 378	28,7	+0,4
z toho: a.s. a v.o.s.	8 832	12,0	8 157	12,1	+0,1
s.r.o.	11 983	16,3	11 221	16,6	+0,3
Príspevkové organizácie	1 378	1,9	1 107	1,6	-0,3
Poľnohospodárstvo spolu	73 483	100	67 629	100	-

Prameň: Štatistický štvrťročný výkaz o práci (Práca 2-04), CD MP SR, organizácie nad 20 zamestnancov

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Graf č. 7

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

V potravinárskom priemysle (výroba potravín) v organizáciách s 20 a viac zamestnancami pokračoval pokles priemerného evidenčného počtu zamestnancov (fyzické osoby) rýchlejšim tempom ako v predchádzajúcom roku. Počet zamestnancov sa znížil na 42 520 fyzických osôb (t. j. o 4,6%, resp. o 2 045 osôb), pri miernejšom poklese počtu žien o 2,7%, čím sa zvýšil podiel žien na celkovom počte zo 48,6% na 48,8%. Priemerný evidenčný počet robotníkov poklesol medziročne z 31 919 osôb na 30 314, čo predstavuje 5% menej ako v roku 2001. Dynamika poklesu počtu žien robotníčok na 13 782 osôb, bola oproti predchádzajúcemu roku oveľa miernejšia (2,3%).

Tendencia úbytku zamestnancov v organizáciách s 20 a viac zamestnancami bola v potravinárstve tak ako v predchádzajúcich rokoch pomalšia ako v poľnohospodárstve (4,6%), čo ovplyvnilo aj zmenu ich podielu na celkovej zamestnanosti. Kým podiel pracovníkov

poľnohospodárstva na celkovom evidenčnom počte zamestnancov národného hospodárstva poklesol z 5,6% v roku 2001 na 5,2% v roku 2002, v potravinárstve z 3,4% na 3,3%.

Vývoj priemerného evidenčného počtu zamestnancov v poľnohospodárstve, potravinárstve a vybraných odvetviach ekonomickej činnosti, vrátane úrovne miezd je uvedený v tabuľkách P 4-6.

4. Trh výrobných vstupov a výrobných faktorov

4.1. Trh s hlavnými výrobnými vstupmi do poľnohospodárstva

Situácia na trhu s **priemyselnými hnojivami a chemickými ochrannými prostriedkami** sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenila. Hlavný podiel na trhu s týmito komoditami (cca 80%) patril obchodnej spoločnosti Prefert a.s. a jej dcérskym spoločnostiam a zvyšných cca 20% predaja zabezpečovali menšie spoločnosti. Ponuka priemyslových hnojív bola v roku 2002 vyhovujúca. Objem predaja vo finančnom vyjadrení vzrástol o 3%, ale dynamika medziročného zvýšenia bola podstatne pomalšia, ako v predchádzajúcom roku, čo ovplyvnilo účelové viazanie použitých prostriedkov z kompenzácie sucha v roku 2000, hlavne na založenie úrody 2001. Výrobné náklady na priemyselné hnojivá sa medziročne zvýšili o 15–20% a ceny výrobcov priemyselných hnojív vzrástli o 5%. Množstvo dovozených hnojív pokleslo o 7,2% a vývozu o 4,5%. Spotreba priemyselných hnojív v čistých živinách v roku 2002 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 6% a chemických ochranných látok o 17%.

Rozdrobenosť výroby, predaja a dovozu **osív** pretrváva, čo je veľkou prekážkou zefektívňovania celého systému a možnosti presadiť sa na trhu s osivami. Približne 25% z celkového objemu nakúpených osív spolufinancoval spracovateľský priemysel (olejniny, cukrová repa a sladovnícky jačmeň).

Množiteľské plochy osív jednotlivých plodín medziročne poklesli pri obilninách o 7,4%, ďateľinovinách o 8,5%, tráv 0,3% a okopaninách o 4,2%. Nárast množiteľských plôch sa evidoval pri strukovinách o 6,3%, olejninách 25,5%. Plochy jednoročných krmovín sa zvýšili až na 3,8 násobok. Produkcia osív ozimín poklesla o 17,7%, s výnimkou triticales, kde sa produkcia zvýšila o 13,6%. Dovoz a vývoz osív rástol, s výnimkou repky a slnečnice, kde sa znížil dovoz o 4,7% a vývoz o 50,8%. Objem predaja certifikovaného osiva medziročne poklesol pri obilninách v rozpätí od 2,8% do 87,6%, s výnimkou jarnej pšenice (+ 40%) a kukurice na zrno (+200%). Nárast predaja certifikovaného osiva bol výrazný pri krmných strukovinách 59,9% a sadive zemiakov 29,9%. Medziročne výrazne poklesol objem predaja certifikovaného osiva pri ďateľinovinách o 60% a pri olejninách o 68%.

Vstupy do rastlinnej výroby sa distribuovali cez odberateľov poľnohospodárskych produktov. V ostatných prípadoch sa predaj hnojív, chemických ochranných prostriedkov, osív a sadív uskutočňoval cez dva až tri stupne.

Domáca ponuka **krmných zmesí (KZ)** prezentovaná ich výrobou medziročne vzrástla o 6,9%, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamená výrazné zdynamizovanie výroby tejto komoditnej skupiny. Na celkovej výrobe sa krmivársky priemysel podieľal 57,5% a samovýrobcovia 42,5%. Z celkovej výroby KZ sa pre ošípané vyrobilo 45,7%, pre hydinu 31,5%, pre hovädzí dobytok 21,6%, pre ovce 0,4% a pre ostatné zvieratá 0,7%.

Rozhodujúci, takmer 60%-ný podiel na trhu s krmivami mali bývalé poľnonákupy a zvyšok si zabezpečovali poľnohospodárske podniky vlastnou výrobou krmív. Ceny priemyselných krmív a krmných zmesí medziročne poklesli s výnimkou KZ pre prasiatka, prasnice a teľatá ktoré sa zvýšili v rozpätí od 630 Sk do 805 Sk na tonu, čo ovplyvnil pokles ceny základnej suroviny (obilnín). Ceny krmných zmesí u samovýrobcov boli v porovnaní s cenami krmných zmesí krmivárskeho priemyslu nižšie o 157 až 2 814 Sk za tonu, čo okrem výrobných cen vlastných obilnín ovplyvňuje aj komponentné zloženie KZ (kvalita).

Spotreba vstupov v poľnohospodárskej výrobe bola výrazne ovplyvnená vývojom cien a finančnými možnosťami prvovýrobcov poľnohospodárskych produktov.

V roku 2002 došlo k medziročnému **globálnemu poklesu cien dodávok vstupov do poľnohospodárstva** o 1,1 indexového bodu. Bolo to prvýkrát od začiatku procesu liberalizácie cien a ovplyvnili ho najmä nízke ceny dodávok z priemyslu prevádzkového charakteru a odklad zvyšovania regulovaných cien na rok 2003. Z regulovaných cien sa signifikantne zvýšili len poplatky za výkony spojov (15,1%).

Medziročné indexy cien vstupov do poľnohospodárstva

Tabuľka č. 15

Ukazovateľ	2000/99	2001/00	2002/01
Dodávky do poľnohospodárstva celkom	109,1	109,3	98,9
Dodávky z priemyslu	110,0	109,0	95,3
z toho: <i>prevádzkový charakter</i>	111,6	109,4	93,7
v tom: -energie a mazivá	129,6	108,8	84,5
-hnojivá a zlepšovadlá pôdy	103,5	111,6	103,0
-produkty na ochranu rastlín	107,2	102,5	100,6
-krmivá pre zvieratá	107,0	115,3	97,7
<i>investičný charakter</i>	101,0	106,6	103,1
-traktory	102,2	104,4	109,7
Dodávky z poľnohospodárstva	106,4	110,9	102,1
z toho: - osivá a sadba	102,6	105,0	105,5
- kŕmne obilniny	113,9	116,0	98,4
- služby	106,8	106,6	104,3

Prameň: ŠÚ SR – Indexy cien dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva v SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M.Brodová)

V skupine **dodávok z priemyslu prevádzkového charakteru** sa medziročne znížili hlavne ceny motorovej nafty (-25,9%), náhradných súčiastok poľnohospodárskych strojov a traktorov (-11,1%) a insekticidov (-5,5%). Na druhej strane najvyšší nárast cien sa potvrdil u vápna (6%), fungicidov (4,4%), dusíkatých (3,8%) a kombinovaných hnojív (2,9%).

V rámci **dodávok vstupov investičného charakteru** výrazne vzrástli ceny traktorov (9,7%) a ceny dodávok zo stavebníctva (o 8,5%).

Ceny **dodávok z odvetia poľnohospodárstva** smerujúce k poľnohospodárskym prvovýrobcem stúpli o 2,1%, čo ovplyvnili najmä vysoké ceny chovných a výkrmových zvierat (22,4%), osív olejní (24,2%) a strukovín (8,8%). Po minuloročnom prudkom cenovom náraste osív kŕmnej repy došlo v roku 2002 k ich výraznejšiemu poklesu (13,2%).

V rámci **služieb** dodávaných do poľnohospodárstva najvyšší rast cien zaznamenali ceny veterinárnych služieb (6,8%) a služieb v rastlinnej výrobe (4,7%).

4.2. Trh s pôdou a cena pôdy

Z doposiaľ zistených výsledkov sledovania rozvoja trhu s pôdou vyplýva, že trh s poľnohospodárskou pôdou na Slovensku je slabo rozvinutý. V roku 2002 bolo vykonané zisťovanie výmery a trhových cien predávanej pôdy vo vybraných šiestich okresoch SR, a to Dunajská Streda, Topoľčany, Rimavská Sobota, Liptovský Mikuláš, Michalovce a Svidník. V týchto okresoch sa uskutočnilo 1976 predajov s celkovou výmerou 2109,5442 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje len 0,63% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy evidovanej v katastri nehnuteľností vo vybraných okresoch.

Z celkovej výmery predanej **poľnohospodárskej pôdy** sa najviac pôdy predalo v okrese Dunajská Streda (68%) a Rimavská Sobota (14%) a najmenej v okrese Svidník (0,4%). Tomuto poradiu zodpovedá aj predaj **ornej pôdy** s podielom 60% v okrese Dunajská Streda, 21% Rimavská Sobota a 0,6% Svidník. Pri predaji **viníc** dominovali na ich celkovom predaji okresy Dunajská Streda (99%), Michalovce (0,4%) a Rimavská Sobota (15%). Sadov sa najviac predalo v okrese Dunajská Streda (52%), Topoľčany (30%) a Rimavská Sobota (15%). Pri predaji **trvalých trávnych porastov** (TTP) bol trh pomerne vyrovnaný v troch okresoch: Liptovský Mikuláš (38%), Rimavská Sobota

(26%) a Dunajská Streda (25%). Najnižšia predaná výmera bola zistená v okrese Michalovce (0,5%) z celkovej predanej plochy TTP.

Výmera predávanej pôdy podľa kultúr vo vybraných okresoch SR

Tabuľka č. 16

Okres	Výmera predávanej pôdy v m ²				
	PP	OP	vinice	Sady	TTP
Dunajská Streda	14 434 078	4 918 214	8 363 961	32 616	1 119 287
Topoľčany	1 300 918	862 709	782	18 909	418 518
Liptovský Mikuláš	1 988 054	328 882	0	0	1 659 172
Rimavská Sobota	2 857 527	1 687 956	4 043	9 396	1 156 132
Svidník	91 976	51 412	0	2 057	38 507
Michalovce	422 889	370 545	31 645	0	20 699
Vybrané okresy spolu	21 095 442	8 219 718	8 400 431	62 978	4 412 315

Prameň: VÚGK

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Š. Buday, PhD.)

Z medziregionálneho porovnania vyplýva, že čo do počtu sa najviac pozemkov predalo v okrese Dunajská Streda (813) a Liptovský Mikuláš (756). Ide o okresy s najrozvinutejšou poľnohospodárskou výrobou, resp. turistickým ruchom. Môže to však byť aj z dôvodu rozšírenia vlastnej záhrady či iného pozemku pre potrebu kupujúceho a nie pre podnikanie v poľnohospodárstve.

Trhová cena poľnohospodárskej pôdy za 1 m² bola v priemere Slovenska len 8,09 Sk. Sumárne údaje o predaji poľnohospodárskej pôdy vo vybraných okresoch a za SR a priemernej cene ukazujú na výraznú regionálnu diferenciaciu v predaji pôdy.

Sumárne údaje predaja poľnohospodárskej pôdy vo vybraných okresoch SR

Tabuľka č. 17

Okres	Počet pozemkov	Celková výmera [m ²]	Celková cena [Sk]	Priemerná cena [Sk/m ²]
Dunajská Streda	813	14 434 078	132 958 492	9,21
Topoľčany	157	1 300 918	10 191 874	7,83
Liptovský Mikuláš	756	1 988 054	21 902 744	11,02
Rimavská Sobota	97	2 857 527	2 144 644	0,75
Svidník	63	91 976	656 421	7,14
Michalovce	90	422 889	2 882 790	6,82
SPOLU vybrané okresy	1 976	21 095 442	170 736 965	8,09

Prameň: VÚGK

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Š. Buday, PhD.)

Najvyššia priemerná trhová cena za 1 m² poľnohospodárskej pôdy v rámci hodnotených regiónov bola v okrese Liptovský Mikuláš a Dunajská Streda a najnižšia v okresoch Rimavská Sobota, Michalovce a Svidník. Prekvapujúco vysoké hodnoty trhových cien boli zistené v okrese Liptovský Mikuláš u ornej pôdy (26,04 Sk/m²), aj keď ide o relatívne nízku výmeru predanej pôdy (328 882 m²). V pomere k ornej pôde boli niekoľkonásobne vyššie ceny u viníc v okrese Topoľčany (44,04 Sk/m²) a sádov v okrese Dunajská Streda (61,28 Sk/m²). Najvyššie priemerné trhové ceny trvalých trávnych porastov sa dosiahli v okresoch Michalovce (8,63 Sk/m²) a Liptovský Mikuláš (8,04 Sk/m²).

Pre trh s pôdou boli charakteristické najmä tieto skutočnosti:

- Predaj a kúpa poľnohospodárskych pozemkov sa zameriava najmä na pozemky s malými výmerami do 1000 m², väčšinou pre výstavbu alebo rozšírenie už vlastnených pozemkov a nie na trhovú produkciu poľnohospodárskych plodín.
- Trhové ceny u pozemkov s malými výmerami boli mnohonásobne vyššie ako úradné ceny pôdy, najmä v závislosti od druhu pozemkov.

- Najvyššia intenzita kúpno-predajných transakcií bola sústredená v poľnohospodársky najproduktívnejšom okrese Dunajská Streda a v podmienkach vhodných na turistický ruch v okrese Liptovský Mikuláš.
- Súčasná úroveň úradných cien pôdy sa v niektorých prípadoch značne líši od úrovne trhových cien a je predpoklad, že táto rozdielnosť sa bude aj naďalej zvyšovať.
- Objavujú sa špekulatívne kúpy a predaje toho istého pozemku s niekoľkonásobným špekulatívnym zvyšovaním kúpno-predajných cien.

Vykonané štatistické zisťovanie trhových cien poľnohospodárskej pôdy vo vybraných okresoch je prvé svojho druhu na Slovensku. Bude preto potrebné v budúcnosti rozšíriť časové rady ako aj počet katastrálnych území v jednotlivých regiónoch, ktoré by viedli k zvýšeniu objektivity zisťovaných informácií. Prehľad o priemerných úradných cenách pôdy podľa krajov a okresov, vrátane stupňa zornenia uvádza tabuľka P 7.

4.3. Trh práce

Podľa údajov Národného úradu práce v roku 2002 poklesla celková evidovaná nezamestnanosť na Slovensku, ale vzrast počtu nezamestnaných osôb s posledným zamestnaním v poľnohospodárstve (agrárna nezamestnanosť) sa prejavil zvýšením podielu týchto osôb na celkovom počte evidovaných nezamestnaných o 2 percentuálne body, čo v absolútnom počte predstavuje 7,2 tis. osôb. Zvýšením počtu týchto nezamestnaných sa v porovnaní s rokom 2001 zvýšil počet nezamestnaných pripadajúcich na 100 zamestnaných v poľnohospodárstve o 5,9 osôb na 35,3. Na pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve dlhodobo vplýva útlm poľnohospodárskej výroby a jej reštrukturalizácia reagujúca na domáci dopyt a dovoz agropotravinárskych komodít, ktorý nie je dostatočne vyvážený vývozom, hlavne pre nízku podporu exportu. Ďalej je to pomalý rozvoj pracovne náročných výrob a nepoľnohospodárskych činností, čo spolu pôsobí na výrazné regionálne rozdiely, zníženie a nerovnomernú potrebu práce a vysokú nezamestnanosť mladých ľudí. Štruktúra vzdelania uchádzačov o prácu, stále nezodpovedá potrebám súčasného trhu práce, ktoré sú poznamenané častými výkyvmi v dopyte po pracovnej sile.

Vývoj agrárnej nezamestnanosti za obdobie rokov 1997–2002

Tabuľka č. 18

Ukazovateľ	MJ	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	počet osôb	24 401	29 373	38 207	33 921	31 281	38 444
Podiel z celkového počtu odvetvovo evidovaných nezamestnaných	%	7,0	6,9	7,1	6,7	5,6	7,6

Prameň: NÚP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Problémy agrárnej zamestnanosti sa na Slovensku riešili komplexne v rámci opatrení, ktoré vyplývajú z priorít trhu práce. Ide napríklad o právne normy zakotvené v Zákone NR SR o zamestnanosti č. 556/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady SR č. 387/1999 Z. z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov ako aj v zákone č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Okrem iného sa rôzne opatrenia na zlepšenie zamestnatelnosti realizovali prostredníctvom úradov práce, zmenami v sociálnom systéme i opatreniami v rámci Národného akčného plánu zamestnanosti na roky 2002 a 2003. Konkrétne v rezorte pôdohospodárstva sa sledoval rozvoj pracovnej zručnosti mladých ľudí, oboznámenie sa s novými metódami, postupmi a novými technológiami. Ďalším cieľom bolo skvalitnenie odbornej prípravy majstrov v nadväznosti na požiadavky trhu práce, nové metodológie, normy, postupy a zavedenie nových a inovovaných učebných a študijných odborov. V roku 2002 sa v rezorte pôdohospodárstva SR poriadali súťaže odborných zručností žiakov stredných odborných škôl v aranžovaní (8 škôl a 1 škola zo zahraničia), v jazde zručnosti na traktore (3 školy), v orbe (9 škôl), propagačné výstavné vianočné trhy s účasťou 25 stredných odborných škôl. Medzi ďalšie opatrenia patrila i podpora vzdelávania podnikateľov,

d'alsie odborné vzdelávanie v rezorte pôdohospodárstva (prostredníctvom Agroinštitútu Nitra a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Zvolen) ako aj diverzifikácia vidieckej ekonomiky založená na využívaní miestnych surovín a dodatočných príjmov poľnohospodárskych subjektov a vidieckeho obyvateľstva.

Na riešenie zamestnanosti prispelo i poskytovanie dotácii v súlade so schválenou koncepciou agrárnej a potravinovej politiky do roku 2005 a Výnosom MP SR z 3. januára 2002 č. 3485/1/2001–100, ktorým sa vyhlasujú katastrálne územia patriace do jednotlivých poľnohospodárskych znevýhodnených oblastí a ustanovuje výška podpory na ich obhospodarovanie zo štátneho rozpočtu a Výnosom MP SR z 3. januára 2002 č. 3485/2002–100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve.

Pozitívny prínos na zamestnanosť mali:

- vyrovnávacie platby v rastlinnej výrobe,
- dotácie na podporu pestovania špeciálnych trvalých kultúr (chmeľnice, vinice, ovocné sady, plantáže drobného ovocia) a špargle (109,6 mil. Sk),
- dotácie na poľnú zeleninu a liečivé rastliny (26,7 mil. Sk),
- dotácie na odbyt poľnohospodárskych výrobkov a služieb v poľnohospodárstve (11,8 mil. Sk),
- dotácie na rekonštrukciu a výsadbu vinogradov, ovocných sádov, chmeľníc, plantáží drobného ovocia a špargle a liečivých rastlín, vrátane sadív, rekonštrukciu skleníkov a nevyužitých budov na pestovanie húb (250,6 mil. Sk),
- dotácie na rozvoj agroturistiky, vidieka a diverzifikácie ekonomických aktivít (39,5 mil. Sk).

Tak ako v predchádzajúcich rokoch i v roku 2002 sa v organizáciách zamestnávajúcich 20 a viac zamestnancov **priemerná mesačná nominálna mzda v poľnohospodárstve** (rastlinná a živočíšna výroba) nachádzala pod úrovňou a štandardom väčšiny odvetví ekonomickej činnosti (A–O). I napriek tomu, že sa v roku 2002 priemerná mesačná nominálna mzda zvýšila o 636 Sk (z 9 842 na 10 478 Sk) jej dynamika rastu sa medziročne znížila z 8,4% v roku 2001 na 6,5%. Mzdová parita na priemer hospodárstva SR sa oproti roku 2001 zhoršila o 2,9 bodu (zo 76,6% na 73,7%). Zhoršil sa i vzťah medzi priemernou mzdou v poľnohospodárstve a stanovenou úrovňou minimálnej mzdy, keď priemerná mzda predstavovala iba 1,9-násobok minimálnej mzdy (2 násobok v roku 2001).

Porovnanie úrovne nominálnej priemernej mesačnej mzdy

Tabuľka č. 19

Odvetvie	Priemerná mzda rok 2002 (Sk)	Prírastok oproti roku 2001 (%)	Absolútne zvýšenie mesačne (Sk)	Rozdiel medzi príslušným odvetvím a priemerom v NH (Sk)
Poľnohospodárstvo, RV a ŽV	10 478	106,5	636	-3 736
Výroba potravín	13 627	108,4	1 061	- 587
Priemyselná výroba	14 567	107,7	1 043	+353
z toho: sprac. dreva a výrobkov z dreva	10 847	107,6	771	-3 367
Stavebníctvo	14 031	105,8	765	-183
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	15 589	107,4	1 074	1 375
Peňažníctvo a poisťovníctvo	27 634	111,2	2 782	13 420
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	14 214	109,9	1 283	X

Prameň: Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Medziročný prírastok a úroveň priemernej mesačnej mzdy **vo výrobe potravín** (bez spracovania tabaku) o 8,4% (z 12 566 Sk na 13 627 Sk) bol síce v porovnaní s poľnohospodárstvom (RV a ŽV) vyšší, ale nedosiahol priemerné tempo rastu odvetví ekonomickej činnosti

činností. Tým sa mzdová parita na priemer ekonomických odvetví hospodárstva SR oproti roku 2001 zhoršila o 1,3 percentuálneho bodu, a to z 97,2 na 95,9 percenta.

5. Poľnohospodárska výroba a agropotravinársky trh

5.1. Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie

Podľa predbežných údajov za rok 2002 došlo k medziročnému nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie (v bežných cenách o 2,86% a v stálych cenách o 5,54%), pri rýchlejšej dynamike rastu rastlinnej produkcie s následným nárastom jej podielu na celkovej poľnohospodárskej produkcii.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v cenách roku 2000

v mil. Sk

Tabuľka č. 20

	2001	2002*	Index 2002/2001	Podiel v %	
				2001	2002
HPP	58029	61243	105,54	100,00	100,00
z toho : Hrubá rastlinná produkcia	25597	27253	106,47	44,11	44,50
Hrubá živočíšna produkcia	32213	33990	105,60	55,89	55,50

Prameň : ŠÚ SR

*Definitívne údaje budú spracované v auguste až v septembri vrátane odhadov za samostatne hospodáriacich roľníkov a producentov nezapísaných v registri.

Vypracoval : VÚEPP (Ing. J. Varoščák, CSc.)

Prehľad o komoditnej štruktúre poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách je uvedený v prílohovej tabuľke P 8.

5.1.1. Rastlinná výroba

Významnejšie medziročné zmeny výmery zberových plôch v roku 2002 boli v prípade repky olejky, kukurice a čiastočne strukovín reakciou na rastúci dopyt. Pokles výmery pšenice reagoval najmä na jej mierne nadpriemerné zásoby.

Zberové plochy hlavných plodín

Tabuľka č. 21

Plodina	Merná Jednotka	Skutočnosť		
		2001	2002	Index 2002/2001
Obilniny spolu	tis.ha	825,6	819,0	99,2
z toho: pšenica	tis.ha	448,9	405,8	90,4
kukurica	tis.ha	122,6	140,4	114,5
Cukrová repa technická	tis.ha	31,5	30,9	98,1
Zemiaky	tis.ha	26,2	26,1	99,6
Repka olejná	tis.ha	106,6	123,7	116,0
Slnečnica	tis.ha	63,5	62,3	98,1
Strukoviny	tis.ha	11,8	12,6	106,8
Ovocie *	tis.ks	14 547,4	15 244,5	104,8
Zelenina	tis.ha	32,9	33,6	102,1

Prameň: Definitívne údaje o zbere, ŠÚ SR

* stromy a kríky

Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

Pri väčšine hlavných plodín sa zvýšili alebo stagnovali hektárové úrody. Výskyt vírusového ochorenia ovplyvnil pokles hektárovej úrody pšenice a výskyt holomrazov zasa pokles hektárovej úrody repky olejnej. Najvýznamnejší medziročný rast hektárových úrod sa dosiahol u zemiakov v dôsledku priaznivého priebehu poveternostných podmienok pri ich pestovaní.

Hektárové úrody hlavných plodín

Tabuľka č. 22

Plodina	Merná jednotka	Skutočnosť		
		2001	2002	Index 2002/2001
Obilniny spolu	t/ha	3,9	3,9	100,0
z toho: pšenica	t/ha	4,0	3,8	95,0
kukurica	t/ha	5,0	5,4	108,0
Cukrová repa technická	t/ha	40,8	43,6	106,9
Zemiaky	t/ha	12,4	18,6	150,0
Repka olejná	t/ha	2,3	2,1	92,0
Slničnica	t/ha	1,9	1,9	100,0
Strukoviny	t/ha	2,3	2,4	104,3

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, VÚEPP Bratislava

Definitívne údaje o zbere ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

Dynamika medziročného vývoja zberových plôch a hektárových úrod sa prejavila na celkovej produkcii rastlinných komodít, ktorá sa zvýšila hlavne u zemiakov a kukurice a naopak poklesla u pšenice a zeleniny.

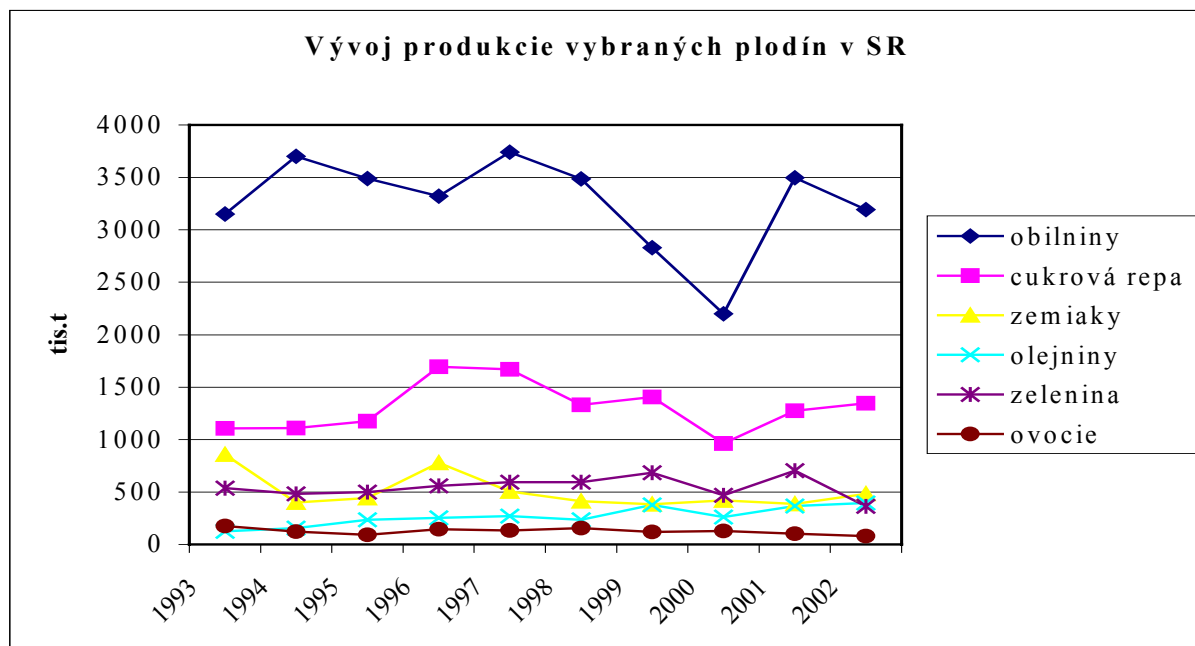
Celková produkcia hlavných plodín

Tabuľka č. 23

Plodina	Merná jednotka	Skutočnosť		
		2001	2002	index 2002/2001
Obilniny spolu	tis.t	3 212,0	3 193,6	99,4
z toho: pšenica	tis.t	1 800,1	1 554,4	86,3
kukurica	tis.t	616,0	753,8	122,4
Cukrová repa technická	tis.t	1 286,8	1 346,2	104,6
Zemiaky	tis.t	323,3	484,3	149,8
Repka olejná	tis.t	240,6	257,3	106,9
Slničnica	tis.t	118,6	116,9	98,6
Strukoviny	tis.t	26,8	30,1	112,3
Ovocie	tis.t	81,2	80,4	99,0
Zelenina	tis.t	406,1	363,5	89,5

Prameň: Definitívne údaje o zbere, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

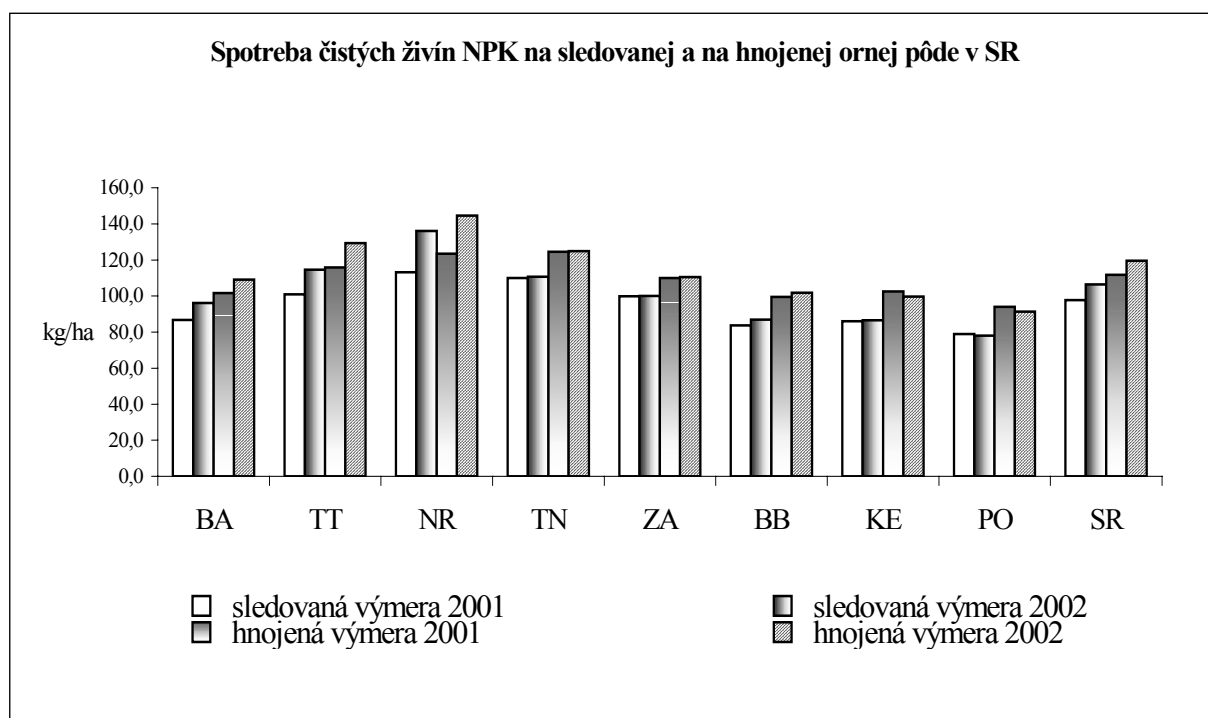
Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

Prehľad o vývoji zberových plôch, hektárových úrod a produkcie vybraných plodín je v tabuľkách P 9-10.

Spotreba priemyselných hnojív medziročne vzrástla o 11,9% a dosiahla 57,6 kg čistých živín na hektár poľnohospodárskej pôdy. Napriek tomu situáciu v rastlinnej výrobe nemožno považovať za uspokojivú, pretože pretrvávajúca nedostatočná obmena osiva a sadiva, nevyrovnaná minerálna výživa rastlín s preferenciou dusíka a nízka úroveň ochrany rastlín vedie k nedostatočnému využitiu genetického potenciálu pestovaných odrôd a môže zvýšiť závislosť SR na dovozoch.

Graf č. 9

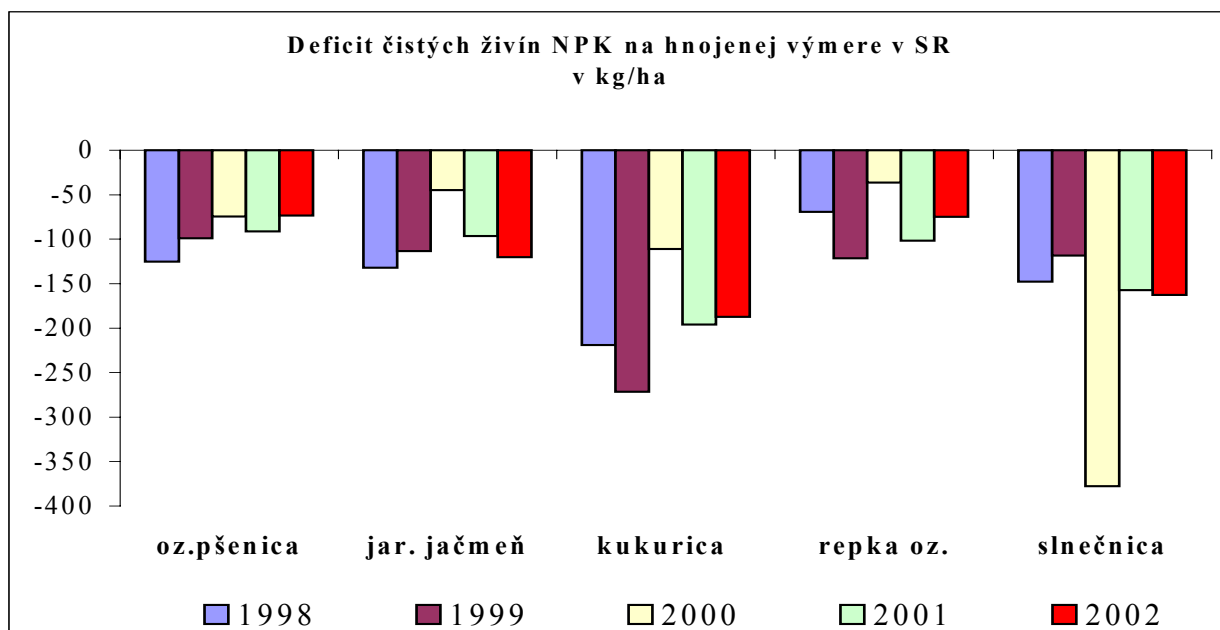
Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Tibenská, CSc.)

Priemyselnými hnojivami sa v roku 2002 vyhnojilo v priemere len 60,7% ornej pôdy, pričom hnojenie priemyselnými hnojivami je stále pod úrovňou normatívnej potreby živín. V roku 2002 sa z celkovej výmery hustosiatych obilnín vyhnojilo priemyselnými hnojivami len 62,3% plôch, na ktorých bol deficit čistých živín 84,9 kg/ha. Dlhodobý deficit živín sa na hnojenej pôde v roku 2002 zmiernil pri oziminách, kukurici na zrna, olejninách a zelenine, ale výrazne prehĺbil najmä pri objemových krmovinách a cukrovej repe.

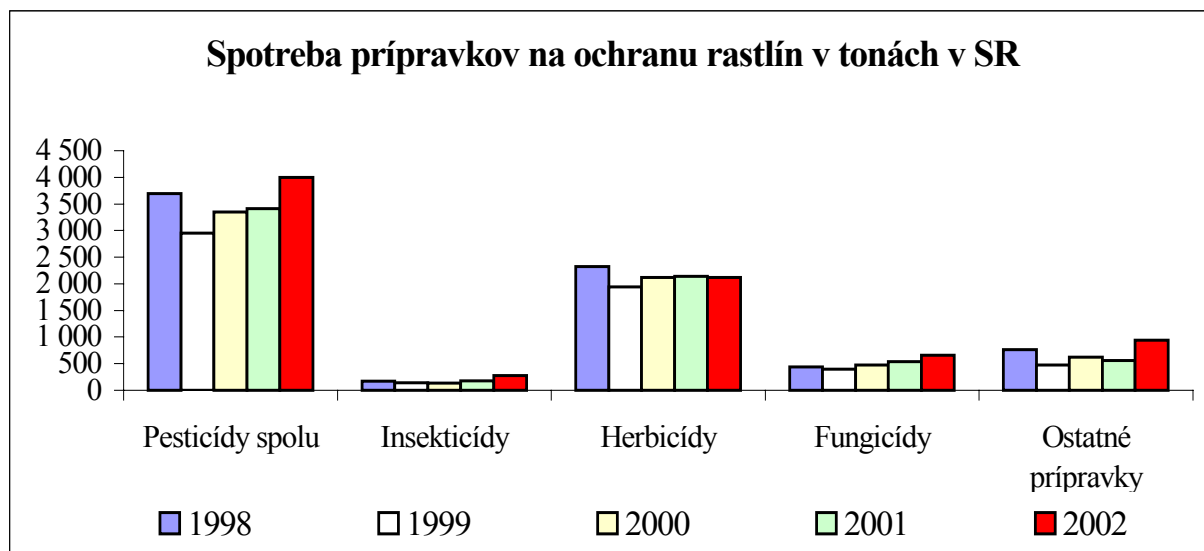
Graf č. 10

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Tibenská, CSc.)

Podrobnejší prehľad o vývoji a spotrebe priemyselných hnojív podľa údajov ŠÚ SR je v tabuľke P 11.

Spotreba chemických ochranných látok sa v roku 2002 zvýšila o 17%. Spolu sa aplikovalo 3 995 ton prípravkov na ochranu rastlín, z toho 278,9 ton insekticídov, 2 118,6 ton herbicídov, 659,6 ton fungicídov a 937,9 ton ostatných prípravkov.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Tibenská)

Rastlinno-lekárska starostlivosť

V tejto oblasti ÚKSUP v roku 2002 zabezpečoval:

- fytokontrolu rastlín, rastlinných produktov a ostatných predmetov na hraničných priechodoch, ktoré môžu byť nositeľmi škodlivých organizmov,
- proces vydávania a registrácie povolení na dovoz a vývoz rastlín a rastlinných produktov,
- úsek vnútornej karantény,
- signalizáciu výskytu škodlivých činiteľov na porastoch poľných plodín,
- kontrolu výskytu konope a likvidáciu makoviny (v zmysle zákona č. 139/1998 Z. z.),
- podklady pre tvorbu zákona NR SR č. 471/2001 Z. z. o rastlinno-lekárskej starostlivosti a vyhlášku MP SR č. 41 /2002 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone rastlinnolekárskej starostlivosti,
- kontrolnú činnosť u registrovaných výrobcov,
- v jarnom a jesennom období monitoring výskytu viróz a to vírusu žltej zakrpatenosti jačmeňa a vírusu zakrpatenosti pšenice,
- I. etapu verifikácie väčších výsadiel ovocných druhov a navštívil 60% obecných úradov za účelom zistenia ovocných sádov nad 15 árov a menších pestovateľov.

V rámci týchto činností sa:

- vykonalo na hraničných priechodoch 35 373 zásielok pri dovoze, z toho bolo zaslaných 3 020 zásielok do vnútrozemia v režime tranzitu. Pri vývoze bolo vystavených 26 026 fytocertifikátov z toho 6 881 na hraničných prechodoch. V dovoze prevládalo drevo, citrusové plody, banány, rezané kvety a šroty. Vo vývoze to bol slad, surové drevo, sadenice ovocných drevín, semená olejní a strukoviny.
- Na úseku vonkajšej karantény bolo prerokovaných 416 žiadostí o registráciu, z toho 161 ako vývozca- producent, 91 vývozca - obchodník, 123 dovozca - obchodník, 37 dovozca – pestovateľ a 4 výskumné ústavy, botanické záhrady a vysoké školy. V súlade s platnou vyhláškou č. 41/2002 Z. z. v termíne od 1.7.2002 do 31.12.2002 bolo zaregistrovaných 361 subjektov.
- Na úseku vnútornej karantény sa vykonala terénny prieskum zdravotného stavu dovezených škôlkarských výpestkov, osiva a sadiva na množenie. **Výskyt karanténnych organizmov sa nezistil.** Pri vývoze rastlín a rastlinného materiálu bolo 67 pozastávok, z toho 49

v západoslovenskom kraji, 5 v stredoslovenskom a 13 vo východoslovenskom kraji (krmna pšenica, krmna kukurica, slnečnica, repka, pšeničné otruby a drevo).

Ponuka a dopyt a systém obchodovania

Ponuka všetkých základných rastlinných produktov v roku 2002 uspokojila celkový dopyt. Možno súčasne uviesť, že domáci dopyt hlavných komodít saturovala domáca produkcia s výnimkou produkcie jačmeňa, ktorého sladovnícku kvalitu čiastočne riešil dovoz.

Ponuka a dopyt základných poľnohospodárskych výrobkov v SR v hospodárskom roku 2002-2003

Tabuľka č. 24

Druh výrobku	MJ	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Stupeň sebest.v %
Pšenica	tis. t	1 789,2	1 453,9	220,3	1 554,5	1 390,3	111,8
Jačmeň	tis. t	789,7	753,6	36,1	695,0	732,6	94,9
Kukurica na zrno	tis. t	926,6	790,0	136,6	753,8	630,0	119,7
Zemiaky	tis. t	489,3	489,3	*0,0	484,3	481,3	100,6
Repka	tis. t	259,6	259,6	0,0	257,3	175,6	146,5
Slnečnica	tis. t	117,4	117,0	0,4	116,9	44,0	265,7
Cukor	tis. t	338,7	190,4	148,3	181,9	145,5	125,0

Poznámka: * absentujú štatistické informácie o zásobách

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy VÚEPP Bratislava

Vypracoval: VÚEPP (Ing. I. Sirotský, CSc.)

Slovenský agrárny trh rešpektuje zásady voľného obchodu. Systém obchodovania s agropotravinárskymi tovarmi je založený na zmluvných obchodných vzťahoch producentov a odberateľov a na usmerňovaní agropotravinárskeho obchodu IPA SR. Agentúra celkove nakúpila prostredníctvom internetu 38,2 tis. t potravinárskej pšenice kvality B v roku 2002 v celkovej hodnote 172,1 mil Sk, 2,1 tis. t priemyselnej pšenice v roku 2001 v celkovej hodnote 7,3 mil. Sk a 11 tis. t krmného jačmeňa v hodnote 44,4 tis. Sk. Umožnila dlžníkom vyrovnat' záväzok dodávkou obilnín, čím nakúpila z úrody roku 2001 1,1 tis. t krmnej pšenice v hodnote 3,9 mil. Sk a 670 t krmnej kukurice v hodnote 2,7 mil. Sk. IPA SR v roku 2002 podporila export rastlinných komodít a výrobkov subvenciou v objeme 197,5 mil. Sk. V zmysle zákona o skladiskovom záložnom liste agentúra si uplatnila záložné právo na tovar uložený vo verejných skladoch, pretože ukladatelia neuhradili v roku 2002 t návratné pôžičky na 7 366 t obilnín. Agentúra v zmysle trhových poriadkov vydala zásady rozpisu kvót predaja potravinárskej pšenice a neskorých konzumných zemiakov. SPPK rozpísala na rok 2002 kvóty predaja potravinárskej pšenice v objeme 600 tis.ton a konzumných zemiakov v objeme 140 tis.ton. Uvedené kvóty boli do 31.12.2002 splnené pri pšenici na 92,2% a pri zemiakoch na 91 %.

Rozvoj systému odbytu poľnohospodárskych výrobkov v SR je od roku 2000 podporovaný aj výnosom MP SR o podpore podnikania v poľnohospodárstve. V roku 2002 pôsobilo na slovenskom trhu s rastlinnými výrobkami 13 výrobní-odbytových združení (z toho 5 zeleninárskych, 5 zemiakárskych a 3 ovocinárskych). Pretrvávajúcim problémom je nedostatočná angažovanosť podnikateľskej sféry pri ich vytváraní aj napriek dotačnej podpore, čo negatívne pôsobí na silu pri vyjednávaní obchodných podmienok s odberateľom, hlavne výšky cien, čo sa znásobí pri rozšírení trhu v podmienkach EÚ.

Vývoj cien

V priemere sa ceny rastlinných výrobkov v roku 2002 mierne znížili, čo ovplyvnil najmä pokles cien obilnín - kukurice (-8,1%), priemyselnej pšenice (-4,1%), ale aj cukrovej repy a zeleniny, ktorý bol spôsobený dostatočnou ponukou na domácom trhu.

Medziročné indexy cien výrobcov rastlinných výrobkov

Tabuľka č. 25

Komodita	2000/99	2001/00	2002/01
Rastlinné výrobky celkom	107,2	111,2	98,8
z toho: - obilniny (vrátane kukurice)	110,3	112,4	96,1
- strukoviny	96,3	109,8	100,8
- olejniny	102,8	103,4	109,2
- zemiaky celkom	103,6	85,6	107,9
- cukrová repa technická	111,5	107,8	94,4
- ovocie	105,5	114,1	103,3
- zelenina	102,2	103,5	99,0

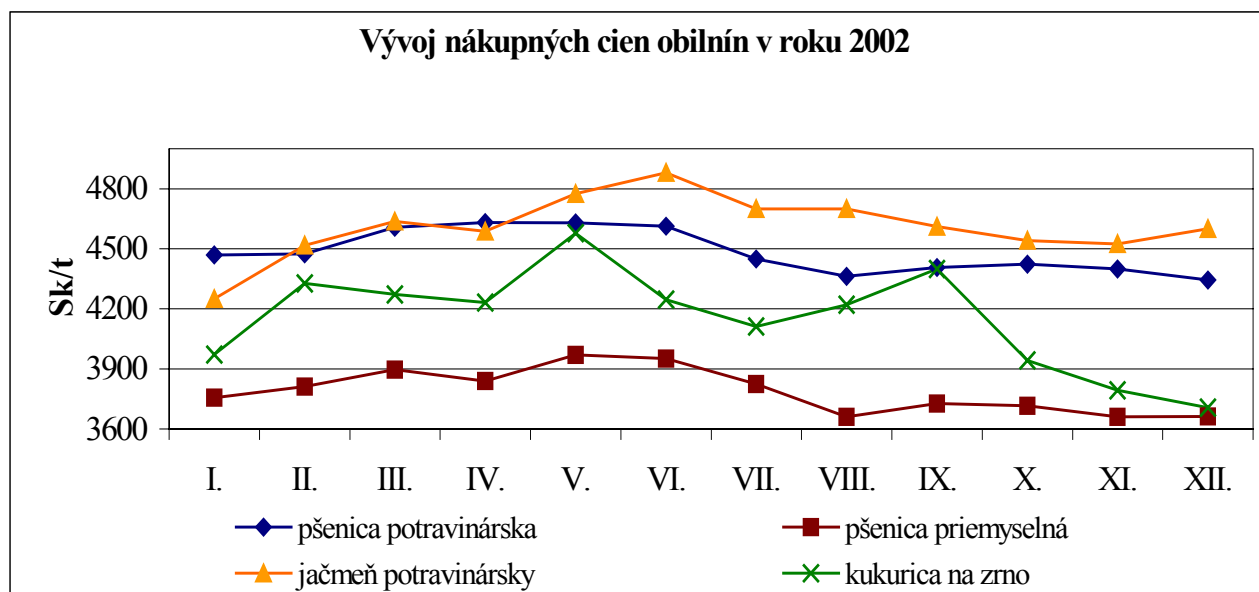
Prameň: Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

V skupine strukovín nedošlo k výraznej zmene v cenovej úrovni v porovnaní s minulým rokom, najvyšší nárast v rámci tejto komoditnej skupiny zaznamenal kýmny hrach (2,5%) a najhlbší pokles hrach jedlý (-1%). Ceny olejnín sa zvýšili o 9,2%, čo ovplyvnila najmä vyššia cena slnečnice (o 13,4%) a repky olejnej (o 7,8%). V skupine okopanín sa medziročne znížila cena cukrovej repy o 5,6%, naopak stúpli ceny zemiakov o 7,9%, hlavne počas jarných mesiacov.

Graf č. 12

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Rast cien ovocia dosiahol v roku 2002 úroveň priemernej inflácie, najväčší rastový efekt spôsobili ceny kôstkovín, najmä sliviek, marhúľ a broskýň, ktorých úroda bola ovplyvnená jarnými mrazmi. Medziročný pokles cien zeleniny o 1% ovplyvnilo hlavne zníženie cien priemyselných paradajok a uhoriek nakladačiek. Viac ako 10%-ný nárast zaznamenali ceny konzumných paradajok, zeleru bez vňate a karotky s vňaťou.

5.1.2. Živočišna výroba

Počty hospodárskych zvierat a ich reprodukcia

Podľa údajov ŠÚ SR vývoj počtu hospodárskych zvierat v roku 2002 bol menej priaznivý ako v predchádzajúcich rokoch. Klesol počet hovädzieho dobytka, dojných kráv, prasníc, oviec spolu, bahníc a kôz. Zvýšil sa počet kráv ostatných, ošípaných spolu, celkový počet hydiny spolu a sliepok. Prispelo k tomu neodčerpanie ponuky jatočných ošípaných, vyššia plodnosť prasníc a bahníc, zníženie plodnosti kráv a pretrvávajúci dopyt po jatočnej hydine. Medzi jednotlivými krajmi však naďalej boli značne rozdiely v medziročných zmenách počtu jednotlivých druhov hospodárskych zvierat (tabuľka P 12 a P 13).

Intenzita počtu hospodárskych zvierat ku koncu roka 2002 dosiahla 24,9 ks HD/100 ha p. p. (z toho 10,7 ks kráv), 14,6 ks oviec a kôz/100 ha p. p., 108,4 ks ošípaných /100 ha o. p. (z toho 8,2 ks prasnic), 974,0 ks hydiny/100 ha o. p. (z toho 433,5 ks sliepok).

Počty hospodárskych zvierat v SR

v tis. ks

Tabuľka č. 26

Druh, kategória hospodárskych zvierat	Skutočnosť		Rozdiel 00-99	Index 00/99	Rozdiel 01-00	Index 01/00	Rozdiel 02-01	Index 02/01
	k 31.12.2001	k 31.12.2002						
Hovädzí dobytok	644,9	607,8	-19,0	97,1	-1,2	99,8	-37,1	94,2
z toho: kravy	272,6	259,9	-2,9	98,9	1,4	100,5	-12,7	95,3
z kráv: dojné	244,6	231,4	-8,5	96,6	2,1	100,9	-13,2	94,6
ostatné	28,1	28,5	5,6	124,2	-0,6	97,9	0,4	101,4
Výkrm HD*	71,7	63,5	-6,2	92,6	-6,1	92,2	-8,2	88,6
Ošípané spolu	1 469,4	1 553,9	-73,7	95,3	-19,0	98,7	84,5	105,8
z toho: prasnice	131,0	117,5	-6,2	95,5	0,0	100,0	-13,5	89,7
Priemerný počet ošípaných vo výkrme *	714,8	742,2	-21,2	97,2	-27,9	96,2	27,4	103,8
Ovce spolu	358,4	316,0	7,7	102,3	10,4	103,0	-42,4	88,2
z toho: bahnice	212,6	211,4	3,5	101,7	1,0	100,5	-1,2	99,4
Kozy	40,4	40,2	0,3	100,6	-11,0	78,6	-0,2	99,5
Hydina spolu	13 611,6	13 959,4	1 332,6	110,9	31,6	100,2	347,8	102,6
z toho: sliepky	5 835,3	6 213,0	105,7	101,8	-10,7	99,8	377,7	106,5
Priemerný počet sliepok	5 641,7	5 725,7	-258,0	95,5	141,6	102,6	84,0	101,5

Prameň: Živočišna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, Štrukturálny cenzus fariem, Súpis HZ, ŠÚ SR

* Len za spravodajské jednotky zapísané v Registri fariem

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

V hodnotených ukazovateľoch reprodukcie základného stáda sa v roku 2002 v porovnaní s rokom 2001 dosiahli rozdielne výsledky u jednotlivých druhov zvierat. Evidentné zlepšenie bolo najmä v chove ošípaných, kde dosiahnuté výsledky sa dostávajú na úroveň intenzívneho chovu. U hovädzieho dobytka došlo k zníženiu pripúšťania kráv i jalovic, čo sa následne prejaví na nižšej natalite, zvýšení brakovania a hynutia kráv. Výsledky reprodukcie základného stáda oviec sa mierne zlepšili, ale neúnosne vysoké je hynutie bahníc, ktoré zhoršuje ekonomiku chovu.

Ukazovatele reprodukcie základného stáda hospodárskych zvierat v SR

Tabuľka č. 27

Ukazovateľ	Merná jednotka	Skutočnosť		Rozdiel 00-99	Index 00/99	Rozdiel 01-00	Index 01/00	Rozdiel 02-01	Index 02/01
		2001	2002						
Pripúšťanie jalovic	ks/100 kráv k 1.1.	30,7	30,4	-2,6	92,0	1,0	103,4	-0,3	99,0
Pripúšťanie kráv	ks/100 kráv k 1.1.	82,4	80,5	-2,2	97,4	-0,6	99,3	-1,9	97,7
Prevod jalovic do kráv	ks/100 kráv k 1.1.	29,5	29,4	0,0	100,0	-1,5	95,2	-0,1	99,7
Brakovanie kráv	ks/100 kráv k 1.1.	24,0	25,6	-2,6	91,7	-4,8	83,3	1,6	106,7
Hynutie kráv	ks/100 kráv k 1.1.	3,0	4,9	0,0	100,0	-0,4	88,2	1,9	163,3
Konfiškáty kráv	ks/100 kráv k 1.1.	1,0	1,2	-0,1	88,9	0,2	125,0	0,2	120,0
Pripúšťanie prasničiek	ks/100 prasnic k 1.1.	55,6	59,9	0,0	100,0	6,4	113,0	4,3	107,7
Pripúšťanie prasnic	ks/100 prasnic k 1.1.	200,9	212,1	-7,0	96,5	9,3	104,9	11,2	105,6
Prevod prasničiek do prasnic	ks/100 prasnic k 1.1.	44,0	48,1	-1,5	96,6	0,8	101,9	4,1	109,3
Brakovanie prasnic	ks/100 prasnic k 1.1.	32,0	33,4	0,9	102,5	-4,3	88,2	1,4	104,4
Hynutie prasnic	ks/100 prasnic k 1.1.	7,1	7,8	-0,5	93,4	0,0	100,0	0,7	109,9
Konfiškáty prasnic	ks/100 prasnic k 1.1.	0,4	0,5	-0,1	85,7	-0,2	66,7	0,1	125,0
Prevod jahničiek do bahníc	ks/100 bahníc k 1.1.	22,0	23,9	.	.	.	.	1,9	108,9
Brakovanie bahníc	ks/100 bahníc k 1.1.	11,7	11,7	.	.	.	.	0,0	100,4
Hynutie bahníc	ks/100 bahníc k 1.1.	10,0	11,0	.	.	.	.	1,0	110,5
Konfiškáty bahníc	ks/100 bahníc k 1.1.	0,1	0,1	.	.	.	.	0,0	136,1

Prameň: Živočišna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

Úžitkovosť a reprodukčné vlastnosti hospodárskych zvierat

Vo všetkých hodnotených ukazovateľoch úžitkovosti a reprodukčných vlastností hospodárskych zvierat, okrem ukazovateľov plodnosti kráv a striže vlny na ovcu, došlo v roku 2002 k pozitívnemu vývoju. Napriek tomu výsledky dosahované v popredných chovoch, reprezentovaných údajmi z plemenárskej kontroly úžitkovosti i rozdiely v úžitkovosti hospodárskych zvierat medzi krajinami svedčia o značných rezervách v produkcii živočišných komodít aj pri súčasných počtoch hospodárskych zvierat. Zatiaľ čo v úžitkovosti ošipaných sa medzikrajové rozdiely znížili, v priemernej dojnosti kráv sa tieto zvýšili na 2 480,4 l/kravu, v odchove teliat na 12,8 ks/100 kráv a v priemerných denných prírastkoch dobytku vo výkrme na 0,248 kg/ks a deň.

Pretrvávajúci neuspokojivý vývoj v natalite kráv nielen naďalej znižuje produkčnú základňu jatočného hovädzieho dobytku, ale vysoký podiel kráv, ktoré sa nachádzajú mimo reprodukčného procesu zhoršuje aj ekonomiku výroby mlieka.

Vybrané ukazovatele úžitkovosti a reprodukčných vlastností

Tabuľka č. 28

Ukazovateľ	Merná jednotka	Skutočnosť		Rozdiel 00-99	Index 00/99	Rozdiel 01-00	Index 01/00	Rozdiel 02-01	Index 02/01
		k 31.12.01	k 31.12.02						
Narodené teľatá	ks/100 kráv	92,2	91,8	-1,2	98,8	-2,6	97,3	-0,4	99,6
Čistá natalita kráv	ks/100 kráv	62,7	62,4	-1,2	98,2	-1,1	98,3	-0,3	99,5
Odchov teliat	ks/100 kráv	83,2	82,1	-0,6	99,3	-1,7	98,0	-1,1	98,7
Teľnosť po I. inseminácii *)	%	46,1	45,7	0,9	102,0	-0,2	99,6	-0,4	99,1
Servis perióda*)	dni	125,6	130,1	-8,1	93,9	1,9	101,5	4,5	103,6
Ročná dojnosť	l/dojnicu	4 653,5	4 898,2	235,5	105,7	316,8	107,3	244,7	105,3
Prírastky vo výkrme HD	kg/KD	0,722	0,732	0,005	100,7	0,026	103,7	0,010	101,4
Počet vrhov/prasn.	x	1,941	1,959	0,047	102,5	0,011	100,6	0,018	100,9
Narod. prasiat na 1 vrh	ks	8,87	8,93	0,15	101,7	0,09	101,0	0,06	100,7
Narodenie prasiat	ks/prasnicu	17,22	17,50	0,67	104,1	0,30	101,8	0,28	101,6
Odchov prasiat	ks/prasnicu	15,41	15,68	0,60	104,1	0,32	102,1	0,27	101,8
Prír. v predvýkrme a výk. ošip.	kg/KD	0,535	0,543	0,011	102,2	0,019	103,7	0,008	101,5
Narodenie jahniat	ks/100 bah.	107,1	109,0	11,2	112,5	6,0	105,9	1,9	101,8
Odchov jahniat	ks/100 bah.	99,1	101,6	9,2	111,2	7,6	108,3	2,5	102,5
Priemerná striž vlny	kg/ovcu k 1.1.	3,0	2,3	0,2	108,3	0,4	115,4	-0,7	76,7
Výroba ovčieho mlieka	kg/bah. k 1.1.	56,8	59,6	0,6	101,1	2,0	103,6	2,8	104,9
Znáška vajec	ks/sliepku	205,3	208,1	-3,5	98,3	6,3	103,2	2,8	101,4

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR; Prehľad o vykonaných insemináciách podľa plemennej príslušnosti plemenných býkov, Štátny plemenársky ústav SR

Poznámka: Ukazovatele v chove oviec sú vypočítané z dostupných údajov ŠÚ SR

*) V rokoch 2001 a 2002 za 01 –11 mesiac

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

Podrobnejší prehľad o úžitkovosti a reprodukčných vlastnostiach hospodárskych zvierat v SR uvádzajú tabuľky P 14 a P 15.

Produkcja a predaj živočíšnych výrobkov

Produkcja jednotlivých komodít živočíšneho pôvodu v roku 2002 mala v porovnaní s rokom 2001 vzostupný vývoj, spôsobený viacerými činiteľmi. Dlhodobá cieľavedomá dotačná podpora sa prejavila zvýšením produkcie a predaja živočíšnych výrobkov, okrem jatočných kôz a ovčej vlny, kde došlo k zníženiu produkcie i predaja. Produkcia živočíšnych výrobkov sa medziročne zvýšila od 0,7 % (u jatočných ošipovaných) do 17,5 % (u jatočných teliat) a predaj stúpol od 1,9 % (u jatočných oviec) do 17,5 % (u jatočných teliat).

Produkcia živočíšnych výrobkov v SR

Tabuľka č. 29

Komodita	Merná jedn.	Skutočnosť		Rozdiel 00-99	Index 00/99	Rozdiel 01-00	Index 01/00	Rozdiel 02-01	Index 02/01
		k 31.12.2001	k 31.12.2002						
Jatočné zvieratá spolu	t ž. hm.	295 021	302 827	-28 817	91,9	-31 753	90,3	7 806	102,6
z toho: jat. hov. dobytok	t ž. hm.	63 413	69 170	-10 271	88,6	-16 239	79,6	5 757	109,1
jat. teľatá	t ž. hm.	2 222	2 611	-806	74,4	-118	95,0	389	117,5
jat. ošípané	t ž. hm.	225 312	226 942	-18 092	93,0	-15 701	93,5	1 630	100,7
jat. ovce	t ž. hm.	3 409	3 451	66	102,2	300	109,6	42	101,2
jat. kozy	t ž. hm.	680	548	286	176,5	20	103,0	-132	80,6
Mlieko kravské	tis. l	1 113 759	1 162 914	-5 805	99,5	46 381	104,3	49 155	104,4
Jatočná hydina	t ž. hm.	120 569	127 187	-6 904	94,2	9 108	108,2	6 618	105,5
Vajcia konzumné	tis. ks	1 158 220	1 191 662	-71 651	93,9	63 655	105,8	33 442	102,9
Ovčie mlieko	tis. l	10 548	11 076	-660	93,9	365	103,6	528	105,0
Vlna ovčia	t	990	872	50	105,7	60	106,5	-118	88,1

Prameň: Bulletin ŠÚ SR, vrátane odhadu za samozásobenie
Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

Zásobovanie trhu komoditami živočíšnej výroby domácej proveniencie charakterizuje najmä predaj zo spravodajských jednotiek zapísaných v Registri fariem. Tieto objemy nie sú skreslené odhadmi za ostatných chovateľov a dostávajú sa do spracovateľského priemyslu a následne do obchodnej siete.

Predaj živočíšnych výrobkov SR

(len spravodajské jednotky zapísané v Registri fariem)

Tabuľka č. 30

Komodita	Merná jedn.	Skutočnosť		Rozdiel 00-99	Index 00/99	Rozdiel 01-00	Index 01/00	Rozdiel 02-01	Index 02/01
		k 31.12.2001	k 31.12.2002						
Jatočné zvieratá spolu	t ž. hm.	220 736	231 292	-15 321	93,9	-16 069	93,2	10 556	104,8
z toho: jat. HD	t ž. hm.	56 713	62 471	-9 471	87,7	-11 039	83,7	5 758	110,2
jat. teľatá	t ž. hm.	2 222	2 611	-806	74,4	-118	95,0	389	117,5
jat. ošípané	t ž. hm.	159 582	163 962	-5 242	96,9	-5 281	96,8	4 380	102,7
jat. ovce	t ž. hm.	2 199	2 241	206	112,7	365	119,9	42	101,9
jat. kozy	t ž. hm.	20	8	-8	66,7	4	125,0	-12	40,0
Mlieko kravské	tis. l	945 997	1 001 289	4 025	100,4	46 974	105,2	55 292	105,8
Jatočná hydina	t ž. hm.	102 364	108 982	-6 505	93,5	9 524	110,3	6 617	106,5
Vajcia konzumné	tis. ks	702 495	726 251	-66 996	90,6	59 089	109,2	23 756	103,4
Ovčie mlieko	tis. l	8 790	9 413	-235	97,2	776	109,7	623	107,1
Vlna ovčia	t	628	502	272	208,4	105	120,1	-126	79,9

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

Systém obchodovania s komoditami živočíšneho pôvodu

Pri predaji kravského mlieka, jatočných býkov a jatočných ošípaných prevládali zmluvné vzťahy prvovýrobcov s odberateľmi, vychádzajúce najmä zo stanovených kvót a z operatívne prijatých opatrení rezortu na podporu vývozu a spracovania živočíšnych komodít.

Obchodovanie so živočíšnymi komoditami bolo v roku 2002 regulované v súlade so Zásadami organizovania a podpory trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami a skupinami výrobkov v roku 2002 schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 331/2002. Intervenčnou poľnohospodárskou agentúrou SR boli v roku 2002 vykonané nasledovné regulačné opatrenia:

- Pri regulácii trhu s mliekom bol riešený nerovnovážny stav v produkcii mlieka do výšky schváleného bilančného prebytku mlieka za SR formou subvenčných vývozov a poskytovaním dotácie pri spracovaní mliekarenských výrobkov z domácej produkcie.
- Regulačné opatrenie spracovania slepačích vajec sušením, ktoré malo za cieľ zabezpečiť odbyt sezónneho prebytku slepačích vajec, stabilizovať chov nosníc s produkciou dostatku vajec pre domáci trh počas celého roka bez podstatných cenových výkyvov a využitie domácich výrobných a spracovateľských zdrojov.
- Regulačné opatrenie vývozu živých jatočných býkov v množstve do 2500 ton s výškou exportnej dotácie do 10 Sk/kg prepočítanej živej hmotnosti, ktorého cieľom bolo vyriešiť bilančný prebytok jatočného dobytku pri klesajúcom odbyte hovädzieho mäsa na domácom trhu.
- Intervenčný príspevok na spracovanie nakúpenej surovej ovčej vlny vo výške 10 Sk/kg v množstve do 800 ton za podmienky úhrady ceny výrobcom vlny vo výške najmenej 23 Sk/kg. Uvedené regulačné opatrenie malo za cieľ zabezpečiť odbyt nastrihanej ovčej vlny a výrobcom a spracovateľom aspoň čiastočnú úhradu nákladov na jej produkciu a spracovanie.
- Obchodná verejná súťaž na spracovanie bilančného prebytku jatočných ošípaných s intervenčným príplatkom 6 Sk/kg ž. hm. s podmienkou, že spracovateľ uhradí chovateľom za nakúpené jatočné ošípané cenu vo výške najmenej 48 Sk/kg. Uplatnenie regulačného opatrenia spracovania jatočných ošípaných pomohlo tlmieť mimoriadne nepriaznivú situáciu na trhu bravčového mäsa v čase, keď sa zvýšil dovoz lacného bravčového mäsa oproti roku 2001 o 50 % a dochádzalo k prepadu nákupných cien jatočných ošípaných pod výrobné náklady.

Podpora odbytu komodít živočíšneho pôvodu v roku 2002

Tabuľka č. 31

Ukazovateľ	Spôsob realizácie	M. j.	Schválené množstvo	Skutočnosť	Plnenie v %
Mlieko kravské	kvóta	mil. l	1 000,0	1 034,6	103,46
Jatočné býky	kvóta	t ž. hm.	30 000,0	23 756,4	79,19
Jatočné ošípané	kvóta	t ž. hm.	190 000,0	143 076,4	75,30
Subvenčný vývoz mliekarenských výrobkov	zmluvné množstvo	t	15 250,0	13 643,9	89,47
Spracovanie mliekarenských výrobkov	zmluvné množstvo	t	600,0	500,0	83,33
Subvenčný vývoz jatočných býkov	zmluvné množstvo	t ž. hm.	2 500,0	2 205,9	88,24
Spracovanie jatočných ošípaných (I. etapa)	zmluvné množstvo	t ž. hm.	5 000,0	4 971,7	99,43
Spracovanie surovej ovčej vlny	zmluvné množstvo	t	800,0	782,8	97,84
Spracovanie slepačích vajec na sušenú vaječnú hmotu	zmluvné množstvo	t	550,0	483,7	87,95

Prameň: Intervenčná poľnohospodárska agentúra SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Borecká)

Plemenárska práca

Podľa údajov Štátneho plemenárskeho ústavu v SR rozsah vykonávanej plemenárskej kontroly úžitkovosti hospodárskych zvierat sa v roku 2002 v podstate nezmenil. V kontrolnom roku 2001-2002 bolo do kontroly úžitkovosti zapojených cca 84,3 % kráv, 18 % prasníc a 21 % bahníc z celkovej populácie. Z počtu zvierat chovaných právnickými osobami to predstavuje cca 86 % kráv, 20 % prasníc a 31 % bahníc. V roku 2002 sa v kontrole úžitkovosti lepšie výsledky ako v predchádzajúcom roku dosiahli v mliekovej úžitkovosti kráv i v odchove prasniat na 1 prasnicu. V chove oviec za zvýšila mlieková úžitkovosť (okrem valašiek), kleslo však oplodnenie a s tým spojená celková plodnosť stáda. Podrobnejšie údaje o výsledkoch v kontrole úžitkovosti sú uvedené v tabuľkách P16-18.

Veterinárna starostlivosť

Pri zabezpečovaní zdravia zvierat je najdôležitejšou kontrola, prevencia a diagnostika závažných ochorení zvierat a zoonóz. Každoročne sa vypracováva **plán veterinárnej prevencie** ochorení zvierat zahŕňajúci vakcinácie a diagnostické akcie v chovoch, z ktorých sú mnohé hradené zo štátneho rozpočtu. Pre ekonomicky závažné choroby hlavný veterinárny lekár Slovenskej republiky ustanoví **pohotovostné plány**. Mnohé z nich boli vypracované, iné sú v štádiu prípravy. V zmysle nového zákona o veterinárnej starostlivosti vyplýva povinnosť ich pravidelnej aktualizácie a zverejňovania vo vestníku Ministerstva pôdohospodárstva SR. Pohotovostné plány predstavujú záruku efektívneho využitia ľudských, materiálnych a finančných zdrojov pri zdoľávaní chorôb a zahŕňajú najmä opatrenia na zabránenie šírenia choroby, izoláciu alebo usmrtenie zvierat, obmedzenie alebo zákaz premiestňovania a prepravy zvierat ako aj prepravy produktov živočíšneho pôvodu a materiálov, ktoré môžu byť nositeľom pôvodcu choroby, zákaz zhromažďovania osôb, zákaz alebo obmedzenie umelej inseminácie a plemenitby.

O správnosti a účelnosti všetkých krokov a opatrení ŠVPS SR a ňou riadených organizácií v tejto oblasti svedčí aj priaznivá nákazová situácia. Zo závažných chorôb sa v roku 2002 vyskytoval iba klasický mor ošipaných u diviakov a aj tento výskyt sa obmedzuje už iba na niektoré okresy (Nitra, Trenčín, Žarnovica, B. Bystrica, Topoľčany, Zvolen, Bánovce nad Bebravou, Ilava, Detva a Púchov). I napriek pretrvávajúcemu výskytu tohto ochorenia u diviakov misia Veterinárneho a potravinového úradu EK veľmi kladne hodnotila dosiahnutý pokrok v boji s touto chorobou a EK prijala rozhodnutie č. 2002/940/EC, ktoré umožňuje po prvý raz od vzniku Slovenskej republiky vývoz bravčového mäsa a tepelne neošetrených výrobkov do EÚ získaných od ošipaných chovaných v časti územia Slovenska bez výskytu klasického moru ošipaných. Národný program ozdravovania sa vykonával u besnoty a Aujezskyho choroby u zvierat.

Slovenská republika je zaradená do III. kategórie geografického rizika BSE, do ktorej sú zaradené krajiny s pravdepodobným alebo s nízkym výskytom BSE. V roku 2002 bolo v SR odhalených 6 zvierat pozitívnych na BSE. Komplexné opatrenia na zabránenie rozširovania BSE sa zintenzívnili realizáciou celoplošného testovania BSE všetkého hovädzieho dobytku staršieho ako 30 mesiacov veku podľa schváleného monitoringu. Zdroj nakazenia týchto zvierat je doposiaľ neznámy, predpokladá sa však, že to mohli byť mliečne kŕmne náhrady pre teľatá dovážané do SR v polovici 90 rokov. V oblasti laboratórnej diagnostiky BSE bolo vykonaných 66 798 tzv. rýchlych immunochemických testov na prítomnosť patognomických priónových proteínov u hovädzieho dobytku a u 1911 oviec. Slovenská republika dosiahla výrazný pokrok pri plnení opatrení na zabránenie zavlečenia a rozširovania BSE, o čom svedčí aj hodnotenie Misie FVO z januára 2002. V rámci odporúčaní záverov tejto misie bolo vydané usmernenie vykonávania monitoringu BSE u hovädzieho dobytku zabitého na ľudskú výživu tak, aby sa zabezpečilo vyšetrovanie všetkého hovädzieho dobytku staršieho ako 24 mesiacov, u ktorého sa počas ante-mortem prehliadky na bitúnku zistí, že je klinicky chorý. Kafilerickým zariadeniam v Senci a Žiline - Mojšovej Lúčke, ktoré spracovávajú nízkorizikový materiál bol v júni 2002 vydaný pokyn na zabezpečenie dôslednej kontroly príjmu tohto nízkorizikového materiálu. Považská cementáreň a.s. Ladce na základe pokynu ŠVPS SR vedie presnú dennú evidenciu hmotnosti dodaného a spáleného stabilizovaného substrátu (MKM) a živočíšneho (kafilerického) tuku. Pre KVPS a RVPS v SR bol vydaný pokyn na vykonávanie kontrol prípadnej kontaminácie kŕmnych zmesí pre prežúvavce živočíšnymi proteínmi a tukmi u registrovaných výrobcov kŕmnych zmesí, samovýrobcov a chovateľov, ktorí na tej istej farme chovajú okrem prežúvavcov aj monogastričné zvieratá.

Na monitoring a kontrolu BSE boli vyčlenené prostriedky zo štátneho rozpočtu vo výške 187,9 mil. Sk.

Výskyt niektorých nákazlivých chorôb zvierat v roku 2002 vyjadrený počtom ohnísk a druhom zvierat

Tabuľka č. 32

Názov ochorenia	Druh zvierat	Počet ohnísk
Klasický mor ošípaných	Diviacia zver	35
Aujeszkého choroba	Ošípané	20
Leptospiróza	Hovädzí dobytok	1
	Ošípané	4
Q horúčka	Hovädzí dobytok	2
Besnota	Psi	6
	Mačky	10
	Voľne žijúce mäsožravce	79
Paratuberkulóza	Hovädzí dobytok	2
Tuberkulóza (Koplex M. intracellulare)	Ošípané	8
Infekčná boviná rinotracheitída	Hovädzí dobytok	22
Bovinná spongiformná encefalopatia	Hovädzí dobytok	6
Treponémová dyzentéria	Ošípané	46
Aktinobacilová pleuropneumónia	Ošípané	41
Infekčná burzitída	Hydina	4
Markova choroba	Hydina	1
Mor včelieho plodu	Včely	55
Hniloba včelieho plodu	Včely	1
Listerióza	Ovce	3
Mušec	Ovce	1
Salmonelózy	Hydina	17
	Ošípané	13
	Hovädzí dobytok	8

Vypracoval: ŠVPS SR

V oblasti ochrany zvierat sa hlavné úlohy v roku 2002 sústredili na zosúladzovanie platných predpisov SR s legislatívou EÚ. Pripravené boli návrhy legislatívnych predpisov týkajúce sa ochrany zvierat držaných na farmárske účely, predpisov na ochranu teliat, ošípaných a nosníc, ako aj predpisu o ochrane zvierat pri preprave. Veľký význam má návrh nariadenia vlády SR o ochrane zvierat pri preprave.

Mnoho úloh plnila ŠVPS SR v súvislosti s transpozíciou a implementáciou opatrení na *identifikáciu a registráciu zvierat*, ktoré patria v rámci legislatívy EÚ do veterinárnej oblasti a ktoré tak nahradia existujúcu plemenársku legislatívu, ktorou sa úplná právna zhoda nedosiahla. Ide o definovanie a komplexné zavedenie základných prvkov systému identifikácie a registrácie hovädzieho dobytká ako sú ušné značky, počítačová databáza, pasy zvierat a individuálne registre záznamov zvierat, vedené v každom chove, vrátane vymedzenia okruhu fyzických a právnických osôb s možnosťou prístupu k údajom a informáciám systému. V roku 2002 bola skompletizovaná databáza hovädzieho dobytká.

Pravidlám veterinárnych kontrol podlieha podľa požiadaviek veterinárneho *acquis* Spoločenstva aj problematika monitoringu cudzorodých látok, hygieny krmív, zneškodňovania odpadu živočíšneho pôvodu a veterinárneho dozoru. V zmysle legislatívy na úseku hygieny krmív a metodiky na rok 2002 bol vykonávaný dozor a kontrola pri výrobcach krmív vrátane odberu vzoriek na zdravotnú neškodnosť ako aj pri dovoze všetkých druhov krmív v karanténnych skladoch. Vykonal sa opatrenia na zabezpečenie oddeleného sústreďovania, zvozu, spracovávania a zneškodňovania nebezpečného odpadu živočíšneho pôvodu z celého územia SR v N-ADOVA spol.s r.o. v Nitre a následné spoluspaľovanie stabilizovaného substrátu a živočíšneho tuku v Považskej cementárni a.s. v Ladce. Súčasne sa zabezpečilo sústreďovanie, zvoz a spracovávanie zvláštneho odpadu živočíšneho pôvodu v kafilerických zariadeniach Kafileria a.s. v Senci a VAS s.r.o. v Žiline – Mojšova Lúčka na

živočišnu múčku zo zdravých zvierat a živočišny tuk. Bol nariadený a kontrolovaný predaj živočišnej múčky zo zdravých zvierat len tým výrobcom kŕmnych zmesí, ktorým bol daný súhlas na jej zapracovávanie.

Veterinárni inšpektori vykonávali dozor a kontrolu v kaflerických zariadeniach zameranú najmä na hygienu prevádzky, dodržiavanie technologického procesu vrátane sterilizačného postupu. Za tým účelom odoberali vzorky na kontrolu zdravotnej neškodnosti finálnych výrobkov a dodržiavanie sterilizačného procesu.

Vykonalo sa 1 129 kontrol výroby kŕmnych zmesí pre prežúvavce, odoberali sa vzorky na identifikáciu proteínov pre vylúčenie krížovej kontaminácie.

V oblasti veterinárnej farmácie v roku 2002 ŠVPS SR podľa metodiky štátneho veterinárneho farmaceutického dozoru a kontroly vykonala analýzu výsledkov z jednotlivých oblastí t.j. výroba a veľkodistribúcia veterinárnych liekov, verejné lekárne, súkromní veterinárni lekári, chovatelia a výrobcovia medikovaných kŕmív a prijala opatrenia a závery, ktoré sa realizujú na úrovni RVPS, KVPS, ÚŠKVBL a ŠVPS SR.

Podľa plánu legislatívnych úloh MP SR boli vypracované a prijaté: návrh vyhlášky MP SR (č. 622/2002 Z.z. s účinnosťou 1.1.2003) o podrobnostiach evidencie osobitných tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu, vyhláška MP SR, ktorou sa ustanovujú požiadavky správnej klinickej praxe a klinického skúšania pre veterinárne lieky (č. 57/2003 Z. z.) s účinnosťou 1.3.2003), výnos MP SR o technických požiadavkách na veterinárne zdravotnícke pomôcky a nariadenia vlády, ktorým sa ustanovujú podmienky na prípravu, uvádzanie na trh a používanie medikovaných kŕmív. Pre medikované kŕmivá je v súčasnej dobe platný výnos MP SR č.2861/2001- 100 o podmienkach na prípravu, uvádzanie do obehu a o používaní medikovaných kŕmív (oznámenie č. 512/2001 Z. z.) a predložený návrh nového nariadenia, ktorý transponuje príslušnú smernicu Rady č. 90/167EHS. Boli zavedené veterinárne systémy kontroly medikovaných kŕmnych zmesí. O potrebe ich zavedenia svedčí aj prítomnosť hormónu MPA v kŕmnych zmesiach pre ošipané a hydinu v niektorých členských krajinách EÚ v lete 2002. Na zamedzenie nezákonného používania týchto látok a iných zakázaných veterinárnych liekov pre účely úžitkovej produkcie v živočišnej výrobe sa zavádzajú účinné opatrenia. Ide najmä o monitorovanie niektorých látok a ich rezíduí v živých zvieratách a v produktoch živočišného pôvodu. Ak sa zistí prekročenie maximálnych limitov rezíduí alebo nedodržanie najvyšších prípustných množstiev v produktoch živočišného pôvodu, sú tieto produkty vylúčené z uvádzania na trh.

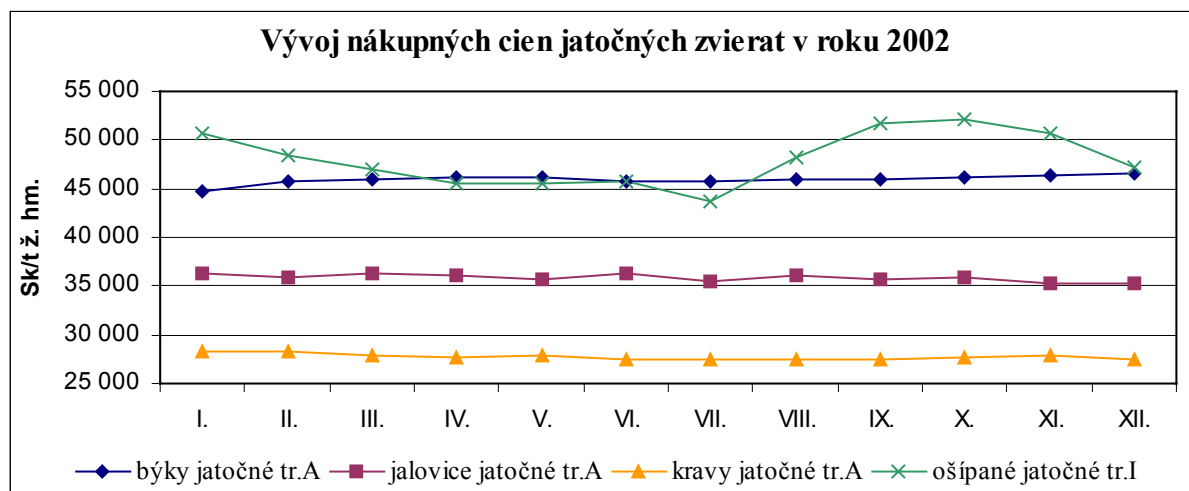
V rámci zabezpečovania **veterinárnej ochrany štátneho územia** ŠVPS SR zabezpečovalo v roku 2002 **hraničnú veterinárnu kontrolu** 18 hraničných veterinárnych staníc. Za uvedené obdobie bolo na HVS prejednaných 78 506 zásielok z toho živé zvieratá - 14 282, mäso a mäsové výrobky – 17 382, mlieko a mliečne výrobky – 11 503, ostatné komodity – 35 339 zásielok. V rámci ochrany štátneho územia boli pripravované a realizované ochranné opatrenia v súvislosti s výskytom nákaz zoznamu A, ochranné opatrenia v súvislosti s dovozom jednotlivých druhov zvierat s krajin s výskytom ochorení ako napr. hovädzieho dobytku a produktov z neho z Českej republiky vzhľadom na výskyt BSE, ochranné opatrenia v súvislosti s dovozom jatočných ošipaných, jatočnej hydiny, produktov z jatočných ošipaných a jatočnej hydiny, určených na výživu ľudí z Českej republiky, vzhľadom na používanie antibiotických stimulátorov rastu vo finálnej fáze výkrmu ošipaných a hydiny, ochranné opatrenia v súvislosti s podozrením na používanie zakázaného rastového hormónu „Medroxyprogesterone-acetátu (MPA)“ vo výžive ošipaných v Holandsku, Belgicku a Írsku. Ďalej, aktualizácia veterinárnych osvedčení na dovoz a rozhodnutí o stanovení veterinárnych podmienok na dovoz, zabezpečenie Peer review misií vykonávaných inšpektormi EÚ na HVS na potenciálnej vonkajšej hranici EÚ, zabezpečenie misie expertov EÚ na HVS Vyšné Nemecké a Čierna nad Tisou v rámci Twinningového projektu „Comprehensive Border Strategy“, zabezpečenie inšpekcie Európskej komisie z Potravinového a veterinárneho úradu (FVO) v Dubline do Slovenskej republiky zameranej na HVS a dovozné kontroly.

Výsledky činnosti ŠVPS SR v oblasti potravinového dozoru a kontroly hygieny potravín sa prezentujú v bode 5.3. – Kvalita potravín.

Vývoj cien

Na rozdiel od predchádzajúcich dvoch rokov ceny živočíšnych výrobkov v roku 2002 v medziročnom porovnaní klesli (0,6%). Tento pokles ovplyvnila hlavne nižšia cena jatočných kurčiat (o 9,7 %), čo súviselo so zvýšenou produkciou slovenských výrobcov jatočných kurčiat a s lacnými dovozmi z Číny a Česka. Ďalej to bola nižšia cena jatočných ošípaných o (3,2%) v dôsledku presýtenia trhu a nadmerného dovozu z Českej republiky, pokles ceny konzumných slepačích vajec (1,5 %) a mierny pokles na trhu s jatočným hovädzím dobytkom (0,4 %), pričom ceny jatočných býkov medziročne vzrástli o 1,7%, ale poklesli ceny jatočných jalovic (2%), kráv (3,2%) a jatočných teliat (1,2%).

Graf č.13

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Uvádzané zníženie cien čiastočne eliminovalo výraznejší rast ceny jatočných jahniat v predveľkonočnom období (o 21,3 %), rast ceny rýb (pstruh 7,8 % a kapor 4,1 %) a ceny surového kravského mlieka (4,7 %), ktorá rástla medziročne rýchlejšim tempom ako v predchádzajúcom roku.

Indexy cien výrobcov živočíšnych výrobkov

Tabuľka č. 33

Komodita	2000/99	2001/00	2002/01
Živočíšne výrobky celkom	107,1	106,6	99,4
z toho: jatočný hovädzí dobytok	102,4	102,1	99,6
jatočné ošípané	106,7	114,2	96,8
mlieko kravské surové	107,4	103,4	104,7
jatočná hydina	103,9	109,9	92,7
vajcia slepačie konzumné	124,6	95,2	98,5

Prameň: Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

5.1.3. Domáca produkcia a spotreba základných poľnohospodárskych komodít

Domáca produkcia uspokojila v roku 2002 domácu spotrebu rozhodujúceho počtu hlavných poľnohospodárskych komodít s výnimkou ovocia (na 88,7 %), jačmeňa (na 94,9 %), hydínového mäsa (na 89,4 %), bravčového mäsa (na 91,9 %) a vajec (na 98,3 %).

Vývoj domácej produkcie vo vzťahu k domácej spotrebe v hlavných agrárnych komoditách v období rokov 2001–2002 dokumentuje príloková tabuľka č.P 19.

5.2. Výroba potravín

Vo výrobe potravín, nápojov a v spracovaní tabaku v roku 2002 sa zaznamenalo zrýchlenie medziročného tempa zvýšenia výroby meranej indexom priemyselnej produkcie (IPP), ktorý vyjadruje

zmenu objemu produkcie v naturálnom vyjadrení. Počíta sa podľa metodiky platnej v Európskej únii na základe normy o krátkodobých ukazovateľoch. Jeho výpočet je založený na zmene objemu vybraných výrobkov a priemyselných služieb a na dvojstupňovom váhovom systéme.

Index priemyselnej produkcie vo výrobe potravín, nápojov a v spracovaní tabaku

Rovnaké obdobie minulého roka = 100

Tabuľka č. 34

Index priemyselnej produkcie	1999	2000	2001	2002
- očistený o vplyv počtu pracovných dní *	104,7	99,7	100,9	105,0
- neočistený o vplyv počtu pracovných dní	104,8	99,0	101,5	104,9

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov aktualizovaných k 9. 5. 2003

*= pri IPP očistenom o vplyv počtu pracovných dní ŠÚ SR pri spracovaní posledného mesiaca každého štvrťroka spätne upravuje údaje od začiatku časového radu (program DEMETRA)

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Tendencie vývoja výroby ovplyvnili zmeny v štruktúre dopytu. **V naturálnom vyjadrení sa zvýšila** produkcia výrobkov z mäsa (15,5 %), jedlých rastlinných tukov a olejov (12,9 %), zabitej hydiny (5,6 %), rafinovaného cukru (5,3 %), konzumných vajec (3,4 %), piva (3,4 %), syrov spolu (0,6 %). **Poklesla** výroba ovocných výrobkov (67,2 %), vína (22,3 %), zeleninových výrobkov (14,3 %), chleba a pečiva (10,6 %), sladu (4,8 %), pšeničnej múky (4,3 %), cestovín (2,9 %), masla (1,3 %), konzumného mlieka (0,2 %).

Podľa údajov rezortného výkazu POTRAV (MP SR) 1-02 **výroba výrobkov v hodnotovom vyjadrení** (bez tabakového priemyslu) v podnikoch s 20 a viac zamestnancami dosiahla v roku 2002 91 183 mil. Sk s medziročným zvýšením o 8,6 %. V jej štruktúre najvyšší podiel v roku 2002 mali dva hlavné odbory potravinárskeho priemyslu, a to mliekarenský (18,9 %) a mäsový (16,6 %) priemysel. Ďalej nasledoval priemysel výroby nealkoholických nápojov (8,3 %), hydínarský (7,6 %), pivovarnícko-sladovnícky (7,5 %), cukrovinkársko-pečivársky (6,7 %), pekársko-cukrárenský (5,9 %), tukovo-kozmetický (5,5 %), cukrovarnícky (4,2 %), konzervársky (3,9 %), mlynský (3,8 %) priemysel. Najnižší podiel na výrobe mali podniky škrobárskeho (3,1 %) liehovarníckeho (3,0 %), mraziarskeho-rybného (2,2 %), vinárskeho priemyslu (1,6 %) a podniky skupiny ostatných odborov (1,2 %).

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v množstevnom a hodnotovom vyjadrení uvádzajú tabuľky P 20-21.

Pokračovalo zvýšenie **dopytu po potravinárskych výrobkoch**, vyjadreného tržbami z predaja potravinárskeho tovaru v stálych cenách (za obchodné aj neobchodné organizácie). Na základe posledných dostupných údajov ŠÚ SR v roku 2001 tieto tržby s medziročným nárastom o 16 % dosiahli 118 mld. Sk.

Tržby za maloobchodnú činnosť

v mil. Sk, v stálych cenách december 1995

Tabuľka č. 35

Ukazovateľ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Spolu	269 574	288 200	302 040	328 040	360 315	368 658	387 764
v tom: potravinársky tovar	93 930	100 682	92 360	91 445	93 497	101 971	118 274

Prameň: Štatistická ročenka Slovenskej republiky 2002, ŠÚ SR

* = predbežný údaj; údaj za rok 2002 nebol toho času k dispozícii

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

V oblasti **obchodných vzťahov** medzi výrobcami a predajcami potravín v SR nenastali významné zmeny. Systém ich spolupráce zostal prevažne na doteraz zaužívaných princípoch. V NR SR bol prerokovaný zákon o obchodných reťazcoch, ale prezident SR ho nepodpísal najmä kvôli viacerým bodom, ktoré boli v rozpore s Ústavou SR ako aj s pravidlami vnútorného trhu (hospodárskej súťaže) Európskej únie.

Diskutabilné boli najmä:

- ustanovenie zákona o proporcionálnom zastúpení slovenských a zahraničných výrobkov.

- paragraf, ktorý mal riešiť zneužívanie ekonomickej sily obchodných reťazcov, pretože tie si navzájom konkurujú.

Navrhovali sa dodatky napr. o tom, že organizovanie predajných a iných obdobných akcií nie je zneužívaním ekonomickej sily vtedy, ak ide o akcie dohodnuté medzi dodávateľom a odberateľom a aby v každej skupine tovaru boli pokiaľ možno zastúpení aspoň traja rôzni výrobcovia.

Nemožno však očakávať, že prijatím zákona o obchodných reťazcoch sa vyriešia páľčivé problémy, ktoré dodávatelia potravín proklamujú. Oveľa účinnejšie pôsobia seriózne vzájomné obchodné vzťahy partnerov a kvalita uzatvorených dlhodobějších zmlúv.

Vývoj cien

V roku 2002 obdobne ako v predchádzajúcom období, priemerné zvýšenie cien výrobcov potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku aj následne spotrebiteľských cien tejto skupiny výrobkov tlmilo úroveň priemernej inflácie. Hlavnú zásluhu na tom majú výrobcovia poľnohospodárskych výrobkov, kde došlo v priemere k zníženiu cien. V jednotlivých skupinách potravinárskych výrobkov bola medziročná zmena cien rozdielna.

Medziročné indexy cien potravinárskych výrobcov

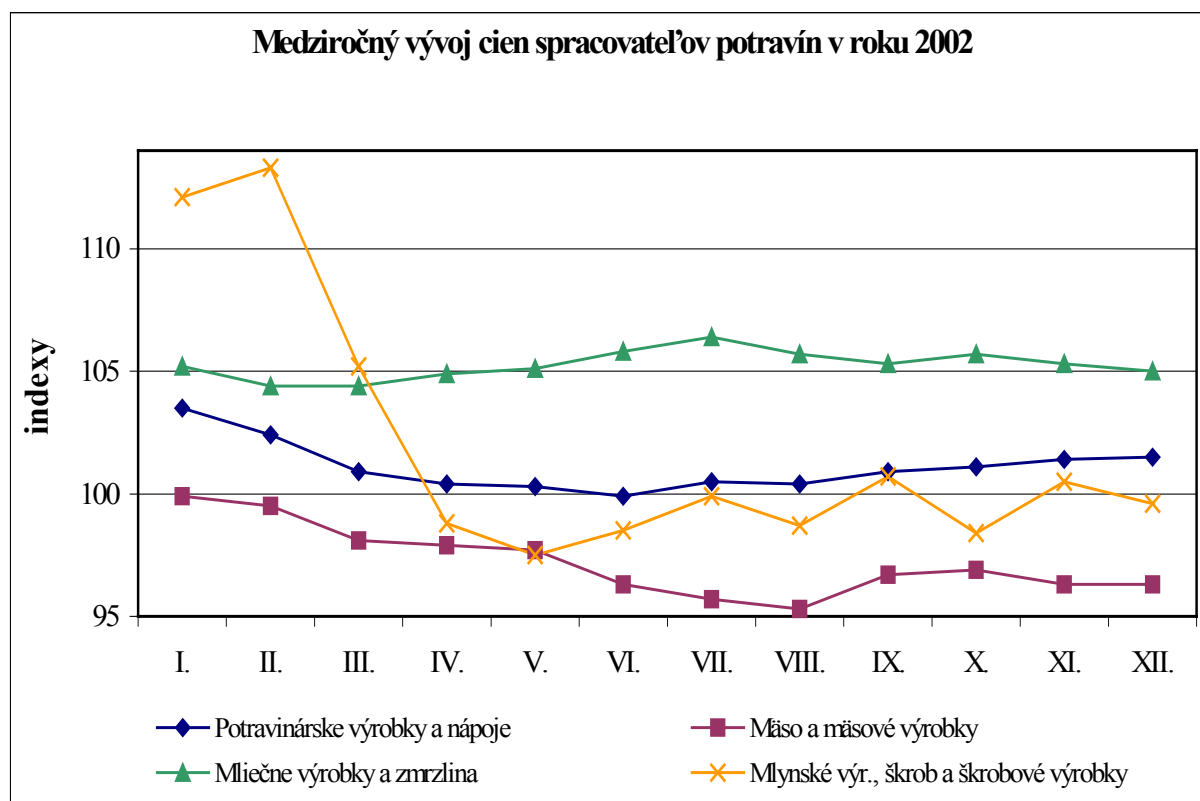
Tabuľka č.36

Ukazovateľ	2000/99	2001/00	2002/01
Potravinárske výrobky, nápoje a tabak	105,8	107,7	101,3
z toho: potravinárske výrobky a nápoje	105,2	107,9	101,1
v tom: - mäso a mäsové výrobky	104,7	109,3	97,2
- živočíšne a rastlinné oleje a tuky	103,4	95,3	93,4
- mliečne výrobky a zmrzlina	108,1	107,3	105,3
- mlynské výr., škrob a škrobové výr.	100,6	113,7	101,7

Prameň: Indexy cien priemyselných výrobcov, pitnej a odkanalizovanej vody v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Dostatočná ponuka na trhu s obilninami a pokles ich cien spôsobili len nepatrný nárast cien výrobcov mlynských a škrobových výrobkov. Medziročný pokles nákupných cien všetkých druhov krmných obilnín sa premietol aj do zníženia cien výrobcov priemyselne pripravených krmív pre zvieratá. Tempo rastu cien spracovaných a konzervovaných rýb a rybích výrobkov sa podstatne spomalilo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (4%), pričom nákupná cena suroviny vzrástla takmer dvojnásobne (7,7%). Výrazný pokles cien jatočných ošípaných a kurčiat sa premietol aj do medziročného poklesu cien spracovateľov mäsových výrobkov o 2,8%. Najhlbší pokles cien sa prejavil u živočíšnych a rastlinných tukov (-6,6%), naopak ceny spracovateľov mlieka a mliečnych výrobkov rástli najrýchlejšou dynamikou a kopírovali bez väčších odchýliek nákupné ceny surového kravského mlieka. Zvýšenie cien tabakových výrobkov a služieb súvisiacich s ich spracovaním, cien nápojov, spracovaného a konzervovaného ovocia a zeleniny sa pohybovalo v rozmedzí od 2,3% do 3,2%. Prehľad o vývoji cien hlavných skupín potravinárskych výrobkov v mesačných intervaloch poskytuje nasledujúci graf.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

5.3. Kvalita potravín

Z výsledkov vykonaného potravinového dozoru u 20 772 podnikateľských subjektov v roku 2002 orgánmi Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR, v zmysle zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov sa zistilo, že zo 49 145 kontrol v podnikateľských subjektoch sa u 14 999 kontrolovaných subjektov vyskytlo nedodržiavanie ustanovení tohto zákona. Boli to nedostatky najmä v správnej výrobnjej praxi (porušenie ustanovení 8 hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR), celkovej hygieny (porušenie ustanovenia 1. hlavy druhej časti PK SR), zložení potravín, kontaminantoch (prítomnosť nežiadúcich látok), označovaní (porušenie ustanovení 2. hlavy druhej časti PK SR) a iné.

Laboratória ŠVPS zhodnotili v roku 2002 celkom 15 715 vzoriek **výrobkov rastlinného, živočíšneho, zmiešaného pôvodu a tabakových výrobkov**, z ktorých 1 503 vzoriek, **resp. 9,56 %, nevyhovelo požiadavkám PK SR**, alebo iným záväzným predpisom. V porovnaní s rokom 2001 to znamená zhoršenie kvality o 4,46 p. b..

Z výsledkov hodnotenia vzoriek podľa komodít (tabuľka P 22) vyplýva, že medzi výrobky **s najvyšším podielom nevyhovujúcich vzoriek** patrili v roku 2002: víno (26,05 % zo 403 vzoriek), zmrzlina a ostatné podobné mrazené výrobky (25 % zo 4 vzoriek), výrobky z ovocia, zeleniny a zemiakov (23,74 % zo 455 vzoriek), tabakové výrobky (18,18 % z 11 vzoriek), cereálie a pekárenské výrobky (17,26 % z 1 784 vzoriek), korenie a koreniny (16,2 % zo 142 vzoriek), orechy a výrobky z orechov (15,61 % z 205 vzoriek), cukrovinky (12,64 % zo 617 vzoriek). Pri mliečnych výrobkoch bolo 7,55 % nevyhovujúcich vzoriek (z 2 993) a pri mäse, výrobkoch z mäsa, zveriny a hydiny 8,02 % (z 4 928).

Medzi výrobky pri ktorých sa **nevyskytli** nevyhovujúce vzorky patrili potraviny na osobitné výživové účely (z 3 vzoriek) a prídavné látky (aditíva z 1 vzorky).

Z mikrobiologicky vyšetrených vzoriek potravín a surovín rastlinného, živočíšneho a zmiešaného pôvodu (22 176), **nevyhovelo požiadavkám 4,11 %**, v tom z domácej produkcie 9,06 % (zo 6 809 vzoriek) a z dovozu 1,92 % (z 15 367 vzoriek).

Z potravín rastlinného a zmiešaného pôvodu nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám **11,3 % výrobkov z domácej produkcie** (z 1 336 vzoriek) a **3,52 % výrobkov z dovozu** (z 1 250 vzoriek). Medzi komodity z domácej produkcie s vyšším podielom nevyhovujúcich vzoriek prevažne pre prekročenie najvyššie povoleného počtu mikrobov, plesní a kvasiniek patrili ovocné a zeleninové výrobky (30,28 % zo 109 vz.), cestovinárske výrobky (25,53 % z 94 vz.), pochutiny a prísady do pečiva, káva a čaj (19,35 % zo 62 vz.). Pri dovezených komoditách to boli ovocné a zeleninové výrobky (23,3 % zo 103 vz.), látky vonné a chuťové, farbivá (15,63 % z 32 vz.).

Z potravín a surovín **živočíšneho pôvodu nevyhovelo** požiadavkám PK SR 3,66 % mikrobiologicky vyšetrených vzoriek (717), z toho **z domácej produkcie 8,51 %** (zo 466 vz.) a **z dovozu 1,78 %** (z 14 117 vz.). Vyšší podiel nevyhovujúcich vzoriek z domácej produkcie sa zistil pri bryndzi (35,37 % zo 147 vz.), mäse a vnútornostiach (16,59 % z 205 vz.), mliekárensky ošetrovanom mlieku (15,95 % z 232 vz.). Pri výrobkoch z dovozu to boli vaječné výrobky (8,16 % z 245 vz.) a mäsové konzervy a polokonzervy (7,81 % z 320 vz.).

Prehľad o výsledkoch mikrobiologických vyšetrení uvádzajú tabuľky P 22-23.

Z realizácie potravinového dozoru v rámci Ministerstva zdravotníctva SR, ktorý vykonávali orgány na ochranu zdravia ľudí (štátne zdravotné ústavy v SR so zapojením všetkých pracovísk hygieny výživy ŠZÚ v SR) sa pri overovaní zdravotnej neškodnosti potravín zistilo, že **mikrobiologickým požiadavkám** nevyhovelo 21 % vzoriek (z 29 625), hlavne v dôsledku prekročenia limitov pre koliformné baktérie, kvasinky a plesne. Bol zaznamenaný výskyt *Staphylococcus aureus* (zmrzlina, cukrárske výrobky, bryndza, cestoviny) a *Listeria monocytogenes* (bryndza). Prekročenie **dušičnanov** bolo zaznamenané u dojčenskej a detskej výživy a pri ostatných kontaminantoch neboli zaznamenané významnejšie prekročenia limitov. V rámci aditívnych látok, kde sa sledovali konzervačné látky, syntetické sladidlá, syntetické farbivá, ferrokyanid draselný v jedlej soli boli zistené nepovolené farbivá u zmrzlín a opakovane zistená prítomnosť ferrokyanidu draselného v jedlej soli, ktorý doposiaľ nie je v PK SR povolený.

Výsledky z **kontroly cudzorodých látok** v potravinách tuzemskej produkcie i z dovozu v roku 2002 ukazujú na **nízkú kontamináciu** týmito látkami v našich potravinách. Od roku 1997 do roku 2002 neboli zistené žiadne nevyhovujúce nálezy obsahu polychlóvaných bifenylov v potravinách, okrem roku 2000, kedy bola zistená iba jedna lokalita s nadlimitnými obsahmi PCB v mlieku. Obsah perzistentných organických látok v potravinách a tkanivách hospodárskych zvierat je nízky. V rámci kontroly cudzorodých látok **v potravinách a surovinách živočíšneho pôvodu neboli zistené hodnoty rezíduí pesticídov a nepovolených hormonálnych látok**. V roku 2002 sa výrazne zlepšila situácia pri kontrole polycyklických aromatických uhlíkovodíkov v mäsových výrobkoch, kde v porovnaní s rokom 1999 až 2001 neboli zistené nadlimitné vzorky.

V surovinách a potravinách rastlinného pôvodu sa situácia zlepšila pri kontrole dusičnanov v zelenine a zeleninových výrobkoch. V porovnaní s rokom 2000 sa znížilo percento nadlimitných vzoriek z 5,5% v roku 2000 na 0,2% v roku 2002. Z hľadiska kontroly aditívnych látok bolo v roku 2002 zistené mierne zlepšenie kvality potravín. Od roku 1997 **pokleslo percento nadlimitných vzoriek aditívnych látok** z 5,3% na 3,2%, kde sa zlepšila situácia najmä u syntetických farbív. Pozitívnym zistením je skutočnosť, že v roku 2002 **nebol zaznamenaný ani jediný nevyhovujúci nález obsahu ťažkých kovov v zelenine a ovocí**, v prípade obilia bola nadlimitná iba jedna vzorka na obsah arzenu.

Prehľad výsledkov z kontroly cudzorodých látok v potravinách

Tabuľka č. 37

Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)
1997	42 916	3,3
1998	32 463	3,3
1999	22 110	3,6
2000	22 944	3,1
2001	20 755	2,0
2002	16 255	2,5

Prameň: VÚP

Vypracoval: VÚP

V roku 2002 pokračovala v rezorte pôdohospodárstva realizácia **čiasťového monitorovacieho systému „Cudzorodé látky v potravinách a krmivách“**. V rámci troch subsystémov (Koordinovaný cieľový monitoring, Monitoring spotrebného koša a Monitoring poľovnej a voľne žijúcej zveri a rýb) sa ročne monitoruje úroveň kontaminácie zložiek potravinového reťazca vo vybraných lokalitách územia Slovenskej republiky.

Prehľad výsledkov Koordinovaného cieľového monitoringu

Tabuľka č. 38

<i>1. cyklus</i> Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)	<i>2. cyklus</i> Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)
1991	2 033	14,02	1996	2 477	9,08
1992	878	13,67	1997	2 706	5,80
1993	2 134	7,92	1998	2 584	7,31
1994	2 746	9,40	1999	2 763	5,03
1995	2 633	6,00	2000	1 998	3,20
<i>3. cyklus</i> Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)			
2001	2 290	2,20			
2002	1 911	6,23			

Prameň: VÚP

Vypracoval: VÚP

Z výsledkov sledovania kontaminácie vzoriek sledovaných v rámci Koordinovaného cieľového monitoringu vyplýva, že stav kontaminácie sledovaných cudzorodých látok v Slovenskej republike sa od roku 1991 postupne zlepšuje, čo vyplýva i z porovnania jednotlivých cyklov. V roku 2000 bol ukončený druhý cyklus realizácie a v roku 2001 sa začalo s realizáciou tretieho cyklu Koordinovaného cieľového monitoringu.

U potravín a pitnej vody bol z hľadiska obsahu cudzorodých látok v Monitoringu spotrebného koša zisťovaný postupný pokles percenta nadlimitných vzoriek od roku 1993 z 12,3% na 1,1% v roku 2000. V roku 2001 mierne stúplo percento nadlimitných vzoriek na 1,3% a v roku už 2002 neboli zistené nevyhovujúce vzorky. Z údajov vyplýva, že sa kvalita potravín v obchodnej sieti zlepšuje.

Podľa výsledkov Monitoringu poľovnej a voľne žijúcej zveri a rýb, ktorý je realizovaný v SR od roku 1995 je možné konštatovať, že i z hľadiska kontaminácie poľovnej a voľne žijúcej zveri a rýb sa situácia v Slovenskej republike mierne zlepšuje.

Prehľad výsledkov z kontroly cudzorodých látok v roku 2002 je v tabuľke P 24.

Výsledky Monitoringu spotrebného koša

Tabuľka č. 39

Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)
1993	478	12,3
1994	655	7,5
1995	592	6,6
1996	657	3,4
1997	747	4,2
1998	775	5,6
1999	793	2,4
2000	635	1,1
2001	536	1,3
2002	462	0,0

Prameň: VÚP
Vypracoval: VÚP

Výsledky Monitoringu poľovnej a voľne žijúcej zveri a rýb

Tabuľka č. 40

Rok	počet vzoriek	nevyhovelo (%)
1995	391	29,9
1996	329	28,0
1997	366	23,2
1998	341	17,6
1999	336	19,6
2000	195	14,4
2001	309	8,7
2002	256	21,1

Prameň: VÚP
Vypracoval: VÚP

5.4. Spotreba potravín

Úroveň spotreby potravín

Z odhadu údajov o spotrebe potravín v kg na obyvateľa SR za rok 2002, poskytnutých Štatistickým úradom SR vyplýva, že po viacročnom poklese spotreby mäsa nastalo jej medziročné zvýšenie (1,5 kg), najmä v dôsledku zvýšenia spotreby hydiny (1,6 kg) a mierneho zvýšenia spotreby hovädzieho a teľacieho mäsa (0,1 kg). Pokračovala dlhodobjšia tendencia medziročného znižovania spotreby bravčového mäsa (0,2 kg). V roku 2002 pokračoval trend zvýšenia spotreby mlieka a mliečnych výrobkov (5,4 kg), ktorý nastal v roku 2001 vplyvom zvýšenia spotreby konzumného mlieka (1,6 kg), syrov a tvarohov (0,7 kg). Tendencia zvýšenia nastala aj v spotrebe tukov (1,2 kg), z dôvodu nárastu spotreby JRTO (0,6 kg), bravčovej masti (0,4 kg) a masla (0,2 kg).

Medziročne sa zvýšila aj spotreba zemiakov (10,6 kg), cukru (1,0 kg), strukovín (0,1 kg), vajec (3 ks), naopak medziročne poklesla spotreba rýb (0,3 kg) a pokračoval dlhodobjší pokles v spotrebe zeleniny (4,9 kg), ovocia (1,9 kg) a obilnín (0,3 kg v hodnote múky).

Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR

(v kg za rok)

Tabuľka č. 41

Druh potravín	Skutočnosť			Odhad 2002	Rozdiel SR 2002-01	ODP ⁴⁾	Prípustný interval racionálnej spotreby	Spotreba v EÚ-15 1996
	1990	1993	2001					
Mäso v hodnote na kosti	84,0	64,9	58,7	60,2	+1,5	57,3	51,6-63,0	96,8 ⁵⁾
Mlieko a mlieč. výrobky	226,3	170,6	161,8	167,2	+5,4	220,0	206,0-240,0	240,0
Tuky spolu	25,3	24,3	24,3	25,5	+1,2	22,0	19,8-23,1	-
Zemiaky	85,8	89,0	64,3	74,9	+10,6	80,6	76,3-84,9	73,5 ⁶⁾
Strukoviny	1,9	1,9	1,9	2,0	+0,1	2,6	2,1-3,2	2,4 ⁶⁾
Zelenina ¹⁾	100,6	108,3	80,5	75,6	-4,9	127,9	116,9-138,9	116,8
Ovocie ²⁾	54,0	64,4	51,3	49,4	-1,9	96,7	86,7-106,7	112,8

Prameň: Spotreba potravín, ŠÚ SR - pre údaje do roku 2001; údaj za rok 2002 odhad ŠÚ SR

Animal production, Crop production, EUROSTAT

¹⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

²⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov

³⁾ rok 1998

⁴⁾ ODP = odporúčaná dávka potravín

⁵⁾ rok 1999

⁶⁾ hospodársky rok 1998/1999

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Z hľadiska odporúčaných dávok potravín (ODP) bol vývoj spotreby potravín v roku 2002 ovplyvnený pozitívnymi aj negatívnymi tendenciami.

Pozitívne zmeny charakterizuje:

- zvýšenie (aj keď naďalej hlboko podlimitnej) spotreby mlieka a mliečnych výrobkov v dôsledku vyššej spotreby konzumného mlieka, syrov a tvarohov,
- zlepšenie štruktúry spotreby mäsa s miernym znížením nadlimitnej spotreby bravčového mäsa a zvýšením podlimitnej spotreby hovädzieho a teľacieho mäsa,
- zvýšenie spotreby zemiakov, cukru a strukovín, ktorá ešte stále nedosahuje úroveň odporúčaných dávok potravín (ODP).

Negatívne zmeny charakterizuje:

- zvýšenie nadlimitnej spotreby mäsa spolu z hľadiska úrovne ODP, všetkých sledovaných skupín tukov a spotreby vajec,
- pretrvávajúce prehlbovanie deficitu v spotrebe ovocia, zeleniny, obilnín v hodnote múky a rýb.

Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín uvádza tabuľka P 26.

Program озdravenia výživy obyvateľstva Slovenskej republiky

V zmysle harmonogramu realizačných projektov Národného programu podpory zdravia na roky 2001 – 2003, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 832 z 18. októbra 2000 bolo v roku 2002 riešených v rezorte 9 projektov NPPZ, na ktoré sa vynaložilo 10,9 mil. Sk, z toho 6,6 mil. Sk zo štátneho rozpočtu. Projekty sú orientované do oblasti výživy obyvateľstva, zdravia pracovníkov v lesnom hospodárstve, pitnej vody, aditívnych látok atď.

V rámci rozpracovaného Programu озdravenia výživy (uznesenie vlády SR č. 894 zo dňa 13.10.1999) sa v rezorte pôdohospodárstva pokračovalo v plnení úloh v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesníctve a vodnom hospodárstve. Úlohy sú zamerané najmä na tvorbu legislatívnych predpisov, zabezpečenie kvality, podporu produkcie a spotreby potravín, ktoré odporúča program озdravenia výživy.

Podiel výdavkov za potraviny z celkových spotrebných výdavkov

V roku 2002 nastalo v porovnaní s rokom 2001 spomalenie dynamiky zvýšenia peňažných príjmov a tým aj výdavkov, pri medziročnom spomalení tempa zvýšenia spotrebných výdavkov z 10,09 % na 3,02 %, ktoré bolo u výdavkov na potraviny, nápoje a tabak podstatne menšie.

Vývoj príjmov a výdavkov všeobecne, ako aj u vybraných hlavných skupín potravinového charakteru

Tabuľka č. 42

Príjmy, výdavky	Index 2000/1999	Index 2001/2000	Index 2002/2001
Hrubé peňažné príjmy	107,20	112,61	105,24
Čisté peňažné príjmy	108,97	111,70	105,09
Hrubé peňažné výdavky	106,56	112,06	103,52
Čisté peňažné výdavky	108,23	111,05	103,07
Spotrebné výdavky	107,54	110,09	103,02
Výdavky za:			
Potraviny a nealkoholické nápoje	102,42	103,24	102,29
z toho: potraviny	102,44	103,13	102,24
Potraviny, alkoholické a nealkoholické nápoje	102,13	102,90	102,15
Alkoholické nápoje a tabak	101,16	102,29	102,23
z toho: alkoholické nápoje	98,13	98,10	100,00
tabak	109,23	107,04	105,26
Potraviny, nápoje a tabak spolu	102,29	103,14	102,28

Prameň: Štruktúra, príjmy a výdavky domácností SR - ŠÚ SR a prepočty VÚEPP
Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Pomalší rast výdavkov za potraviny a nealkoholické nápoje bol ovplyvnený nielen pomalším rastom spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov v porovnaní s ostatnými skupinami tovarov a služieb, ale aj úrovňou spotreby, ktorá je u rozhodujúcich skupín potravín hlavne u nízkopríjmovej časti obyvateľstva značne deficitná.

Vplyvom miernejšieho zvýšenia spotrebných výdavkov za potraviny, nápoje a tabak bez verejného stravovania, oproti spotrebným výdavkom spolu sa znížil podiel výdavkov obyvateľstva za potraviny na celkových spotrebných výdavkoch z 29,80 % na 29,58 %, čo je pokles o 0,22 p.b..

Podiel výdavkov obyvateľstva za potraviny, nápoje a tabak na spotrebných výdavkoch

Tabuľka č. 43

Metóda COICOP ^x	2000	2001	2002
Potraviny a nealkoholické nápoje	28,44	26,67	26,48
Alkoholické nápoje a tabak	3,36	3,12	3,10
Potraviny, nápoje, tabak	31,80	29,80	29,58

^x COICOP = klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia (spotrebné výdavky zahŕňajú peňažné výdavky na nákup tovarov krátkodobej spotreby, tovarov strednodobej spotreby, tovarov dlhodobej spotreby a výdavky za služby)

Prameň: Štruktúra, príjmy a výdavky domácností SR - ŠÚ SR a prepočty VÚEPP
Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

5.5. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu

Spomalená dynamika rastu cien priemyselných výrobcov v roku 2002 v dôsledku nižších nákladových tlakov vyvolaných odložením úprav regulovaných cien na povolené obdobie, pokles cien energetických surovín na svetových trhoch a posilnenie kurzu slovenskej koruny voči americkému doláru, významnou mierou ovplyvnili vývoj cien na jednotlivých stupňoch výroby a spotreby potravín.

Pri poklese cien na trhu vstupov do poľnohospodárstva (v priemere o 1,9 %) a poľnohospodárskych výrobkov (o 0,7 % sa zvýšili ceny výrobcov potravín a nápojov a ich spotrebiteľské ceny, pričom dynamika tohto zvýšenia bola takmer identická (1,3 % a 1,4 %)). Rast spotrebiteľských cien potravín bol však 2,36 krát pomalší ako priemerný rast spotrebiteľských cien tvorcov a služieb, tzn. celkovej inflácie, ktorá sa medziročne znížila viac ako o polovicu.

Medziročné súhrnné cenové indexy

Tabuľka č. 44

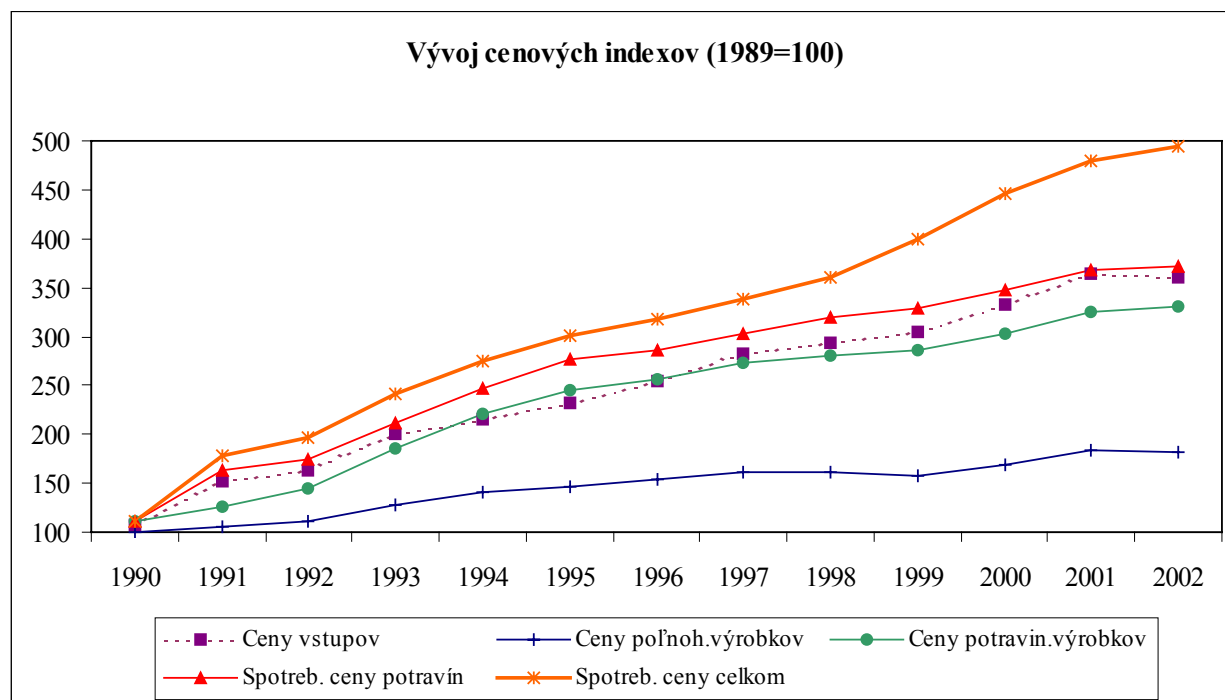
Ukazovateľ	2000/99	2001/00	2002/01
Ceny priemyselných výrobkov	109,8	106,6	102,2
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	109,1	109,3	98,9
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	107,2	107,8	99,3
Ceny potravinárskych výrobkov a nápojov	105,2	107,9	101,3
Spotrebiteľské ceny celkom	112,0	107,3	103,3
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkohol. nápojov	105,2	105,6	101,4

Prameň: Indexy cien - ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

V rámci vstupov do poľnohospodárstva zaznamenali najvyšší nárast ceny zvierat na chov a výkrm, ceny traktorov a dodávok zo stavebníctva. Poklesli najmä ceny motorovej nafty, náhradných súčiastok poľnohospodárskych strojov a insekticidov. Súhrnný cenový index poľnohospodárskych výrobkov bol ovplyvnený najmä poklesom cien obilnín, zvýšením cien zemiakov a olejní. Zo živočíšnych produktov klesli hlavne ceny jatočných kurčiat a ošipaných v dôsledku nadmernej ponuky na trhu a lacnému dovozu. Na rast cien potravinárskych výrobcov pôsobilo najmä zvýšenie cien mliečnych výrobkov a zmrzliny, spracovaných a konzervovaných rýb a rybích výrobkov, naopak pokles cien živočíšnych a rastlinných olejov a tukov, mäsa a mäsových výrobkov. V rámci spotrebiteľských cien potravín a nápojov sa najvyšší nárast dosiahol pri zemiakoch, tučnom tvarohu, zahustenom nesladenom mlieku a pokles pri pitvaných kurčatách a polohrubej pšeničnej múke.

Graf č. 15

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Prehľad o vývoji cenových indexov rozhodujúcich vstupov do poľnohospodárstva, vývoji cien výrobcov vybraných rastlinných, živočíšnych a potravinárskych výrobkov poskytujú tabuľky P 27-P 30.

5.6 Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami

Obrat zahraničného agropotravinárskeho obchodu sa v roku 2002 zvýšil o 2 %. Rast obratu ovplyvnil zvýšený vývoz o 7 % pri takmer nezmenenej hodnote dovozu. Z toho dôvodu sa záporné saldo agropotravinárskeho obchodu medzročne znížilo o 9 %, resp. o 1,77 mld. Sk.

Vývoj zahraničného obchodu

v mil. Sk

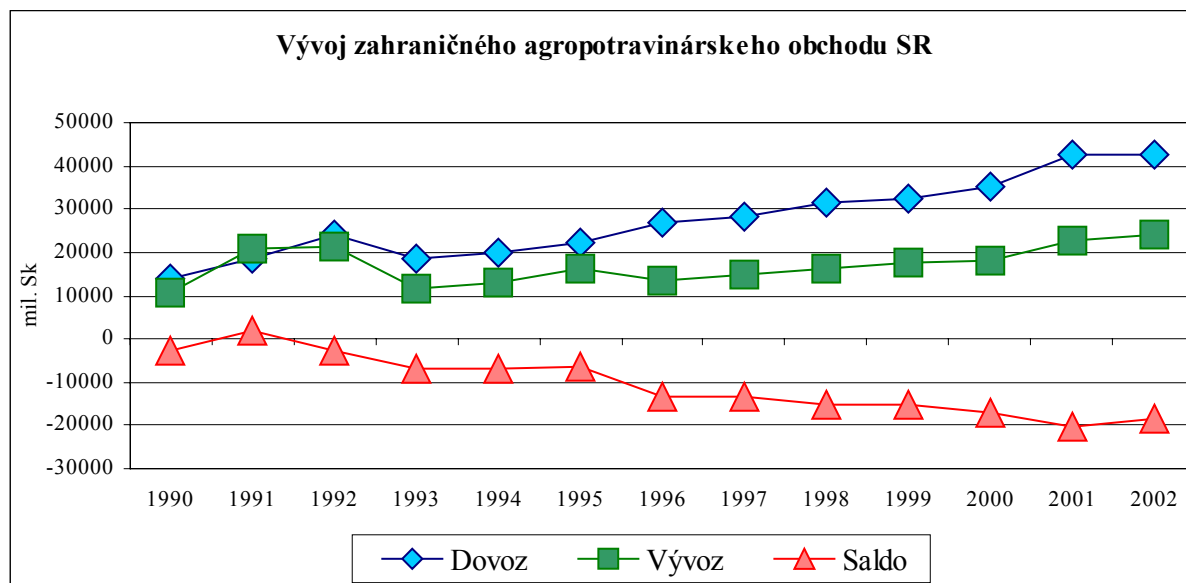
Tabuľka č. 45

		2001	2002	Index 2002/2001
Zahraničný obchod za SR celkom	Vývoz	611 325	651 256	1,07
	Dovoz	714 071	747 883	1,05
HS 01 - 99	Obrat	1 325 396	1 399 139	1,06
	Saldo	-102 746	-96 627	0,94
z toho:				
agropotravinársky sektor za SR celkom	Vývoz	22 510	24 153	1,07
	Dovoz	42 757	42 634	1,00
HS 01 - 24	Obrat	65 267	66 786	1,02
	Saldo	-20 247	-18 481	0,91
v tom:				
zahraničný obchod agrosektoru SR s ČR	Vývoz	8 969	10 052	1,12
	Dovoz	14 978	15 019	1,00
HS 01 - 24	Obrat	23 948	25 072	1,05
	Saldo	-6 009	-4 967	0,83

Prameň: Colná štatistika SR

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Pozícia agropotravinárstva sa v rámci celkového zahraničného obchodu Slovenskej republiky v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne zlepšila, pretože sa na celkovom zápornom salde zahraničného obchodu SR znížil jeho podiel z 19,7 % v roku 2001 na 19,1 %, čo ovplyvnila výraznejšia dynamika zníženia záporného salda ZO za agropotravinársky sektor v porovnaní s celkovým ZO Slovenska v dôsledku medzročnej stabilizácie, resp. mierneho zníženia záporného salda ZO s agropotravinárskymi komoditami.

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

V histórii samostatnej Slovenskej republiky sme po prvý raz zaznamenali medziročné zníženie hodnoty dovozu o 123 mil. Sk, t.j. o 0,3 %.

Najvýraznejší medziročný pokles dovozu sa dosiahol po prvý krát u obilnín a to u pšenice o 1 098 mil. Sk, kukurice o 1 124 mil. Sk a jačmeňa o 496 mil. Sk. Uvedený pozitívny trend spôsobila dostatočná domáca produkcia obilnín v roku 2002 v porovnaní s nutnými vysokými dovozmi obilnín v roku 2001 v dôsledku sucha a výpadku domácej produkcie v roku 2000. Výrazný podiel na znížení dovozov v roku 2002 mal aj pokles importu repkového oleja o 555 mil. Sk.

Tento pozitívny vplyv bol na druhej strane znegovaný výrazným medziročným vzrastom dovozu najmä potravinárskych prípravkov o 359 mil. Sk, nealkoholických nápojov o 304 mil. Sk, cigariet o 268 mil. Sk, kakaových bôbov o 255 mil. Sk, čokolády o 232 mil. Sk a bravčového mäsa o 231 mil. Sk.

Nárast dovozu podľa kapitol colného sadzovníka

(v mil. Sk)

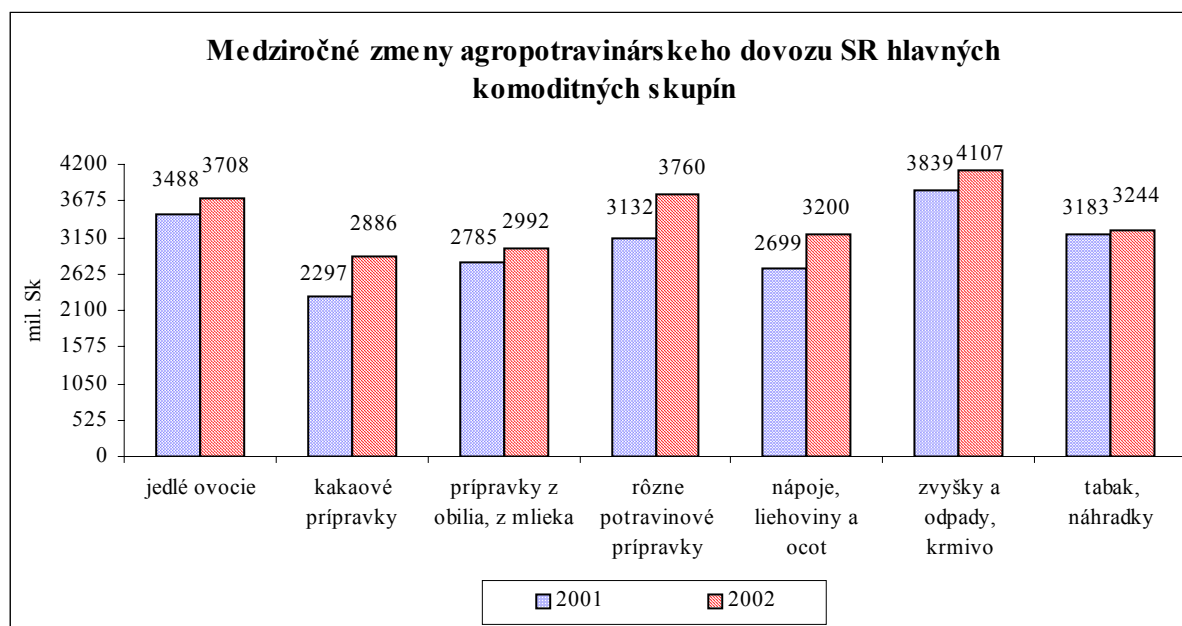
Tabuľka č. 46

Komodity	Dovoz		
	2001	2002	Index 2002/2001
01 živé zvieratá	704	817	116,0
02 mäso a požívateľné droby	2 012	2 276	113,1
04 mlieko, vajcia, med a výrobky	1 494	1 591	106,5
05 výrobky živočíšneho pôvodu	263	300	114,1
06 živé rastliny a kvetinárske výrobky	820	949	115,7
07 zelenina, korene a hľuzy požívateľné	1 409	1 749	124,2
08 jedlé ovocie a orechy	3 488	3 708	106,3
12 olej, semená a plody, slama, krmoviny	1 048	1 143	109,1
13 šelak, gumy, živice	139	199	143,2
14 rastlinné pletacie materiály	7	16	228,6
18 kakao a kakaové prípravky	2 297	2 886	125,6
19 prípravky z obilia, z mlieka	2 785	2 992	107,5
20 prípravky zo zeleniny, ovocia, rastlín	2 088	2 181	104,4
21 rôzne potravinové prípravky	3 132	3 760	120,1
22 nápoje liehové a ocot	2 699	3 200	118,6
23 zbytky a odpady, krmivo	3 839	4 107	107,0
24 tabak, náhradky	3 183	3 244	101,9

Prameň: Colná štatistika

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Graf č. 17

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

V porovnaní s rokom 2001 sa spomalila dynamika rastu vývozu agropotravinárskych komodít, čo nepriaznivo ovplyvnil pokles vývozu týchto skupín komodít:

Pokles vývozu podľa kapitol colného sadzobníka

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 47

Komodity	Vývoz		
	2001	2002	Index 2002/2001
02 mäso a požívateľné droby	559	498	89,2
07 zel.,korene a hľuzy požívateľné	1 059	1 044	98,6
09 káva, čaj a korenie	335	326	97,4
12 olej,sem. a plody,slama,krmoviny	1 866	1 696	90,9
14 rastlinné pletacie materiály	3	3	98,0
15 živočíšne a rastlinné tuky	1 250	1 235	98,8
20 príp. zo zeleniny, ovocia,rastlín	606	538	88,9
21 rôzne potravinové prípravky	1 886	1 569	83,2
23 zbytky a odpadky,krmivo	1 013	801	79,1
24 tabak,náhradky	938	898	95,8

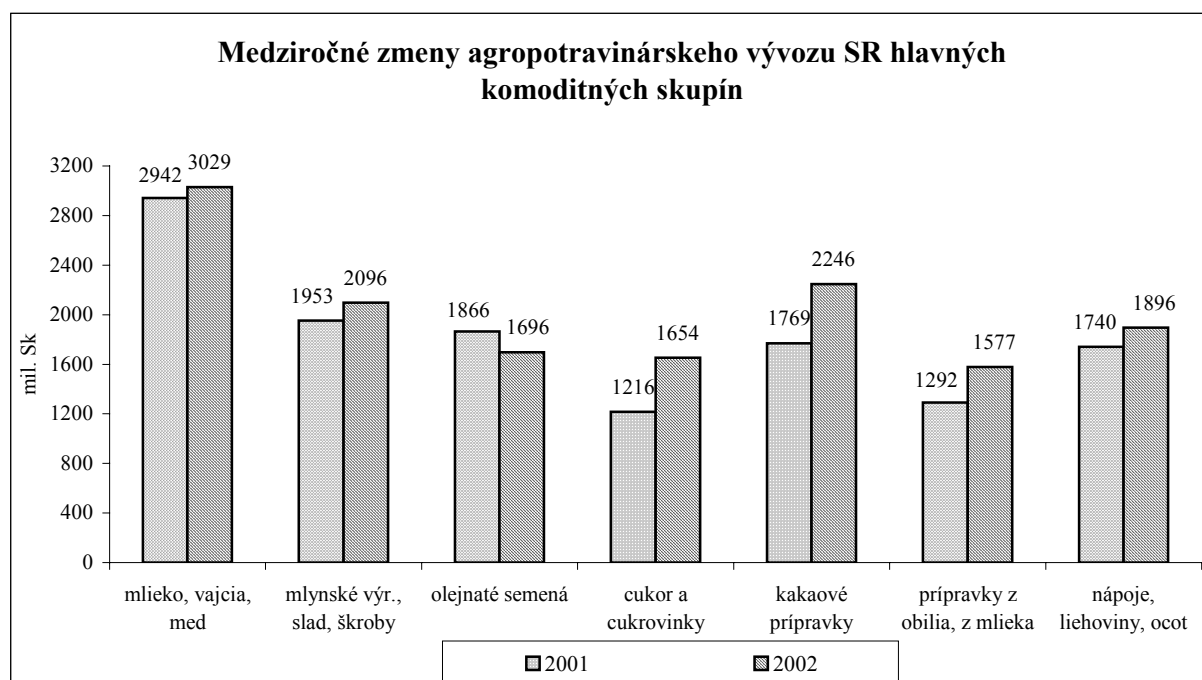
Prameň: Colná štatistika

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Výrazný medziročný pokles vývozu sa dosiahol u zahusteného mlieka a smotany, kde pokles predstavoval 279 mil. Sk, zmrzlino o 227 mil. Sk, repkových semien o 223 mil. Sk, prípravkov na výživu zvierat o 176 mil. Sk a hydínového mäsa o 162 mil. Sk.

Pokles vývozu uvedených skupín komodít bol na druhej strane vykompenzovaný nárastom vývozu cukru o 250 mil. Sk, pšenice o 221 mil. Sk, živého hovädzieho dobytku o 209 mil. Sk, kukurice o 185 mil. Sk, nezahusteného mlieka a smotany o 182 mil. Sk, čokolády 175 mil. Sk a kyslomliečnych výrobkov o 166 mil. Sk.

Graf č. 18

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Z hľadiska **tovarovej štruktúry** najvýznamnejšou položkou slovenského agrárneho vývozu v roku 2002 bol slad so 7,4 %-ným podielom na celkovom agropotravinárskom vývoze SR. Vysoký podiel exportu sladu ako polotovaru však dosahujeme na úkor vývozu piva, ktorého podiel na celkovom vývoze každoročne klesá (z 1,6 % v roku 2000 na 1,2 % v roku 2002), aj napriek miernemu medziročnému zvýšeniu jeho vývozu. Ďalšími najvýznamnejšími vývoznými komoditami bola čokoláda so 7,3 %-ným podielom, ktorý sa sústavne medziročne zvyšuje (v roku 2001 7,0 %), tradične syry a tvaroh (5,4 %), pekárske tovary (4,6 %) a na piatom mieste v rebríčku nealkoholické nápoje so 4,5 %-ným podielom na celkovom agropotravinárskom exporte.

Pri dovozných a vývozných cenách jednotlivých skupín komodít sú rozdiely, ktoré vyplývajú aj z odlišnej sortimentnej skladby a prípadne i kvality, balenia, stupňa spracovania, čo ovplyvňuje stupeň pridanej hodnoty obsiahnutej v dovážaných, resp. vyvázaných výrobkoch v rámci jednej komoditnej skupiny.

Vývozné a dovozné ceny vybraných komoditných skupín v roku 2002

Tabuľka č. 48

Komoditné skupiny s vyššími cenami dovozu ako vývozu			Komoditné skupiny s vyššími cenami vývozu ako dovozu		
Komoditná skupina	Jednotková cena dovozu Sk/t	Jednotková cena vývozu Sk/t	Komoditná skupina	Jednotková cena dovozu Sk/t	Jednotková cena vývozu Sk/t
Cigarety	532 949	287 430	Pivo	10 887	15 223
Jablká	10 236	3 533	Hovädzie mäso	43 499	76 988
Živý hov. dob.	103 697	56 061	Cestoviny	23 560	33 343
Kukurica	59 682	13 066	Víno	21 777	28 615
Čokoláda	95 481	62 596	Konzerv. mäso	71 191	122 269

Prameň: Colná štatistika

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Uvedené cenové relácie sú v čase premenlivé a závisia od širokej škály marketingových faktorov a podmienok.

Zmeny teritoriálnej štruktúry obchodu

V oblasti teritoriálnej skladby zahraničného obchodu zostávajú naďalej prioritami rezortu pôdohospodárstva colná únia s Českou republikou, asociované členstvo v Európskej únii, Dohoda o voľnom obchode v strednej Európe – CEFTA.

Naším **najväčším obchodným partnerom je dlhodobo Česká republika**. Záporné saldo zahranično-obchodnej výmeny s agropotravinami medzi Slovenskou republikou a Českou republikou vo výške – 4 967 mil. Sk, v roku 2002 sa medziročne znížilo o 1 042 mil. Sk, pri náraste dovozu o 41 mil. Sk a vývozu až o 1 083 mil. Sk. Rekordný schodok v roku 2001 spôsobili hlavne zvýšené dovozy obilnín.

Dominantné postavenie Českej republiky v zahraničnom agropotravinárskom obchode Slovenskej republiky charakterizuje v roku 2002 jeho 35,23 %-ný podiel z celkového agropotravinárskeho dovozu SR (za rok 2001 35,03 %) a 41,62 % z vývozu do ČR (v roku 2001 39,84 %).

V medziročnom porovnaní (2002/2001) sme vyviezli do Českej republiky viac mlieka a smotany (o 201 mil. Sk), kyslomliečnych výrobkov (o 170 mil. Sk), syrov a tvarohu (o 138 mil. Sk), kukurice (o 125 mil. Sk), raže (o 116 mil. Sk), slnečnicových semien (o 105 mil. Sk), hovädzieho mäsa (o 101 mil. Sk), ale menej zmrzliny (o 228 mil. Sk), hydínového mäsa (o 153 mil. Sk), ochutených minerálnych vôd (o 149 mil. Sk), slnečnicového oleja (o 51 mil. Sk), a hrozna (o 36 mil. Sk).

Na druhej strane sme z Českej republiky doviezli viac bravčového mäsa (o 330 mil. Sk), cigariet (o 255 mil. Sk), ochutených minerálnych vôd (o 191 mil. Sk), potravinových prípravkov (o 177 mil. Sk), čokolády (o 132 mil. Sk), minerálnych vôd (o 91 mil. Sk), masla (o 91 mil. Sk)

a menej pšenice (o 681 mil. Sk), repkového oleja (o 555 mil. Sk), ostatných tabakových výrobkov (o 148 mil. Sk), pšeničnej múky (o 118 mil. Sk), konzervovaného mäsa (o 72 mil. Sk) a hovädzieho mäsa (o 63 mil. Sk).

Teritoriálna štruktúra agropotravinárskeho zahraničného obchodu

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 49

	Obdobie	EÚ	CEFTA	z toho			NIS	Zvyš. sveta
				ČR	Poľsko	Maďarsko		
Obrat	2001	20 817	34 242	23 948	4 770	4 696	1 722	6 306
	2002	20 510	35 663	25 072	5 167	4 528	1 538	6 501
	index 02/01	98,5	104,1	104,7	108,3	96,4	89,3	103,1
Vývoz	2001	5 521	14 336	8 969	2 815	1 985	1 214	511
	2002	5 507	15 828	10 052	2 779	2 428	1 351	396
	index 02/01	99,7	110,4	112,1	98,7	122,3	111,3	77,5
Dovoz	2001	15 296	19 906	14 978	1 954	2 710	508	5 795
	2002	15 003	19 834	15 019	2 387	2 100	188	6 105
	index 02/01	98,1	99,6	100,3	122,2	77,5	37,0	105,3
Saldo	2001	-9 775	-5 571	-6 009	861	-725	706	-5 284
	2002	-9 496	-4 006	-4 967	392	328	1 163	-5 709
	index 02/01	97,1	71,9	82,7	45,5	-	164,7	108,0

Prameň: Colná štatistika

Vypracoval: VÚEPP (doc. Ing. P. Stehlo, PhD, Ing. J. Gálik)

Pozn.: CEEC-10: SR, ČR, Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Lotyšsko, Litva, Slovinsko

CEFTA: SR, ČR, Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, Slovinsko, Bulharsko

Zvyšok Európy: Nórsko, Lichtenštajnsko, Švajčiarsko, Chorvátsko, Macedónsko, Juhoslávia, Bosna, Hercegovina, Albánsko, Island

Severná Amerika Kanada, USA

Zvyšok sveta: Svet bez CEEC-10, EÚ-15, zvyšku Európy a Sev. Ameriky, NIS

NIS: Arménia, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldávia, Rusko,

Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan

Druhým najväčším agropotravinárskym obchodným partnerom Slovenska bola aj v roku 2002 Európska únia. S krajinami EÚ sa v roku 2002 medziročne znížilo záporné saldo o 279 mil. Sk a **dosiahlo hodnotu – 9 496 mil. Sk.** Export SR do EÚ pritom klesol na 5 507 mil. Sk (o 14 mil. Sk) a import z EÚ do SR na 15 003 mil. Sk (pokles o 293 mil. Sk). V skladbe dovozu z krajín EÚ dominujú krmivá, jedlé ovocie a orechy, rôzne potravinové prípravky, prípravky z obilia a mlieka, zelenina, nápoje a liehoviny ako aj cukor a cukrovinky. V skladbe vývozu do EÚ dominujú olejnaté semená, nápoje a liehoviny, živé zvieratá, mlieko a mliečne výrobky a krmivá.

So zoskupením štátov CEFTA dosiahla SR záporné saldo – 4 006 mil. Sk s medzinárodným poklesom o 1 565 mil. Sk. Export SR do krajín CEFTA sa za rok 2002 zvýšil na 15 828 mil. Sk (nárast o 1 492 mil. Sk), dovoz z krajín CEFTA do SR sa mierne znížil (o 17 mil. Sk a dosiahol 19 834 mil. Sk). V skladbe dovozu z krajín CEFTA dominujú tabakové výrobky, nápoje a liehoviny, rôzne potravinové prípravky, prípravky z obilia a mlieka, mäso a jedlé droby a kakaové prípravky. V skladbe vývozu do krajín CEFTA dominuje mlieko a mliečne výrobky, kakaové prípravky, prípravky z obilia a mlieka, mlynárske výrobky a cukor a cukrovinky.

Podrobnejšie informácie o zahraničnom obchode uvádzajú tabuľky P31-P37.

5.7. Vývoj konkurencieschopnosti poľnohospodárskej a potravinovej produkcie

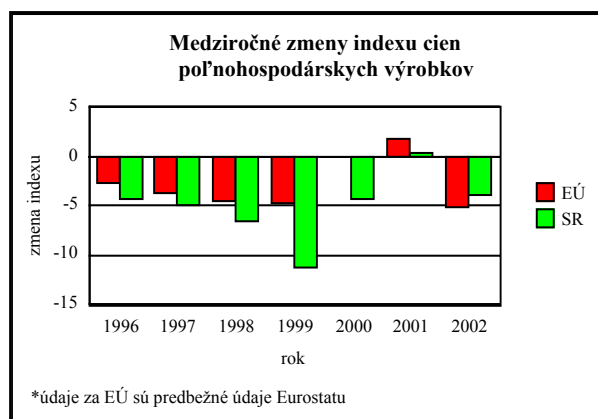
Cenová komparácia

Cenová komparácia poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie je jedným zo segmentov trhovej konkurenčnej schopnosti (vplyv dotačnej, úverovej, daňovej, vývozno-dovoznej politiky). Úroveň cien a tendencie jej vývoja sú dôležitým indikátorom umiestnenia výrobkov na trhu. Cenová

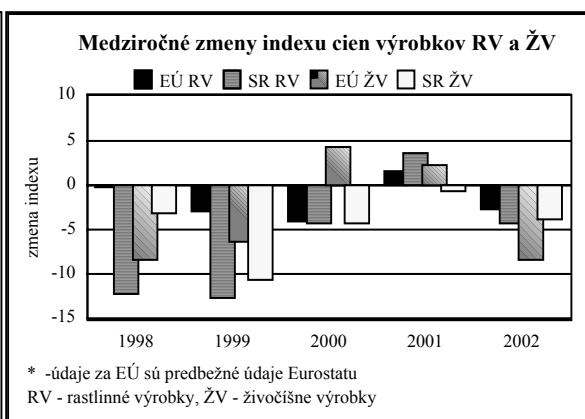
konkurencieschopnosť na trhoch SR, EÚ a svetových trhoch bola v roku 2002 ovplyvnená rozdielnou medziročnou dynamikou rastu reálnych cien. Podľa predbežných údajov Eurostatu ceny poľnohospodárskych výrobkov na trhoch EÚ klesli po prvý krát od roku 1995 výraznejšie (5,1 %), ako na slovenskom trhu (3,9 %). Pokles cien v jednotlivých krajinách EÚ bol však výrazne diferencovaný. Napr. v Grécku poklesli iba o 0,5%, zatiaľ čo v Nemecku až o 7%, Španielsku o 6,5%, v UK o 6,1% a Francúzsku o 5,5%. Reálne ceny rastlinných výrobkov pritom poklesli na slovenskom trhu výraznejšie (4,4 %) ako v EÚ (2,8 %) a opačne ceny živočíšnych výrobkov na slovenskom trhu poklesli o 3,8%, zatiaľ čo v EÚ až o 8,4%. Najvýraznejší pokles v EÚ bol u ošipovaných a to až o 20,5%, mlieka o 7,1% (UK pokles o 13,4%) čím výrazne ovplyvnili zníženie poľnohospodárskeho príjmu. Ceny hovädzieho mäsa sa v EÚ naopak zreteľne zvýšili o 4,3%.

Graf č. 19

Graf č. 20

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík)

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík)

Z výsledkov komparácie veľkoobchodných cien¹ jednotlivých komodít vyplýva, že pri:

- pšenici**, cenová konkurencieschopnosť zostala, napriek poklesu ceny na slovenskom trhu, v porovnaní so svetovou cenou na úrovni rokov 2000 a 2001. Výrazne sa však zlepšila v porovnaní s trhom EÚ (o 15%). Cena na trhu EÚ bola oproti roku 2001 vyššia o 5%, domáca cena však poklesla až o 10%.
- mlieku a mliečnych výrobkoch**, napriek skutočnosti, že sa na Slovensku už tretím rokom neuplatňuje pevná cena mlieka (rast o 4,7%), poklesla konkurencieschopnosť mlieka vplyvom poklesu svetovej ceny vyjadrenej cenou mliečného ekvivalentu². To spôsobilo pokles konkurenčnej schopnosti voči svetovej cene (o 15 %). Domáca cena mlieka dosiahla 76 % trhovej ceny EÚ (v roku 2001 64%), čo bolo výrazne ovplyvnené poklesom ceny na trhu EÚ. Cenová konkurencieschopnosť mliečnych výrobkov v porovnaní s EÚ sa v roku 2002 výrazne nezmenila. Domáca cena masla prekročila úroveň svetovej ceny o 50 %. Zhoršilo sa postavenie domácej ceny sušeného odtučneného mlieka, nielen na svetových trhoch (o 10 %), ale aj na trhu EÚ (o 18 %), pritom domáca cena bola o 7 % vyššia, ako cena na trhu EÚ. Zhoršilo sa i porovnateľné postavenie syrov na svetových trhoch (o 8 %). Domáca cena bola naďalej výrazne vyššia ako cena svetová (o 24 %). Naopak naša cenová konkurencia na trhu EÚ pretrvávala i v roku 2002.
- hovädzom mäse**³ stabilizácia dopytu spôsobila v roku 2002 na trhoch doma a v EÚ minimálnu zmenu cien. Pokles ceny bol mierne výraznejší v EÚ a bol ovplyvnený

¹ Nákupné respektíve spracovateľské ceny SR upravené o obchodné rozpätie, porovnané s cenami na svetových trhoch, trhoch EÚ a intervenciou EÚ. Prameň porovnateľných cien je správa „Poľnohospodársky výhľad OECD, 3.4.2002“.

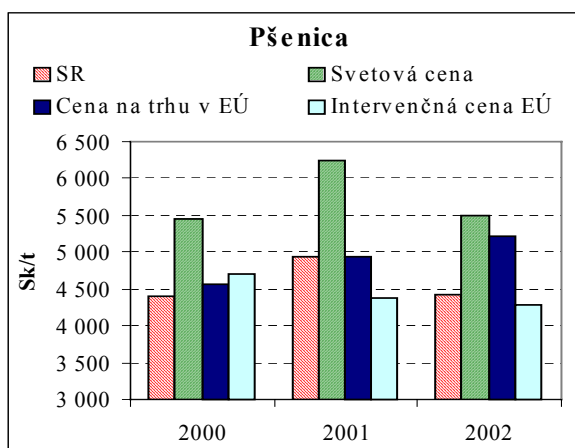
² Z ceny masla a sušeného mlieka

³ Ceny prevedené na jednotnú bázu mŕtvej váhy koeficientom 0,63

zrušením intervenčnej ceny a jej nahradením cenou smernou, pričom priemerná cena HD sa dostala až pod úroveň smernej ceny. Tým sa znížila konkurenčná schopnosť domácej ceny v porovnaní s trhovou cenou EÚ o ďalšie 3 %. V roku 2001 bola o 22 % pod úrovňou ceny na trhu EÚ, v roku 2002 o 19 %. Európske problémy s HD nemali výrazný vplyv na svetovú cenu, ktorá v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla (o 9 %) a dostala sa na úroveň roku 2000. To malo priaznivý vplyv na udržanie si cenovej konkurencieschopnosti na svetových trhoch z predchádzajúcich rokov.

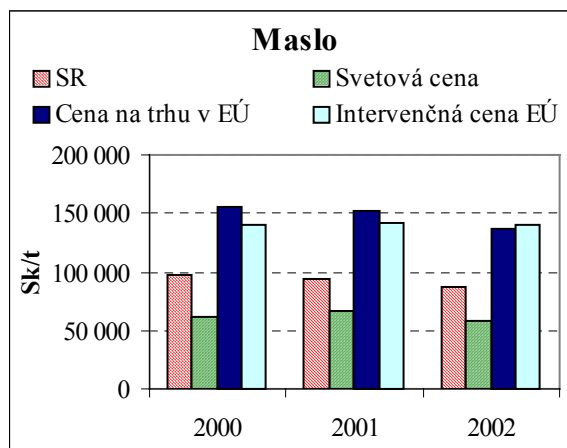
4. **bravčovom mäse**⁴ sa prejavili odbytové problémy na všetkých trhoch. Táto skutočnosť sa negatívne premietla aj do cenového vývoja. Ceny poklesli v EÚ výraznejšie (-18 %), ako na slovenskom trhu (-3,2 %) Cenová konkurencieschopnosť ošípaných sa tým výrazne zhoršila a domáca cena bola vyššia v porovnaní so svetovou o 14 % a cenou v EÚ až o 18 %.
5. **hydine**⁵ sme zaznamenali udržanie si konkurencieschopnosti v porovnaní so svetovou cenou (o 12 % nižšia, ako cena svetová), ale podobne, ako v roku 2001 cenu o 7 % vyššiu, ako na trhu EÚ. Zmeny cenovej konkurencieschopnosti agropotravinárskych komodít sú pomerne významne ovplyvnené posilňovaním slovenskej koruny v roku 2002.

Graf č. 21

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Graf č. 22

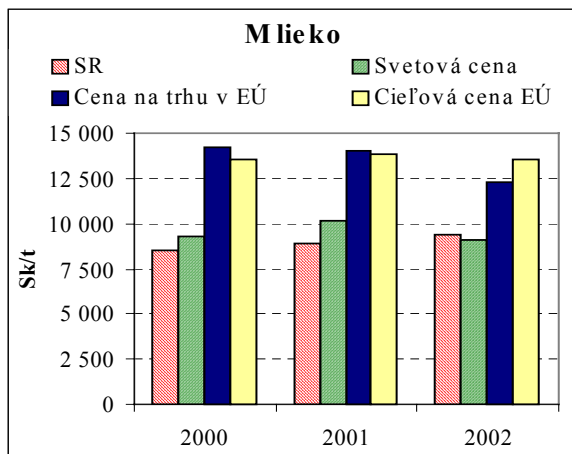
Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Graf č. 23

Graf č. 24

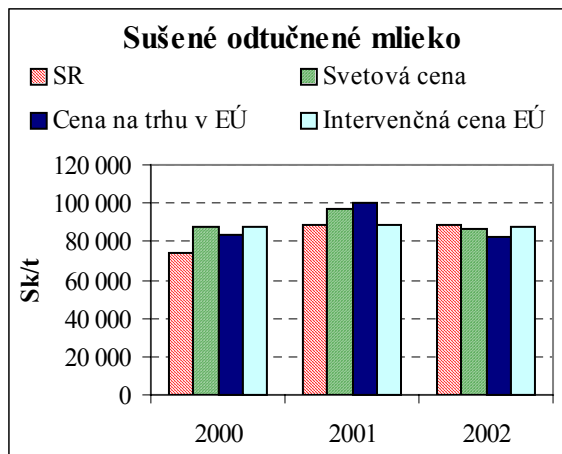
⁴ Ceny prevedené na jednotnú bázu mŕtvej váhy koeficientom 0,74

⁵ Ceny prevedené na jednotnú bázu mŕtvej váhy koeficientom 0,75

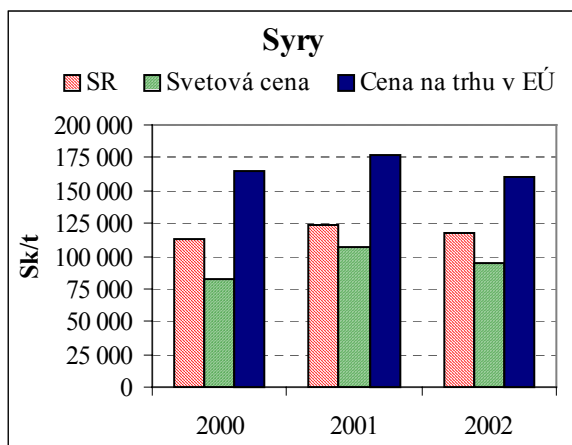
Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)
PhD.)

Graf č. 25

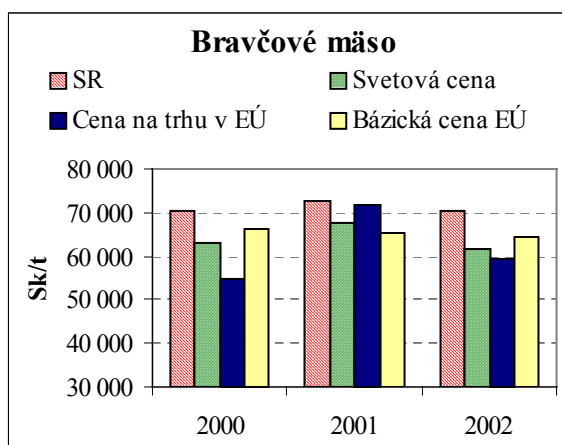
Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Graf č. 26

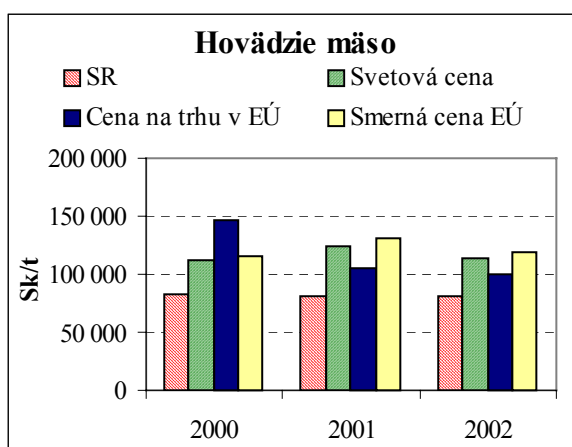
Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Graf č. 27

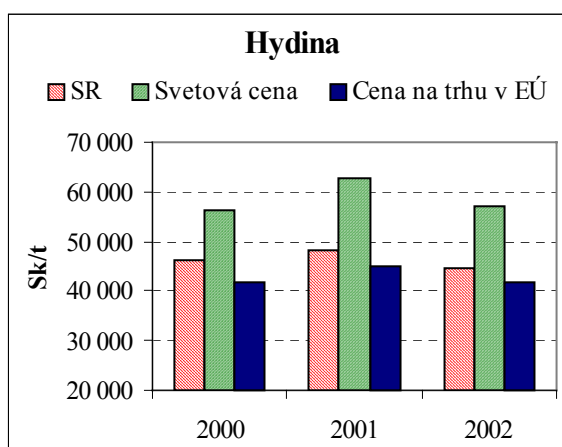

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Graf č. 28

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Porovnanie cenovej konkurencieschopnosti je uvedené v tabuľke P 38.

Komparácia použitím ukazovateľa komparatívnych výhod (RCA)

Z porovnania úrovne ukazovateľa komparatívnych výhod (RCA) vypočítaného pri vybraných komoditách za SR, krajiny EÚ, CEFTA a ČR v rokoch 2001 a 2002 (tabuľka P 39) vyplýva, že Slovenská republika:

- V obchode s EÚ bola konkurencieschopná (hodnota RCA vyššia ako 1) v oboch hodnotených rokoch pri komoditách: živé zvieratá, syry, slad, lepok, melasa, nealkoholické nápoje a cigarety. Medziročne sa konkurencieschopnosť zvýšila len pri slade.
- V porovnaní s krajinami CEFTA a z toho aj s ČR bolo Slovensko konkurencieschopné v oboch sledovaných rokoch pri škroboch, lepku, slnečnicovom oleji a melase, okrem toho s ČR pri kukurici, vaječných cestovinách a víne a s krajinami CEFTA pri strukovinách a slade.
- Stratila v roku 2002 v porovnaní s predchádzajúcim rokom konkurencieschopnosť s EÚ pri masle, s krajinami CEFTA pri kvasniciach a víne a z toho s ČR pri masle, kvasniciach a zmrzline. Naopak, dosiahla konkurencieschopnosť s EÚ pri slnečnicovom oleji a s krajinami CEFTA pri pšenici.

Výsledné hodnoty ukazovateľa komparatívnych výhod, ktoré sú zrejmé z nasledujúcej tabuľky, svedčia o potrebe výrazne zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských agropotravinárskych výrobkov na zahraničných trhoch, nakoľko ani v jednom sledovanom roku sme s krajinami CEFTA a EÚ komparatívne výhody nedosiahli.

Komparatívna výhoda SR s krajinami EÚ, CEFTA a ČR vypočítaná podľa indexu RCA

Tabuľka č. 50

	2001	2002
EÚ	-0,38	-0,43
CEFTA	0,32	0,35
z toho: ČR	0,13	0,17

Prameň: VÚEPP – výpočet na základe údajov colnej štatistiky

Vypracoval: VÚEPP (Ing. D. Matošková)

5.8. Medzinárodné porovnanie vybraných ukazovateľov poľnohospodárskej výroby

Podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej rozlohe územia v rámci hodnotených krajín CEFTA predstavoval pre Slovensko podľa posledných dostupných údajov druhú najnižšiu hodnotu, ako aj v zastúpení trvalých trávnych porastov na celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy. V spomínaných ukazovateľoch sa Slovensko najviac približuje priemeru EÚ.

Poľnohospodársky pôdny fond a jeho štruktúra v roku 2001

v %

Tabuľka č. 51

Krajina	Podiel p.p. na celkov. rozl. v %	Výmera p.p. v tis.ha	Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v %			
			orná pôda	TTP	trv.kultúry	záhrady
Česko	54,3	4 282	71,7	23,1	1,5	3,7
Maďarsko	62,9	5 852	77,0	18,6	2,8	1,6
Poľsko	59,2	18 511	76,9	21,5	.	.
Rumunsko	62,3	14 857	63,3	.	.	.
Slovinsko	34,1	691	40,0	60,0	.	.
Slovensko	49,7	2 439	59,0	35,8	1,9	3,2
EÚ	42,4	137 270	52,6	38,0	9,1	0,3

Prameň: Statistical Bulletin CESTAT 2001/4, Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2002

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Hektárové úrody hodnotených rastlinných komodít slovenského poľnohospodárstva sa v roku 2002 pohybovali v rozpätí od 46 % (kukurica) do 86 % (strukoviny) úrovne EÚ. V prípade kukurice a zemiakov sme dosiahli podstatne nižšie úrody ako ostatné krajiny V4 a Slovinsko. V porovnaní s minulým rokom komparované krajiny zaznamenali prevažne pokles resp. stagnáciu hektárových úrod, iba v málo prípadoch došlo k ich miernemu zvýšeniu okrem Česka, kde ha úrody hodnotených komodít až na kukuricu a strukoviny sa medziročne zvýšili. Tento vývoj spôsobil, že z krajín CEFTA sa úrovni priemeru EÚ najviac približovali hektárové úrody Česka, s výnimkou cukrovej repy. V úrode strukovín sa dosiahla na Slovensku a v Česku najvyššia ha úroda v rámci krajín CEFTA.

Hektárové úrody hlavných rastlinných komodít v krajinách CEFTA (t/ha)

Tabuľka č. 52

č.	Rok	CZ	HU	PL	SI	RO	BG	SK	EÚ
Obilniny	2001	4,2	4,9	3,1	4,8	2,8	2,5	3,9	5,5
	2002	4,5	4,2	2,9	4,8	2,5	3,0	3,9	5,7
Pšenica	2001	4,5	4,3	3,6	4,2	2,8	3,0	4,0	5,5
	2002	4,8	3,5	3,6	4,6	2,0	3,0	3,8	5,7
Jačmeň	2001	3,7	3,5	3,1	3,3	4,9	3,3	3,5	4,5
	2002	4,0	2,9	3,0	3,5	2,3	3,3	3,6	4,6
Raž	2001	3,4	2,4	2,5	2,6	1,8	1,4	3,1	5,2
	2002	3,9	2,5	2,5	3,4	2,3	1,5	2,5	4,3
Kukurica	2001	7,8	6,3	6,1	5,9	2,7	1,0	5,0	8,8
	2002	6,0	6,0	6,0	5,4	2,9	2,8	5,4	9,5
Cukrová repa	2001	35,9	66,6	41,0	45,5	21,4	17,9	40,8	55,3
	2002	45,5	38,3	38,7	40,0	21,8	12,5	43,6	60,2
Zemiaky	2001	21,7	17,8	17,1	20,9	13,6	8,5	12,4	35,2
	2002	27,0	25,0	17,1	19,2	14,8	8,6	18,6	35,2
Repka	2001	2,6	1,8	2,4	-	1,3	-	2,3	3,0
	2002	2,6	1,6	2,5	-	1,3	-	2,1	3,0
Strukoviny	2001	2,5	1,7	2,2	1,6	1,0	0,8	2,3	2,5
	2002	2,4	1,5	2,2	2,0	1,8	0,6	2,4	2,8

Prameň: FAOSTAT Database Results ([http:// apps.fao.org.](http://apps.fao.org)), 2002 - 2003, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Hustotou hovädzieho dobytku na 1000 ha poľnohospodárskej pôdy sme podľa posledných dostupných údajov dosiahli vyššie hodnoty ako Maďarsko, ale značne zaostávali za Slovinskom, čo je ovplyvnené aj podielom TTP v štruktúre poľnohospodárskej pôdy. Za posledné roky bol pre všetky krajiny CEFTA charakteristický mierny pokles hustoty hovädzieho dobytku na plošnú jednotku. V prípade **ovic**, kde sme mali podstatne vyššie hodnoty v počtoch zvierat na 1000 ha ako Česko a Poľsko, ktoré sa sústredili viac na chov hovädzieho dobytku, ale zaostávali sme za ostatnými krajinami. Pri **ošípaných** sme dosiahli nižšiu hustotu ako ostatné krajiny (s výnimkou Rumunska).

Hustota hospodárskych zvierat v krajinách CEFTA a EÚ (v kusoch)

Tabuľka č. 53

Rok	CZ	HU	PL	RO	SI	SK	EÚ	CZ	HU	PL	RO	SI	SK	EÚ
	Na 1000 ha poľnohospodárskej pôdy													
	Hovädzí dobytok spolu						z toho kravy							
2000	347	138	311	258	1016	268	592	137	65	165	124	400	112	237
2001	343	134	299	.	982	267	585	135	63	163	.	388	113	234
2002														
	Na 100 ha ornej pôdy						na 1000 ha poľnohospodárskej pôdy							
	Ošípané						Ovce							
2000	105	107	121	51	353	103	169	21	193	18	573	198	144	692
2001	109	107	125	.	344	102	171	.	194	18	.	194	148	655
2002														

Prameň: Statistical Bulletin CESTAT 2001/4, Eurostat

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Úžitkovosť hospodárskych zvierat v slovenskom poľnohospodárstve v porovnaní s EÚ mala v roku 2002 najvyšší rozdiel pri priemernej porážkovej hmotnosti HD s medziročným zvýšením tohto rozdielu (zo 76,2 % na 74,8 %), ale výrazným zvýšením na úroveň EÚ pri porážkovej hmotnosti hydiny. Mierne sme si našu pozíciu zlepšili pri HD, dojnosti (z 82,4 % na 83 %) a znáške vajec (zo 69,7 % na 75,1 %). Vo vzťahu ku krajinám CEFTA sme si zachovali 3. poradie vo výške dojnosti aj v znáške vajec.

Úžitkovosť hospodárskych zvierat v krajinách CEFTA

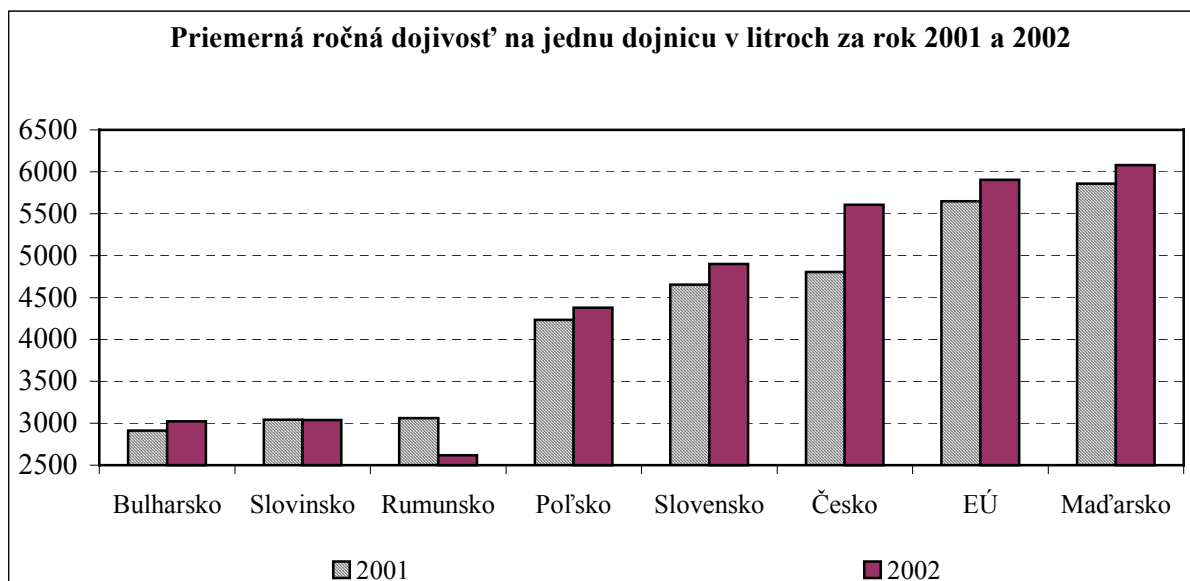
Tabuľka č. 54

Krajina	Priemerná porážková hmotnosť (kg/rok)						Dojnosť (l/dojnica/rok)		Znáška vajec (ks/sliepka/rok)	
	Hov. Dobytok		Ošípané		Hydina					
	2001	2002	2001	2002	2001	2002				
Česko	199	277	84	94	1,24	1,33	4 802	5 605	288	283
Maďarsko	224	256	108	103	2,43	2,24	5 860	6 081	200	200
Poľsko	167	171	85	92	1,57	1,68	4 235	4 379	168	178
Slovinsko	282	243	82	82	1,20	1,20	3 041	3 037	234	234
Rumunsko	125	107	76	87	1,20	1,41	3 062	2 618	138	142
Bulharsko	180	180	79	81	1,49	1,49	2 913	3 023	182	172
Slovensko	211	208	87	88	1,13	1,70	4 654	4 898	205	208
EÚ	277	278	86	87	1,70	1,69	5 648	5 903	294	277

Prameň: FAOSTAT Database Results 2003, ŠÚ SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Graf č. 29

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Podľa dostupných údajov za rok 2002 bol iba na Slovensku zaznamenaný medziročný nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie.

Index hrubej poľnohospodárskej výroby (stále ceny)

Tabuľka č. 55

	Predchádzajúci rok = 100					
	Česko	Maďarsko	Poľsko	Rumunsko	Slovinsko	Slovensko
2000	95,5	94,3	94,4	85,2	102,4p	87,7
2001	102,5	110,8	105,8	122,7	.	110,0
2002	96,0	96,6	.	.	.	104,7

Prameň: Statistical Bulletin CESTAT, 2001/4

p-predbežný údaj

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Z údajov o **cenovom vývoji** z krajín CEFTA a EÚ za rok 2002 vyplýva, že dynamika nárastu cien vstupov ale aj cien poľnohospodárskych výrobkov v porovnaní s rokom 1990 bola najvyššia v Maďarsku.

Vývoj cien vstupov do poľnohospodárstva a poľnohospodárskych výrobkov v rokoch 2001 – 2002 (indexy cien na báze 1990 = 100)

Tabuľka č. 56

	Vstupy do poľnohospodárstva		Rastlinné výrobky		Živočíšne výrobky		Poľnohospodárska výroba spolu	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
EÚ-15	121,2	121,3	111,3	114,4	101,8	96,1	106,3	104,8
Česko	348,8	341,1	159,7	152,4	153,0	122,7	153,7	139,1
Slovensko	390,7	386,4	177,9	175,8	186,1	185,0	182,4	180,4
Maďarsko	565,7	565,0p	378,5	297,0p	447,4	418,4p	412,9	367,6p

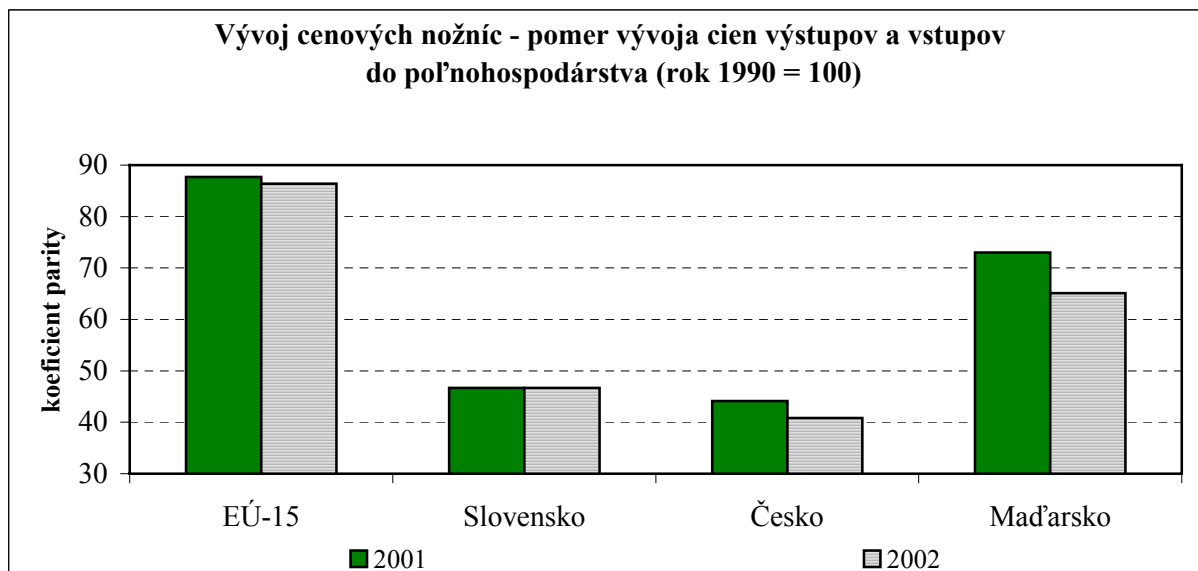
Prameň: ČSÚ Praha, AKII Budapešť, ŠÚ SR, Eurostat, výpočty VÚEPP

Poznámka: p – predbežný údaj

Vypracoval: VÚEPP, (Ing. M. Brodová)

Rozdielnou dynamikou roztvorenia cenových nožníc medzi vstupmi do poľnohospodárstva a poľnohospodárskymi výrobkami sa Slovensko a Česko v porovnaní s EÚ a Maďarskom výraznejšie vzdialili od rovnovážneho vývoja týchto cien, t.j. od koeficienta parity 100. Tým sa dostali do nevýhodnejšej pozície z hľadiska dôchodku poľnohospodárstva.

Graf č. 30

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Výrazné roztvorenie cenových nožníc a jeho dôsledky sa prejavili aj v podstatnom znížení úrovne výživy a ochrany rastlín a následnom zaostávaní Slovenska, keď slovenskí poľnohospodári **v spotrebe priemyselných hnojív** v čistých živinách v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy dosiahli len cca tretinovú úroveň priemeru poľnohospodárov EÚ a v tejto spotrebe spolu s Rumunskom výrazne zaostávali aj za ostatnými krajinami CEFTA. Iba poľnohospodári v Slovinsku využívali priemyselné hnojenie intenzívnejšie ako v priemere EÚ.

Tabuľka č. 57

Rok	Merná jednotka	CZ	HU	RO	SI	SK	PL	EÚ
1998	Kg	70,13	62,82	24,32	153,18	51,20	84,43	136,11
1999	Kg	62,79	67,37	15,98	160,10	40,10	82,90	127,67
2000	Kg	70,05	80,39	24,69	145,76	46,60	82,46	120,04

Prameň: Faostat, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

V roku 2002 rástla v uvedených krajinách CEFTA úroveň priemernej inflácie rýchlejšie ako spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov.

Index spotrebiteľských cien v % (predchádzajúci rok = 100)

Tabuľka č. 58

Krajina	Index spotrebiteľských cien		z toho: index cien potravín a nealko.	
	2001	2002	2001	2002
Česko	104,7	101,8	105,1	98,1
Maďarsko	109,2	105,3	113,7	104,4
Poľsko	105,5	101,9	105,0	99,3
Rumunsko	134,5	122,5	136,1	118,3
Slovinsko	108,4	107,5	109,2	107,5
Slovensko	107,3	103,3	105,6	101,4

Prameň: Statistical Bulletin CESTAT 2002/4

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

Úrovníou **pridanej hodnoty** v prepočte na ha p.p. patrilo Slovensko medzi krajiny s najnižšou pridanou hodnotou, čo dlhodobo významnou mierou ovplyvňujú rozdiely v úrovni cien a v dynamike vývoja cenových nožníc medzi vstupmi a výstupmi v jednotlivých krajinách, ale aj úroveň produkčných parametrov poľnohospodárskej výroby a výmenný kurz slovenskej koruny k jednotnej mene EÚ.

Tvorba pridanej hodnoty v € na ha p. p.

Tabuľka č. 59

Krajina	Finálna poľnohosp. produkcia		Spotreba nákup. inputu		Hrubá pridaná hodnota		Čistá pridaná hodnota	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Česko	600	762	421	505	179	257	129	180
Maďarsko	915	965	601	590	314	375	-	293
Poľsko	591	758	360	516	231	242	169	-
Rumunsko	534	-	251	-	283	-	-	-
Slovinsko	-	1 996	-	1 073	1 210	923	-	501
Slovensko	576	580	406	439	170	141	93	67
EÚ	2 015	2 147	957	1 025	1 058	1 122	789	839

Prameň: Slovak, Czech, Hungarian, Latvian, Polish, Romanian and Slovenian Agriculture in Comparison with EU Countries, VÚEPP Bratislava, 2001, AKII Budapešť 2002,

Poznámka: Hrubá pridaná hodnota (HPH) = finálna poľnohosp. produkcia – spotreba nákup. inputu

Čistá pridaná hodnota = HPH+dotácie do prevádzky-odpisy IM-dane-nájomné-úroky

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Podpora slovenského poľnohospodárstva vyjadrená **ekvivalentom produkčných subvencií (EPS)**⁶ v %, bola v rokoch 2000 – 2002 výrazne nižšia ako v EÚ a z hodnotených krajín CEFTA v rokoch 2001 –2002, sme mali po Poľsku najnižšiu podporu.

Pokiaľ ide o mieru podpory vyjadrenú **EPS a ekvivalentom celkovej podpory (ECP)**⁷ v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy v USD malo Slovensko v rokoch 2001 – 2002 v rámci krajín CEFTA najnižšiu podporu (s výnimkou Poľska v roku 2002).

Progresívny rast podpory v Česku a Maďarsku v rokoch 2001 – 2002 najmä v dôsledku rastu podpory trhových cien spôsobil, že sa u nich znižujú rozdiely v miere podpory voči USA, dokonca v roku 2002 túto úroveň prevýšili. Pre celkovú podporu poľnohospodárstva USA je špecifické, že sa na nej významnou mierou podieľa podpora všeobecných služieb (29,5 %) a podpora spotrebiteľov od

⁶ EPS zahŕňa podporu trhových cien (to je rozdiel domácich referenčných a svetových cien) a platby do poľnohospodárstva zo štátneho rozpočtu.

⁷ ECP zahŕňa podporu poľnohospodárov vyjadrenú EPS, podporu všeobecných služieb a transfery spotrebiteľom od daňových poplatníkov.

daňových poplatníkov (26,7 %), zatiaľ čo v iných krajinách je to podstatne nižšie. Je to možno posúdiť z porovnania úrovne EPS a ECP komparovaných krajín.

Priemerná podpora na hektár poľnohospodárskej pôdy krajín EÚ (predpoklad 817 USD) činila viac ako päťnásobok priemeru krajín OECD, čo ovplyvňuje zanedbateľná podpora poľnohospodárov Austrálie a Nového Zélandu. Z hodnotených OECD dlhodobo najvyššiu úroveň podpory dosahujú poľnohospodári vo Švajčiarsku a Nórsku.

Ekvivalent produkčných a celkových subvencií

Tabuľka č. 60

Krajina	Ekvivalent produkčných subvencií						Ekvivalent celk. Podpory		
	% ¹⁾			USD na ha p.p.			USD na ha p.p.		
	2000	2001	2002 ^p	2000	2001	2002 ^p	2000	2001	2002 ^p
USA	22	23	18	119	123	94	222	232	215
Austrália	5	4	5	2	2	2	3	3	3
Kanada	19	17	20	129	206	254	170	275	330
Nový Zéland	1	1	1	5	3	7	12	11	14
Nórsko	68	67	51	2 184	2 051	2 526	2 396	2 262	2 755
Švajčiarsko	72	72	75	2 864	2 813	3 197	3 150	3 119	3 497
EÚ	34	34	36	643	637	730	726	718	817
Česko	17	23	28	129	206	254	154	228	277
Maďarsko	22	19	29	178	172	265	206	209	307
Poľsko	15	15	14	109	118	114	120	130	130
OECD spolu	32	31	31	119	123	94	158	166	127
Slovensko	25	16	21	148	96	137	164	111	158

Prameň: Agricultural Policies in OECD Countries. Monitoring and Evaluation 2003

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

^p predbežný údaj

Podpora **trhových cien** predstavovala na Slovensku už dlhodobejšie najnižší podiel na celkovej podpore.

Podiel podpory trhových cien na celkovom objeme EPS v %

Tabuľka č. 61

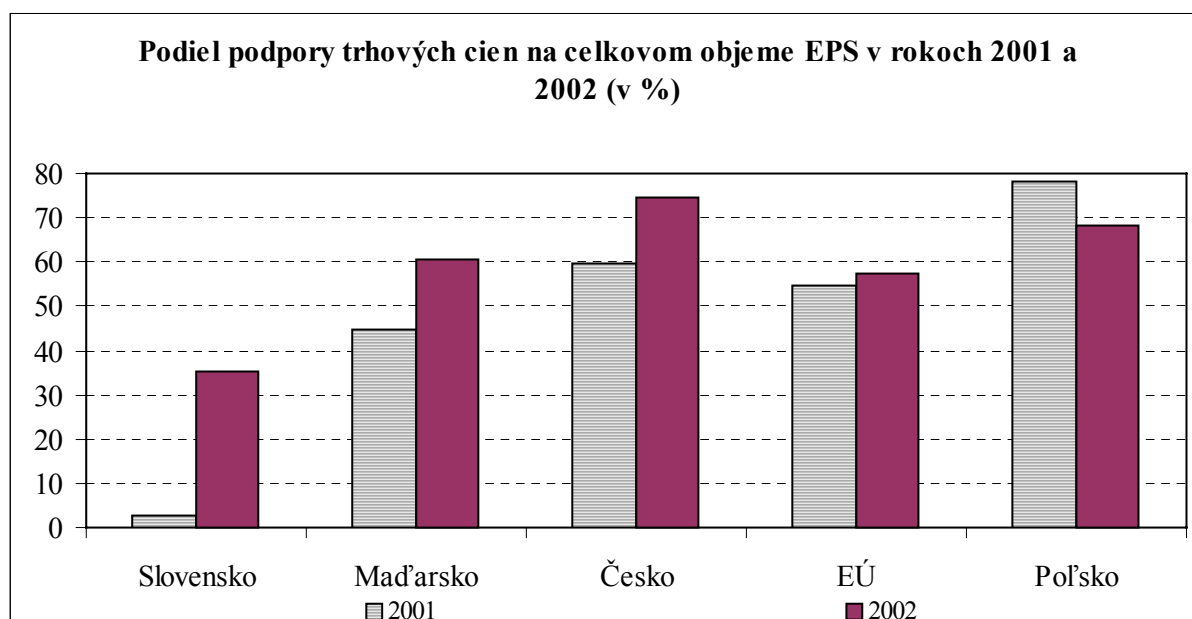
EÚ			Slovensko			Česko			Maďarsko			Poľsko		
2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
57,7	54,9	57,4	19,6	2,6	35,1	53,1	59,8	74,6	63,9	44,8	60,5	75,4	78,0	68,1

Prameň: Agricultural Policies in OECD Countries. Monitoring and Evaluation 2003

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Poznámka: rok 2002 - predbežný údaj

Výrazné rozdiely v podpore trhových cien medzi Slovenskom, EÚ a ostatnými komparovanými krajinami CEFTA pretrvávajú, aj napriek tomu, že podpora trhových cien zaznamenala na Slovensku v roku 2002 významné zvýšenie a dosiahla 35 %-ný podiel na celkovom EPS. Najväčšie rozdiely sme mali oproti Česku, ktoré dosiahlo viac ako dvojnásobne vyššiu podporu trhových cien.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Brodová)

6. Výroba obnoviteľných druhotných zdrojov energie a nepotravinárske využitie poľnohospodárskych surovín

Podpora rozvoja obnoviteľných zdrojov energie (OZE) má významné miesto v národných strategických dokumentoch (Programové vyhlásenie vlády SR, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR, Energetická politika SR, odvetvové koncepcie a v medzinárodných dohovorech v oblasti klimatických zmien a trvalo udržateľného rozvoja, v rámci ktorých Slovensko prijalo viaceré medzinárodné záväzky.

Rozvoj využívania OZE je spoločnou prioritou viacerých rezortov štátnej správy a teda aj jednou z priorit vlády SR. Problémom Slovenska je, že výroba a využívanie vhodných palív a energie, akým sú obnoviteľné zdroje, je veľmi pomalé s veľmi nízkym využitím potenciálu, čo dokumentuje „Národná štúdia energetickej efektívnosti pre Slovenskú republiku“, ako aj „Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie“. Z nich vyplýva, že **biomasa** je v ponímaní obnoviteľných zdrojov energie najväčším technickým potenciálom⁸, v rámci nej poľnohospodárska biomasa má podstatne nižší podiel, ako lesná biomasa. Množstvo poľnohospodárskej biomasy bude v budúcnosti závisieť od množstva hospodárskych zvierat, hlavne dobytky, produkcie obilnej slamy, stebiel z repky a slnečnice, odpadu zo sádov a vinogradov, cien palív a energie a nástrojov na podporu jej výroby a využitia.

Výroba a využitie **bioplynu, bionafty, bioetanolu** na Slovensku stagnuje. Bioplynová jednotka na spracovanie hnojovice ošpaných zahustenej hydínovým trusom Agros, s.r.o. Bátka, bioplynová stanica na spracovanie maštalného hnoja PPD Brezov, demonštračná jednotka na spracovanie exkrementov hovädzieho dobytky v Koliňanoch a spaľovanie slamy na PPD Prašice využívajú vyprodukovaný bioplyn hlavne na vykurovanie, prípravu teplej úžitkovej vody a výrobu elektrickej energie pre vlastné potreby.

V súčasnosti sú na Slovensku vybudované kapacity na výrobu MERO (metylester repkového oleja). Táto kapacita bola v roku 2002 využívaná minimálne a to najmä z dôvodu legislatívnej zmeny dotýkajúcej sa spotrebnej dane z minerálnych olejov a neujasnenej koncepcie užitia methylesterov rastlinných olejov. MP SR malo pripravený materiál o potenciálnych možnostiach využívania OZE (palív MERO a Bioetanol) ako náhradu fosílnych palív. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k dohode so

⁸ Pre účely menovanej štúdie definovaný ako potenciál, ktorý sa dá využiť po zavedení dostupnej technológie, limitovaný administratívnymi, legislatívnymi a environmentálnymi prekážkami.

zainteresovanými rezortmi je ohrozené plnenie navrhovaných a prijatých smerníc EÚ o postupnej náhrade fosílnych palív obnoviteľnými zložkami.

Uplatňovanie progresívnych princípov výroby a premien energie je prierezovým štátnym programom, v rámci štátnych programov, ktorých gestorom sa stalo Ministerstvo školstva v zmysle § 15, ods. 1 Zákona o vede a technike. Cieľom tohto prierezového štátneho programu je na základe uplatnenie výsledkov výskumu a vývoja v praxi dosiahnuť zvýšenie energetickej účinnosti, zlepšenie hospodárnosti i efektívnosti premien a využívania palív a energií v SR pri súčasnom presadení ekologických opatrení. Ekonomický prínos možno očakávať v minimalizácii rastu cien elektrickej energie a tepla pre konečného spotrebiteľa v dôsledku zvyšovania efektívnosti premien energie a hospodárnejšieho využitia zdrojov energie, ako aj v dôsledku prehlbovania konkurencieschopnosti použitých technológií a technicko-organizačných štruktúr. Ekologický prínos realizácie princípov trvalo udržateľného rozvoja možno očakávať v oblastiach zníženia intenzity využitia neobnoviteľných zdrojov energie, v zníženej produkcii škodlivých emisií a odpadov i v zmene štruktúry energetických zdrojov vytláčaním neefektívnych a neekologických zdrojov z prevádzky.

V rámci tohto štátneho programu sú dva podprogramy a to:

Podprogram 1: **Výrobné zdroje a premieny**

Podprogram 2: **Optimalizácia premien energie v elektrizačnej sústave, v prenosových a distribučných sieťach**

Gestorom pre tento ŠP bolo stanovené MH SR, ktoré vyhlásilo verejnú obchodnú súťaž. Za náš rezort sa stal riešiteľom tohto programu Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky v Rovinke a LVÚ Zvolen.

Na rok 2003 sa pripravujú ďalšie výzvy, na ktorých sa v rámci podprogramov môžu zúčastniť pri riešení úloh energetiky ďalšie organizácie z nášho rezortu.

7. Vzťah poľnohospodárstva k životnému prostrediu

Poľnohospodárstvo ako jedno z významných odvetví národného hospodárstva svojimi aktivitami na poľnohospodárskej pôde a s ňou súvisiacou činnosťou, najmä živočíšnou výrobou, priamo i nepriamo ovplyvňuje stav životného prostredia, jeho ekologickú stabilitu a autoregulačné schopnosti ekosystémov.

Podiel poľnohospodárstva na **emisiách skleníkových plynov** sa týka predovšetkým emisií CH₄ a N₂O. Zdrojom emisií N₂O do ovzdušia z poľnohospodárstva sú taktiež emisie z pôdy (prebytky dusíka ako dôsledok intenzívneho hnojenia a nevhodných agrotechnických postupov), ako aj veľkochov dobytka. Ročne sa z poľnohospodárskej činnosti emituje 62,5 tis. ton metánu a 8,7 tis. ton N₂O. Celkový podiel poľnohospodárstva na bilancii skleníkových plynov predstavuje osem percent. Za obdobie posledných desiatich rokov bol zaznamenaný trvalý pokles emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva.

Ďalšou zo zložiek životného prostredia negatívne ovplyvňovanou poľnohospodárskou výrobou je voda. Aj keď z hľadiska celkového množstva vypúšťaných odpadových vôd z poľnohospodárstva došlo v poslednom období **k miernemu zníženiu celkového objemu odpadových vôd**, tento trend bol prerušený v roku 2000 prudkým nárastom celkového objemu (čistených i nečistených) vypúšťaných odpadových vôd (o 180% v porovnaní s rokom 1999). Pozitívny trend vo vypúšťanom znečistení čistených odpadových vôd je pozorovaný len od roku 1997. Naopak, **negatívna tendencia** je zaznamenaná **v oblasti produkovaného znečistenia nečistených odpadových vôd** z poľnohospodárstva.

Z poľnohospodárstva a lesníctva sa spolu vyprodukovalo celkom 4 655 tis. t odpadov, z toho 288 tis. t ostatných odpadov, 4 329 tis. t zvláštnych odpadov a 38 tis. t nebezpečných odpadov.

Stupeň poškodenia pôd v SR sa sleduje v rámci monitoringu ČMS Pôda. Stav pôd v SR sa komplexne vyhodnocuje v päťročných cykloch. V zmysle doteraz platných hygienických limitov (Rozhodnutie MP SR o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok č. 531/1994-540) bolo zistené v rámci celej výmery pôdneho fondu SR (poľnohospodárske a lesné pôdy) **1,4 % kontaminovaných**

pôd a 0,4 % výrazne kontaminovaných pôd. Tieto sa nachádzajú prevažne v horských oblastiach s výskytom geochemických anomálií (Stredný Spiš, Slovenské rudohorie, Štiavnické vrchy, ale aj iné pohoria). Rokom 2001 bol ukončený druhý cyklus ČMS – Pôda. Po zhodnotení získaných údajov a po ich porovnaní s výsledkami prvého cyklu monitoringu pôd **neboli zistené významné zmeny v obsahu ťažkých kovov po roku 1993**, a to ani v kontaminovaných, ani v nekontaminovaných oblastiach. Toto zistenie potvrdzuje, že kontaminované pôdy na rozdiel od ostatných abiotických zložiek životného prostredia (ovzdušie, voda ...) si dlhodobo udržiavajú nepriaznivý stav a akékoľvek zmeny sa dejú vo väčšom časovom rozpätí.

Priemerný **obsah polycyklických aromatických uhl'ovodíkov (PAU)** v poľnohospodárskych pôdach SR sa **pohybuje na úrovni požadovaných hodnôt** (okolo 200 mg.kg⁻¹). Vyššia koncentrácia bola zaznamenaná len lokálne v oblasti niektorých priemyselných centier (Žiar nad Hronom, Strážske), a v nivách väčších riek – Dunaja a Moravy.

Plošný prieskum kontaminácie pôd (PPKP) ako subsystém monitoringu pôd sleduje obsah ťažkých kovov vo vybraných katastrálnych územiach. Pôdy týchto území boli vybrané na základe zvýšeného obsahu ťažkých kovov, ktorý bol preukázaný v rámci 1. cyklu PPKP. Potenciálna **vodná erózia** poľnohospodárskych pôd je najvýraznejšia pri pôdach s nízkym obsahom humusu a vyšším obsahom prachových častíc, ako sú napríklad hnedozeme a fluvizeme. Od roku 2000 sa sledujú a následne vyhodnocujú kvantitatívne zmeny pôdných vlastností v priestore a v čase na 8 erózných transektoch v rámci poľnohospodárskych pôd Slovenska. Na všetkých lokalitách bola zistená väčšia, či menšia intenzita erózie v závislosti od svahovitosti, pestovaných plodín, spôsobu obrábania i rozloženia a intenzity zrážok. Najnižšia intenzita erózných procesov bola zistená pod trvalými trávnyimi porastami. Spomedzi všetkých sledovaných parametrov sa vplyv vodnej erózie najvýznamnejšie prejavuje na zmenách obsahu humusu a prístupného fosforu v pôde.

Potenciálna vodná erózia poľnohospodárskych pôd SR

Tabuľka č. 62

Stupeň vodnej erózie PPF v SR	(ha)	(%)
žiadna alebo slabá erózia	1 065 420	45,0
stredná erózia	473 520	20,0
silná erózia	426 170	18,0
extrémne silná erózia	402 490	17,0

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Štefan Buday, PhD.)

Z prehľadu vyplýva, že až 55% poľnohospodárskej pôdy je potenciálne ohrozených **vodnou eróziou**.

Veterná erózia nie je závažným problémom v SR. Postihuje asi 6,5% z výmery poľnohospodárskych pôd SR a to najmä v oblastiach s ľahkými pôdami (napr. Záhorie).

S prihliadnutím na Nariadenie Európskej komisie 1257/1999 boli stanovené **priority agroenvironmentálneho programu** pre Slovensko, zamerané na optimalizáciu priestorovej organizácie poľnohospodárskej výroby, aktívnu ochranu významných ekosystémov a zavedenie výraznejšej ekologizácie poľnohospodárskej výroby. V rámci programu zúrodňovanie a ochrana pôdy (03M) sa v roku 2002 najviac podporili aktivity súvisiace s ochranou a zveľaďovaním pôdy, so zlepšením vodného režimu hospodársky významných rastlín a ekologickou ochranou pôdy (tabuľka P 40).

8. Ekonomické výsledky

8.1. Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu

Z údajov ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) vyplýva, že výkonnosť odvetvia poľnohospodárstva (podnikateľské subjekty a producenti nezapísaní v registri), vyjadrená tvorbou a použitím dôchodku odvetvia vykazovala v rokoch 2000–2002 rastúci trend.

Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva

mil. Sk (b.c.)

Tabuľka č. 63

Ukazovateľ	2000 def. údaje	2001 def. údaje	2002 II. odhad	Index	
				2002/2001	2001/2000
<i>Účet produkcie</i>					
HPP	52684	60263	61987	102,86	114,39
SP	1443	1938	1967	101,49	134,30
PNK	2568	2882	2900	100,62	112,22
NNVČ	5121	4760	4782	100,46	92,95
VOS	1510	1655	1829	110,51	109,86
CPP	60306	68188	69807	102,37	113,07
Medzispotreba	45626	49136	50005	101,76	107,69
HPH	14680	19052	19802	103,93	129,78
SFK	7690	7580	8000	105,54	98,56
ČPH	6990	11472	11802	102,87	171,47
<i>Účet tvorby dôchodkov</i>					
Odmeny zamestnancom	12777	13154	13500	102,63	109,95
Ostatné dane z produkcie	683	883	900	101,92	129,28
Ostatné subvencie na produkciu	8585	5861	6000	102,37	68,27
ČPP, resp. ČDSC	2115	3296	3402	103,21	155,84
<i>Účet podnikateľského zisku</i>					
Úroky	601	750	800	106,66	124,79
Nájomné	442	579	450	77,72	130,99
ČZP ⁹	1072	1967	2152	109,40	183,49

Prameň: EPÚ SR 2000 – 2002

Význam skratiek : HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, SP – subvencie na produkty, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP(ČDSC) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval : VÚEPP (Ing. J. Varoščák, CSc.)

V roku 2002 sa tvorba dôchodku zvýšila pri nasledovných medziročných tendenciách rastu jej kladných ukazovateľov:

- pridanej hodnote (hrubej o 3,93% a čistej o 2,87%), v dôsledku rýchlejšej dynamiky rastu hrubej poľnohospodárskej produkcie (o 2,86%) oproti rastu medzispotreby (o 1,76%),
- čistého prevádzkového prebytku, resp. čistého dôchodku zo samostatnej poľnohospodárskej činnosti o 3,21% v dôsledku vyššieho medziročného zvýšenia čistej pridanej hodnoty a ostatných subvencií na produkciu (spolu 5,24%) v porovnaní s rastom odmien zamestnancov a ostatných daní z produkcie (spolu 4,55%),
- čistého zisku z podnikania (o 9,4%), ovplyvneného okrem rastu ČPP aj výraznejším poklesom nájomného (22,8%) v porovnaní s rastom úrokov.

8.2. Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe

Analýza výsledkov hospodárenia poľnohospodárskej prvovýroby za rok 2002 a ich medziročná tendencia vývoja sa vykonala z údajov poľnohospodárskych podnikov, ktoré zabezpečilo

⁹ Algoritmus výpočtu čistého zisku z podnikania : $HPH - SFK - VOS + SP + PNK + NNVČ$; $ČPH = HPH - SFK$; $ČPP, \text{ resp. } ČDSC = ČPH - \text{odmemy zamestnancom} - \text{ostatné dane z produkcie} + \text{ostatné subvencie na produkcie}$; $ČZP = ČPP, \text{ resp. } ČDSC - \text{úroky} - \text{nájomné}$.

MP SR formou Informačných listov MP SR, uložených v CD MP SR na VÚEPP. Hodnotený súbor obsahuje 2246 subjektov právnických a fyzických osôb s počtom do 19 i nad 20 zamestnancov.

Vzhľadom k tomu, že Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 85,5 % výmery poľnohospodársky využívanej pôdy¹⁾ Slovenska (2 212 446 ha²⁾) a tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, sa jeho výsledky prepočítali na ha p.p. a boli podkladom pre analýzu medziročných vývojových tendencií jednotlivých ekonomických a finančných ukazovateľov. Samostatne, vzhľadom na rozdielnosť účtovných systémov, bola vykonaná analýza za právnické a fyzické osoby.

Identifikačné údaje hodnoteného súboru za rok 2002

Tabuľka č. 64

Organizačno-právna forma	Počet hodnotených subjektov	Podiel výmery hodn. subjek. na p. p. SR celkom v %	Podiel subjektov na hodnotenom súbore v %	
			na počte	na pôde
Poľn. družstvá	640	47,75	28,50	55,85
Obchodné spoločnosti	594	31,03	26,44	36,29
Štátne majetky	4	0,36	0,18	0,43
Právnické osoby spolu	1 238	79,14	55,12	92,57
SHR	1 008	6,35	44,88	7,43
S p o l u	2 246	85,50	100,00	100,00

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Zo súhrmných ekonomických výsledkov podnikov poľnohospodárskej prvovýroby vyplýva, že poľnohospodárstvo dosiahlo v roku 2002 zisk 474 mil. Sk, čo bolo o 6 % menej ako v roku 2001.

Hospodársky výsledok bol pritom v roku 2002 pozitívne ovplyvnený medziročným zmiernením roztvárania cenových nožníc medzi vstupmi do poľnohospodárstva a poľnohospodárskymi výrobkami, čo znamenalo medziročné zníženie negatívnych dopadov na hospodársky výsledok o 320 mil. Sk (z 359 mil. Sk v roku 2001 na 39 mil. Sk v roku 2002).

Tendencia medziročného vývoja hospodárskeho výsledku bola odlišná u právnických a fyzických osôb. Právnické osoby, hospodáriace na 79,1 %-nej výmere poľnohospodárskej pôdy a podieľajúce sa 94,7 %-ami na výnosoch, znížili hospodársky výsledok o 27,5 % a jeho úroveň na 1 podnik dosiahla 293 tis. Sk.

Fyzické osoby, obhospodarujúce 6,3 % poľnohospodárskej pôdy, výrazne zvýšili hospodársky výsledok a jeho úroveň na podnik, vrátane osobného dôchodku podnikateľa, dosiahla 110 tis. Sk.

¹⁾ Celková plocha zložená z ornej pôdy, trvalých lúk a pasienkov, trvalých porastov a prídumových záhradiek obhospodarovaná vlastníkom alebo nájomcom.

²⁾ Prameň: Štrukturálny cenzus fariem 2001 – AZ – využitie pôdy

Základné ekonomické ukazovatele podnikov poľnohospodárskej prvovýroby

v mil. Sk

Tabuľka č. 65

Ukazovateľ	Hosp. výsl. pred zdan.			Výnosy			Náklady		
	2001	2002	Index	2001	2002	Index	2001	2002	Index
Poľnohosp.spolu	504	474	94,0	65247	65977	101,1	64743	65502	101,2
Právnické osoby	500	363	72,6	62072	62458	100,6	61572	62094	100,8
z toho:									
0-19 zamest.	131	37	28,2	4485	5010	111,7	4354	4973	114,2
20 a viac zamest.	369	326	88,3	57587	57447	99,8	57218	57121	99,8
Fyzické osoby	4	111	2775,0	3175	3519	110,8	3171	3408	107,5

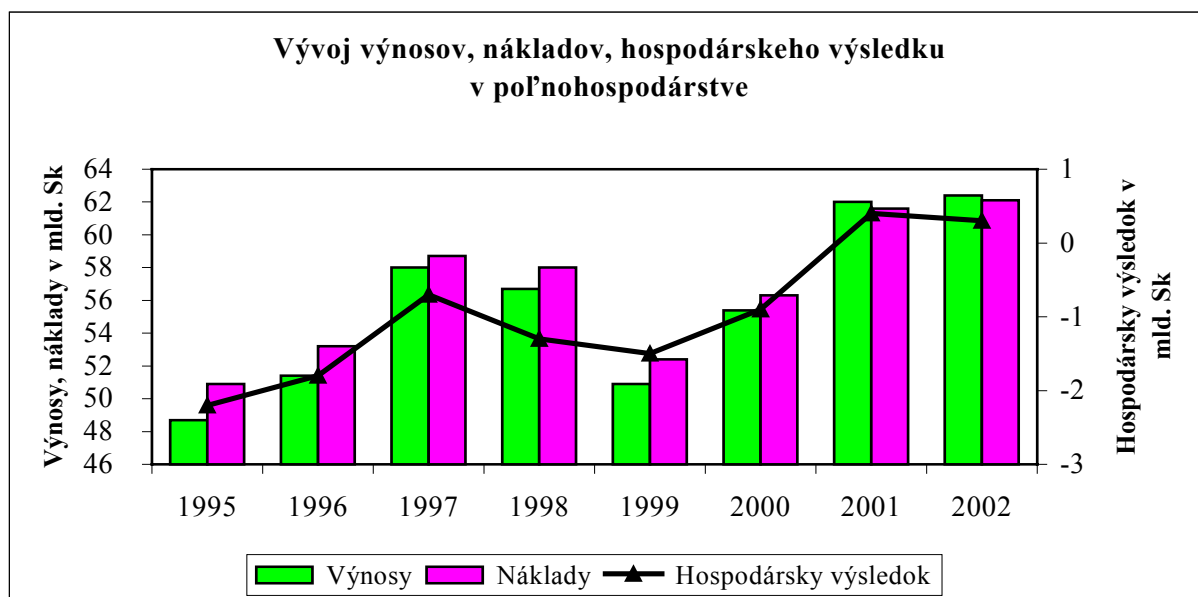
Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

8.2.1 Výsledky hospodárenia právnických osôb

Vývoj základných výsledkov hospodárenia právnických osôb mal nasledovný priebeh.

Graf č. 32

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Hospodársky výsledok

Právnické osoby dosiahli v roku 2002 v priemere zisk 208 Sk.ha⁻¹p.p. a to zásluhou zisku z prevádzkových (657 Sk.ha⁻¹p.p.) a mimoriadnych (205 Sk.ha⁻¹p.p.) činností. Vysoko stratový bol hospodársky výsledok z finančných operácií (-661 Sk.ha⁻¹p.p.) v dôsledku vysokých finančných nákladov (nákladových úrokov, nákladov na poisťenie) a nízkych finančných výnosov, ktoré sa medziročne znížili až o 31 %, vplyvom najmä výrazného poklesu tržieb z predaja cenných papierov a vkladov (82,6 %).

Z hľadiska organizačno-právnych foriem zisk dosiahli obchodné spoločnosti (853 Sk.ha⁻¹p.p.), ktoré výrazne kompenzovali stratu poľnohospodárskych družstiev (-208 Sk.ha⁻¹p.p.). Až 74 %-ách právnických poľnohospodárskych podnikov bolo ziskových s ich vyšším podielom v obchodných

spoločnostiach (81 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (68 %). V 74,4 % ziskových podnikov sa zisk pohyboval v intervale od 0,1 do 1,5 mil. Sk, čo znamená že jeho výška vo väčšine podnikov nebola významná.

Hospodársky výsledok a jeho štruktúra

(v Sk.ha⁻¹ p. p.)

Tabuľka č. 66

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	Rozdiel 2002-01	2001	2002	2001	2002
Hosp. výsled.pred zdan.	282	208	73,8	59	-208	662	853
- prevádzkový	615	657	106,8	335	221	1 084	1 359
- z finančných operácií	-522	-661	126,6	-455	-630	-632	-708
- z mimoriad. činností	183	205	112,0	173	195	201	197

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Výnosy a tržby

Výnosy sa v medziročnom vývoji len mierne zvýšili (1,8 %) a to predovšetkým zásluhou poľnohospodárskych družstiev (2,3 %), pretože v obchodných spoločnostiach takmer stagnovali. Stav výnosov bol sprevádzaný zmenou ich vnútorných zložiek, najmä zvýšením prevádzkových výnosov (2,2 %), v dôsledku zvýšenia tržieb za vlastné výrobky a služby (7,9 %), čomu napomohol aj predaj vnútropodnikových zásob, čo sa prejavilo na ich výraznom poklese (66,3 %). Tento vývoj možno pripísať hľadaniu vnútropodnikových rezerv k zefektívneniu výroby, pretože dotácie do prevádzky sa znížili (10,4 %). Na rozdiel od predchádzajúcich rokov poklesli aj tržby z predaja hmotného investičného majetku (12 %), čím došlo k čiastočnej stabilizácii výrobnjej základne.

Výnosy

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

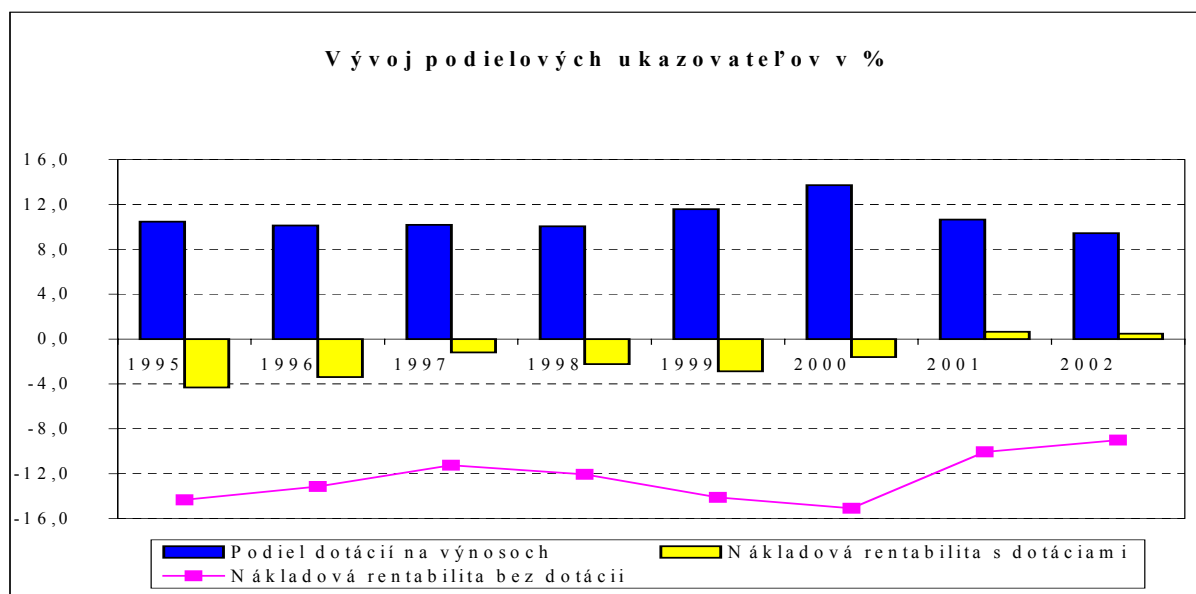
Tabuľka č. 67

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Výnosy	35 019	35 663	101,8	31 901	32 625	40 030	40 203
z toho: prevádzkové	34 328	35 076	102,2	31 193	32 056	39 362	39 609
- z toho: za vl. výr.	22 087	23 843	107,9	20 899	22 695	24 036	25 586
finančné	371	254	68,5	394	250	335	262
mimoriadne	321	333	103,7	314	319	333	331

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Štruktúra výnosov na ha p.p. bola takmer rovnaká v poľnohospodárskych družstvách ako aj v obchodných spoločnostiach, hospodáriacich na pôde. Kým v poľnohospodárskych družstvách bola ovplyvnená viac zmenou stavu vnútropodnikových zásob, v obchodných spoločnostiach tržbami z obchodných činností, ktoré tvorili až 10 %-ný podiel na celkových výnosoch. Zanedbateľný z celkových výnosov bol podiel finančných (0,7 %) a mimoriadnych výnosov (0,9 %). Vo finančných výnosoch sa v dôsledku poklesu predaja cenných papierov a vkladov (68 %) znížili tržby až o 82,6 %.

Prameň: Informačné listy MPSR, CD VÚEPP
 Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Zvýšenie tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb ovplyvnil nárast tržieb za poľnohospodárske výrobky (9,5 %) pri vyššej dynamike rastu tržieb za rastlinné výrobky (12,2 %) ako za živočíšne výrobky (7,7 %).

Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 68

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoloč.	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Tržby za vl. výrobky a služ.	22 087	23 843	107,9	20 899	22 695	24 036	25 586
z toho: z poľnohosp. činnosti	18 565	20 321	109,5	17 534	19 468	20 360	21 705
z toho: rastlinné výrobky	7 201	8 077	112,2	6 689	7 601	8 094	8 867
živočíšne výrobky	11 364	12 243	107,7	10 845	11 868	12 266	12 838

Prameň: Informačné listy MP SR, CD VÚEPP
 Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Náklady

Celkové **náklady** sa medziročne zvýšili (2,1 %) pod vplyvom rastu prevádzkových nákladov (2,1 %), najmä výrobnnej spotreby (4,4 %) a odpisov (9,4 %).

V štruktúre nákladov najvýznamnejší podiel tvorili prevádzkové náklady (97,1 %) s rozhodujúcou výrobnou spotrebou (54,9 %), najmä spotrebou materiálu a energie (43,5 %). Ročné odpisy, s 10 %-ným podielom na celkových nákladoch, boli tiež jedným zo zdrojov akumulácie prostriedkov na reprodukciu majetku. Aj pri pokračujúcom znižovaní zamestnancov stagnoval podiel osobných na celkových nákladoch na úrovni minulého roka (20,9 %), čo súviselo so zvýšením priemerných plátov.

Zvýšenie bankových úverov sa premietlo aj pri klesajúcich sadzbách v náraste nákladových úrokov (11 %), a tým finančných nákladov (2,4 %) poľnohospodárskych podnikov.

Z hľadiska právnych noriem mali celkové náklady odlišné medziročné tendencie, kým v poľnohospodárskych družstvách vzrástli (3,1 %) v obchodných spoločnostiach takmer stagnovali.

Náklady

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 69

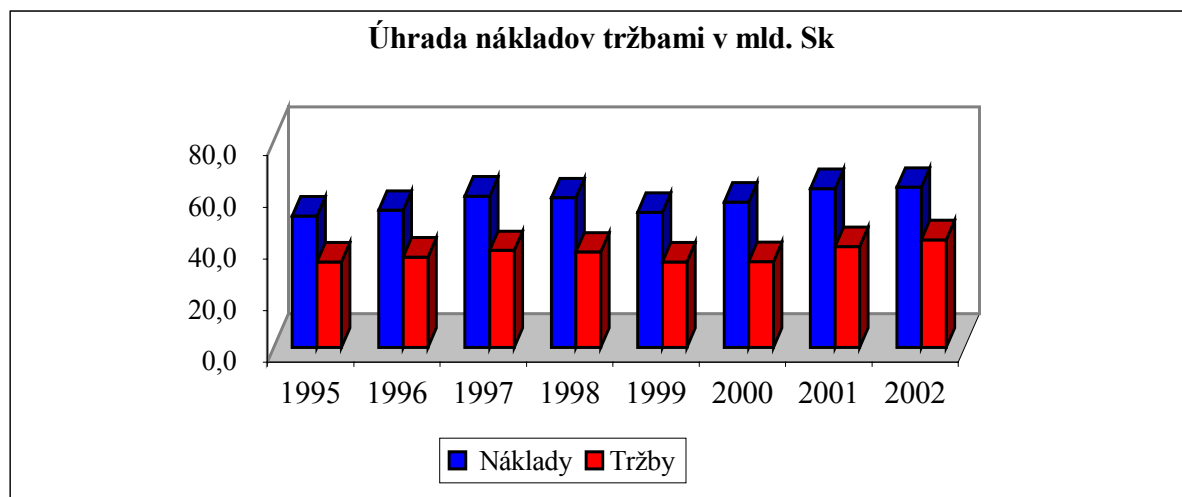
Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Náklady	34 737	35 455	102,1	31 845	32 833	39 368	39 349
- prevádzkové	33 713	34 419	102,1	30 858	31 835	38 278	38 250
- finančné	893	915	102,5	849	880	966	971
- mimoriadne	131	122	93,1	136	117	124	128

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Úhrada nákladov bola v rozhodujúcej miere krytá tržbami z predaja vlastných výrobkov a služieb (67,3 %) a dotáciami do prevádzky (9,4 %) v menšej miere tržbami z predaja investičného majetku (4,6 %).

Graf č. 34

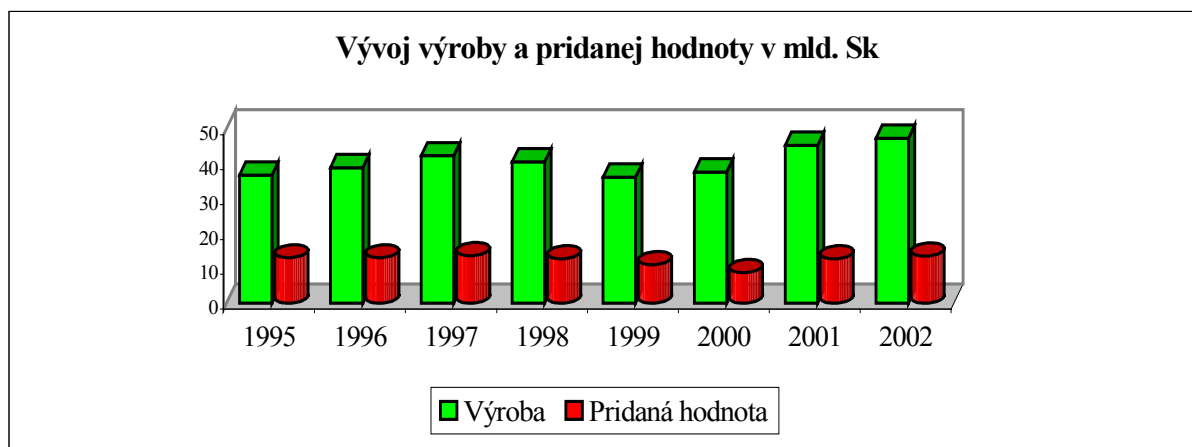
Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Pridaná hodnota

Pridaná hodnota (úctovná) vzrástla v oboch rozhodujúcich formách hospodárenia, rýchlejšie v obchodných spoločnostiach, čo bolo spôsobené rozdielnou dynamikou rastu výrobných spotreby, pretože výroba mala rovnaký trend. Nákladová náročnosť pridanej hodnoty sa mierne znížila (3,1 %), hlavne zásluhou obchodných spoločností. Tým sa zmiernili výrazné rozdiely v náročnosti tvorby pridanej hodnoty na výrobnú spotrebu, ktorá bola v obchodných spoločnostiach podstatne vyššia ako v poľnohospodárskych družstvách. Ovplyvnila to výrazne vyššia výrobná spotreba vo vzťahu k vyrobenej produkcii, čím sa v obchodných spoločnostiach aj napriek medziročnému zvýšeniu dosiahla nižšia úroveň pridanej hodnoty ako v poľnohospodárskych družstvách.

Prameň: Informačné listy CD MPSR, VÚEPP
 Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Pridaná hodnota

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 70

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Výroba	25 538	26 988	105,7	24 173	25 491	27 791	29 278
Výrobná spotreba	18 649	19 461	104,4	16 466	17 232	22 212	22 870
Pridaná hodnota	7 178	7 733	107,7	7 821	8 371	6 155	6 761
Výr. spotr./ Sk prid. hod.	2,60	2,52	96,9	2,11	2,06	3,61	3,38

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP
 Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Produktivita práce

Produktivita práce vzrástla (z výnosov o 5,9 %, z pridanej hodnoty o 12,4 %) v dôsledku pokračujúceho poklesu počtu zamestnancov v oboch formách hospodárenia. Na zamestnanca sa dosiahlo 875 tis. Sk výnosov a 190 tis. Sk pridanej hodnoty, pričom v obchodných spoločnostiach bola takto vyjadrená produktivita práce vyššia ako v poľnohospodárskych družstvách, čo súviselo s nižším počtom zamestnancov v tejto forme hospodárenia.

Produktivita práce a ostatné ukazovatele

Tabuľka č. 71

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločn.	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Prod. práce z výnosov v tis. Sk	826	875	117,2	694	734	1 105	1 164
Prod.práce z prid. hodn. v tis. Sk	169	190	150,9	170	188	170	196
Mzdové/celkové náklady v %	15,2	15,1	-	17,9	17,9	11,4	11,5
Výroba v Sk na 1 Sk mzdov. nákladov	4,9	5,0	102,0	4,2	4,3	6,2	6,5
Počet zamestnancov na 100 ha p.p.	4,2	4,0	95,2	4,6	4,4	3,6	3,5

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP, vlastné prepočty
 Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Majetok a jeho štruktúra

Celkový **majetok** (aktíva) sa mierne zvýšil (4,0 %), viac v obchodných spoločnostiach (7,2 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (2,8 %). Spôsobil to hlavne nárast hmotného a nehmotného investičného majetku (4,2 %), hlavne strojov a prístrojov (9,9 %), ale aj obežných aktív (4,5 %). Najdôležitejšia zložka majetku, ktorou je HIM sa zvýšil v dôsledku rýchlejšej obnovy ako opotrebovania. V štruktúre HIM rozhodujúci podiel tvorili stavby (64,6 %), menej stroje (18,9 %) a to aj napriek tomu, že sa strojová vybavenosť objemove zvýšila najviac zo všetkých zložiek majetku. Mierne vzrástol aj nehmotný investičný majetok (8,1 %).

Nárast **obežných aktív** (7,9 %) bol spôsobený predovšetkým zvýšením krátkodobých pohľadávok (4,3 %). Dlhodobé pohľadávky pritom stagnovali na úrovni roku 2001 a finančný majetok sa znížil (7,9 %).

Majetok a jeho štruktúra

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 72

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Majetok (aktíva) spolu	45 545	47 361	104,0	49 154	50 510	38 535	41 300
- stále aktíva	28 670	29 738	103,7	32 040	32 866	22 045	23 724
- HIM a NIM	27 248	28 398	104,2	30 416	31 356	20 943	22 632
z toho: pozemky	700	765	109,3	212	264	846	901
budovy a stavby	18 162	18 323	100,9	20 956	21 371	13 134	13 084
stroje a prístroje	5 131	5 641	109,9	4 977	5 433	5 383	5 957
- obežné aktíva	16 306	17 041	104,5	16 638	17 183	15 769	16 807
- finančný majetok	1 622	1 493	92,1	1 773	1 608	1 356	1 309

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Vysvetlivky: HIM - hmotný investičný majetok (pozemky, budovy, stroje a zariadenia, základné stádo)
NIM - nehmotný investičný majetok (zriaďovacie výdavky softwar, oceneniteľné a nehmotné investície)

Využitelnosť majetku dosiahla 95,2 % a to zásluhou obchodných spoločností, u ktorých bola vyššia (130 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (81,3 %). To potvrdzuje rozdielnu operatívnosť v prispôbovaní rozsahu majetku objemu výroby. Poľnohospodárske družstvá dosahovali o 22,3 % vyššiu majetkovú zaťaženosť, ktorá vplývala na ich dôchodkovosť a rentabilitu celkového kapitálu.

Ukazovatele o majetku a jeho efektívite

Tabuľka č. 73

Ukazovateľ	Právnické osoby		Poľn. družstvá		Obch. spoločn.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Efektívnosť HIM (využitelnosť) v %	93,9	95,2	79,5	81,3	133,4	130,0
Viazanosť HIM na výrobu (koef.)	1,07	1,05	1,26	1,23	0,75	0,77
Pridaná hodnota na 1Sk HNIM (koef.)	0,26	0,27	0,26	0,27	0,30	0,30
Majetková vybavenosť na zamestnanca ¹	642	696	662	705	575	652

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP, vlastné prepočty

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Vysvetlivky: ¹ v tis. Sk

Kapitál a jeho štruktúra

Nárast **celkového kapitálu** (4,0 %) ako zdroja krytia majetku bol sprevádzaný výraznejším zvýšením vlastného (3,0 %) ako cudzieho kapitálu (2,6 %). Štruktúra týchto zložiek kapitálu bola rozdielna v právnych formách, kým v poľnohospodárskych družstvách prevládal vlastný kapitál (70,7 %) s výrazným podielom kapitálových fondov (50,4 %) v obchodných spoločnostiach rozhodujúcim zdrojom krytia majetku bol cudzí kapitál, a to nielen bankové úvery, ale aj záväzky. Vyšší podiel kapitálových fondov na vlastnom imaní v poľnohospodárskych družstvách ako v obchodných spoločnostiach súvisí s kumuláciou hospodárskeho výsledku z minulých rokov ako aj s jeho prevodom podielu podielnikom. Nárast kapitálových fondov možno zdôvodniť navýšením nových kapitálových peňažných a nepeňažných vkladov. Tieto tendencie boli predovšetkým v ziskových podnikoch s pozitívnejšími hospodárskymi výsledkami v predchádzajúcich rokoch.

Kapitál a jeho štruktúra

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 74

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Vlastný kapitál	27 906	28 754	103,0	34 993	35 706	15 106	16 732
- základné imanie	13 377	13 265	99,2	15 546	15 126	8 576	8 964
Cudzí kapitál	15 824	16 231	102,6	12 541	12 795	21 286	21 611
- dlhodobé záväzky	4 070	3 308	81,28	3 535	3 021	4 970	3 778
- krátkodobé záväzky	7 517	7 922	105,4	5 628	5 965	10 647	10 964
- bankové úvery	3 536	4 179	118,2	3 006	3 348	4 423	5 482

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Vysvetlivky: Vlastný kapitál = základné imanie + kapitálové fondy + fondy zo zisku + hospodársky výsledok minulých rokov a bežného roka

Cudzí kapitál vzrástol (2,6 %) pri rozdielnej dynamike jeho vnútorných zložiek, čo sa prejavilo v zmene jeho štruktúry. Zvýšili sa krátkodobé záväzky (5,4 %) a bankové úvery (18,2 %) a významne klesli dlhodobé záväzky (17,7 %). Pozitívny trend zvyšovania úverov, ktorý nastúpil už v roku 2001 pokračoval v oboch právnych formách, k čomu podobne ako v predchádzajúcom roku do určitej miery prispeli aj štátne opatrenia v oblasti financovania a úverovania.

Záväzky, pohľadávky a platobná schopnosť

Napriek zníženiu celkových záväzkov (3,1 %) v dôsledku poklesu dlhodobých záväzkov (18,7 %) ich výška bola stále 2,3 násobne vyššia ako pohľadávok aj v dôsledku ich medziročného nárastu (4,1 %). **Platobná neschopnosť** dosiahla 6661 Sk.ha⁻¹p.p. a stagnovala na úrovni roku 2001 aj vplyvom záväzkov zo starého bloku úverov poľnohospodárskych podnikov v Konsolidačnej spoločnosti a.s., ktorá ich spravuje a s nimi obchoduje. Dôležitú úlohu zohralo aj odloženie splatnosti starých dlhov u životaschopných poľnohospodárskych podnikov a osobitné riešenie dlhov podnikov v konkurze. V prvotnej platobnej neschopnosti, ktorá sa medziročne znížila (2,1 %) sa nachádzalo 62,6 % poľnohospodárskych podnikov s medziročným zvýšením tohto podielu (o 2,4 percentuálnych bodov) a iba 5,7 % podnikov malo vyrovnanú platobnú bilanciu.

Pohľadávky a záväzky po lehote splatnosti

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 75

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Pohľadávky celkom	4 801	4 998	104,1	4 395	4 420	5 470	5 873
Pohl'. po leh. splatnosti	2 736	2 679	97,9	2 724	2 679	2 757	2 677
Záväzky celkom	11 587	11 229	96,9	9 163	8 986	15 617	14 742
Závaz. po leh. splatnosti	4 750	4 732	99,6	4 051	4 121	5 934	5 722
Celková platob. neschopnosť	6 637	6 661	100,4	5 643	5 793	8 288	8 051
Prvotná platob. neschopnosť	4 626	4 530	97,9	3 844	3 868	5 670	5 386
Podiel podn. s prvot. plat. nesch. v % - dlžníci	60,2	62,6	-	56,3	59,1	65,2	66,7
Podiel podn. s druhot. plat. nesch. v % - veritelia	33,9	31,7	-	41,3	38,6	24,8	24,1

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Investície a opotrebovanosť majetku

Obstarané investície vzrástli (5,8 %) v oboch rozhodujúcich formách hospodárenia, výraznejšie v poľnohospodárskych družstvách (6,8 %). Napriek tomu ročná obnova zostatkovej hodnoty majetku (18,6 %) bola vyššia v obchodných spoločnostiach (27,3 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (15,1 %), čo súviselo s disponibilnými zdrojmi na obnovu HIM ako aj rýchlejšou obnovou menšieho objemu HIM v obchodných spoločnostiach. Investície podobne ako v roku 2001, smerovali najviac do strojov a zariadení (38,2 %).

Obstarané hmotné investície (v Sk.ha⁻¹ p.p.) a opotrebovanosť HIM

v %

Tabuľka č. 76

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľn. družstvá		Obch. spoločnosti	
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2001	2002
Obstarané hm. investície	4 998	5 285	105,7	4 419	4 718	5 947	6 158
--budovy a stavby	1 520	1 622	106,7	1 294	1 363	1 881	2 016
--stroje a zariadenia	1 949	2 019	103,6	1 649	1 752	2 447	2 426
--základné stádo	1 124	1 187	105,6	1 206	1 311	990	997
Opotrebovanosť HIM	46,1	45,8	99,3	48,5	49,3	40,7	37,9
--budovy, haly, stavby	33,9	34,7	102,4	35,9	36,9	28,2	28,7
--stroje a zariadenia	68,7	67,9	98,8	73,1	72,8	58,3	56,9

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

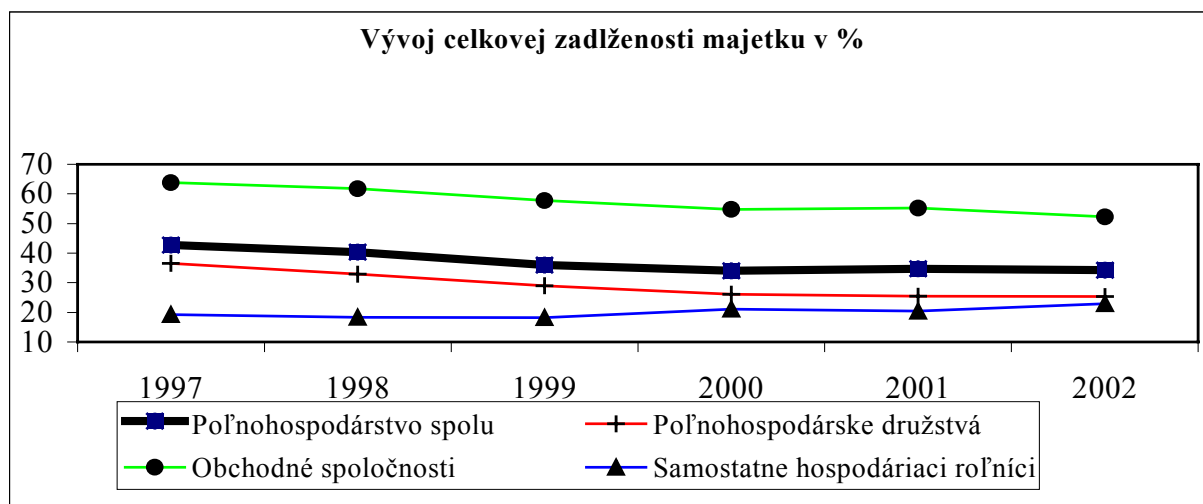
V štruktúre financovania obstaraných investícií naďalej dominovali vlastné zdroje (67,7 %), ktorých objem vzhľadom na dôchodkovú situáciu sa medziročne zvýšil len zanedbateľne (3,4 %). Ostatné zdroje financovania sa vyvíjali rôzne. Výrazne sa zvýšili úvery (61,2 %) a zahraničné zdroje (62,4 %) a poklesla priama dotačná podpora (27,3 %).

Objem investícií, aj pri jeho významnom medziročnom náraste, nestačil pokryť potrebu obnovy **hmotného investičného majetku** (11,7 – 12,7 mld. Sk), čoho dôkazom je len mierne zníženie jeho celkovej **opotrebovanosti** (o 0,3 %), na úroveň 45,8 %. Pozitívne bolo zmiernenie opotrebovanosti poľnohospodárskych strojov z 68,7 % na 67,9 %, s vyššou dynamikou poklesu v obchodných spoločnostiach.

Finančné ukazovatele

Medziročné zníženie hospodárskeho výsledku sa odrazilo nielen v nižšej rentabilite celkového, ale aj vlastného kapitálu a rentabilite tržieb. Napriek tomu doba úhrady záväzkov a inkasa pohľadávok stagnovala na úrovni predchádzajúceho roka, k čomu prispeli rýchlejšie finančné toky aj v dôsledku prílevu cudzích zdrojov, najmä bankových úverov. Tým sa mierne zvýšila úverová zadlženosť majetku, hlavne u obchodných spoločností a samostatne hospodáriacich roľníkov, ale celková zadlženosť majetku sa znížila s výnimkou zadlženosti SHR.

Graf č. 36

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

V roku 2002 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil v hospodárení právnických osôb podiel vysoko zadlžených podnikov, v ktorých cudzí kapitál prevyšoval hodnotu ich celkového majetku (zo 6 % na 5,5 %). Prevažnú časť týchto podnikov (80 %) tvorili tak ako v minulých rokoch vysokostratové obchodné spoločnosti.

Finančné ukazovatele - likvidita, aktivita, rentabilita, zadlženosť

Tabuľka č. 77

Ukazovateľ	Poľnohosp. výroba		Poľnohosp. družstvá		Obchodné spoločnosti		SHR	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Rentabilita CK v %	0,62	0,44	0,12	-0,41	1,72	2,07	0,14	3,29
Rentabilita VK v %	1,01	0,72	0,17	-0,58	4,33	5,10	0,17	4,22
Doba inkasa krátkod. pohľadávok v dňoch	63	62	63	59	64	66	75	67
Doba splatnosti krátkod. záväzkov v dňoch	104	104	86	86	127	128	64	61
Celková likvidita koef.	2,17	2,15	2,96	2,88	1,48	1,53	3,23	3,32
Celková zadlženosť majetku v %	34,74	34,27	25,51	25,33	55,24	52,33	20,35	22,95
Úverová zadlženosť majetku v %	7,76	8,82	6,11	6,63	11,48	13,27	6,18	7,62

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Vysvetlivky: CK = celkový kapitál, VK = vlastný kapitál

Výsledky hospodárenia podľa krajov

Aj keď poľnohospodárske podniky (právnické osoby) dosiahli súhrnne zisk, z krajského aspektu pretrvávala značná diferenciácia v hospodárskom výsledku a jeho vývoji. V priemere *sa zlepšil* výsledok hospodárenia v Trnavskom a Žilinskom kraji, zvýšením zisku v Prešovskom kraji, znížením straty v Banskobystrickom kraji, ktorý sa dostal zo straty do zisku. V ostatných 4 krajoch *sa zhoršil* hospodársky výsledok, pričom v Bratislavskom, Nitrianskom a Trenčianskom kraji sa výrazne znížil zisk a v Košickom kraji sa prehĺbila strata. Najvyšší podiel ziskových podnikov bol v Žilinskom a Nitrianskom kraji (82 a 80 %) a najnižší v Bratislavskom kraji (58 %). V porovnaní s minulým rokom však regionálne rozdiely v hospodárskom výsledku zmiernili jeho úroveň ako aj úroveň ostatných ukazovateľov bola značne diferencovaná, čo dokumentuje nasledovná tabuľka.

Hospodársky výsledok a štruktúra podnikov podľa krajov

Tabuľka č. 78

Kraj	Hospod. výsledok v Sk ⁻¹ p.p.		Podiel podnikov v r. 2002 v %		Produktivita práce z pridanej hodnoty v tis. Sk		Výroba v Sk ⁻¹ p.p.	Dotácie v Sk ⁻¹ p.p.
	2001	2002	ziskové	stratové	2001	2002	2002	2002
Bratislavský	744	83	58	42	233	243	36 637	3 242
Trnavský	637	701	77	23	228	250	41 512	2 902
Trenčiansky	841	95	73	27	192	217	38 108	3 845
Nitriansky	1 244	982	80	20	245	250	40 336	2 470
Žilinský	49	80	82	18	109	123	18 882	4 204
Banskobystrický	-354	98	69	31	110	148	19 512	3 683
Prešovský	-354	-146	74	26	82	104	13 294	3 734
Košický	-24	-487	66	34	111	131	18 842	3 052
SR spolu	282	208	74	26	169	190	26 988	3 344

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

V západoslovenskom regióne bola vytvorená dvojnásobne vyššia pridaná hodnota, čo sa výrazne odrazilo aj v produktivite práce a vyšších mzdách.

Výsledky v diferencovaných podmienkach hospodárenia

Väčšina hodnotených poľnohospodárskych podnikov (67 %) hospodárila v HPP a obhospodarovala 75 % poľnohospodárskej pôdy. Aj v roku 2002 dosiahli podniky hospodáriace v lepších¹⁾ i horších²⁾ prírodných podmienkach v priemere zisk, ale s medziročne klesajúcou úrovňou najmä v LPP (o 40 %). Znížením výsledku hospodárenia v LPP a jeho stagnáciou v HPP sa zmiernili rozdiely medzi skupinami podnikov rozdielných prírodných podmienok. V oboch skupinách prírodných podmienok dosiahli väčší podiel ziskové podniky (v LPP 76,9 %; v HPP 73,2 %), čím sa zmiernili rozdiely v tomto ukazovateli.

Napriek znižovaniu rozdielov medzi týmito dvoma skupinami podnikov, v LPP dosiahli podniky vyššie výnosy (o 79,5 %) a výrobu (99,6 %) ako podniky v HPP, pritom dotácie v rámci výnosov zohrávali v HPP významnejšiu úlohu. Rýchlejšim nárastom pridanej hodnoty v HPP (12,2 %) sa zmiernili rozdiely v dosiahnutej úrovni pridanej hodnoty, ktorá bol a v roku 2002 takmer o 60 %

¹⁾ LPP – skupina ceny pôdy 16-20

²⁾ HPP – skupina ceny pôdy 1-15

nižšia ako v LPP. Náročnosť tvorby pridanej hodnoty na výrobnú spotrebu bola v HPP značne vyššia, keď na 1 Sk vytvorenej pridanej hodnoty pripadalo v HPP 2,76 Sk výrobnej spotreby a v LPP 2,01 Sk.

Základné ekonomické ukazovatele podľa skupín ceny pôdy¹

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 79

Ukazovateľ	LPP			HPP		
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2002/01
Výnosy	47 461	49 560	104,4	27 445	27 606	100,6
-- výroba	38 351	40 107	104,6	19 034	20 090	105,5
-- dotácie do výnosov	2 825	2 424	85,8	3 899	3 573	91,6
Náklady/100 Sk výnosov	97,6	98,6	101,0	99,9	99,9	100,0
Hosp. výsl. pr. zdanením	1113	668	60,0	32	30	93,8
Pridaná hodnota	13 289	13 445	101,2	4 778	5 362	112,2
Počet subjektov	326	334	102,5	869	862	99,2
- % ziskových	79	77	-	70	73	-
- % stratových	21	23	-	30	27	-

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vysvetlivky: ¹ ukazovatele sú napočítané za podniky hospodáriace na pôde

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Majetok (aktíva) a finančné zdroje jeho krytia (pasíva) sa vyvíjali rovnakými tendenciami, ale s rozdielnou dynamikou jeho jednotlivých zložiek v hodnotených skupinách prírodných podmienok. Všetky rozhodujúce zložky majetku zaznamenali rýchlejší nárast v LPP. Napriek lepšej finančnej disciplíne podnikov v LPP (rýchlejší pokles dlhodobých pohľadávok) sa finančný majetok znížil (2,3 %), ale jeho úroveň bola viac ako dvojnásobne vyššia (2,3 krát) ako v HPP. Túto tendenciu ovplyvnila aj rýchlejšia dynamika nárastu obežného majetku v LPP.

Vo finančnom krytí majetku rýchlejšie rástli zdroje v LPP, najmä v dôsledku výraznejšieho rastu cudzích zdrojov (5,8 %), hlavne bankových úverov (40 %).

Aj pri výraznom medziročnom poklese hospodárskeho výsledku v LPP jeho viac ako 20 násobne vyšší objem ako v HPP prispel spolu s úvermi k nárastu obstaraných investícií (25,5 %), ktoré v HPP mierne poklesli (1,5 %). Napriek zvýšenej investičnej aktivite v LPP úroveň opotrebovanosti ostala naďalej vyššia v podnikoch LPP (LPP 49,6 %; HPP 44,2 %). V podnikoch obidvoch skupín prírodných podmienok prevládala z hľadiska finančných tokov prvotná platobná neschopnosť, ale viac podnikov s prvotnou platobnou neschopnosťou sa nachádzalo v HPP (67,3 %).

Počet vysoko zadĺžených podnikov zrelých na likvidáciu bol vyšší v HPP (HPP 46; LPP 22).

Výsledky hospodárenia ziskových a stratových poľnohospodárskych podnikov

V ziskových a stratových podnikoch došlo v medziročnom porovnaní k nasledovnému vývoju:

- v obidvoch skupinách podnikov sa zhoršil hospodársky výsledok s tým, že **v ziskových podnikoch sa znížil zisk (11,8 %) a v stratových sa prehĺbila strata (5,1 %)**.
- **podiel ziskových podnikov** bol vyšší v obchodných spoločnostiach (81 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (67,5 %), pri medziročnej tendencii ich nárastu v obchodných spoločnostiach (z 77 % na 80,8 %) a poklesu v poľnohospodárskych družstvách (z 68,2 % na 67,5 %),
- vyšší podiel ziskových podnikov dosiahli podniky v LPP ako podniky v HPP (o 3,7 bodov) s tým, že v LPP tento podiel medziročne klesol (o 2,2 boda) a v HPP vzrástol (o 3,6 bodov),
- zatiaľ, čo v skupine **ziskových podnikov došlo** k výraznému **poklesu výnosov** ako nákladov v skupine **stratových podnikov** sa tieto dve zložky hospodárskeho výsledku **zvýšili** s tým, že hodnota

prírastku nákladov bola vyššia (hlavne pre nárast výrobnéj spotreby) ako prírastku výnosov (hlavne pre nárast výroby),

Charakteristika ziskových a stratových podnikov

Tabuľka č. 80

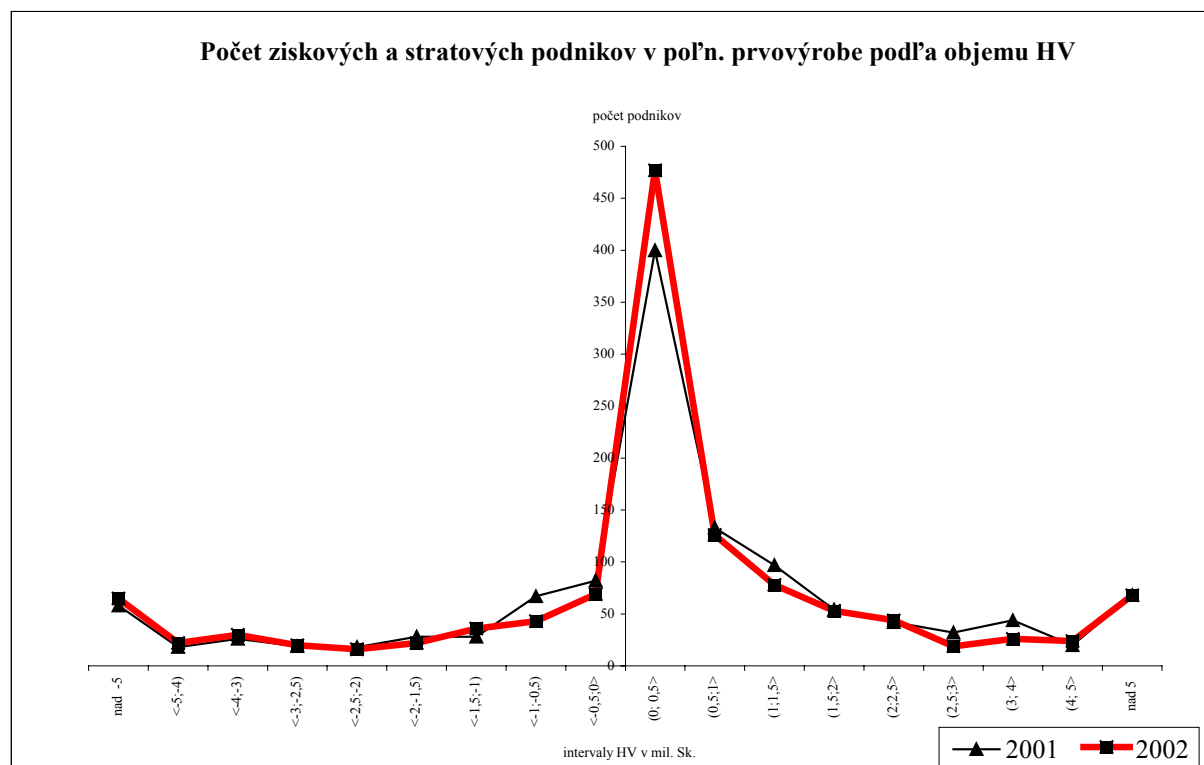
Ukazovateľ	Ziskové podniky			Stratové podniky		
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2002/01
Počet podnikov	890	915	102,8	344	323	93,9
Podiel podnikov v %	72,1	73,9	-	27,9	26,1	-
Výmera p. pôdy v tis. ha	1 306	1 324	101,4	466	427	91,6
Podiel výmery v %	73,7	75,6	-	26,3	24,4	-

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Stratu vyššiu ako 3 mil. Sk na podnik dosiahlo 8,6 % podnikov, čo bolo o 14,7 % viac ako v roku 2001. Úroveň zisku bola podobne ako v predchádzajúcom roku, vo väčšine podnikov nízka. Takmer 74,4 % ziskových podnikov dosiahlo zisk do 1,5 mil. Sk.

Graf č. 37

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Odlíšne tendencie vývoja výnosov v skupinách hodnotených podnikov sa dosiahli najmä v dôsledku podstatne vyššej dynamiky rastu výroby v skupine stratových subjektov v rozdielnej tendencii vývoja aktivácie, ktorá klesla v ziskových podnikoch (7,5 %) a výrazne vzrástla v stratových podnikoch (54,1 %), čím sa značne eliminoval vplyv nákladov vnútropodnikových služieb na hospodársky výsledok u tejto skupiny podnikov. Výrazné objemové rozdiely, podobne ako v predchádzajúcom roku, boli v zmene stavu vnútropodnikových zásob, kde obidve skupiny podnikov zaznamenali ich zníženie, ale viac ziskové podniky (65,7 %). Tak ziskové ako aj stratové podniky si hospodársky výsledok vylepšili aj tržbami z predaja hmotného investičného majetku, ale vývoj týchto

tržieb bol odlišný, kým ziskové podniky ich medziročne znížili (18,8 %), stratové zvýšili (12,5 %). V oboch skupinách podnikov sa znížili dotácie do prevádzky, ale s rýchlejšou dynamikou v stratových podnikoch (15,6 %).

Výnosy, náklady, hospodársky výsledok

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 81

Ukazovateľ	Ziskové podniky			Stratové podniky		
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2002/01
Výnosy	38 240	37 772	98,8	25 989	29 130	112,1
- výroba	28 127	28 641	101,8	18 279	21 867	119,6
- dotácie	3 776	3 441	91,1	3 610	3 045	84,4
Náklady	36 934	36 619	99,2	28 580	31 851	111,5
- výrobná spotreba	19 988	20 181	101,0	14 894	17 231	115,7
Náklady/100 Sk výnos.	96,68	96,95	-	109,97	109,34	-
Hosp. výsl. pred zdaň.	1 306	1 153	88,3	-2 591	-2 721	105,0

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Pridaná hodnota vzrástla v oboch skupinách podnikov, ale rýchlejšie v stratových (34,5 %), kde jej úroveň bola o 47 % nižšia ako v ziskových podnikoch. Rýchlejšia dynamika výroby ako výrobnéj spotreby prispela k zníženiu náročnosti tvorby pridanej hodnoty v oboch skupinách podnikov, ale efektívnosť využitia vstupov bola vyššia v ziskových podnikoch.

Pridaná hodnota

(v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 82

Ukazovateľ	Ziskové podniky			Stratové podniky		
	2001	2002	2002/01	2001	2002	2002/01
Pridaná hodnota	8 485	8 704	102,6	3 513	4 727	134,6
Výrob. spotr./prid.hodnota	2,36	2,32	98,3	4,24	3,65	86,1

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Tendencia zvyšovania **hmotného a nehmotného investičného majetku** mala rýchlejšiu dynamiku nárastu v stratových podnikoch. Hodnota majetku bola takmer rovnaká v oboch skupinách podnikov, čo sa vo vzťahu k výrobe prejavilo podstatne vyššou viazanosťou majetku v skupine stratových podnikov (0,99 Sk HIM na 1 Sk výroby u ziskových podnikov a 1,31 Sk u stratových podnikov) pri tendencii medziročného zmiernenia rozdielov medzi týmito skupinami podnikov. To sa prejavilo na podstatne nižšej využiteľnosti HIM v stratových podnikoch, čo bolo jednou z príčin, ich vysokej stratovosti.

Finančnú situáciu ovplyvnil vývoj **obežných aktív**, ktoré sa zvýšili len v skupine stratových podnikov (21,8 %). Podiel finančného majetku na obežných aktívach sa však znížil v oboch skupinách subjektov s výraznejšou dynamikou v ziskových podnikoch, ale zvýšil sa podiel zásob najmä v skupine stratových podnikov, kde dosiahol 64,2 %. Podiel úverovej zaťaženia majetku bol vyšší v stratových podnikoch (o 2 perc. body) ako v ziskových, čo do značnej miery spôsobil aj ich výrazný medziročný nárast (41,5 %).

Vlastné imanie, sa zvýšilo v oboch skupinách podnikov, ale rýchlejšie v stratových (10,7 %), kde jeho úroveň bola o 8 % nižšia ako v ziskových podnikoch.

Medziročný nárast **investícií** zaznamenali obidve skupiny podnikov, ale úroveň investovania bola vyššia v ziskových podnikoch.

Obidve skupiny podnikov boli poznačené *platobnou neschopnosťou*, najmä prvotnou, ktorá bola výraznejšia v stratových podnikoch, čo ovplyvnilo aj dobu splatnosti záväzkov, ktorá bola v stratových podnikoch o 52 dní dlhšia ako v ziskových.

Podrobnejší prehľad o vývoji ekonomických a finančných ukazovateľov poľnohospodárskej prvovýroby uvádzajú tabuľky P 41-68.

8.2.2 Výsledky hospodárenia fyzických osôb

Analýza výsledkov hospodárenia fyzických osôb za rok 2002 bola vypracovaná z údajov, ktoré poskytlo 1 008 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) obhospodarujúcich 6,3 % poľnohospodársky využívanej pôdy (141 tisíc hektárov).

Rozdiel príjmov a výdavkov fyzických osôb, čiže výsledok hospodárenia sa v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy medziročne zvýšil z 30 Sk na 790 Sk (celkom zo 4 mil. Sk na 111 mil. Sk). Po odpočítaní osobného dôchodku podnikateľa (vo výške 80 % z priemernej mzdy v národnom hospodárstve), ktorý na rozdiel od právnických osôb nie je nákladotvornou položkou, pretože zákon o dani z príjmu to nedovoľuje, by táto forma hospodárenia bola stratová. Takmer 80,5 % SHR vykázalo zisk, ale jeho úroveň nebola významná a v priemere na podnik znamenala 110 tis. Sk. Nárast hospodárskeho výsledku bol sprevádzaný rýchlejšim nárastom celkových príjmov (16,1 %), hlavne v dôsledku nárastu príjmov z predaja výrobkov a služieb (24,1 %) a z predaja tovaru (49,2 %) v porovnaní s rastom výdavkov (12,6 %). Dotácie do prevádzky medziročne poklesli o 13 % a na celkových príjmoch sa podieľali 10,5 %. V priemere na jedného SHR bolo vyplatených 444 tis. Sk (vrátane investičných), z toho do prevádzky 365 tis. Sk dotácií.

Z krajského hľadiska najvyšší hospodársky výsledok na ha p.p. dosiahli v Trnavskom a v Bratislavskom kraji.

Výsledky hospodárenia SHR v SR a podľa krajov

(v Sk.ha⁻¹p.p., a jeho štruktúra v %)

Tabuľka č. 83

Kraj	Počet SHR	Výsledok hospodárenia v Sk .ha ⁻¹ p.p.		Štruktúra v %		Príjmy v Sk .ha ⁻¹ p.p.	
		2001	2002	ziskoví	stratoví	2001	2002
Bratislavský	58	2 741	1 362	74	26	47 881	44 056
Trnavský	171	1 454	1 697	80	20	33 671	33 127
Trenčiansky	71	- 6 219	650	83	17	20 285	18 802
Nitriansky	303	57	727	80	20	27 704	30 643
Žilinský	47	151	840	83	17	5 269	15 127
Banskobystrický	100	533	739	83	17	19 972	20 276
Prešovský	131	313	524	80	20	10 772	14 048
Košický	127	116	435	82	18	16 057	19 578
SR	1 008	30	790	80	20	21 559	25 025

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Príjmy z poľnohospodárskej činnosti tvorili z celkových príjmov v priemere 76 %, pričom táto činnosť bola zameraná prevažne na efektívnejšiu rastlinnú výrobu, ktorá sa na celkových príjmoch podieľala 53 % a na príjmoch z poľnohospodárstva 69,7 %.

Štruktúra príjmov SHR

(v Sk.ha⁻¹p.p.)

Tabuľka č. 84

Ukazovateľ	2001	2002	Index 2002/2001
Príjmy z poľn. činnosti	14 966	19 027	127,1
z toho: z rastlinnej výroby	10 597	13 264	125,2
zo živočíšnej výroby	3 823	4 703	123,0
Príjmy z nepoľn. činnosti	4 220	4 647	110,1
Dotácie: do prevádzky	2 696	2 615	97,0
na investície	916	569	62,2

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch SHR vykonávali práce prevažne vo vlastnej réžii, čo sa odrazilo v nízkom podiele pracovných nákladov na celkových výdavkoch, ktorý dosiahol len 5,6 % s tendenciou medziročného zvýšenia o 0,2 percentuálneho bodu. Nízky podiel pracovných nákladov ovplyvňuje aj spôsob účtovania u SHR, pri ktorom osobný dôchodok podnikateľa nie je súčasťou nákladov. Najvyšší podiel na výdavkoch dosiahla prevádzková réžia (44,9 %) a nákup materiálu (36,5 %). SHR vynaložili na 100 Sk príjmov vrátane dotácií, 96,8 Sk výdavkov, rozhodujúci podiel z nich tvorili prevádzková réžia (44,9 %). Nižšia nákladová náročnosť výdavkov, na rozdiel od právnických osôb, bola najmä vplyvom nižších mzdových nákladov, a tým aj odvodov do fondov.

Výsledky hospodárenia SHR podľa intervalov výmery p.p.

Tabuľka č. 85

Interval ha p.p.	Počet subjektov		Výdavky/ príjmy v %	Hosp. výsledok v Sk.ha ⁻¹ p.p. vrátane osobného dôchodku	Hosp. výsledok v Sk.ha ⁻¹ p.p. bez osobného dôchodku
	celkom	ziskových v %			
1 - 50	391	76	96,9	1 242	-3 223
51 - 100	241	82	94,8	1 328	-317
101 - 500	318	83	96,8	719	129
nad 501	51	90	97,5	478	350
Spolu*	1008	80	96,8	790	-70

* vrátane podnikov bez pôdy (7)

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Podľa veľkosti obhospodarovanej pôdy najviac subjektov (38,8 %) hospodáril na výmere do 50 ha p.p. a len 5 % obhospodarovalo viac ako 500 ha p.p. Hospodársky výsledok (vrátane osobného dôchodku podnikateľa) sa smerom k väčšej veľkosti obhospodarovanej plochy zhoršoval a jeho najvyššiu úroveň dosiahli podniky s výmerou pôdy 100 ha p.p. Opačná tendencia vo výsledku hospodárenia bola bez zohľadnenia osobného dôchodku podnikateľa, kedy sa jeho úroveň veľkosťou obhospodarovanej plochy zvyšovala. Z toho vyplýva, že SHR s malou výmerou poľnohospodárskej pôdy boli vysoko stratoví a možno predpokladať, že poľnohospodárska činnosť nie je ich hlavným príjmom, ale len doplnkovým zdrojom.

Celkový majetok SHR sa medziročne zvýšil (8,5 %), najmä jeho nárastom v najnižšej (0-50 ha) a najvyššej skupine (nad 500 ha) podnikov. Hodnota HIM a NIM dosiahla v prepočte na ha p.p. menej ako polovičnú úroveň hodnoty majetku právnických osôb, čo prispelo tiež k nižšej

nákladovej náročnosti výroby SHR hlavne v dôsledku nižších nákladov na odpisy, opravy a udržiavanie HIM.

SHR sa nachádzali, podobne ako v predchádzajúcich rokoch v druhej platobnej neschopnosti (koeficient 0,91). Ich pohľadávky v absolútnych objemoch o 9,6 % prevýšili záväzky, napriek tomu relácie termínov platieb, najmä doba splácania záväzkov (61 dní) boli priaznivejšie ako u právnických osôb (104 dní).

Na rozdiel od predchádzajúcich rokov aj u tejto formy hospodárenia sa zvýšili bankové úvery (33,8 %), najmä vo vyšších veľkostných skupinách podnikov, v dôsledku čoho sa zvýšila nielen celková (2,6 bodu), ale aj úverová (1,4 bodu) zadlženosť majetku.

Z analýzy vyplýva, že výsledky hospodárenia SHR ovplyvnila najmä ich výrobná špecializácia zameraná, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, prevažne na rastlinnú výrobu, u ktorej tržby boli o 160,8 % vyššie ako u živočíšnej výroby, pritom oproti roku 2001 sa zvýšili tržby tak zo živočíšnej (23 %) ako aj rastlinnej (25,2 %) výroby.

Podrobnejšie údaje o ekonomických a finančných ukazovateľoch za SHR sú uvedené v tabuľkách P 69-70.

8.2.3 Výsledky hospodárenia malých a stredných podnikov

Podľa zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci, ktorým sa vymedzujú malé a stredné podniky a ktorý je účinný od roku 2000, patrili podniky poľnohospodárskej prvovýroby v roku 2002 svojou veľkosťou, meranou počtom zamestnancov, prevažne medzi malé a stredné podniky (98,4 %). Kritérium malého podniku (počet zamestnancov 0-49) spĺňalo až 58,1 % podnikov a kritérium stredného podniku (počet zamestnancov 50-249 zamestnancov) 40,3 % podnikov.

Malé a stredné podniky poľnohospodárskej výroby (právnické osoby) dosiahli za rok 2002 zisk 181 tis. Sk na podnik, ktorý sa medziročne znížil o 55,6 %, okrem malých podnikov bez zamestnancov, ktoré ho zvýšili dvojnásobne, hlavne zásluhou obchodných spoločností. Najlepší hospodársky výsledok zo všetkých právnych foriem dosiahli obchodné spoločnosti najmä s počtom 50-249 zamestnancov (1 706 tis. Sk). Družstvá boli v oboch skupinách stratové, najviac v kategórii s počtom 50-249 zamestnancov.

Základné výsledky hospodárenia malých a stredných podnikov

(tis. Sk na podnik)

Tabuľka č. 86

Ukazovateľ	Výnosy		Náklady		Hospodársky výsledok		Rozdiel HV 2002-2001
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	
<i>Počet zamestnancov 0-49</i>							
Štátne podniky	55 853	57 884	55 585	61 252	268	-3 368	-3 636
Poľnohosp.družstvá	16 072	16 812	16 554	17 276	-482	-463	-19
Obchod.spoločnosti	21 655	21 323	20 806	20 670	850	653	-197
Malé podniky spolu	19 489	19 724	19 168	19 485	320	239	-81
<i>Počet zamestnancov 50-249</i>							
Štátne podniky	83 160	91 741	87 473	91 514	-4 313	227	4 540
Poľnohosp.družstvá	70 844	73 263	70 612	73 748	232	-485	-717
Obchod.spoločnosti	115 108	118 868	113 698	117 161	1 410	1 706	296
Stredné podniky spolu	82 280	85 401	81 753	85 303	527	97	-430
Malé a stredné podniky spolu	46 058	46 631	45 650	46 450	408	181	-203
Súbor SR celkom	50 301	50 450	49 896	50 157	405	294	-92

Prameň: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Pri poklese hospodárskeho výsledku počet ziskových podnikov sa zvýšil, ale tendencia vo vnútornej štruktúre jednotlivých veľkostných skupín podnikov bola rozdielna. Kým malé podniky počet ziskových podnikov zvýšili, stredné znížili a to z dôvodu poklesu počtu ziskových podnikov

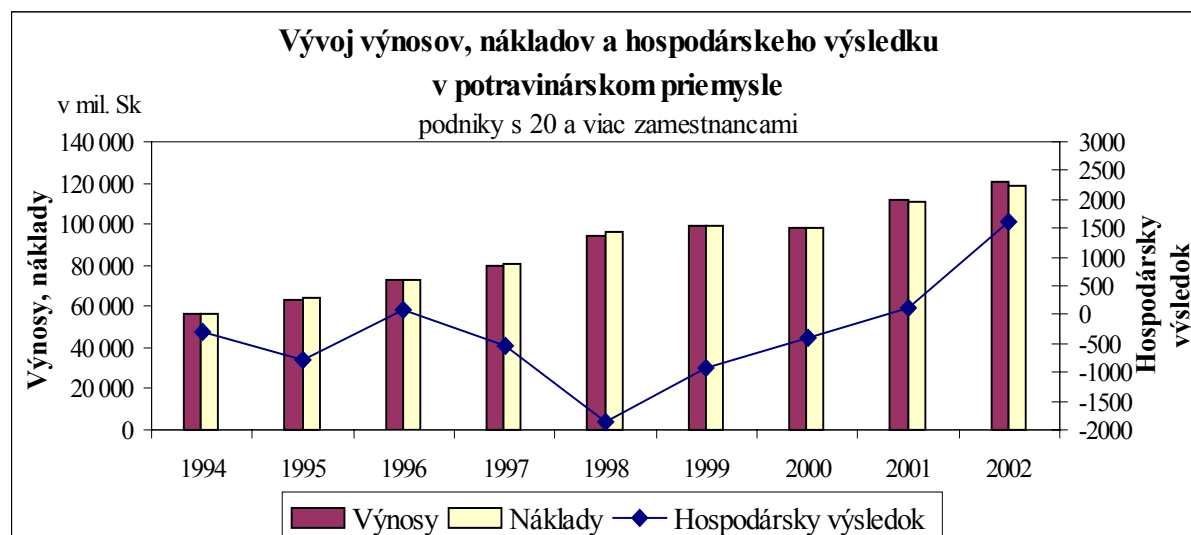
u družstiev. Vyššiu úroveň **produktivity práce**, meranú výnosmi a pridanou hodnotou na zamestnanca, dosiahli vo všetkých veľkostných skupinách podnikov obchodné spoločnosti. **Aj keď diferenciacia hospodárskeho výsledku, produktivity práce a ostatných ukazovateľov podľa skupín podnikov naznačuje, že veľkostná skupina je dôležitým činiteľom z hľadiska prosperity podnikov, lepšie výsledky dosiahli malé podniky.**

Podrobnejšie informácie o vývoji a dosiahnutých výsledkoch hospodárenia poľnohospodárskych podnikov podľa počtu zamestnancov uvádzajú tabuľky P 71-72.

8.3. Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle

Hodnotenie medziročného vývoja podnikov potravinárskeho priemyslu z ekonomicko-finančného pohľadu sa vypracovalo z údajov rezortného štatistického výkazu POTRAV (MP SR) 1-02, ktorý zahŕňa výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou kŕmnych zmesí, balenia čaju a kávy a spracovania tabaku. V roku 2002 boli do hodnotenia zaradené výsledky 302 podnikov s počtom 20 a viac zamestnancov. Hospodárenie výrobcov potravinárskeho priemyslu sa v roku 2002 vyvíjalo veľmi pozitívne. Po období viacročnej straty dosiahli už druhý rok **zisk**, a to vo výške **1,6 mld.** s jeho medziročným zásadným zvýšením (zo 113 mil. Sk v roku 2001).

Graf č. 38

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Z celkového počtu hodnotených subjektov potravinárskeho priemyslu **prevažovali ziskové** (70,9 %), ktoré vytvoreným ziskom 3,5 mld. Sk dokázali kompenzovať stratu -1,8 mld Sk stratových podnikov (29,1 %). V rámci odborov podiel ziskových podnikov prevládala s tým, že v liehovarníckom priemysle bol podiel ziskových a stratových podnikov vyrovnaný a v pivovarnícko-sladovníckom priemysle bola prevaha stratových podnikov (54,5 %). Jediným odborom, v ktorom boli všetky podniky ziskové, bol cukrovársky priemysel, ktorý dosiahol aj najvyšší objem zisku (621 mil. Sk). Významnejší objem zisku v roku 2002 dosiahli aj podniky priemyslu škrobárenského (395 mil. Sk), konzervárenského (277 mil. Sk), mäsového (269 mil. Sk) a cukrovinkársko-pečivárenského s výrobou kávovín (196 mil. Sk). Stratú zaznamenali podniky priemyslu pivovarnícko-sladovníckeho (382 mil. Sk), mliekarenskeho (171 mil. Sk) a výroby nealkoholických nápojov (68 mil. Sk).

Vývoj základných ekonomických ukazovateľov za potravinársky priemysel

v mil. Sk

Tabuľka č. 87

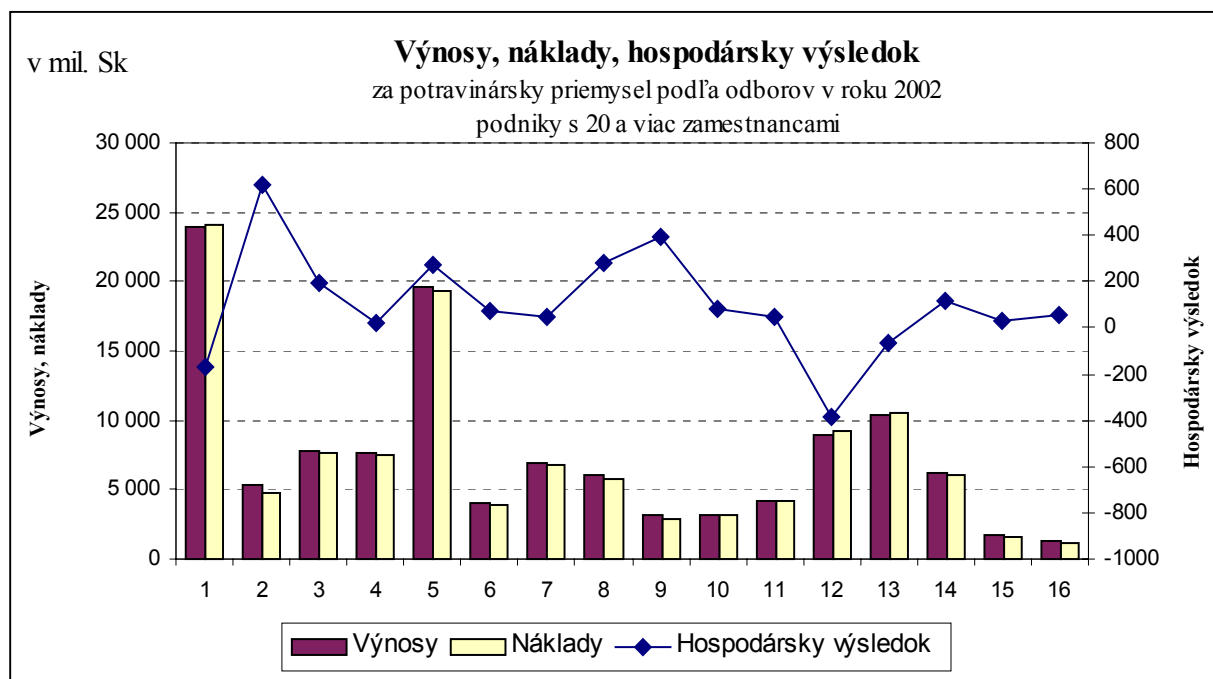
Ukazovateľ	1998	1999	2000	2001	2002	Index 2002/01	Rozdiel 2002-01
Výnosy	94 339	98 699	98 128	111 421	120 431	108,1	9 010
Náklady	96 188	99 624	98 539	111 308	118 808	106,7	7 500
Hospodársky výsledok	-1 849	-925	-411	113	1 623	1 436,3	1 510

Prameň: POTRAV (MP SR) 1-02, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Najvýraznejšie **zlepšenie** hospodárskeho výsledku zaznamenali podniky priemyslu cukrovarníckeho (o 1 039 mil. Sk), výroby nealkoholických nápojov (o 468 mil. Sk), mäsového (o 224 mil. Sk), škrobárenského (o 173 mil. Sk), konzervárenského (o 118 mil. Sk). **Zhoršenie hospodárenia** sa najvýraznejšie prejavilo v podnikoch priemyslu mliekarenskeho (o 338 mil. Sk), pivovarnícko-sladovníckeho (o 309 mil. Sk), mraziarensko-rybného (o 110 mil. Sk), cukrovinkársko-pečivárenského (o 45 mil. Sk), vinárskeho (o 39 mil. Sk), tukovo-kozmetického (o 16 mil. Sk).

Graf č. 39

1. Mliekarenský, 2. Cukrovarnícky, 3. Cukrovinkársko-pečivárenský a výroba kávovín, 4. Hydinársky, 5. Mäsový, 6. Mlynský, 7. Pekárenský a cukrárenský, 8. Konzervárenský, 9. Škrobárenský, 10. Liehovarnícky, 11. Mraziarenský a rybný, 12. Pivovarnícky a sladovnícky, 13. Nealkoholických nápojov, 14. Tukovo-kozmetický, 15. Vinársky, 16. Ostatné

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Výnosy rástli rýchlejšie (8,1 %) ako **náklady** (6,7 %). Najvýraznejšie zvýšili výnosy podniky výroby nealkoholických nápojov (62,8 %), v priemysle liehovarníckom (17,8 %), mliekarenskom (15 %), hydinárskom (14,6 %), cukrovarníckom (10,6 %).

V priemere na 100 Sk výnosov sa vynaložilo 99,7 Sk nákladov, s medziročným **znížením nákladovosti výnosov** (o 2,1 Sk). Významne k jej **zlepšeniu prispeli** znížením úrovne nákladovosti výnosov podniky priemyslu cukrovarníckeho (20,0 Sk), výroby nealkoholických nápojov (7,7 Sk),

škrobárenského (4,7 Sk), skupiny nazvanej ostatné (3,7 Sk), liehovarnického (3,2 Sk), mlynského (2,2 Sk). Naopak najzreteľnejšie sa zhoršila nákladovosť výnosov v pivovarnicko-sladovníckom (3,5 Sk), mliekarenskom (1,5 Sk), mraziarensko-rybnom (1,4 Sk) priemysle.

Celková **výroba** výrobkov sa medziročne zvýšila (8,6 %) na úroveň 91,2 mld. najmä zásluhou zvýšenia výroby nealkoholických nápojov (38,1 %), liehovarnického (19,4 %), mliekarenského (17,5 %), tukovo-kozmetického (15,5 %), konzervárenského priemyslu (12,0 %), ktorých zvýšenie výroby prevyšovalo celoslovenský priemer. Výroba poklesla vo vinárskom (25,3 %), mraziarensko-rybnom (12,3 %), mlynskom (2,7 %), hydínárskom (1,2 %), cukrovinkársko-pečivárenskom (1,0 %) priemysle.

Výroba, tržby a vývoz

v mil. Sk

Tabuľka č. 88

Ukazovateľ	2001	2002	Index 2002/01	Podiel na výnosoch v %		
				2001	2002	Rozdiel 2002 - 01
Výroba výrobkov	83 956	91 183	108,6	75,35	75,71	0,36
Tržby za vlastné výrobky a služby	79 373	86 596	109,1	71,24	71,91	0,67
Tržby za predaj tovaru	21 429	21 647	101,0	19,23	17,97	-1,26
Vývoz spolu	12 168	13 879	114,1	10,92	11,52	0,60

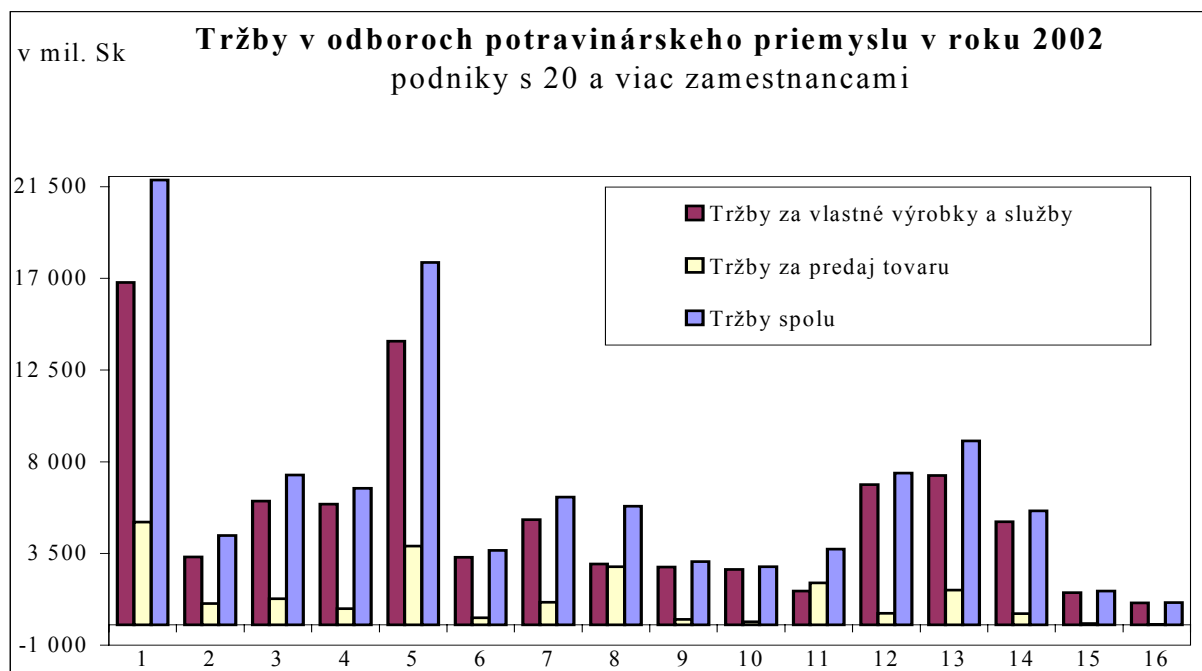
Prameň: POTRAV (MP SR) 1-02, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Napriek tomu, že nastalo medziročné zvýšenie výroby aj **tržieb za vlastné výrobky a služby** (9,1 %), dynamika rastu oboch týchto ukazovateľov sa spomalila. Tržby za vlastné výrobky a služby sa zvýšili vo väčšine odborov. K zníženiu hodnotených tržieb došlo v odbore mraziarensko-rybnom (23,8 %), vinárskom (22,2 %), mlynskom (3,1 %) a hydínárskom (1,2 %).

Okrem tržieb z vlastnej výroby získali odbory v menšej miere finančné prostriedky aj z obchodnej činnosti, a to predajom tovaru (výrobkov nakúpených za účelom ďalšieho predaja). Tržby za vlastné výrobky a služby boli v roku 2002 takmer vo všetkých odboroch vyššie ako tržby za tovar s výnimkou mraziarensko-rybného odboru, ktorého tržby za predaj tovaru prevýšili tržby za vlastné výrobky o 23 %.

Tržby za tovar medziročne zvýšili podniky výroby nealkoholických nápojov (226,4 %), cukrovničného (118,7 %), vinárskeho (68,2 %), cukrovinkársko-pečivárenského (31,1 %), konzervárenského (10,3 %), mäsového (8,7 %) a mliekarenskeho (3,5 %) priemyslu. Obchodné aktivity uvedených odborov nemali výrazný vplyv na medziročné zvýšenie tržieb za tovar SR (1,0 %).

1. Mliekarenský, 2. Cukrovarnícky, 3. Cukrovinkársko-pečivárenský a výroba kávovín, 4. Hydinársky, 5. Mäsový, 6. Mlynský, 7. Pekársky a cukrárenský, 8. Konzervársky, 9. Škrobársky, 10. Liehovarnícky, 11. Mraziarsky a rybný, 12. Pivovarnícky a sladovnícky, 13. Nealkoholických nápojov, 14. Tukovo-kozmetický, 15. Vinársky, 16. Ostatné

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Zvýšenie výroby a tržieb za tovar znížených o náklady vynaložené za predaj tovaru spôsobili pomalší rast hrubého obratu (6,3 %) oproti rastu medzispotreby (8,5 %), čo zapríčinilo pokles **pridanej hodnoty** (2,1 %) na úroveň 17 790 mil. Sk. Jej **pokles** ovplyvnili podniky priemyslu mraziarsko-rybného (72,3 %), mliekarenskeho (52,3 %), mlynskeho (26,4 %), vinárskeho (17,2 %), cukrovinkársko-pečivárenského (15,4 %), konzervárenského (8,8 %), pivovarnícko-sladovníckeho (2,1 %). Významnejšie sa pridaná hodnota **zvýšila** vo výrobe nealkoholických nápojov (113,0 %), v mäsovom (44,8 %), tukovo-kozmetickom (38,7 %), škrobárskom (33,3 %) priemysle.

Medzispotreba, pridaná hodnota

Tabuľka č. 89

Ukazovateľ	2001	2002	Index 2002/2001
Medzispotreba v mil. Sk	69 243	75 132	108,5
Pridaná hodnota (PH) v mil. Sk	18 178	17 790	97,9
Medzispotreba/1Sk PH	3,81	4,22	110,8

Prameň: POTRAV (MP SR) 1-02, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Na vytvorenie 1 Sk PH sa v roku 2002 vynaložilo v priemere SR 4,22 Sk medzispotreby, čo zavinil vyšší rast nákladov na spotrebu materiálu a energií o 10,8 % (t. j. 0,41 Sk) pri súčasnom poklese PH. **Nárast** náročnosti tvorby PH na medzispotrebu ovplyvnili najmä podniky mliekarenskeho (10,59 Sk), mraziarsko-rybného (2,18 Sk), mlynskeho (1,02 Sk), cukrovinkársko-pečivárenského (0,87 Sk), konzervárenského (0,58 Sk) priemyslu. Jej **zníženie** sa podarilo dosiahnuť v mäsovom priemysle (2,25 Sk), vo výrobe nealkoholických nápojov (1,83 Sk), v tukovo-kozmetickom priemysle (1,07 Sk).

Vyššia **medzispotreba k PH** ako priemer SR bola v roku 2002 v priemysle mliekarenskom (17,76 Sk), mäsovom (6,11 Sk), hydínarskom (6,06 Sk).

Zvýšenie **celkového majetku** potravinárskeho priemyslu (4,9 %) ovplyvnilo zvýšenie obežných aktív (10,4 %) a mierne zvýšenie stálych (fixných) aktív, a teda aj hmotného a nehmotného investičného majetku (zvýšenie 0,7 %, HNIM). Z odborov najvýraznejší prírastok HNIM nastal v priemysle liehovarníckom (27 %), výroby nealkoholických nápojov (26,1 %), vinárskom (11,5 %), mliekarenskom (11,0 %), naopak najväčší úbytok v mraziarensko-rybnom (30 %), mlynskom (23,1 %) a pivovarnícko-sladovníckom (12,8 %) priemysle.

Negatívne sa vyvíjala celková **opotrebovanosť HNIM** s medziročným zvýšením (o 2,3 p. b.) na úroveň 44,9 %, ktoré nastalo takmer vo všetkých odboroch, najviac vplyvom jej zvýšenia v priemysle tukovo-kozmetickom (o 7,5 bodu), pivovarnícko-sladovníckom (o 5,3 bodu), hydínarskom (o 4,9 bodu), mlynskom (o 4,2 bodu), mäsovom (o 3,7 bodu), škrobárenskom (o 3,6 bodu), mraziarensko-rybnom (o 2,8 bodu). K poklesu **opotrebovanosti HNIM** došlo v priemysle vinárskom (o 2,4 bodu), liehovarníckom (o 2,1 bodu) a výroby nealkoholických nápojov (o 1,2 bodu).

Najvyššia opotrebovanosť HNIM v roku 2002 a zároveň prevyšujúca priemer odvetvia bola v skupine ostatných odborov (57,8 %), cukrovinkársko-pečivárenskom (54,1 %), vo vinárskom (53,2 %), cukrovarníckom (50,7 %), pekárensko-cukrárenskom (49,7 %), pivovarnícko-sladovníckom (47,8 %), konzervárenskom priemysle (47,6 %), hydínarskom (46,4 %) a mraziarensko-rybnom (45,0 %). **Najnižšia opotrebovanosť** v roku 2002 bola v tukovo-kozmetickom priemysle 26,2 %.

Z dôvodu poklesu zdrojov financovania investícií (4,1 %) potravinári obstarali v roku 2002 **investície** za 5,8 mld., čo bolo medziročne menej o 4,5 %. Pozitívnym javom bolo, že výraznejšie pokleslo investovanie do budov a stavieb (40 %) v prospech zvýšenia investovania do technologickej časti – t. j. do strojov, prístrojov a zariadení (10,8 %).

V rámci **štruktúry celkových obstaraných investícií** v roku 2002 tvorili budovy a stavby 17,6 % a stroje, prístroje a zariadenia 64,9 %. Na zamyslenie zostáva takmer zanedbateľný podiel investícií do životného prostredia z celkových obstaraných investícií (0,33 %); s medziročným poklesom investovania o 0,33 p.b.. V rámci zdrojov financovania obstaranie investícií tvorilo prevažne 78 % vlastných zdrojov, 16 % bankových úverov, 4 % dotácií z MP SR, 1 % z podpory určenej na investície v poľnohospodárstve a potravinárstve a 1 % zo zahraničného kapitálu. Medziročne sa zvýšilo financovanie z dotácií MP SR (253,6 %) a bankových úverov (25,8 %) a pokleslo z ostatných foriem financovania vrátane zahraničného kapitálu.

Potravinári zaznamenali zvýšenie vlastných (9,5 %) aj cudzích (4,1 %) **zdrojov krytia majetku**, pritom základné imanie mierne kleslo (2,0 %). Vstup zahraničného kapitálu sa medziročne zvýšil (16 %), najmä v mliekarenskom, liehovarníckom, cukrovarníckom, pekárensko-cukrárenskom priemysle. Mlynský a mraziarensko-rybný priemysel zatiaľ zostali bez vstupu zahraničného kapitálu.

Zvýšením krátkodobých záväzkov (7,6 %) a čerpaním bankových úverov (2,8 %) poklesli subjektom potravinárskeho priemyslu rezervy (14,4 %) a dlhodobé záväzky (0,6 %). Prevýšenie objemu krátkodobých záväzkov nad objemom krátkodobých pohľadávok (koef. 1,06) vypovedá o **prvotnej platobnej neschopnosti**. Nastalo medziročné **zvýšenie záväzkov voči prvovýrobe** (14,3 %) so súčasným zrýchlením dynamiky ich rastu na úroveň 3307 mil. Sk. Najvýraznejšie vplyvom ich zvýšenia v priemysle tukovo-kozmetickom (342,1 %), pivovarnícko-sladovníckom (115,6 %), konzervárenskom (114,3 %), mlynskom (73,1 %), mäsovom (32,6 %), hydínarskom (23,6 %).

Dobrá hospodársky výsledok sa veľmi neprejavil vo výraznejšom znížení **zadĺženosti** celkového majetku potravinárov (0,4 bodu). Jej úroveň v roku 2002 dosiahla 57,1 % najmä vplyvom úrovne zadĺženosti v podnikoch priemyslu pivovarnícko-sladovníckeho (70,4 %), tukovo-kozmetického (64,2 %), mliekarenskeho (61,2 %), cukrovarníckeho (60,0 %), mäsového (58,7 %), pričom na jej zníženie by mali dbať podniky, u ktorých je táto hodnota okolo 70 % a viac.

Pri **takmer stabilnom počte zamestnancov** (zvýšenie 0,2 %) a zvýšení priemernej nominálnej mesačnej mzdy (hoci s pomalšou dynamikou) sa dosiahlo síce zvýšenie **produktivity práce** z výnosov (7,8 %), ale nastal pokles produktivity práce z pridanej hodnoty (2,4 %).

Produktivita práce a mzdy

Tabuľka č. 90

Ukazovateľ	2001	2002	Index 2002/2001
Produktivita práce z výnosov v tis. Sk	2 467	2 659	107,8
Produktivita práce z prid. hodnoty v tis. Sk	402	393	97,6
Mesačná mzda v Sk	12 464	13 278	106,5

Prameň: POTRAV (MP SR) 1-02, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. S. Belešová)

Poznámka: Rozdiel vo výške priemernej mesačnej mzdy oproti údaju v tabuľke P 6 je spôsobený rôznymi druhmi prameňov.

Pokles produktivity práce z PH zaznamenali v priemysle mraziarensko-rybnom (68,5 %), mliekarenskom (55,5 %), vinárskom (14,1 %), mlynskom (11,9 %), konzervárenskom (9,8 %) a cukrovinkársko-pečivárenskom (3,5 %).

Podrobné ekonomické výsledky za potravinársky priemysel sú v tabuľkách P 73-80.

8.4. Závbery vyplývajúce z hodnotenia ekonomických výsledkov

Poľnohospodárstvo

Z analýzy výsledkov hospodárenia podnikov poľnohospodárskej výroby za rok 2002 vyplynulo, že poľnohospodárstvo druhýkrát od roku 1990 bolo ziskové, ale hospodársky výsledok v objeme 474 mil. Sk bol o 6 % nižší ako v predchádzajúcom roku. K dosiahnutiu ziskovosti prispeli viaceré vplyvy ako zmiernenie roztvárania cenových nožníc medzi cenami poľnohospodárskych výrobkov a cenami dodávok do poľnohospodárstva, uplatnenie nižšej sadzby spotrebnej dane u motorovej nafty, predaj hmotného a nehmotného investičného majetku, vnútropodnikových rezerv a zásob ako aj sprístupnenie finančných prostriedkov formou nepriamej dotačnej podpory. Tendencie vývoja rozhodujúcich ekonomicko-finančných ukazovateľov v jednotlivých právnych formách hospodárenia boli nasledovné:

Právnické osoby

Dosiahli zisk 208 Sk na ha p.p. (363 mil. Sk) a medziročne znížili hospodársky výsledok pred zdanením o 27,5 % (137 mil. Sk) a to tak podniky s počtom 20 a viac zamestnancov (o 27,4 %) ako aj malé podniky do 19 zamestnancov (o 71,8 %).

Tendencie vývoja hospodárskeho výsledku boli v jednotlivých právnych formách odlišné, kým obchodné spoločnosti dosiahli zisk (586 mil. Sk) s jeho medziročným zvýšením o 143 mil. Sk, poľnohospodárske družstvá sa dostali zo zisku v roku 2001 (64 mil. Sk) do straty (-220 mil. Sk).

Hospodársky výsledok sa zhoršil v skupine ziskových aj stratových podnikov, tým že ziskové podniky znížili zisk a stratové prehĺbili stratu.

V podnikoch rozdielných prírodných podmienok sa zmiernili rozdiely v hospodárskom výsledku tým, že sa znížil v LPP a stagnoval v HPP.

Napriek poklesu hospodárskeho výsledku zvýšil sa podiel ziskových podnikov zo 72 % na 74 % a to zásluhou jeho nárastu v obchodných spoločnostiach (zo 77 % na 81 %), pretože v poľnohospodárskych družstvách ich podiel klesol (z 68 % na 67 %). V 74,4 %-tách ziskových podnikov sa zisk na podnik pohyboval v intervale do 1,5 mil. Sk.

Mierne zvýšili výnosy (1,8 %), pod vplyvom zvýšenia tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb ako aj aktiváciou a predajom hmotného investičného majetku.

Viac investovali najmä do strojov a zariadení, čím vzrástol ich hmotný a nehmotný investičný majetok (4,2 %) a zmiernila sa jeho opotrebovanosť.

Zlepšila sa vnútorná štruktúra majetku v prospech zvýšenia vlastného kapitálu.

Zvýšili obežné aktíva, ale stagnáciou finančného majetku, väčšina podnikov zotrvala v prvotnej platobnej neschopnosti.

- Bolo im poskytnutých viac bankových úverov, k čomu prispela nepriama forma dotačnej podpory v rámci MP SR ako aj záručné programy SZRB.
- Znížili počet zamestnancov, čo sa následne prejavilo vo zvýšení nominálnej mesačnej mzdy a produktivity práce z výnosov a z pridanej hodnoty.

Fyzické osoby

Dosiahli zisk v priemere 790 Sk na ha p.p. (vrátane osobného dôchodku podnikateľa, po jeho odpočítaní by táto forma hospodárenia bola stratová) s prevažujúcim podielom ziskových podnikov (80 %).

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch SHR svojou výrobnou orientáciou boli viac zameraní na rastlinnú výrobu.

Vo financovaní prevádzkových a investičných činností využívali viac vlastné zdroje a menej bankové úvery.

Na rozdiel od právnických osôb sa nachádzali v druhej platobnej neschopnosti.

Potravinársky priemysel

Hospodárenie výrobcov potravinárskeho priemyslu v rámci 16 výrobných odborov v roku 2002 bolo vysoko ziskové. Kladný hospodársky výsledok na úrovni 1,6 mld. Sk predstavuje výrazné medziročné zlepšenie (index 1 436). Tendencie vývoja ekonomicko-finančných ukazovateľov potravinárskeho priemyslu boli nasledovné:

- Prevažovali ziskové podniky (70,9 %) a to najmä zásluhou odborov cukrovarníckeho, škrobárenského, konzervárenského, mäsového, cukrovinkársko-pečivárenského s výrobou kávovin.
- K zlepšeniu hospodárskeho výsledku prispeli najmä podniky cukrovarníckeho, škrobárenského, konzervárenského, mäsového priemyslu ako aj výroba nealkoholických nápojov.
- Iba tri odbory boli stratové, ale išlo o odbory nosné (mliekareský, pivovarnícko-sladovnícky a výroba nealkoholických nápojov).
- Celková výroba výrobkov sa medziročne zvýšila o 8,6 % na úroveň 91,2 mld. Sk a podstatne sa zvýšil export (o 14 %). Podiel vývozu vo finančnom vyjadrení z hodnoty celkových výnosov ostáva nízky (11,5 %).
- Zvýšil sa vstup zahraničného kapitálu najmä v mliekareskom, liehovarníckom, cukrovarníckom, pekáraensko-cukrárenskom odbore.
- Napriek týmto pozitívnym trendom klesla pridaná hodnota (2,1 %) v dôsledku spomalenia rastu hrubého obratu oproti rastu medzispotreby.
- Zvýšil sa celkový majetok najmä podstatnejším zvýšením obežných aktív a menej hmotného a nehmotného investičného majetku. Pokles investičnej aktivity o 4,5 % bol zaznamenaný napriek 2,5-násobnému nárastu štátnych dotácií.
- Najvyššia opotrebovanosť, presahujúca priemernú úroveň, bola vo viac ako v polovici odborov potravinárskeho priemyslu (cukrovinkársko-pečivárenskom, vinárskom, cukrovarníckom, pekáraensko-cukrárenskom, pivovarnícko-sladovníckom, konzervárenskom, hydinareskom, mraziarsko-rybnom a v skupine ostatných odborov).
- Pretrvala prvotná platobná neschopnosť so zvyšujúcimi sa záväzkami voči poľnohospodárskej prvovýrobe medziročne o 14 %, najmä v tukovom priemysle.
- Napriek výraznému zvýšeniu hospodárskeho výsledku, nepodarilo sa znížiť celkovú zadlženosť majetku, ktorá stagnovala na úrovni predchádzajúceho roka.
- Zamestnanosť sa stabilizovala na úrovni 45 281 zamestnancov a pod vplyvom rastúcej výroby sa zvýšila produktivita práce z výnosov.

9. Stav podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárstve, poľnohospodárskych službách a potravinárskom priemysle.

V roku 2002 sa znížil počet podnikov v APK o 251 subjektov, z toho o 43 právnických osôb a 208 fyzických osôb.

Počet podnikov v odvetviach APK

Tabuľka č. 91

	Poľnohospodárstvo	Poľnohospodárske služby	Potravinársky priemysel	Spolu
Štátne podniky	6	3	0	9
Družstvá	722	15	8	745
Obchodné spoločnosti	825	1 065	613	2 503
z toho: verejná obch. spol.	2	18	7	27
spol. s ruč. obmedz.	700	881	453	2 034
akciová spoločnosť	123	166	153	442
Ostatné právnické osoby	83	86	30	199
Právnické osoby celkom	1 636	1 169	651	3 456
Fyzické osoby	5 874	292	2 952	9 118
CELKOM	7 510	1 461	3 603	12 574

Pramene:

Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR. Štrukturálny cenzus fariem SR 2001.

Poľnohospodárske služby: Radela, s.r.o.Bratislava (k 31.12.2002).

Potravinársky priemysel: Právnické osoby - CD MP SR (PROD 3-04 za rok 2002, Roč. 2-01 za rok 2001).

Fyzické osoby – Radela s.r.o. Bratislava (k 31.12.2002).

Poznámka: V čase písania správy boli o poľnohospodárskej štruktúre k dispozícii len predbežné údaje zo štvrtročných štatistických výkazov, v dôsledku toho sú uvedené údaje za rok 2001 podľa výsledkov Štrukturálneho cenzu fariem.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Ambrózyová)

V poľnohospodárstve klesol v roku 2002 počet právnických osôb na poľnohospodárskej pôde o 100 podnikov, z toho o 57 družstiev a 43 obchodných spoločností (Prod 3-04, P 13-04, OKEČ 01). Vývojový trend v predchádzajúcich rokoch bol odlišný, do roku 2001 sa mierne zvyšoval alebo stagnoval počet podnikov v dôsledku priaznivého vývoja počtu obchodných spoločností.

Počet fyzických osôb sa podľa štatistického registra zvýšil o 45 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR). Vývoj pred rokom 2002 bol opačný, v rokoch 1994-2001 sa znížil počet fyzických osôb o 2,1 tis. subjektov v dôsledku zániku vysokého počtu drobných SHR.

V službách pre poľnohospodárstvo vzrástol v roku 2002 počet právnických osôb o 68 subjektov a súčasne klesol počet fyzických osôb o 17 subjektov. Počet právnických osôb sa najviac zvýšil v poľnohospodárskych a biologických službách, a to o 42 subjektov. Novozaložené podniky v uvedenej skupine sa zameriavajú najmä na služby pre rastlinnú výrobu (+20 podnikov) a pre výrobu krmív (+17 podnikov). V hospodársko-technických a obchodných službách vzrástol počet o 24 podnikov, z toho o 22 podnikov vo veľkoobchode s obilím a oziminami. V rámci ostatných služieb pre poľnohospodárstvo vznikli 2 nové právnické osoby v spracovaní dát.

Počet podnikov v službách pre poľnohospodárstvo v roku 2002

Tabuľka č. 92

Právna forma	Poľnohosp. a biologické služby	Hospod. - technické a obchodné služby	Ostatné služby	Služby spolu	Index 2002/2001
Štátny podnik	2		1	3	150,0
Družstvo	6	9		15	83,3
Akciová spoločnosť	33	131	2	166	98,8
Spol. s ručením obmedzeným	184	686	11	881	105,0
Verejná obchodná spoločnosť	5	13		18	90,0
Iné právnické osoby	33	47	6	86	159,3
Fyzické osoby	69	222	1	292	94,5
CELKOM	332	1 108	21	1 461	103,6

Prameň: Radela, s. r. o. Bratislava

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Ambrózyová)

Na poklese počtu fyzických osôb o 17 subjektov sa vo vyššej miere podieľali poľnohospodárske a biologické služby (-13 podnikov) ako hospodársko-technické služby (-4 podniky). Z jednotlivých činností sa významnejšie znížil len počet fyzických osôb v službách vo výrobe krmív (-11 podnikov).

V potravinárskom priemysle klesol v roku 2002 celkový počet výrobcov o 247 subjektov, z toho o 11 právnických osôb a o 236 fyzických osôb. Právnické osoby pozostávajú z 337 veľkých organizácií s počtom pracovníkov nad 20 osôb a 314 malých organizácií s počtom pracovníkov do 20 osôb. Počet veľkých organizácií sa znížil oproti roku 2001 o 17 podnikov. Veľké organizácie ukončili činnosť hlavne vo výrobe nápojov (-8 podnikov) a vo výrobe ostatných potravinárskych výrobkov (-6 podnikov). Počet malých organizácií vzrástol o 6 podnikov, pričom významnejšia zmena nastala len v ostatnej potravinárskej výrobe (+15 podnikov).

Veľkostná štruktúra poľnohospodárskych podnikov

Vzhľadom na absenciu definitívnych údajov za rok 2002 v tabuľkách o veľkostnej štruktúre podnikov sú uvedené údaje za rok 2001. Z celkového počtu 7 510 podnikov 6 995 podnikov (t.zn. 93,1 %) hospodári na poľnohospodárskej pôde. Priemerná výmera je najvyššia v štátnych podnikoch v dôsledku pomerne vysokej výmery poľnohospodárskej pôdy v lesných podnikoch (15 tis. ha). Zo štátnych podnikov len jeden sa zaoberá poľnohospodárskou výrobou v hlavnej činnosti na výmere 0,9 tis. ha poľnohospodárskej pôdy. V skupine štátnych podnikov sa nachádzajú aj školské majetky a 1 vodárenský podnik.

Základné ukazovatele podnikovej štruktúry podľa právnych foriem v roku 2001

Tabuľka č. 93

Právne formy	Počet podnikov	P. pôda (ha)	Priemerná výmera (ha)	Podiel na p. pôde (%)
Štátne podniky	6	17 105	2850,8	0,81
Družstvá	715	1 131 428	1582,4	53,77
Obchodné spoločnosti	722	723438	1002,0	34,38
z toho: verejná obchodná spoločnosť	1	390	390,0	0,02
spol. s ručením obmedzeným	627	549900	877,0	26,14
akciová spoločnosť	94	173148	1842,0	8,23
Ostatné právnické osoby	79	17498	221,5	0,83
Právnické osoby spolu	1522	1889469	1241,4	89,80
Fyzické osoby nezapísané do OR	5473	214562	39,2	10,20
CELKOM	6995	2104031	300,8	100,00

Prameň: Štrukturálny cenzus fariem SR 2001.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Ambrózyová)

V porovnaní s výsledkami predchádzajúceho cenzu z roku 1994 sa zvýšil počet právnických osôb do výmery 1000 ha (+259 subjektov) a klesol vo veľkostných skupinách nad 1000 ha (-96 subjektov). Priemerná podniková výmera sa znížila o 287 ha a celková výmera obrábanej pôdy o 188 tis. ha.

V rokoch 1994-2001 dochádzalo k značným zmenám aj vo veľkostnej štruktúre fyzických osôb. Počet fyzických osôb klesol o 2660 subjektov do výmery 10 ha a vzrástol o 561 subjektov vo veľkostných skupinách nad 10 ha. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy fyzických osôb sa zvýšila o 100 tis. ha a priemerná podniková výmera vzrástla o 24 ha.

Podiel poľnohospodárskych podnikov vo veľkostných skupinách v roku 2001

Tabuľka č. 94

	Počet podnikov			Poľnohosp. pôda podnikov		
	Spolu	Fyzické osoby	Právnické osoby	Spolu	Fyzické osoby	Právnické osoby
Ukazovateľ celkom (100%) (počet, resp. ha)	6 995	5 473	1 522	2 104 031	214 562	1 889 469
Z toho podiel v jednotlivých veľkostných skupinách podľa výmery poľn. pôdy (%):						
do 0,5 ha	6,1	7,7	0,3	0,01	0,05	.
0,5001-1 ha	6,2	7,9	0,3	0,02	0,16	.
1,0001-5 ha	23,6	29,6	2,2	0,21	1,99	.
5,0001-10 ha	9,7	11,7	2,3	0,24	2,18	0,01
10,0001-50 ha	22,1	26,6	5,8	1,79	16,42	0,13
50,0001-100 ha	6,8	7,6	4,0	1,61	13,64	0,24
100,0001-500 ha	10,1	7,6	18,9	7,83	38,59	4,33
500,0001-1000 ha	5,0	0,9	19,8	12,55	15,99	12,15
nad 1000 ha	10,3	0,3	46,4	75,77	10,97	83,13

Prameň: Štrukturálny cenzus fariem SR 2001.

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Ambrózyová)

Z tabuľkového prehľadu vyplýva, že v podnikovej štruktúre SR majú výraznú prevahu menšie veľkostné skupiny, ale obrábajú pomerne nízky podiel z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Podniky do 10 ha dosahujú 45,6% z počtu podnikov, ale na poľnohospodárskej pôde sa podieľajú len vo výške 0,5%. Podniky nad 1000 ha tvoria len 10,3% z celkového počtu podnikov a na poľnohospodárskej pôde dosahujú až 75,8%.

10. Organizácia štátnej správy

Ministerstvo pôdohospodárstva SR je v zmysle zákona č. 575/2001 Z.z. (§ 9, ods. 1) ústredným orgánom štátnej správy pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, vodné hospodárstvo s výnimkou pôsobnosti uvedenej v § 16 písm. b), veterinárnu starostlivosť, rastlinolekársku starostlivosť, rybárstvo, poľovníctvo, potravinárstvo. Ďalej ministerstvo v zmysle § 9, ods. 2, plní úlohy súvisiace s rozvojom vidieka. Novela tohto zákona z 27.2.2003 bola Rozhodnutím prezidenta SR č.: KP 201/2003 zo 17.3.2003 vrátená na opätovné prerokovanie. V súčasnom období prebieha rokovanie a schvaľovacie konanie novely zákona č. 575/2001 Z.z..

MP SR riadi v zákonom vymedzených oblastiach aj výkon štátnej správy, vykonávanej krajskými a okresnými úradmi v zmysle zákona NR SR č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V priebehu roku 2002 a v prvých mesiacoch roku 2003 boli schválené a uplatnené niektoré parciálne organizačné zmeny, najmä v nadväznosti na očakávaný vstup Slovenska do EÚ. Rozhodnutie o zmene vnútornej organizácie MP SR č. 3546/2001-100, ktoré nadobudlo účinnosť 1.1.2002, prinieslo ďalšie organizačné zmeny, realizované po prvom štvrtroku 2002 na základe dodatkov č. 3 až č. 5.

Dodatkom č. 3 bola s účinnosťou od 1.4.2002 zriadená funkcia vnútorného auditora MP SR (jednotka vnútorného auditu), ktorá bola organizačne začlenená do úseku ministra, pod jeho priame riadenie. Dodatok č. 4 zlučil s účinnosťou k 1.4.2002 v sekcii európskej integrácie, štrukturálnej politiky a rozvoja vidieka odbor regionálnej politiky a rozvoja vidieka s odborom životného prostredia do jedného odboru rozvoja vidieka a životného prostredia. Týmto dodatkom sa v organizačnej štruktúre a v organizačnej a personálnej dokumentácii MP SR menila funkcia a úsek vedúceho úradu ministerstva na úsek vedúceho služobného úradu a tiež odbor personálny na osobný úrad s organizačným začlenením do úseku vedúceho úradu. V nadväznosti na uvedené zmeny bol upravený počet zamestnancov a vnútorná systemizácia počtu zamestnancov dotknutých organizačných útvarov. Vynímanie a prevod zamestnancov zo systemizácie regionálnych odborov do ústredia ministerstva upravené dodatkom č. 4. bolo z dôvodu nesúhlasu Ministerstva financií SR zrušené dodatkom č. 5. a pôvodne vyňatí zamestnanci (spolu 36 zamestnancov) zostali v systemizácii príslušných regionálnych odborov MP SR podľa dovtedy platnej systemizácie.

Organizačné zmeny v rezorte pokračovali aj na začiatku roku 2003. Rozhodnutím o zmene vnútornej organizácie Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 817/2003-100 zo dňa 28.2.2003 bol vyčlenený odbor krízového riadenia v rozsahu dovtedajšej pracovnej náplne a systemizovaného počtu miest z úseku vedúceho služobného úradu a začlenený do priamej podriadenosti ministra. Upravila sa systemizácia počtu zamestnancov vo vybraných regionálnych odboroch MP SR na súčasný stav 285 zamestnancov spolu. Ďalej bol uvedeným Rozhodnutím v úseku ministra zriadený sekretariát ministra (vedúci sekretariátu, sekretárka riaditeľa kancelárie, korešpondentka). Vyššie uvedené organizačné zmeny a úpravy nadobudli účinnosť 10.3.2003 a premietli sa do systemizácie počtu zamestnancov a organizačnej schémy.

Ostatná zmena vnútornej organizácie Ministerstva pôdohospodárstva SR bola upravená Rozhodnutím č. 1144/2003-100 zo dňa 27.3.2003, ktorým sa mení vnútorná organizácia ministerstva a upravuje systemizácia počtu zamestnancov v dotknutých organizačných útvaroch. V súvislosti so zrušením sekcie všeobecnej správy a presunom jej pôvodných odborov do úseku vedúceho služobného úradu, a najmä zriadením sekcie pôdohospodárskej platobnej agentúry a sekcie kontroly, došlo k presunom viacerých odborov, činností a pracovných náplní i zamestnancov. Rozčlenenie doterajších činností dotknutých týmto Rozhodnutím, pracovné náplne odborov ako aj nových činností súvisiacich so vstupom do EÚ, bude upravené a konkretizované dodatkami k tomuto Rozhodnutiu.

Výkon konkrétnych úloh agrárnej politiky rezortu na regionálnej úrovni naďalej zabezpečuje 36 regionálnych odborov MP SR, ktorých miestnu pôsobnosť dokumentuje príloha č. 1. Kompetencie krajských a okresných úradov a RO MP SR zostali zachované v doterajšom rozsahu s tým, že oddelenie koordinácie súčinnosti s RO MP SR prechádzajú v pôvodnom rozsahu do novozriadenej sekcie pôdohospodárskej platobnej agentúry. Niektoré zmeny v kompetenciách a pôsobnosti RO MP SR sa pripravujú na druhý polrok 2003.

Štátnu správu na vymedzenom úseku vykonávajú aj podriadené orgány štátnej správy a štátne organizácie v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Na schválenie zákona č. 23/2002 Z. z. (novela zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách) reagovalo MP SR prijatím Rozhodnutia č. 268/2002-100 a dňom 7.2.2002 bola zrušená Slovenská poľnohospodárska a potravinárska inšpekcia. Preberajúcou organizáciou sa stala Štátna veterinárna a potravinová správa.

Výskumné ústavy a ostatné rezortné organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MP SR vykonávajú špecifické činnosti na úseku štátnej správy vo vymedzenom rozsahu na základe usmernenia príslušnými zákonmi a vyhláškami. V priebehu roku 2002 došlo k upresneniu názvov častí príspevkových organizácií, konkrétne veterinárnych ústavov. Aktuálny prehľad rozpočtových a príspevkových organizácií MP SR poskytuje príloha č. 2.

11. Výskum, vzdelávanie, poradenstvo, informatika, štatistika

Výskum

Počet inštitúcií rezortnej vedecko-výskumnej základne (R VVZ) agropotravinárskeho komplexu (APK) sa v roku 2002 zmenil. Dňom 1. januára 2002 bol v súlade s uznesením Vlády SR a rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva SR z novembra 2001 delimitovaný Výskumný ústav veterinárnej medicíny Košice do rezortu školstva pod správu Univerzity veterinárskeho lekárstva Košice. Ďalej na základe uznesenia vlády SR zrušilo Ministerstvo pôdohospodárstva SR dňom 15. septembra 2002 bez likvidácie, Výskumný ústav krmovinársky š. p. Ivanka pri Dunaji. K tomu istému termínu bol Fondom národného majetku SR prevedený na Poľnonákup a. s. Liptovský Mikuláš ako nový nadobúdateľ privatizovaného výskumného ústavu.

Z uvedeného vyplýva, že k 31. decembru 2002 mala rezortná VVZ pre oblasť poľnohospodárstva a potravinárstva 16 výskumných ústavov (vrátane Ústavu vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo). Z uvedeného počtu malo 9 ústavov príspevkovú a 7 hospodársku formu hospodárenia. Prehľad organizácií rezortnej VVZ podľa formy hospodárenia je uvedený v prílohe č. 3.

Personálnu základňu VVZ APK (bez pracovníkov ÚVTIP Nitra) k 31. 12.2002 tvorilo 1 365 pracovníkov, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 157 (10,3 %) menej, z toho bolo v PO 74,3 % (1 015) a 25,7 % (350) v HO. Na zníženie počtu pracovníkov majú najväčší podiel už spomenuté štruktúralno-organizačné zmeny, ale aj ostatná fluktuácia pracovníkov VVZ APK, v rámci ktorej do organizácií VVZ prišlo 48 nových pracovníkov a odišlo 74 (o 26 viac). Najväčší pohyb bol zaznamenaný v kategórii výskumných pracovníkov (20 odchod, 11 príchod), v kategórii pomocní pracovníci (19 odišlo, 10 prišlo) a v kategórii inžinierski pracovníci (15 odišlo, 9 prišlo). Najčastejším dôvodom odchodu je dosiahnutie dôchodkového veku, výpoveď daná pracovníkom a iné dôvody súvisiace s lepšími podmienkami, ktoré zamestnanec získa u nového zamestnávateľa. Pracovníci výskumu a vývoja predstavujú z celkového počtu pracovníkov 87,3 %, t.j. 1 193, z toho 889 (74,4 %) v PO a 306 (25,6 %) v HO. Z vedecko-výskumných pracovníkov (491) má vedeckú kvalifikáciu 201, t.j. 40,9 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa tento ukazovateľ znížil o 2,7 %, t.j. vedeckú kvalifikáciu má o 27 pracovníkov menej. Pokles bol zaznamenaný aj v počtoch režijných pracovníkov, kde sa ich počet medziročne znížil o 29.

Štruktúra pracovníkov rezortnej VVZ APK podľa hlavných pracovných kategórií a evidenčných počtov k 31.12.2002

Tabuľka č. 95

Kategória pracovníkov	r. 2001			r. 2002			Index 2002/2001		
	PO	HO	RVVZ	PO	HO	RVVZ	PO	HO	RVVZ
Počet všetkých pracovníkov	1113	409	1522	1015	350	1365	0,91	0,86	0,89
z toho									
A. Výskumníci	432	91	523	396	72	468	0,91	0,79	0,89
B. Technický a ekvív. personál	280	82	362	261	82	343	0,93	1,0	0,94
C. Pomocný personál	289	153	442	232	152	384	0,80	0,99	0,86
Pracovníci výskumu a vývoja spolu (A+B+C)	1001	326	1327	889	306	1195	0,88	0,94	0,89
Režijný personál	112	83	195	126	44	170	1,12	0,53	0,87

Prameň: Agentúra SAPV Nitra

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Gubová, CSc.)

Organizácie VVZ MP SR riešili v roku 2002 v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva 26 vedecko-technických projektov (VTP), ktoré boli súčasťou rezortného výskumného programu

schváleného na roky 1999–2002, tematicky boli zamerané na prioritné, aktuálne a výhľadové problémy rozvoja slovenského agropotravinárstva v nasledovnom zatriedení:

- 2 VTP   oblasť pôdoznalectva, ochrany pôdy a meliorácií,
- 11 VTP   oblasť rastlinnej výroby a jej špeciálne odvetvia,
- 4 VTP   oblasť živočíšnej výroby a jej špeciálne odvetvia,
- 2 VTP   Oblasť veterinárnej medicíny (VTP doriešené v gestorstve MP SR),
- 3 VTP   Oblasť potravinárstva a výživy obyvateľstva,
- 2 VTP   oblasť mechanizácie poľnohospodárstva,
- 2 VTP   na oblasť ekonomiky a manažmentu poľnohospodárstva a potravinárstva.

Riešenia projektov boli ukončené v plánovanom termíne. Po zrušení Výskumného ústavu meliorácií a krajinného inžinierstva (k 31.3.2001) pokračoval v riešení problematiky meliorácií Slovenský vodárenský podnik, š.p., odštepny závod Hydromeliorácie Bratislava (organizačne začlenený do sekcie vodohospodárskej). V súvislosti s prechodom kompetencií vo vodnom hospodárstve na Ministerstvo životného prostredia (zákon č.139/2003 Z.z.) sa pripravuje transformácia odštepného závodu Hydromeliorácie na štátny podnik, ktorý zostane v pôsobnosti MP SR.

Vzdelávanie

Po zmenách v predchádzajúcom období (od 1.7.2001), sa MP SR stalo v roku 2002 v zmysle zákona č. 216/2001 Z. z. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, gestorom stredného odborného školstva v oblasti pôdohospodárstva. V súlade s tým bola s Ministerstvom školstva SR uzavretá dohoda o vykonávaní činností a podujatí súvisiacich s odborným vzdelávaním. Realizáciou týchto úloh bol poverený Agroinštitút Nitra.

V školskom roku 2002/2003 je MP SR v odvetví poľnohospodárstva a potravinárstva gestorom 82 stredných škôl. Ich členenie podľa zamerania je nasledovné:

- 28 stredných odborných škôl (stredné priemyselné školy potravinárske, stredné poľnohospodárske školy, stredná záhradnícka škola),
- 12 združených stredných škôl,
- 42 stredných odborných učilíšť.

Na uvedených stredných školách sa k 30.9. 2002 pripravovalo 24 051 žiakov, z toho v stredných odborných školách 7 115 žiakov, v združených stredných školách 4 304 žiakov a v stredných odborných učilištiach 12 632 žiakov. Prehľad stredných škôl a SOU v odvetví poľnohospodárstva a potravinárstva je uvedený v prílohe č. 4.

Vysokoškolsky vzdelaných odborníkov pre poľnohospodárstvo pripravuje najmä Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU) a to formou štúdia (inžinierskeho, bakalárskeho, doktorandskeho, univerzity tretieho veku a ďalšieho vzdelávania). V roku 2002 v dennej a externej forme absolvovalo štúdium 2 104 osôb, čo medziročne predstavuje vzrast o 11,4 %.

Výrazne (o 37,5 %) sa zvýšil počet absolventov doktorandskej formy štúdia, kde súčasne došlo ku zmene študijných odborov. Pribudol odbor špeciálnej rastlinnej výroby, odbor fyziológie plodín a drevín, agrochémia a výživy rastlín a zanikol odbor genetiky. Počet absolventov univerzity tretieho veku sa oproti minulému roku zvýšil o 26,9 % a pribudol odbor účtovníctvo.

Medziročný nárast absolventov inžinierskej formy štúdia bol miernejší, predstavoval 0,7 % oproti 12,2 % v predchádzajúcom roku. Pri nezmenených študijných odboroch (všeobecné poľnohospodárstvo, fytotechnika, zootechnika, technológia spracovania poľnohospodárskych produktov, aplikovaná biológia, vedecká výživa ľudí, poľnohospodárska technika, ekonomika poľnohospodárstva, riadenie v poľnohospodárstve, medzinárodný obchod, záhradníctvo, krajinné

inžinierstvo, záhradná a krajinná architektúra) absolvovalo štúdium 1 475 osôb v dennej a externej forme.

Celkový počet absolventov bakalárskeho štúdia sa v roku 2002 znížil o 3,0 % (352 osôb) pri náraste absolventov dennej formy a ich súčasnom poklese v externej forme bakalárskeho štúdia. Zameranie študijných odborov zostalo nezmenené.

V ďalšom vzdelávaní v roku 2002 absolvovalo štúdium 345 osôb, t.j. viac ako dvojnásobok predchádzajúceho roka. Zároveň pribudol odbor identifikácia odrôd jačmeňa, environmanažment a komunikácia v cudzom jazyku a doplňujúce pedagogické štúdium.

Okrem SPU v Nitre sa odborníci pre potreby poľnohospodárstva a potravinárstva pripravujú na Technickej univerzite vo Zvolene (Fakulta environmentalistiky v Banskej Štiavnici), Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach, Slovenskej technickej univerzite (Chemickotechnologická fakulta), Ekonomickej univerzite v Bratislave a na ďalších vysokých školách.

V roku 2002 rezort pôdohospodárstva zabezpečoval:

- prípravu zmien v obsahu odborného vzdelávania v učebných plánoch a v učebných osnovách ako aj prípravu koncepčných materiálov v oblasti odborného vzdelávania,
- metodickú a poradenskú činnosť vo vzťahu k odbornému vzdelávaniu na stredných školách,
- súťaže v odborných zručnostiach žiakov stredných škôl a celoslovenské súťaže v odborných zručnostiach žiakov, súťaže vo viazaní a aranžovaní kvetín, v orbe a v jazde zručnosti traktorom s privesom sa zúčastnilo 103 žiakov,
- realizáciu ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov stredných škôl,
- spoluprácu pri odborných aktivitách špecifického charakteru.

V roku 2002 pokračovala **medzinárodná spolupráca** prostredníctvom projektov a aktivít predvstupovej prípravy rezortu pôdohospodárstva SR do EÚ (príloha č. 5). Išlo o projekty zahraničných bilaterálnych a multilaterálnych programov (Leonardo da Vinci, Sokrates/Grundtvig, program trilaterálnej spolupráce Slovensko–Rakúsko–Maďarsko, IVP–program Medzinárodného Visegrádskeho fondu a iné programy bilaterálnej spolupráce). V roku 2002 bolo pripravených a predložených na schválenie 14 nových projektov.

Obsahové zameranie aktivít zahraničnej spolupráce bolo v súlade s prioritami rezortu pôdohospodárstva, orientované na:

- predvstupovú prípravu slovenského agropotravinárskeho sektora,
- predvstupovú prípravu štátnej správy,
- rozvoj vidieka,
- projektový manažment,
- podporu systémov šetrných k životnému prostrediu,
- zavádzanie a uplatňovanie systémov kvality,
- rozvoj manažérskych a agropodnikateľských zručností,
- získavanie a rozširovanie skúseností a poznatkov v zahraničí,
- rovnosť príležitostí žien a mužov.

Rezort pôdohospodárstva **prostredníctvom Agroinštitútu Nitra** zrealizoval v minulom roku 74 vzdelávacích aktivít, čo predstavuje nárast oproti minulému roku o 19,4 %. Formou dištančného vzdelávania, seminárov, kurzov, špecializačného štúdia a školení sa vzdelávalo 4 111 účastníkov (verejná a štátna správa, poľnohospodárske a potravinárske podniky, SHR, mimorezortné organizácie). Vzdelávanie bolo zamerané na oblasť manažmentu, kvality výroby, ekonomiky, práva a rozvoja vidieka.

V spolupráci so zahraničnými vzdelávacími, výskumnými a poradenskými inštitúciami sa pre 369 účastníkov zorganizovalo 14 zahraničných odborných študijných ciest a exkurzií. Z toho 10 sa zorganizovalo pre slovenských odborníkov a 4 pre zahraničných odborníkov na Slovensku. Odborné študijné cesty sa uskutočnili do Talianska, Holandska, Nemecka, Českej republiky, Rakúska, Švajčiarska a Francúzska. Boli zamerané na nové technológie poľnohospodárskej prvovýroby (pestovanie poľných plodín, krmovín, záhradníctvo, ovocinárstvo, kvetinárstvo, pestovanie okrasných rastlín, pestovanie a skladovanie ovocia, zeleniny, rajčín) a spracovateľského priemyslu, mechanizáciu poľnohospodárstva, plemenárske služby, rozvoj vidieka (najmä vo vzťahu k rozvoju malého a stredného podnikania, predovšetkým vidieckej turistiky a agroturistiky), systémy odborného vzdelávania a iné.

Vývoj vzdelávacích aktivít v rezorte pôdohospodárstva

Tabuľka č. 96

Formy vzdelávania	2001		2002		Rozdiel 2002-2001	
	počet	účastníci	počet	účastníci	počet	účastníci
Kvalifikačné, rekvalifikačné kurzy	2	75	3	23	+1	-52
Školenia a kurzy na získanie odbor. spôsobilosti a jazyková príprava	25	1 761	42	2 142	+17	+381
Krátkodobé kurzy, semináre, konferencie	27	898	16	863	-11	-35
Viacsemestrálne špecializačné, dištančné a bakalárske štúdiá	8	378	13	1 083	+5	+705
Spolu	62	3 112	74	4 111	+12	+999

Prameň: Agroinštitút Nitra

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Jamborová)

Poradenstvo

Rozsah poradenskej činnosti a čerpanie prostriedkov na ich podporu sa v roku 2002 znížil. Dispozičný limit v zmysle § 18 (Poskytovanie poradenstva a poradenských služieb) Výnosu MP SR č. 3485/2/2001-100, ktorý predstavoval 14 635 tis. Sk, sa čerpal len na 42 %. V roku 2002 sa s dotačnou podporou vypracovalo spolu 160 projektov v hodnote 6 150 tis. Sk (v roku 2001, 370 projektov v hodnote 28 312 tis. Sk). Dôvodom nižšieho čerpania rozpísaného limitu bolo zníženie percenta poskytovania dotačného príspevku zo 60-80% v roku 2001 na 10-30% v roku 2002. Čerpanie dotácií na poradenstvo bolo zabezpečované prostredníctvom RO MP SR. Z celkového počtu 36 RO nečerpali dotácie na poradenstvo agropodnikatelia v pôsobnosti 5 RO.

Poradenské aktivity smerovali aj naďalej hlavne do výrobných odvetví. Z celkového počtu 2 214 poradenských aktivít bolo 49,1 % orientovaných do živočíšnej výroby (632) a rastlinnej výroby (453). Zvýšil sa aj podiel poradenských aktivít v oblasti obchodného manažmentu na 12,33 % (273). Poradenské aktivity v oblasti rozvoja vidieka tvorili len 6,28% (139) a v rámci programu SAPARD len 2,08 % (46). Počet poradenských aktivít v oblasti potravinárstva (53) predstavoval 2,39 %.

Situáciu vo využívaní poradenstva v období krátko pred vstupom do EÚ nemožno hodnotiť ako uspokojivú, pritom v poradenskej činnosti pôsobilo v roku 2002 spolu 403 poradcov (registrovaní poradcovia MP SR), z toho 83 poradcov so živnosťou a 320 poradcov organizácií. Počet registrovaných poradenských organizácií predstavoval v roku 2002 spolu 127 organizácií. Vzdelanostná úroveň poradcov je vysoká, 381 poradcov, t.j. 94,54% má vysokoškolské vzdelanie. Z hľadiska vekovej štruktúry prevláda podiel 41-50 ročných poradcov (158), ktorí tvoria 39,21 % poradcov. Do 41 rokov je spolu 98 poradcov, nad 50 rokov 147 poradcov.

V oblasti činnosti siete poradenských služieb (SPS) došlo k parciálnym zmenám. Pôsobnosť SPP sa rozšírila o potravinárstvo a lesníctvo, riadiaci výbor pre poradenstvo sa zmenil na radu pre poradenstvo v pôdohospodárstve a Odbor riadenia siete poradenských služieb sa premenoval na Odbor koordinácie siete poradenských služieb pri Agroinštitúte Nitra. Prebieha aj kategorizácia

poradenských centier na centra s informačným charakterom (centrá pri SPPK) a centrá s poradensko-vzdelávacím charakterom.

Činnosť Odboru koordinácie siete poradenských služieb (OKSPS) pri Agroinštitúte Nitra mala v uplynulom období najmä organizačno-administratívny charakter. Odbor úzko spolupracoval s Ústavom vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo (ÚVTIP) a ostatnými organizáciami a zástupcami VVZ. Okrem iných aktivít uskutočnil OKSPS aj monitoring požiadaviek poradcov a užívateľov SPS, z ktorého vyplynula požiadavka sprostredkovávania konkrétnejších a detailnejších informačných zdrojov. Ďalej sú to požiadavky na informácie o konkrétnych dopadoch vstupu do EÚ na podnikovú sféru, o informácie z oblasti predvstupovej pomoci (SAPARD) a pod. Prejavuje sa záujem o vzdelávacie aktivity organizované selektovane podľa odborných problematik.

Činnosť Informačného centra pre poradenstvo (ICPP) naďalej vykonáva ÚVTIP Nitra na základe zmluvy o dielo. Aktivity ICPP sú zamerané na evidenčno-štatistickú činnosť (spracovávanie dokumentov), budovanie odborných databáz, aktualizácia www stránky SPS, vyhodnocovanie použitia dotácií na poradenskú činnosť, propagačnú činnosť a pod.

Činnosť Poradenských centier (PC) pri SPPK sa orientovala najmä na operatívne poradenstvo a využívali ju hlavne malí podnikatelia. Vo všeobecnosti rastie záujem domácich podnikateľov o informácie z oblasti fungovania agropodnikania v EÚ, práva a povinnosti, možnosti čerpania finančných prostriedkov a pod. Pozitívom je aj zvýšený záujem o oblasť zlepšovania kvality vyrobenej produkcie. PC pri VVZ poskytujú poradenské produkty z problematiky, ktorou sa zaoberá materská organizácia. Všeobecne v oblasti poradenstva môžeme konštatovať, že o poradenské produkty a najnovšie poznatky z konkrétnej oblasti majú záujem popredné a úspešné podnikateľské subjekty, zatiaľ čo zaostávajúce poradenskú činnosť nevyhľadávajú.

Informatika

Realizácia úloh spojených s **informatikou** vychádzala z dvoch základných dokumentov, a to z „Koncepcie“ a „Programu informatizácie rezortu pôdohospodárstva do roku 2005“. Program informatizácie rezortu bol v roku 2002 zameraný na vytvorenie základných systémových pilierov pre koordinované budovanie, realizáciu i využívanie informačného systému (IS) rezortu. Prioritne sa začali v minulom roku realizovať tieto úlohy:

Metodika na vytváranie a realizáciu integrovaného IS rezortu, v ktorej sa navrhujú všeobecne záväzné nástroje a postupy pre integrovaný informačný systém rezortu pôdohospodárstva (IIS RP) a zároveň systém ich implementácie. Predmetom metodiky boli tieto oblasti: Štandardizácia údajov, Sústava integračných nástrojov, Register inštitúcií zabezpečujúcich údaje do IIS RP, Certifikácia informačných zdrojov v IIS RP, Metainformačný systém pre IIS RP, Centrálny dátový sklad rezortu (CDS), Komunikácie medzi zložkami IIS RP.

V základnom bezpečnostnom projekte pre IIS RP sa na základe aktuálneho stavu IS rezortu a orientačnej analýzy rizík navrhli základné bezpečnostné opatrenia pre všetky zložky IIS RP, ďalej metodika pre spracovanie bezpečnostných projektov jednotlivých podsystémov IS rezortu v zmysle zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov ako aj štruktúra a obsahová náplň základnej vnútornej legislatívy pre oblasť bezpečnosti IIS RP.

V Integrovanom geografickom IS rezortu, sa navrhlo ucelené riešenie budovania integrovaného systému o základných priestorových zložkách krajiny - pôda, lesy, vodstvo. Jeho súčasťou bola aj koordinácia získavania a využívania produktov diaľkového prieskumu Zeme. Navrhnuté riešenie sa overilo na dvoch pilotných územiach – okresoch Hlohovec a Nové Zámky.

V rámci internetizácie rezortu – časť **Internetový portál rezortu** sa vytvorilo jedno vstupné miesto na INTERNET-e do elektronického prostredia rezortu. Ide o štandardný nástroj na prezentáciu informácií z celorezortného prostredia ako prototypu rezortného portálu.

Vo väzbe na úlohy vytýčené v Zelenej správe za rok 2001 je možné konštatovať, že harmonizácia Agrárneho informačného systému (AIS) podľa požiadaviek EÚ sa v roku 2002 splnila za pomoci twiningového projektu SR 99/IB/AG/01 “Príprava na implementáciu spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie” v komponentoch Ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPU), Informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva (ISPÚ) a agrárneho trhového systému

Slovenska (ATIS). Táto skutočnosť bola skonštatovaná zahraničnými expertmi, ktorí sa zúčastnili na záverečnom seminári projektu v októbri 2002.

ISPÚ sa na Slovensku rieši od roku 1996. V roku 2002 sa v rámci projektu Phare SR 990901 „Rozvoj informačného systému v poľnohospodárstve“ harmonizoval výpočet štandardného hrubého zisku, na základe ktorého sa vykonala klasifikácia podnikov vzorky podľa štandardov EÚ a vypracoval sa prevodový mostík údajov ISPÚ na dátovú vetu kompatibilnú v Bruseli. Z iných dôležitých úloh ISPÚ sa vykonala typológia ISPÚ na základe vykonanej typológie podnikov zo štrukturálneho cenzu fariem 2001. Výsledky typológie sa vzájomne komparovali. Stanovila sa spodná hranica ekonomickej veľkosti (treshold) pre vymedzenie oblasti pozorovania ISPÚ, ktorá je východiskom pre úpravu výberového súboru. S významnejšou aktualizáciou vzorky podnikov sa ráta v roku 2004.

Z problematiky EPÚ je potrebné vyzdvihnúť, že sa za Slovensko zostavil EPÚ podľa revidovanej metodiky (Rev.1.1.) za roky 1995–2001, ako aj zostavenie EPÚ za Slovensko v stálych cenách za to isté obdobie. V rámci revízie metodiky zostavovania bolo nevyhnutné zmeniť štruktúru národnej databázy EPÚ.

ATIS v roku 2002 sa, mimo vyššie spomínaného twinningového projektu, aktívne zapojil aj do projektu PHARE orientovaného na rozsah a metodiku poskytovania povinných informácií o vývoji situácie na trhu s vybranými komoditami v členských krajinách EÚ. Twinningový projekt bol zameraný na návrh a vytvorenie legislatívneho rámca a inštitucionalizácie ATIS. Záverom oboch projektov bolo konštatovanie, že ATIS je po metodickej stránke pripravený poskytovať požadované informácie o trhu, ale Slovensko zaostáva v príprave legislatívy a inštitucionalizácie ATIS do štruktúry Platobnej agentúry.

ATIS sa v rámci prípravy legislatívy z oblasti platobnej agentúry aktívne zapájal do pripomienkového konania. Pripravil tiež podklady v podobe návrhov výkazov a ich identifikačných listov, ktoré musia do nášho vstupu do EÚ byť zverejnené novelizáciou trhových poriadkov a stanú sa pre respondentov záväznú.

Štátna veterinárna a potravinová správa (ŠVPS) v rámci budovania veterinárnej informačnej siete a jej pripojenia na sieť EÚ zaviedla v máji 2002 do plnej realizácie informačný systém EÚ „ADNS–ANIMAL DISEASE NOTIFICATION SYSTEM“. ŠVPS SR hlási smerom k EÚ výskyt všetkých chorôb v zmysle prílohy zákona č. 488/2002 Z.z. zároveň na ŠVPS sú poskytované všetky hlásenia o výskyte sledovaných chorôb z členských štátov EÚ a z niektorých kandidátskych krajín. Systém „ANIMO–ANIMAL MOVEMENTS“ je v súčasnej dobe v skúšobnej prevádzke na ŠVPS SR ako centrálnej ANIMO jednotke a na troch hraničných veterinárnych staniciach.

Fytosanitárna informačná sieť sa buduje s využitím prostriedkov PHARE a čiastočne i z prostriedkov štátneho rozpočtu. V roku 2002 boli pripojené pracoviská na hraničných priechodoch s Ukrajinou (Vyšné Nemecké a Čierna nad Tisou) na „Rýchly výstražný systém biologických a agrochemických vstupov do poľnohospodárskej výroby „RASFF“.

Pracovníci, ktorí riešia úlohy automatizovaného informačného systému (AIS) spolupracovali na vypracovávaní znenia zákona o podporných fondoch, kde sa legislatívne rieši problematika vyššie spomínaných komponentov AIS, ktorého súčasťou je aj Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS). Komplexnejšie hodnotenie je v kapitole 8.3.

Štatistika

V oblasti **štatistiky** sú zisťovania, tak ako v minulosti, organizované v súčinnosti so Štatistickým úradom SR. Program zisťovaní pre rok 2002 bol zverejnený v Zbierke zákonov SR v roku 2001. Formuláre jednotlivých výkazov zisťovaní sú uverejňované na internetovej stránke Štatistického úradu SR (<http://www.statistics.sk>). Údaje zo štatistických zisťovaní z oblasti pôdohospodárstva sa ukladali do Centrálnej databázy MP SR, správou ktorej je poverený Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva.

V roku 2001 a v roku 2002 bol schválený Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2003 až 2005, ktorý bol zverejnený v Zbierke zákonov SR č. 613/2002 Z.z.. V uvedenom programe je zahrnutých 32 štátnych štatistických zisťovaní organizovaných a vykonávaných MP SR. Vybrané

výsledky štátnych štatistických zisťovaní ŠÚ SR a MP SR sú k dispozícii na internetovej adrese MP SR (www.mpsr.sk) a Intranete MP SR. Zabezpečila sa harmonizácia štatistiky SR s EÚ v oblasti štatistiky mlieka a vína a začali sa prípravné práce na harmonizáciu štatistických zisťovaní týkajúcich sa ovocia.

12. Samosprávne a záujmové organizácie

V súlade so zákonom č. 30/1992 Zb. sa **Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora** (SPPK) v roku 2002 aktívne zapájala do riešenia aktuálnych problémov poľnohospodárskej prvovýroby, potravinárskeho priemyslu a sféry agropotravinárskych služieb. Jej členskú základňu tvorilo k 31.12.2002 spolu 2 300 registrovaných členov, z toho 1 710 poľnohospodárskych podnikov, 288 potravinárskych subjektov, 114 podnikov služieb a 188 dobrovoľných členov.

S ohľadom na potreby podnikateľskej praxe a akceleráciu negociačných rozhovorov sa SPPK spolu s MP SR a profesijnými zväzmi a združeniami podieľala na vypracovávaní viacerých podkladových materiálov pre slovenských vyjednávačov s EÚ a jej zástupcovia sa zúčastnili aj na niektorých technických rokovaníach priamo v Bruseli. Dôležitou súčasťou jej práce bol zber, spracovávanie a vyhodnocovanie aktuálnych informácií o vývoji situácie na trhu s agropotravinárskymi komoditami a v ekonomike poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu. V súčinnosti s regionálnymi poľnohospodárskymi a potravinárskymi komorami (RPPK) priebežne monitorovala aktuálny stav a v prípade potreby navrhovala prijatie regulačných opatrení.

Komora v uplynulom roku plnila úlohy správcu produkčných kvót pre surové kravské mlieko, jatočné ošípané, jatočných býkov, potravinársku pšenicu a konzumné zemiaky. Usmerňovanie trhu s regulovanými komoditami sa realizovalo na základe aktualizovaných trhových poriadkov, na príprave ktorých sa SPPK takisto podieľala. Samospráva presadzovala rozsiahlejšie využívanie tovarových a skladiskových záložných listov pri financovaní odbytu rastlinných výrobkov a mala možnosť pripomienkovať návrhy výšky finančných pôžičiek pre ukladateľov tovaru vo verejných skladoch.

Sústavnú pozornosť venovala SPPK inovácii informačného systému a využívaniu všetkých dostupných databáz. V mesačných intervaloch pravidelne hodnotila vývoj zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami a na požiadanie poskytovala vybrané informácie členským zväzom, združeniam, úniám i podnikateľským subjektom. Podieľala sa tiež na tvorbe pravidiel dotačnej politiky v poľnohospodárstve i potravinárstve a spolu s MP SR a MH SR vypracovala a medzi členov distribuovala metodické pokyny na praktické uplatňovanie zákonov č. 59/1997 Z.z. o ochrane pred dumpingom pri dovoze tovaru, č. 214/1997 Z.z. o ochranných opatreniach pri dovoze a č. 226/1997 Z.z. o subvenciách a vyrovnávacích opatreniach.

Samospráva počas roku 2002 nezanedbávala ani spoluprácu so zahraničnými partnermi. V jarnom období zorganizovala v Bratislave spolu s Úniou podnikateľov a zamestnávateľov v potravinárskom priemysle na Slovensku historicky prvý summit vrcholných predstaviteľov potravinárskych komôr krajín Višegrádskej štvorky (V4). V auguste pripravila v Nitre spoločné stretnutie delegácií agrárnych komôr V4 ku koordinácii postupov v závere rokovaní o vstupných podmienkach do EÚ, s osobitným dôrazom na výšku priamych platieb a výrobných kvót. Komora podpísala tiež dohodu o pridružení do európskych mimovládnych organizácií COPA a COGECA s tým, že pridruženým členom sa stala od začiatku roka 2003. Na delegovanie odborníkov, ktorí sa budú podieľať na práci týchto organizácií a spoločné vystupovanie slovenskej samosprávy v zahraničí vytvorila spolu so Zväzom poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR, Združením vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska a Zväzom roľníkov a agropodnikateľov SR Radu poľnohospodárskych samospráv SR.

V gescii SPPK sa aj v roku 2002 zabezpečovalo vzdelávanie manažmentu poľnohospodárskych podnikov. V rámci výchovno-vzdelávacích aktivít sa v súčinnosti s RPPK, členskými zväzmi, združeniami a úniami uskutočnilo spolu 254 seminárov, školení a kurzov a 26 Dní poľa a Dní novej techniky ako prezentácie modelových prevádzok. Agropotravinárska samospráva sa v spolupráci s MP SR podieľala aj na organizovaní Krajských informačných dní k aktuálnym problémom poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu. K významným akciám patrili tiež krajské

kolá a celoštátne finále Majstrovstiev SR v orbe, na ktorých SPPK organizačne participovala spolu s odborným garantom - Slovenskou spoločnosťou pre orbu.

Tituly publikácií a príručiek pre potreby praxe, vydané v spolupráci SPPK, profesijných zväzov, škôl a vedecko-výskumnej základne sa vyberali podľa aktuálnych potrieb podnikateľov v poľnohospodárstve, potravinárstve a službách. Komora zorganizovala celoslovenský seminár k aktuálnym úlohám agrokomplexu v prístupovom procese do EÚ i zabezpečenie dištančného vzdelávania v legislatíve v rámci programu Leonardo. V spolupráci so Slovenským zväzom pre dojaciu techniku sa na viacerých miestach uskutočnili školenia k manažmentu kvality mlieka. Rovnako sa SPPK zapájala do prípravy súťaží zručnosti a zabezpečovania informačných aktualít pre rezortné stredné odborné školy a učilištia.

Prehľad podnikateľských a záujmových zväzov, združení a únií, ktoré sú členmi Komory je uvedený v prílohe č. 6.

II. AGRÁRNA POLITIKA V ROKU 2002

1. Legislatívne opatrenia

V roku 2002 a do apríla 2003 boli:

- Ministerstvom pôdohospodárstva pre uvedenú oblasť prijaté tieto právne predpisy:

zákon o potravinách (č. 23/2002 Z. z., č. 450/2002 Z. z.), zákon o rybárstve (č. 139/2002 Z. z.), zákon o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín (č. 415/2002 Z. z.), katastrálny zákon a zákon o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (č. 419/2002 Z. z.), zákon o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (č. 420/2002 Z. z.), zákon o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona o rozvoji rastlinnej výroby (č. 434/2002 Z. z.), zákon o výrobe a uvádzaní liehu na trh (č. 467/2002 Z. z.), zákon o odrodách a osivách (č. 470/2002 Z. z.), zákon o veterinárnej starostlivosti (č. 488/2002 Z. z.), zákon (č. 188/2003 Z. z.) o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy a o doplnení zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- ostatnými rezortami prijaté právne predpisy, ktoré majú súvislosť s agropotravinárstvom:

zákon o spotrebnej dani z minerálnych olejov (č. 74/2002 Z. z., č. 642/2002 Z. z.), zákon o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa (č. 128/2002 Z. z.), zákon o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov (č. 151/2002 Z. z.), zákon o spotrebnej dani z vína (č. 390/2002 Z. z.), zákon o spotrebnej dani z piva (č. 391/2002 Z. z.), zákon o spotrebnej dani z liehu (č. 392/2002 Z. z.), zákon o zrušení niektorých štátnych fondov, o niektorých opatreniach súvisiacich s ich zrušením (č. 440/2002 Z. z.), zákon o spotrebnej dani z tabaku a tabakových výrobkov (č. 449/2002 Z. z., č. 641/2002 Z. z.), zákon o environmentálnom označovaní výrobkov (č. 469/2002 Z. z.), zákon o dani z pridanej hodnoty (č. 511/2002 Z. z., č. 637/2002 Z. z.), zákon o štátnom podniku (č. 547/2002 Z. z.) a ďalšie zákony.

Okrem uvedeného v priebehu roka 2002 a do konca apríla 2003 Ministerstvo pôdohospodárstva SR vypracovalo **všeobecne záväzné právne predpisy** v týchto oblastiach:

- **katastrálne územia**

– Oznámenie MP SR č. 14/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 3. januára 2002 č.3485/1/2001-100, ktorým sa vyhlasujú katastrálne územia patriace do jednotlivých poľnohospodársky znevýhodnených oblastí a ustanovuje výška podpory na ich obhospodarovanie.

- **podpora podnikania**

- Oznámenie MP SR č. 15/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 3. januára 2002 č.3485/2/2001-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve,
- Oznámenie MP SR č. 329/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 18. júna 2002 č.720/1/2002-100 o poskytovaní dotácií v poľnohospodárstve a potravinárstve,
- Oznámenie MP SR č. 330/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 11. júna 2002 č.720/2/2002-100 o poskytovaní dotácií na podporu zúrodňovania a ochrany pôdy,
- Oznámenie MP SR č. 458/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 23. júla 2002 č.1963/2/2002-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR z 3. januára 2002 č. 3485/2/2001-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve,
- Oznámenie MP SR č. 26/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa ustanovuje výška podpory na obhospodarovanie poľnohospodársky znevýhodnených oblastí,
- Oznámenie MP SR č. 27/2003 Z. z. o vydaní výnosu o podpore podnikania v poľnohospodárstve,
- Vyhláška MP SR č. 124/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií,

- Oznámenie MP SR č. 141/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR z 21. januára 2003 č. 148/2/2003-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve.
- **trhový poriadok**
- Oznámenie MP SR č. 683/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa vydáva trhový poriadok pre mlieko.
- Nariadenie vlády SR č. 89/2003 Z. z. o organizovaní trhu s cukrom.
- **kvalita**
- Nariadenie vlády SR č. 554/2002 Z. z. o kontrole zhody čerstvého ovocia a čerstvej zeleniny s požiadavkami na kvalitu zo 4. septembra 2002
- **doplnenie Potravinového kódexu**
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 102/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 21. januára 2002 č. 3235/1/2001-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca jedlé rastlinné tuky a jedlé rastlinné oleje a výrobky z nich,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 103/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 21. januára 2002 č. 3235/2/2001-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca sladidlá,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 104/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 21. januára 2002 č. 3235/3/2001-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca dehydrované pokrmy, polievkové prípravky a ochucovadlá,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 290/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 6. mája 2002 č. 1035/1/2002-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca obilie a výrobky z obilia,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 304/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 6. mája 2002 č. 1035/2/2002-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca čokoládu a cukrovinky,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 305/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 6. mája 2002 č. 1393/2002-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 20. mája 1996 č. 981/1996-100, ktorým sa vydáva prvá časť a prvá, druhá a tretia hlava druhej časti potravinového kódexu SR,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 308/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 17. apríla 2002 č. 811/1/2002-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca mäso jatočných zvierat,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 309/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 17. apríla 2002 č. 811/2/2002-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca zverinu,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 310/2002 Z. z. o vydaní výnosu zo 17. apríla 2002 č. 811/3/2002-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca mäsové výrobky a jedlé tuky živočíšneho pôvodu,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 633/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 15. decembra 1999 č. 4312/1/1999-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca hydinové mäso a králičie mäso,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 634/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca označovanie potravín,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 635/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení výnos MP SR a MZ SR z 3. mája 2001 č. 787/2/2001-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca lieh a liehoviny,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 752/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení výnos MP SR a MZ SR z 3. mája 2001 č. 787/2/2001-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca lieh a liehoviny (oznámenie č. 195/2001 Z. z.) v znení výnosu MP SR a MZ SR z 28. októbra 2002 č. 2800/2002-100,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 727/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 20. mája 1996 č. 981/1996-100, ktorým sa vydáva prvá časť a prvá, druhá a tretia hlava druhej časti Potravinového kódexu SR,

- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 101/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca cudzorodé látky v potravinách,
- Oznámenie MP SR a MZ SR č. 118/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca metódy odberu vzoriek a analytické metódy skúšania zdravotnej neškodnosti a kvality potravín a tabakových výrobkov alebo surovín na ich výrobu.
- **potraviny a výživa**
  - Vyhláška MP SR č. 240/2002 Z. z. o registrácii vyrábaných potravín a dovážaných potravín,
  - Oznámenie MP SR č. 394/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 24. júna 2002 č. 1519/2002-100, ktorým sa ustanovuje rozsah výživového tvrdenia, spôsob uvádzania výživovej hodnoty potravín a spôsob jej výpočtu,
  - Oznámenie MP SR č. 625/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení výnos MP SR z 24. júna 2002 č. 1519/2002-100, ktorým sa ustanovuje rozsah výživového tvrdenia, spôsob uvádzania výživovej hodnoty potravín a spôsob jej výpočtu,
  - Vyhláška MP SR č. 652/2002 Z. z. o vykonávaní odbornej prípravy potrebnej na vydanie povolenia na prevádzkovanie liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia,
  - Vyhláška MP SR č. 653/2002 Z. z. o prevádzkovaní liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia a o spôsobe použitia vzoriek liehu,
  - Vyhláška MP SR č. 691/2002 Z. z. o požiadavkách na kvalifikáciu a odbornú spôsobilosť a ďalšie vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich potravinový dozor,
  - Vyhláška MP SR č. 41/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MP SR č. 145/1998 Z. z. o požiadavkách na spôsob zberu hrozna tokajských odrôd, na postup výroby tokajských vín a na ich zloženie,
  - Vyhláška MP SR č. 42/2003 Z. z., ktorou sa mení vyhláška MP SR č. 150/1998 Z. z. o preskúšaní a zatriedení vína a o štátnej kontrolnej známke,
  - Vyhláška MP SR č. 43/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MP SR č. 153/1998 Z. z., ktorou sa vykonáva § 5 ods. 7 zákona NR SR č. 332/1996 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona č. 61/1964 Zb. o rozvoji rastlinnej výroby v znení zákona č. 132/1989 Zb.,
  - Vyhláška MP SR č. 44/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MP SR č. 147/1998 Z. z., ktorou sa vykonáva § 18 zákona NR SR č. 332/1996 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona č. 61/1964 Zb. o rozvoji rastlinnej výroby v znení zákona č. 132/1989 Zb.,
  - Vyhláška MP SR č. 46/2003 Z. z., ktorou sa mení vyhláška MP SR č. 154/1998 Z. z. o sprievodných dokladoch pri preprave vína a vinárskych výrobkov,
  - Vyhláška MP SR č. 47/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MP SR č. 285/1998 Z. z. o obaloch na víno a o označovaní vína.
- **živočíšna výroba**
  - Vyhláška MP SR č. 239/2002 Z. z. o klasifikácii jatočných ošípaných,
  - Vyhláška MP SR č. 682/2002 Z. z. o klasifikácii jatočného hovädzieho dobytku a oviec a o vydávaní osvedčenia o odbornej spôsobilosti.
- **rastlinolekárska starostlivosť**
  - Vyhláška MP SR č. 41/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone rastlinno-lekárskej starostlivosti.
- **ochrana rastlín**
  - Oznámenie MP SR č. 78/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o pravidelných kontrolách mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín,
  - Oznámenie MP SR č. 79/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípravkoch na posilnenie odolnosti rastlín,

– Oznámenie MP SR č. 224/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 21. januára 2002 č.3322/3/2001-100, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípravkoch na ochranu rastlín.

• **krmivá**

– Oznámenie MP SR č. 80/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 31. januára 2002 č. 39/1/2002-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR zo 7. októbra 1997 č. 1497/1/1997-100 o kŕmnych surovinách na výrobu kŕmnych zmesí a o hospodárskych kŕmivách,

– Oznámenie MP SR č. 81/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 31. januára 2002 č.39/2/2002-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR zo 7. októbra 1997 č.1497/2/1997-100, ktorým sa ustanovujú požiadavky na technologické zariadenia a technologické postupy na výrobu kŕmnych zmesí, ktoré sa neoverujú, ukazovatele výživnej hodnoty a použiteľnosti kŕmnych zmesí, ich bližšie hodnotenie a podmienky uvádzania do obehu,

– Oznámenie MP SR č. 82/2002 Z. z. o vydaní výnosu z 31. januára 2002 č.39/3/2002-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR zo 7. októbra 1997 č.1497/3/1997-100, ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie doplnkových látok do obehu, na ich zloženie, skúšanie a hodnotenie a bližšie požiadavky biologického overovania kŕmív v znení výnosu MP SR z 26. novembra 1999 č.4156/1999-100,

– Oznámenie MP SR č. 73/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení výnos MP SR zo 7. októbra 1997 č. 1497/1/1997-100 o kŕmnych surovinách na výrobu kŕmnych zmesí a o hospodárskych kŕmivách v znení výnosu MP SR z 31. januára 2002 č. 39/1/2002-100,

– Oznámenie MP SR č. 78/2003 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR zo 7. októbra 1997 č. 1497/4/1997-100 o úradnom odbere vzoriek a o laboratórnom skúšaní a hodnotení kŕmív.

• **hnojivá**

– Vyhláška MP SR č. 595/2002 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MP SR č.26/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú typy hnojív, obsah rizikových prvkov, podmienky odberu, skladovania a metódy skúšania hnojív, pestovateľských substrátov a pôdnych pomocných látok.

• **veterinárna starostlivosť**

– Vyhláška MP SR č. 622/2002 Z. z. o podrobnostiach evidencie osobitných tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu,

– Oznámenie MP SR č. 685/2002 Z. z. o vydaní výnosu, ktorým sa mení výnos MP SR zo 7. marca 2001 č. 468/2001-100, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných a osobitných hygienických podmienkach pre jednotlivé druhy prevádzkarní a zariadení,

– Vyhláška MP SR č. 57/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky správnej klinickej praxe a klinického skúšania pre veterinárne lieky.

Okrem toho nadobudli účinnosť aj ďalšie právne predpisy všeobecného charakteru, to znamená, že okrem iných odvetví sa dotýkajú aj poľnohospodárstva a potravinárstva. Celkový prehľad právnych predpisov týkajúcich sa poľnohospodárstva a potravinárstva, prijatých v roku 2002 uvádza príloha č. 7.

V roku 2003 sa pripravujú zákony do NR SR v nadväznosti na Plány legislatívnych úloh. V súčasnosti sú v štádiu legislatívneho procesu tieto:

Návrh zákona o Pôdohospodárskej platobnej agentúre, o podpore podnikania v pôdohospodárstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov,

Návrh zákona ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov,

Návrh zákona o poľnohospodárskych a lesných nájmoch,

Návrh zákona o poľovníctve,

Návrh zákona o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat,

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu,

Návrh zákona o lesnom reprodukčnom materiále,

Návrh zákona o lesoch,

Návrh zákona o transformácii štátnych podnikov lesného hospodárstva v pôsobnosti MP SR na štátnu akciovú spoločnosť,

Návrh zákona o prevode pôdy neznámych vlastníkov na obce.

V legislatívnom procese je aj 58 nariadení vlády SR, ktorými sa preberajú do právneho poriadku SR smernice EÚ, upravujúce veterinárne požiadavky.

2. Inštitucionálne zabezpečenie agrárnej politiky vrátane finančných transferov

Realizácia poľnohospodárskej a potravinovej politiky sa v roku 2002 zabezpečovala Ministerstvom pôdohospodárstva a ďalšími inštitúciami v rámci rezortu, ale aj mimo neho, ktoré zabezpečujú hlavne organizovanie trhu, podporu poľnohospodárstva a potravinárstva, štátny dozor nad trhom, kontrolu kvality potravín, vzdelávanie a ďalšie činnosti.

Ministerstvo pôdohospodárstva

Rozvoj agropotravinárstva bol financovaný dotáciami pre agropodnikateľov, výdajmi na programy transformovaného ŠFOZPPF a na všeobecné služby z rozpočtovej kapitoly MP SR a mimorozpočtovými zdrojmi (transformovaný ŠPFPP, IPA, PHARE, SAPARD).

Dotácie boli v roku 2002 poskytované na základe Zákona o poľnohospodárstve č. 240/1998 Z.z. v znení zákona, č. 361/2000 Z.z. a Zákona o štátnom rozpočte na rok 2002 (č. 586/2001 Z.z.). Výkon dotačnej podpory bol v roku 2002 usmernený dvoma výnosmi MP SR:

30. Výnosom Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 3. januára 2002 č. 3485/1/2001-100, ktorým sa vyhlasujú katastrálne územia patriace do jednotlivých poľnohospodársky znevýhodnených oblastí a ustanovuje výška podpory na ich obhospodarovanie prostredníctvom dotácií na: udržiavanie kvality pôdy v krajine kosením a pasením; kompenzáciu nižšej dôchodkovosti v dôsledku znevýhodnených podmienok obhospodarovanej ornej pôdy; kompenzáciu pri dosahovaní nižších výnosov v dôsledku znevýhodnených výrobných podmienok pri pestovaní špeciálnych kultúr; chov kráv bez trhovej produkcie mlieka; chov oviec a kôz.
31. Výnosom Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 3. januára 2002 č. 3485/2/2001-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve a jeho novely č. 1963/2/2002-100 z 3. júla 2002, ktorým sa na obdobie pre rok 2002 vyhlásili nasledovné rozvojové programy agrárnej a potravinovej politiky:
  - **trhové režimy** v rámci ktorých sa poskytovali kompenzačné platby v rastlinnej výrobe (na neskoré konzumné zemiaky, cukrovú repu) a v živočíšnej výrobe (na chov kráv s trhovou produkciou mlieka, chov jatočných býkov a volov), vyrovnávacie platby v rastlinnej výrobe (pri pestovaní špeciálnych kultúr a vymedzených druhov plodín, využívaní závlah) a v živočíšnej výrobe (na chov kráv bez trhovej produkcie mlieka),
  - **všeobecné služby pre poľnohospodárstvo** s podporou udržiavania a zlepšovania genetického potenciálu v rastlinnej a živočíšnej výrobe, historicky a spoločensky významných činností a určených zariadení, odbytu poľnohospodárskych výrobkov a služieb vrátane podpory obstarania výskumu a poradenských služieb,
  - **ekologické poľnohospodárstvo**, v rámci ktorého sa podporovali: ekologická forma hospodárenia na pôde podnikateľovi zapísanom v systéme ekologického poľnohospodárstva v konverzii, zatrávnenie a obnova TTP, využívanie pôdneho fondu na nepotravinárske účely (pestovanie repky na výrobu bionafty),
  - **modernizácia a podpora štrukturálnych zmien** podnikateľskej sféry s uplatnením podpory sprístupnenia prevádzkového kapitálu (bonifikácia úrokov z úverov na skladiskový záložný list, na tovarový záložný list, na trvalo sa obracajúce zásoby), zmiernenia rizikovosti poľnohospodárskej výroby (úhrada časti poistného pre stanovené prípady škôd v rastlinnej a živočíšnej výrobe), rozvoja agroturistiky a diverzifikácie ekonomických aktivít smerujúcich

k rozvoju vidieka, rekonštrukcie a výsadby vymedzených špeciálnych trvalých kultúr, rekonštrukcie skleníkov a nevyužitých budov pre pestovanie húb, rekonštrukcie a modernizácie výrobných kapacít v RV a ŽV, rekonštrukcie a modernizácie technológií a investičných činností v potravinárskom priemysle súvisiacich s plnením kritérií hygienických štandardov EÚ a kvality potravín.

Priznávanie dotácií do agropotravinárstva v intenciách platných výnosov MP SR sa uskutočňuje prostredníctvom 36 regionálnych konkurzných komisií (Reg. KK) a Rezortnej konkurznej komisie (Rez. KK), ktorých činnosť je vymedzená Štatútom Reg. KK regionálneho odboru MP SR a Štatútom Rez. KK MP SR. Kompetencie pri vyplácaní dotácií poľnohospodárskym subjektom prislúchali MP SR, Oddeleniu realizácie platieb a účtovania s tým, že kontrolu správnosti a oprávnenia poskytovania dotácií do poľnohospodárstva mala Správa finančnej kontroly pri MF SR.

Dotačná podpora poľnohospodárstva

v mil. Sk

Tabuľka č. 97

Dotačný titul	2001	2002	Index 2002/2001
I. Podpora hospodárenia v znevýhodnených oblastiach			
Podnikatelia hospodáriaci na TTP	2 300,3	2 311,9	100,50
Kompenz. nižšej dôchodk. na obdosp. ornej pôde	911,4	877,2	96,25
Kompenz. nižšej dôchodk. u špeciálnych kultúr	41,8	45,5	108,85
Chov kráv bez trhovej produkcie mlieka	119,0	143,6	120,67
Chov oviec a kôz	205,2	214,0	104,29
Spolu	3 577,7	3 592,2	100,40
II. Podpora podnikania v poľnohospodárstve			
Trhové režimy vrátane priamych platieb	2 691,3	2 007,6	74,60
Všeobecné služby pre poľnohospodárstvo	473,1	454,6	96,09
Ekologické poľnohospodárstvo	149,8	98,6	65,82
Modernizácia a podpora štrukturálnych zmien	2 087,7	1 415,1	67,78
- z toho <i>investície</i>	1 764,0	788,4	44,69
Spolu	5 401,9	3 975,9	73,60
Dotačná podpora poľnohospodárstva spolu	8 979,7	7 568,1	84,28

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Podrobnejší prehľad o dotačnej podpore podnikania v poľnohospodárstve podľa dotačných titulov uvádza tabuľka P 81.

V dôsledku transformácie štátnych fondov do kapitoly MP SR sa od roku 2002 podpora programov transformovaných fondov (ŠFOZPPF, ŠPFPP) riadila dvoma výnosmi a smernicami MP SR:

- Výnos č. 720/2/2002 z 11. júna 2002 o poskytovaní podpory programu zúrodňovania a ochrany pôdy (predtým financovaného zo ŠFOZPPF, zrušeného k 31.12.2001), ktorým sa ustanovujú podmienky a výška podpory na nasledovné podprogramy:
  - vodný režim v oblasti rizosféry hospodársky významných rastlín,
  - ochrana a zveľadenie pôdy,
  - ekologická ochrana pôdy,
  - podpora spracovania dokumentácie k ochrane pôdneho fondu.
- Výnos č. 720/1/2002 z 18. júna 2002 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve a potravinárstve (predtým financovanej zo ŠPFPP, zrušeného k 31.12.2001) na realizáciu podprogramov v rámci programu podpory investícií v poľnohospodárstve a potravinárstve a Smernice MP SR č.1699/2002 – z 12 júna 2002 o poskytovaní podpory v oblasti poľnohospodárstva

a potravinárstva, ktorými sa realizuje program záruk a úverov pre agropotravinarov Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, š.p.ú. Bratislava zo zverených finančných prostriedkov MP SR na podporu:

- podporu nákupu nehnuteľného majetku od úpadcu vrátane súvisiaceho hnuťelného majetku od úpadcu prostredníctvom správcu konkurznej podstaty, resp. exekútora alebo likvidátora,
- nákupu techniky a technológie,
- Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a.s.,
- nákupu novej poľnohospodárskej techniky a technológie, novej potravinárskej techniky a technológie, na investície na zdokonalenie hygieny prevádzky spĺňajúcej normy Európskej únie,
- poskytovanie záruk na bankové úvery.

Transformácia ŠFTR na Intervenčnú poľnohospodársku agentúru

Zákomom č.491/2001 Z.Z o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami sa zrušil Štátny fond trhovej regulácie a s účinnosťou od 1.januára 2002 sa zriadila **Intervenčná poľnohospodárska agentúra SR** (IPA SR) ako príspevková organizácia Ministerstva pôdohospodárstva SR. Jej činnosť a organizačná štruktúra je určená štatútom schváleným uznesením vlády SR č. 330/2002 zo dňa 3. apríla 2002.

Cieľom prijatia zákona bolo pretransformovať štátny účelový fond na organizáciu, ktorá vykonáva činnosť podľa obdobných pravidiel organizovania trhu s hlavnými poľnohospodárskymi výrobkami, ako platia v krajinách EÚ a predstavujú v podstatnej časti predmet spoločného regulovania a spoločných, oproti iným odvetviám modifikovaných pravidiel hospodárskej súťaže.

Účelom zriadenej IPA SR je stabilizácia trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami a potravinami na území SR s cieľom podporovať ich výrobu, nákup a predaj, minimalizovať negatívne dôsledky zmien na trhu s nimi. Organizovanie trhu vykonáva štátnym intervenčným nákupom za intervenčné ceny, predajom výrobkov získaných štátnym intervenčným nákupom a kvantitatívnym regulovaním výroby, odbytu a spotreby (kvotácia).

IPA SR nástrojmi na usmerňovanie trhu regulovala tieto poľnohospodárske a potravinárske komodity: jatočné býky, hovädzie a bravčové mäso, zemiaky, cukrovú repu, cukor a izoglukózu, pšenicu potravinársku a krmné obilie, slad, paradajkový pretlak, mrazenú lahôdkovú kukuricu a hrášok. Regulácia trhu s týmito výrobkami bola zabezpečená množstevnými kvótami, minimálnymi a garantovanými cenami, predajom krmných obilnín zo zásob, cenovou intervenciou spracovania poľnohospodárskych výrobkov a exportnými dotáciami (bližšie uvedené v časti 4.1.- Organizácia trhu a podpora trhových cien). Okrem toho IPA SR poskytovala pôžičky na obilie uskladnené vo verejných skladoch.

Zdroje IPA SR sa tvorili hlavne z prijatých úverov a úrokov, vrátených pôžičiek od poľnohospodárov a tržieb z predaja intervenčných zásob. Fond používal internetový predaj a internetový nákup obilnín, ktorý zaviedol v roku 2001.

Zdroje IPA SR na reguláciu trhu v roku 2002

v mil. Sk

Tabuľka č. 98

Ukazovateľ	Rozpočet	Skutočnosť
Počiatočný stav k 1.1.	536,3	536,3
Transfery zo ŠR (z FNM)	0,0	0,0
Tržby z predaja zásob	915,7	581,8
Prijaté úvery	2 000,0	2 434,9
Prijaté úroky	36,0	12,3
Splátky pôžičiek	1 505,8	2 102,3
Ostatné príjmy	0,9	0,9
Príjmy spolu	4 458,4	5 132,2
Zdroje celkom	4 994,7	5 668,5

Prameň: IPA SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Použitie zdrojov na reguláciu trhu a ich medziročný vývoj boli nasledovné:

Výdavky IPA SR poskytnuté do agropotravinárstva v mil. Sk

Tabuľka č. 99

Druh výdavkov	2001	2002	Index 2002/2001
Dotácie na podporu exportu	412,3	493,6	119,72
Podpora sprac. ph.výrobkov	0,0	58,0	X
Štátne intervenčné nákupy	0,0	0,0	X
Náklady na skladovanie	317,3	199,6	62,90
Pôžičky	1 916,5	2 045,2	106,72
Prostriedky použité na sucho *	531,0	0,0	X
Spolu	3 177,1	2 796,4	88,02

Prameň: IPA SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

* Intervencia cenových rozdielov dovezeného obilia

Súčasťou agentúry sa stala *Slovenská agrárna marketingová organizácia* (SAMO), ktorá je zameraná na podporu propagácie odbytu a spotreby niektorých druhov výrobkov.

Transformácia štátnych fondov v poľnohospodárstve do kapitoly MP SR

Zákonom č. 553/2001 Z.z., v zmysle vládou schváleného návrhu č.103 zo 6. februára 2002, došlo ku transformácii poľnohospodárskych fondov: Štátneho fondu ochrany a zveľadenia poľnohospodárskeho pôdneho fondu (ŠFOZPPF) a Štátneho podporného fondu pôdohospodárstva a potravinárstva SR (ŠPFPP) do kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva SR spolu s ďalšími fondami (fond zveľadovania lesa, vodohospodársky fond) s účinnosťou od 1.1.2002.

Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2001 prešiel na osobitný bežný účet ministerstva na dofinancovanie akcií, ktoré boli schválené v roku 2001 a na financovanie programov schválených pre rok 2002. Ďalej na financovanie vypracovania auditov v zmysle uznesenia vlády SR č.904 z 26.9.2001, servisnú činnosť banky, zabezpečenie zmluvnej právnej služby, a iné platné záväzky zrušených fondov.

Rozpracovanie vyhlásených programov je realizované formou výnosov ako všeobecne záväzných predpisov.

- Štátny fond ochrany a zveľadenia poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Štátny fond ochrany a zveľadenia poľnohospodárskeho pôdneho fondu bol s účinnosťou od 1. 1. 2002 zrušený zákonom č. 553/2001 Z.z. a v zmysle vládou schváleného návrhu transformácie štátnych fondov spolu so zdrojmi fondu zaradený do kapitoly MP SR. Pri transformácii sa postupovalo podľa všeobecných ustanovení platných pre všetky transformujúce štátne fondy do kapitoly MPSR.

Vzhľadom na to, že zmluvne uzatvorený objem dotačnej podpory fondu z roku 2001 prevzalo ministerstvo delimitačným protokolom (429,8 mil. Sk) a tvorba nových zdrojov časovo a objemovo zaostávala, nevyhlásili sa priority na nové žiadosti pre rok 2002, ale uprednostnilo sa vyfinancovanie záväzkov z roku 2001 na rozpracované investičné akcie a ďalšie ochranné a podporné opatrenia vykonávané na poľnohospodárskom pôdnom fonde (vo výške 319,4 mil. Sk).

V zmysle nového dotačného výnosu (720/2/2002) pre rok 2002 sa podporovali iba akcie mimoriadneho charakteru (podmáčanie pôdy, nutná ekologická stabilizácia pôdy) a finančná podpora hlavných melioračných zariadení odvodnenia a závlah.

V dôsledku transformácie ŠFOZPPF došlo k zmene programovej štruktúry kapitoly na rok 2002, kde bývalý podprogram Zveľadovanie poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa vyčlenil do samostatného programu Zúrodňovanie a ochrana pôdy, ktorý zahŕňa štyri podprogramy:

Podpora zúrodňovania a ochrany pôdy v roku 2002

Tabuľka č. 100

Podprogramy	Rozpočet	Plnenie
1. Vodný režim v oblasti rizosféry hospodársky významných rastlín	170,0	206,3
2. Ochrana a zveľaďovanie pôdy	432,0	255,2
3. Ekologická ochrana pôdy	100,0	116,1
4. Podpora a spracovanie dokumentov k ochrane PF	2,0	0,0
Spolu	704,0	577,6

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Časť finančných prostriedkov (130 mil. Sk) bola presunutá do roku 2003 na dofinancovanie programov z roku 2002.

- Štátny podporný fond pôdohospodárstva a potravinárstva

ŠPFPP bol k 1. 1. 2002 začlenený do štruktúry MP SR a jeho záruky prevzala SZRB (Zák. č. 553/2001 Z.z.). Ide o záruky poskytnuté fondom, ale nezrealizované do 31. 12. 2001, ktoré sa dňom zrušenia fondu považovali za bankové záruky poskytnuté SZRB, š. p. ú Bratislava. Pohľadávky vzniknuté z realizácie záruk poskytnutých ŠPFPP sa 1. 1. 2002 stali pohľadávkami štátu v správe MP SR.

Mimorozpočtové zdroje boli zabezpečené úhradou pohľadávok z FNM SR (1234,6 mil. Sk) na základe zákona NR SR č. 40/1994 Z.z. o ŠPFPP, podľa ktorého bol 50 %-ný výnos z predaja privatizovaných štátnych podnikov v pôsobnosti MP SR zdrojom ŠPFPP. Ďalšie zdroje boli získané úhradou pohľadávky zo Slovenského pozemkového fondu (9,3 mil. Sk) z výnosu predaja majetku štátu. Disponibilné zdroje boli v roku 2002 použité nasledovne:

Použitie zdrojov bývalého ŠPFPP v roku 2002

v mil. Sk

Tabuľka č. 101

Účel použitia (Smernica MP SR č. 522/2002-100 o podpore financovania investícií v pôdohospodárstve a potravinárstve)	
Úhrada za služby UNI banke, a.s.	12,3
Úhrada úrokov z úveru	27,7
Čerpanie pôžičiek	203,0
Vrátenie časti zaplatených úrokov z pôžičiek ŠPFPP za rok 2001	6,7
Splácanie istiny z poskytnutého úveru	122,0
Úroky z poskytnutého úveru	23,6
Spolu	395,3

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Z uvedenej sumy malo charakter podpory agropotravinarov 233,3 mil. Sk, rozdiel predstavoval výdaje spojené so zrušením ŠPFPP.

Ďalšími zdrojmi podpory programov investovania v poľnohospodárstve a potravinárstve po transformácii ŠPFPP boli:

- rozpočtové zdroje vo výške 586,6 mil. Sk (celkom 736,6 mil. Sk, z toho 150 mil. Sk presunuté do roku 2003) a mimorozpočtové zdroje o objeme 371,4 mil. Sk poskytované podľa Výnosu MP SR č. 720/1/2002-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve a potravinárstve,
- záruky a úvery prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky zo zverených prostriedkov MP SR v objeme 620 mil. Sk (Smernica MP SR č. 1699/2002-100 o poskytovaní podpory v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva, ktorými sa realizuje program záruk a úverov pre agropotravinarov Slovenska)

Celkový objem finančných zdrojov pre zabezpečenie realizácie poľnohospodárskej a potravinovej politiky štátu sa medziročne znížil o 2,5 % a jeho štruktúra bola nasledovná:

Použité zdroje v agropotravinárstve

v mil.Sk

Tabuľka č. 102

Zdroje	2001	2002	Index 2002/2001
Rozpočtové zdroje	10 722,7	10 853,7	101,22
– dotácie (zabezpečenie štátnych funkcií)	8 979,7	7 568,1	84,28
– realizácia programov (transform. ŠFOZPPF)	635,0	1 164,2	183,34
– všeobecné služby (kapitola rozpočtu priamo)	1 108,0	2 121,4	182,44
Mimorozpočtové nenávratné zdroje	3 208,6	2 605,0	81,19
– IPA SR	1 260,6	751,2	59,59
– Transformovaný ŠPFPP	166,0	371,4	223,73
– MF SR (daňové úľavy) ¹⁾	1 564,0	1 200,0	76,73
– Zahraničné zdroje (PHARE a vzdel. Progr.)	218,0	282,4	129,54
Mimorozpočtové návratné zdroje	2 845,5	2 898,5	101,86
– Pôžičky z IPA SR	1 916,5	2 045,2	106,75
– Dofinancovanie bývalého ŠPFPP	930,0	233,3	25,10
– Záruky, úvery realizované prostr. SZRB*	-	620,0	X
Zdroje spolu	16 776,8	16 357,2	97,50
Zdroje bez pôžičiek, záruk a úverov	13 931,3	13 458,7	96,61

Prameň: MP SR a vlastné prepočty

1) na spotrebnej dani z motorovej nafty (vratka)

* vrátane pôžičiek z transformovaného ŠPFPP

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Výdaje štátneho rozpočtu prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva sa medziročne zvýšili o 131 mil. Sk, napriek zníženiu dotácií na podporu podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve a potravinárstve o 1 013 mil. Sk. Zvýšila sa podpora realizovania programov prostredníctvom transformovaných fondov a podpora všeobecných služieb. **Celkové výdavky** na zabezpečenie koncepcie poľnohospodárskej a potravinovej politiky (t.j. vrátane nenávratných výdajov transformovaných fondov, daňových úľav a zahraničných zdrojov) sa znížili o 472,6 mil. Sk.

3. Pozemkové úpravy a úprava vlastníckych a užívacích pomerov k pôde**Registrácia vlastníckych práv**

Celkom bolo k 31.12.2002 rozhodnutím správneho orgánu schválených 1 456 registrov a z toho zapísaných do katastra nehnuteľností 1 351 registrov, čo predstavuje 274 registrov zapísaných do katastra nehnuteľností v roku 2002.

Pozemkové úpravy

Do konca roku 2002 bolo rozpracovaných 93 projektov pozemkových úprav, 13 projektov bolo ukončených a rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených. Z toho počtu sa z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy v Žiarskej kotline v 28 katastrálnych územiach a v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v 56 katastrálnych územiach. V roku 2002 nebolo začaté konanie v žiadnom ďalšom katastrálnom území. Do katastra nehnuteľností bolo zapísaných 11 projektov pozemkových úprav. Do užívania bolo vlastníkom vyčlenených 273 083 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho pôvodných pozemkov 39 302 ha pozemkov a do náhradného užívania 233 781 ha.

Riešenie reštitučných nárokov

V reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov bolo do 31.12.2002 vydaných 36 125 rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 202 916 ha. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 28 908 ha. Pri pozemkových spoločenstvách bolo vydaných 10 535 rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo k pozemkom

o výmere 114 939 ha. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 15 675 ha riešené formou náhrad.

Reštitúcie a aktivity Slovenského pozemkového fondu (SPF)

V priebehu roka 2002 poskytol Slovenský pozemkový fond (SPF) oprávneným osobám reštitučné náhrady bezodplatným prevodom nehnuteľností, budov, cenných papierov a finančnou hotovosťou nasledovne:

- Bezodplatný prevod náhradných pozemkov sa uskutočnil 443 zmluvami s výmerou 1 993 ha v celkovej hodnote 143 682 tis. Sk.
- Reštitučné náhrady za pôvodné zlikvidované a znehodnotenú budovy a stavby, porasty, živý a mŕtvy inventár a zásoby sa realizovali prevodom 24 budov v hodnote 3 712 tis. Sk.
- Reštitučné náhrady prevodom lesných pozemkov sa uskutočnili 4 zmluvami s výmerou 60 ha v celkovej hodnote 2 961 tis. Sk
- Finančnú náhradu a vysporiadanie reštitučných nárokov fond poskytol v hodnote 157 634 tis Sk, čo predstavovalo zvýšenie oproti predchádzajúcemu roku o 107 402 tis. Sk..
- Uzatvoril 2 zmluvy o bezodplatnom prevode cenných papierov, formou prevodu akcií Reštitučného investičného fondu a.s. v nominálnej hodnote 978 tis. Sk a vybavil 57 podaní prevodom 348 ha poľnohospodárskej pôdy.
- K 31.12.2002 bolo vo vlastníctve štátu v správe SPF 130 684 ha poľnohospodárskej pôdy a 46 925 ha lesnej pôdy.

Predaj majetku štátu

V priebehu roka 2002 nebol Slovenskému pozemkovému fondu doručený na realizáciu žiadny nový privatizačný projekt a nerealizoval ani rozhodnutia o privatizácii z uplynulého obdobia.

Vydávanie DPL a obchodovanie s nimi

DPL sú pripísané na účet oprávnených osôb u 51,33% emitentov. V roku 2002 sa zvýšil počet družstiev, ktoré splnili zákonnú povinnosť vydať DPL o 45 družstiev, oproti rovnakému obdobiu roku 2001, (v roku 2000 splnilo túto povinnosť 115 a v roku 2001 už len 71 družstiev). Obchodovanie s DPL sa rozbieha len pomaly a rozsah kúpy a predaja DPL sa v jednotlivých podnikoch veľmi líši.

4. Podporné opatrenia v poľnohospodárstve a potravinárstve

4.1. Organizácia trhu a podpora trhových cien

Reguláciu trhu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami zabezpečovala v roku 2002 Intervenčná poľnohospodárska agentúra Slovenskej republiky (IPA SR) na základe opatrení MP SR na podporu a organizovanie agrárneho trhu s obilninami, cukrovou repou, cukrom a izoglukózou, zemiakmi, hovädzím mäsom, bravčovým mäsom a mliekom. Na reguláciu trhu boli určené nástroje: množstevné kvóty predaja, minimálne a garantované ceny, pôžičky na podporu nákupu prostredníctvom skladiskových a záložných listov a exportné dotácie.

Pre obilniny, zemiaky, hovädzie a bravčové mäso boli záväzné minimálne ceny, viazané na kvalitatívne parametre a množstevné kvóty.

Úroveň regulovaných cien poľnohospodárskych výrobkov
(bez dopravných nákladov a DPH)

Tabuľka č. 103

Komodita	Merná jednotka	Garantované		Minimálne ceny		Kvóty v tis. t.	
		ceny pre ŠIN		2001	2002	2001	2002
		2001	2002				
Pšenica potravinárska	Sk/t	3 600	3 600	4 500	4 500	600	600
Zemiaky neskoré konz.I.tr.	Sk/t	3 000	4 000	5 200	5 200,0	162	140
Jatočné býky, kat.B, pri systéme EUROP kvalít.tr.U	Sk/kg ž.hm.	40,10	45,60	46,00	48,00	30	28
Jatočné ošípané, I.tr., pri systéme EUROP kvalít.tr.U	Sk/kg ž.hm.	38,00	45,60	44,00	48,00	190	190
Mlieko kravské surové I.tr.	Sk/l	-	-	8,70	9,30	950	1 000

Prameň: MP SR, IPA SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

Intervenčný nákup sa v roku 2002 neuskutočnil. IPA SR umožnila poľnohospodárskym podnikom vrátiť ich dlhy obilnín voči fondu a Správe štátnych hmotných rezerv prostredníctvom verejných skladov. Agentúra v roku 2002 nakúpila 59,9 tis.t obilnín a Správe ŠHR SR vrátila 113,3 tis.t obilnín, čím sa dlh vysporiadal.

Exportné dotácie na podporu vývozu agentúra poskytla v nasledujúcej štruktúre :

Štruktúra podpory vývozu

Tabuľka č. 104

Komodita	2001		2002		index 2002/2001	
	vývoz tis.t	dotácia mil.Sk	vývoz tis.t	dotácia mil.Sk	vývoz	dotácia
Slad	85,7	161,4	87,6	163,3	101,2	101,2
Konzumné zemiaky	5,2	10,4	0	0	0,0	0,0
Cukor	3,9	21,5	3,9	21,0	100,0	97,5
Paradajkový pretlak	2,0	6,1	2,1	6,3	175,0	103,3
Mrazený hrášok	1,3	5,8	0,4	1,9	29,4	32,8
Lahôdková kukurica	0,9	4,2	1,0	4,9	110,4	117,4
Jatočné býky	0,2	1,8	2,2	22,1	1100,0	1 227,8
Výrobky z kravského mlieka	13,5	201,1	13,6	326,0	100,7	161,6
Výrobky z ovčieho mlieka	0,4	2,0	0,1	1,6	25,0	38,0
Spolu	x	417,3	x	546,3	x	130,9

Prameň: Výročná správa za rok 2002, IPA SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. L. Sirotský, CSc.)

Podrobnejší prehľad o činnosti IPA SR vrátane rozpočtu a financovania aktivít uvádza Výročná správa za rok 2002 (príloha č. 8).

4.2. Priame platby

Významnou súčasťou podpory poľnohospodárstva boli priame platby, ktoré sa vyplácali na vybrané rastlinné, živočíšne výrobky a chovy hospodárskych zvierat.

V priamych platbách v rastlinnej výrobe nastali v roku 2002 nasledovné zmeny:

- **na cukrovú repu** sa poskytnutie dotácií (kompenzačné platby) od 15.8.2002 podmienilo zmluvou uzatvorenou s cukrovarom, najviac na skutočne dodané množstvo v kalendárnom roku.

- **pre špeciálne trvalé kultúry a špargľu** sa môže zarátať do dosiahnutých tržieb (základu pre poskytnutie dotácií) náhrada škôd a iné prijaté náhrady za stratu príjmov, pokiaľ sú vydokladované. Ide o podpory, ktoré sú poskytované vo všetkých oblastiach vrátane znevýhodnených.
- **u obilnín vrátane kukurice**, sa znížila sadzba dotácie na hektár zberovej plochy z 800 Sk na 500 Sk,
- rozšíril sa okruh plodín pri ktorých sú dotácie viazané na zmluvne zabezpečený odbyt realizovaného množstva vybraných plodín (vybrané olejniny, strukoviny, tabak) o **Pan priadny a čakanku**, pri ktorých sa v roku 2001 poskytovali priame platby na hektár zberovej plochy.
- poskytnutie priamych platieb pre **konkrétne plodiny** bolo podmienené použitím minimálne 50 % uznaného osiva a sadiva overeného UKSUP-om.

Priame platby v rastlinnej výrobe

v mil. Sk

Tabuľka č. 105

Druh priamej platby	2001	2002	Index 2002/2001
Kompenzačné platby	315,8	268,0	84,86
z toho: Cukrová repa	214,6	179,7	83,74
Konzumné zemiaky	101,2	88,3	87,25
Zabezp. prevádzky RV (vyr.platby podľa komodít)	1015,3	573,9	56,52
z toho: chmeľ	6,1	5,4	88,52
hrozno	93,6	62,1	66,35
ovocie	36,4	32,1	88,19
špargľa	0,0	10,0	x
obiloviny vr. kukurice	597,6	272,9	45,67
olejniny	104,1	80,7	77,52
strukoviny	14,3	16,2	113,29
tabak	46,9	33,4	71,22
množitel'ské zemiaky a sadivo	37,5	25,8	68,80
poľná zelenina a liečivé rastliny	33,8	26,7	78,99
Spolu priame platby v rastlinnej výrobe	1 331,1	841,9	63,25

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková)

Z prehľadu vyplýva, že s výnimkou strukovín sa priame platby pri všetkých ostatných komoditách rastlinnej výroby významne medziročne znížili.

V priamych platbách v živočíšnej výrobe sa v roku 2002:

- **zvýšila sadzba dotácie na podporu kvality chovu jatočných býkov, jatočných volov** o 2,0 Sk (z 2,50 Sk na 4,50 Sk) na kg ž.hm. predaného množstva vo väzbe na vyhlásenú kvótu predaja a schválený trhový poriadok, minimálne v akostnej triede U systému merania kvality mäsa SEUROP.
- **zrušili dotácie na podporu kvality chovu jatočných ošípaných,**
- **znížila sa sadzba dotácie na jednu prepočítanú kravu** (prídel. ročná kvóta nákupu mlieka / ročná úžitkovosť na kravu) zo 4600 Sk na 4300 Sk a **zvýšila minimálna ročná úžitkovosť na kravu**, zo 4000 litrov na 4300 litrov u dotácie na podporu chovu kráv s trhovou produkciou mlieka, poskytovaná na prepočítaný počet kráv podľa dojivosti vo väzbe na kvóty predaja,
- **dotácie zamerané na podporu chovu kráv bez trhovej produkcie mlieka** sa poskytovali pre znevýhodnené oblasti podľa výnosu pre znevýhodnené oblasti s vyššou sadzbou dotácií a pre ostatné oblasti, podľa výnosu na podporu podnikania v agropotravinárstve (podnikateľom zaradeným v skupine ceny pôdy 1-8 sadzba 9000 Sk na chovanú kravu; 9-15 sadzba 8000 Sk; 16-20 sadzba 6000 Sk).
- pri podpore **chovu oviec a kôz** vo všetkých oblastiach oproti predchádzajúcemu roku došlo k zmene parametrov úžitkovosti a predaja pre poskytovanie dotácií:

- sprísnenie kritérií minimálnej úžitkovosti jej zvýšením za sezónu (zo 65 na 70 litrov) na 1 dojnú bahnicu,
- zvýšenie minimálneho predaja ovčieho hrudkového syra z 13 na 14 kilogramov za sezónu na 1 dojnú bahnicu,
- zníženie minimálnej produkcie kozieho mlieka zo 450 litrov na 300 litrov za sezónu,
- zvýšenie minimálneho predaja kozieho syra z 13 na 30 kilogramov za sezónu,
- **zaviedli** sa dotácie **na chov rýb** so sadzbou do 3000 Sk na hektár rybníčnej plochy.
- **zvýšila** sadzba **dotácie na chov včiel** zo 160 Sk na 250 Sk na jedno zazimované včelstvo v bežnom roku.

Priame platby v živočíšnej výrobe

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 106

Druh priamej platby	2001	2002	Index 2002/2001
Mlieko	1 056,8	978,8	92,62
Jatočný HD	37,8	84,4	223,38
Jatočné ošípané	150,0	0,0	x
Chov oviec a kôz	207,7	216,0	104,00
Kravy bez trhovej produkcie mlieka	122,3	145,9	119,30
Chov včiel a rýb	50,1	66,1	131,94
z toho včely	50,1	62,0	123,75
Spolu priame platby v živočíšnej výrobe	1 624,7	1 491,2	91,78

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, Ph.D.)

Spolu objem priamych platieb pre rastlinnú a živočíšnu výrobu predstavoval v roku 2002 2 333,1 mil. Sk.

Do priamych platieb podľa formy poskytovania, t.j. na hektár plochy resp. na kus hospodárskych zvierat patria aj ďalšie dotácie ako: dotácie na podporu hospodárenia v znevýhodnených oblastiach, na ekologické poľnohospodárstvo a na podporu trvalej zmeny pozemku zatrávením, ale podľa povahy opatrení ktoré podporujú, majú svoje osobité poslanie.

4.3. Podpora znevýhodnených oblastí

V roku 2002 sa podpora **znevýhodnených oblastí** uplatňovala prostredníctvom:

- podpory obhospodarovania TTP, a to dotáciami na udržiavanie kvality pôdy v krajine pasením a kosením, kde základným kritériom pre ich priznanie bolo dodržanie minimálnej hustoty veľkých dobytčích jednotiek (vypočítaných zo stavov hovädzieho dobytku, oviec a kôz), pri nezmenených kritériách a sadzbách na hektár TTP,
- podpory obhospodarovania ornej pôdy dotáciou na kompenzáciu nižšej dôchodkovosti v dôsledku znevýhodnených výrobných podmienok obhospodarovanej ornej pôdy, ktorá sa poskytla podnikateľovi diferencovanými sadzbami podľa percentuálneho plnenia stanovených normatívnych tržieb (70, 80, 90 a 100 %) pre 4 agregované skupiny. Oproti minulému roku došlo k zvýšeniu normatívnych tržieb vo všetkých agregovaných SCP, pričom nárok na dotácie pri 70 %-nom plnení normatívnych tržieb mali agropodnikatelia iba v SCP 15.

Podpora hospodárenia v znevýhodnených oblastiach

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 107

Dotačný titul	2001	2002	Index 2002/2001
Udržiavanie kvality pôdy v krajine pasením a kosením	2 300,3	2 311,9	100,50
Kompenzácia nižšej dôchodkovosti obhospodarovanej ornej pôdy	911,4	877,2	96,25
Dotácie pre hospodárenie na pôde spolu¹⁾	3 211,7	3 189,1	99,30

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Poznámka: ¹⁾na TTP a ornú pôdu

Okrem uvedenej podpory získali podnikateľské subjekty hospodáriace v znevýhodnených oblastiach v rámci týchto priamych platieb 45,5 mil. Sk na kompenzáciu nižších výnosov v dôsledku znevýhodnených výrobných podmienok pri pestovaní špeciálnych trvalých kultúr a špargle, 143,6 mil. Sk na podporu chovu kráv bez trhovej produkcie mlieka, 214,0 mil. Sk na podporu chovu oviec a kôz, ako aj ďalšie dotácie v rámci podpory podnikania v poľnohospodárstve (Výnos č. 3485/2/2001-100).

4.4. Environmentálne platby

Program *Zúrodňovanie a ochrana pôd*, bol od roku 2002, po transformácii ŠFOZPPF, financovaný prostredníctvom výnosu č. 720/2002-100 samostatnými dotáciami v rámci rozpočtovej kapitoly MPSR. Podpora uvedeného programu sa v priemere medziročne znížila pri nasledovných zmenách podpory jeho jednotlivých podprogramov.

Zúrodňovanie a ochrana pôdy

v mil. Sk

Tabuľka č. 108

Opatrenia na zúrodňovanie a ochranu pôdy	2001	2002	Index 2002/2001
Vodný režim v obl. rhizosf. hosp. význ. rastlín	147,0	206,3	140,34
Ochrana a zveľaďovanie pôdy	373,0	255,2	68,92
Ekologická ochrana pôdy	115,0	116,1	109,96
Spolu	635,0	577,6	90,96

Prameň: MP SR

Vypracoval: VUEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Zo zdrojov získaných prevažne z odvodov za odňatie pôdy na nepoľnohospodárske účely sa podporilo najmä: neinvestičné zúrodnenie pôdy, obnova trvalých trávnych porastov, hydromelioračné zariadenia, ekologické stavby a ekologická stabilizácia poľnohospodárskej pôdy. Od roku 2002 možno poskytnúť podporu na vypracovanie geometrických plánov pozemkov určených na preradenie do lesného pôdneho fondu.

Časť finančných prostriedkov (130 mil. Sk) sa presunula do roku 2003 na dofinancovanie programov z roku 2002.

V rámci *podpory ekologického poľnohospodárstva* sa poskytli dotácie podľa Výnosu č. 3485/2/2001-100 a jeho novely č. 1963/2/2002-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve a potravinárstve na ekologickú formu hospodárenia na pôde, zatrávnenie a využívanie pôdneho fondu na nepotravinové účely, pri ich významnom medziročnom znížení. Štruktúra environmentálnych platieb, ktorých súčasťou je aj podpora zúrodňovania a ochrany pôdy bola nasledovná.

Podpora environmentálnych opatrení

v mil. Sk

Tabuľka č. 109

Ekologické opatrenia	2001	2002	Index 2002/2001
<i>Environmentálne platby z dotácií</i>	<i>149,8</i>	<i>98,6</i>	<i>68,82</i>
zatrávnenie pozemku	129,2	76,0	58,82
ekolog. forma hospodárenia na pôde	14,4	14,0	97,22
využív. pôd. fondu na neph. účely	6,2	8,6	138,71
<i>Program zúrodňovania a ochrany pôdy</i>	<i>635,0</i>	<i>577,6</i>	<i>90,96</i>
Spolu	784,8	676,2	86,16
Pôžičky	8,0	-	x

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Poznámka: v r. 2001 poskytované zo ŠFOZPPF

Environmentálne platby z dotácií na zlepšenie kvality životného prostredia sa v roku 2002 poskytovali na aktivity ako v predchádzajúcom roku s výnimkou dotácie na rekultiváciu pôd a zakladanie porastov slúžiacich výlučne na produkciu palivovej biomasy, ktoré sa po prechodnom zavedení v roku 2000 zrušili. Pokračovalo sa s podporou výroby bionafty technológiou MERO s tým, že sa pri nezmenenej sadzbe dotácie na tonu (3 000 Sk) zvýšila maximálna predajná cena (zo 4 400 Sk na 4 600 Sk), ale iba na kontrahované množstvo.

V rámci priamych platieb na rastlinnú výrobu sa dlhodobo poskytujú dotácie aj na obstaranie prostriedkov biologickej ochrany rastlín (do 40 % z nákladov na obstaranie), ktoré majú charakter environmentálnej podpory obdobne ako podpora monitoringu pôd (VÚ pôdoznalectva a ochrany pôdy v Bratislave) a monitoringu cudzorodých látok v potravinovom reťazci (Výskumný ústav potravinársky v Bratislave), ktorá sa uskutočňuje v rámci všeobecných služieb.

4.5. Podpora vstupov

Podpora obstarávania **prevádzkových vstupov** s priemerným medziročným znížením (8,5 %) sa týkala využívania závlah a udržiavania a zlepšovania genetického potenciálu v živočíšnej výrobe.

Prevádzkové vstupy

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 110

Dotačný titul	2001	2002	Index 2002/2001
Dotácie na prevádzkové vstupy	366,1	309,4	84,51
- Vstupy na závlahy	184,6	143,5	77,74
- Genetický potenciál ŽV	181,5	165,9	91,46

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Dotácie na podporu využívania závlah sa poskytovali na čiastočnú úhradu nákladov vynaložených na závlahovú vodu; elektrickú energiu alebo motorovú naftu spotrebovanú na dodávku závlahovej vody; prevádzku, opravy a údržbu hlavných melioračných zariadení (HMZ) závlahových sústav.

Dotácie na podporu udržiavania a zlepšovania genetického potenciálu v ŽV sa poskytovali diferencovanou sadzbou podľa druhu zvierat, resp. stanoveným percentom z obstarávacej ceny hlavne na:

- zachovanie ohrozených druhov a plemien hospodárskych zvierat dlhodobo chovaných na území SR,
- nákup plemenných zvierat a ostatného genofondu hospodárskych zvierat z domácej produkcie a zo zahraničia,
- založenie a vedenie plemenných kníh na jeden kus zapísaného plemenného zvierťa,

- podporu plemenárskych činností,
- podporu účasti na výstavách hospodárskych zvierat a na súťažiach v tuzemsku.

V roku 2002 došlo oproti predchádzajúcemu roku k:

- sprísneniu poskytnutia dotácií na nákup plemenných zvierat a ostatného genofondu hospodárskych zvierat z domácej produkcie a zo zahraničia, ktorá je viazaná na dosiahnutie minimálne priemerných úžitkových ukazovateľov v rámci celej SR,
  - zmene sadziieb dotácií na ocenenie chovateľov za predvedené a umiestnené zvieratá na výstave agrokomplexu a to k:
    - zvýšeniu sadziieb u hovädzieho dobytku a všetkých kategórií kráv,
    - zníženiu sadziieb u koní a kobýl,
  - rozšíreniu poskytovania dotácie na nákup prasničiek pre obnovu úžitkových chovov do (500 Sk/kus),
  - diferenciacii sadzby dotácií na nákup plemenných baranov a capov domáceho chovu podľa tried ER, EA, EB,
    - zníženiu sadzby výkonu kontroly mliekovej úžitkovosti u oviec na jeden kus zo 400 Sk na 350 Sk, kde dotácia sa poskytne najviac na 12 tisíc kusov (zvýšenie z 9 800 kusov),
    - zavedeniu dotácie na inseminovanú kobylu (do výšky 1 500 Sk /kus),
    - zavedeniu dotácie na chov plemenného capka u chovateľa organizovaného v príslušnom chovateľskom zväze (do 12 Sk na kŕmny deň).

Podporné opatrenia na stimulovanie modernizácie a reštrukturalizácie poľnohospodárstva a potravinárstva boli zamerané hlavne na obstarávanie **kapitálových vstupov**. Zdrojom podpory ich obstarania boli dotácie podľa Výnosu č. 3485/2/2001-100 a jeho novely č. 1963/2/2002-100 o podpore podnikania v poľnohospodárstve a potravinárstve a podpora na podprogramy z transformovaného ŠPFPP.

Podpora kapitálových vstupov z dotácií (v mil. Sk)

Tabuľka č. 111

Druh podpory	2001	2002	Index 2002/2001
Dotácie ŠR na:	1 764,0	788,4	44,69
- nákup novej techniky pre RV a ŽV	225,5	0,0	x
- nákup závlahovej techniky	346,1	0,0	x
- rekonštrukciu skladov pre ovocie a zeleninu	44,0	111,5	253,41
- rekonštrukciu výrobných kapacít RV, ŽV	864,4	374,5	43,32
- rekonštruk. a výsadbu vinohr., ovocných sádov, atď.	204,3	250,6	122,66
- racionalizáciu energetického hospodárstva	0,3	0,0	x
- investície do potravinárskeho priemyslu	79,4	51,8	65,24

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Podpora obstarania kapitálových vstupov zo zdrojov transformovaného ŠPFPP sa uskutočňovala podľa: Výnosu č. 720/1/2002-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve a potravinárstve (§ 2-podpora nákupu majetku od úpadcu, § 3-podpora nákupu novej techniky a technológie) a Smernice MP SR č. 1699/2002 o poskytovaní podpory v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva, ktorými sa realizuje program záruk a úverov pre agropotravinarov Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou š.p.ú. Bratislava zo zverených finančných prostriedkov MP SR na:

- nákup nehnuteľného majetku od úpadcu,
- nákup techniky a technológie,

– poskytnutie záruk na bankové úvery.

Zdroje pochádzali: z dotácií zo ŠR z pohľadov získaných úhradou z FNM SR a zo Slovenského pozemkového fondu, zo splácania pôžičiek a iných príjmov bývalého ŠPFPP.

Celková podpora kapitálových vstupov

Tabuľka č. 112

Druh podpory	2001	2002	Index 2002/2001
Zdroje transformovaného ŠPFPP (Smern. č. 720/1/2002-100)	166,0	958,0	577,11
- Rozpočtové zdroje	-	586,6	X
- Mimos rozpočt. finančné prostr. kapitoly MP SR *	166,0	371,4	223,73
Dofinancovanie bývalého ŠPFPP (Smern. č. 522/2002-100)	930,0	233,3**	25,09
Záruky a úvery realiz. SZRB (Smern. č. 1699/2002-100)	-	620,0	X
Investičné dotácie (Výnos č. 3845/2/2001-100)	1 764,0	788,4	44,69
Zdroje spolu	2 860,0	2 599,7	90,90
Zdroje bez pôžičiek, záruk a úrokov	1 930,0	1 746,4	90,49

* - za r. 2001 zo ŠPFPP

** - zo zdrojov bývalého ŠPFPP v roku 2002 (395,3 mil. Sk) malo charakter podpory agropotravinarov iba 233,3 mil. Sk, rozdiel predstavoval výdaje spojené so zrušením fondu

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Medziročné zníženie zdrojov na podporu obstarania investícií do podnikateľskej sféry sa nepriaznivo prejaví v inovácii poľnohospodárskej techniky a technologických postupov, ktoré sú základným predpokladom zvyšovania konkurenčnej schopnosti nášho poľnohospodárstva a potravinárstva.

4.6. Všeobecné služby

Opatrenia na podporu všeobecných služieb sa financovali z viacerých zdrojov; priamo z rozpočtovej kapitoly MP SR, dotácií ŠR v rámci kapitoly MP SR, prostriedkov PHARE a ďalších zahraničných vzdelávacích programov. Najväčší objem prostriedkov na všeobecné služby sa poskytol **priamo z rozpočtovej kapitoly MP SR**. Tieto boli zamerané na podporu:

- vedy, výskumu a poradenstva v rezorte pôdohospodárstva, zabezpečených prostredníctvom vedecko-výskumnej základne (VVZ) v APK, ktorých činnosť koordinuje Agentúra SAPV v spolupráci s MP SR prostredníctvom poradenských centier zriadených v rámci VVZ, SPPK a súkromnej poradenskej firmy a pri poradenstve v oblasti vidieckej zamestnanosti a ekonomického rozvoja prostredníctvom Agentúry pre rozvoj vidieka,
- ďalšieho vzdelávania v poľnohospodárstve zabezpečeného Agroinštitútom Nitra a SPPK, inšpekčných služieb prostredníctvom Štátnej veterinárnej a potravinovej správy, ktorá vznikla zlúčením Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej inšpekcie a Štátnej veterinárnej správy; Plemenárskej inšpekcie SR; Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho; Technického a skúšobného ústavu pôdohospodárskeho,
- infraštruktúry zahrňujúcej pozemkové úpravy,
- marketingu a propagácie,
- služieb spojených s implementáciou Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS), kde uvedené inštitúcie sa zúčastňovali na budovaní Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat; budovaní a fungovaní Identifikačného systému poľnohospodárskych parciel LPIS; tvorbe registra ovocných sádov a chmeľníc.

V dotáciách zo ŠR na podporu opatrení charakteru všeobecných služieb nastali v roku 2002 významné zmeny:

- **Dotácie na podporu odbytu** poľnohospodárskych výrobkov (ovocie, zelenina zemiaky, hrozno ryby, ovce a kozy) a služieb v poľnohospodárstve sa v priebehu roka (od 15.8.) rozšírili o včelie produkty a výrobky z nich. Zvýšilo sa percento z 30 % na 40 % pri úhrade časti preukazných nákladov na zabezpečenie začatia prevádzky obchodných spoločností a združení na odbyt poľnohospodárskych výrobkov. (Celkové zvýšenie podpory z 8,8 mil. Sk v roku 2001 na 11,8 mil. Sk v roku 2002). Pri podpore odbytu poľnohospodárskych výrobkov, potravinárskych výrobkov a služieb na domácom a zahraničnom trhu sa zvýhodnila dotačná podpora pri účasti na výstavách a veľtrhoch, garantovaných MP SR o 20 % zo skutočných nákladov ak sa poriadajú na nekomerčnej úrovni. Zrušila sa podpora vydávania reprezentačno-propagačných materiálov. Celkové medziročné zníženie podpory z 19,9 mil. Sk na 14,8 mil. Sk. Dotácie na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov a dotácie na vyrobené a odpredané sušené mlieko z tuzemských zdrojov použité na výrobu mliečnych kŕmnych zmesí a mliečnych kŕmnych náhradiek sú uvedené v časti „Podpora spracovateľov a spotrebiteľov“,
- **Dotácie na zachovanie chovov dostihových a jazdeckých koní** (chovateľské prémie) sa zvýšili na dostihovú sezónu na testáciu anglického plnokrvníka, klusáka a araba o 2 mil. Sk (z 18 mil. Sk na 20 mil. Sk), celkove ich objem predstavoval 80,0 mil. Sk (78 mil. Sk v roku 2001),
- **Dotácie na genofond rastlinnej výroby** boli, tak ako v predchádzajúcich rokoch poskytované šľachtiteľským organizáciám (71,5 mil. Sk),
- Pri **dotáciách na obstaranie všeobecne využiteľného alebo verejne prístupného výskumu** došlo ku zníženiu základu pre ich výpočet o stavebné náklady a zníženiu sadziieb vo všetkých troch skupinách diferencovaných podľa výšky percenta nezamestnanosti (od 20 % do 25 %) o 10 % na nový limit do 50 %, 60 % a 70 % z preukázaných ročných nákladov (27,5 mil. Sk ako v r.2001),
- **Dotácie na obstaranie poradenských služieb v poľnohospodárstve a potravinárstve** zaznamenali podstatné zníženie sadziieb:
  - = z 80% na 30% preukazných ročných nákladov (bez režijných nákladov) z ceny obstarania za poradenskú službu na vyhlásené rozvojové programy,
  - = z 50% na 10% preukazných ročných nákladov (bez režijných nákladov) z ceny obstarania za poradenskú službu bez vyhlásených rozvojových programov.

Zníženie sadziieb sa premietlo do podstatného zníženia dotačnej podpory oproti roku 2001 (z 28,4 mil. Sk na 6,1 mil. Sk).

Podpora všeobecných služieb z rozpočtových zdrojov

v mil. Sk

Tabuľka č. 113

Druh podpory	2001	2002	Index 2002/2001
Veda technika spolu	555,0	526,6	94,88
– priamo z kapitoly	455,0	427,6	93,98
– z dotácií (genofond RV, aplik. výskum)	100,0	99,0	99,00
Poľnohospodárske školstvo a vzdelávanie	0,0	25,3	x
– priamo z kapitoly	0,0	19,2	x
– z dotácií (poradenstvo)	0,0	6,1	x
Inšpekčné služby (priamo z kapitoly)	303,0	1 105,4	358,90
Marketing a propagácia	150,0	141,4	94,27
– priamo z kapitoly	50,0	23,9	47,80
– z dotácií (chov koní, odbyt. združ. a výst.)	100,0	117,5	17,50
Infraštruktúra (priamo z kapitoly)	300,0	237,4	79,13
Ostatné služby (implement. SPP) z kap.	0,0	207,9	x
Všeobecné služby spolu	1 308,0	2 224,0	170,03
priamo z kapitoly	1 108,0	2 021,4	182,44
z dotácií	200,0	222,6	111,30

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

Podstatné zvýšenie priamej podpory z rozpočtovej kapitoly MP SR u príspevkových a rozpočtových organizácií rezortu bolo ovplyvnené tým, že okrem pôvodných služieb sa tieto organizácie podieľali na úlohách spojených s opatreniami na prevzatie Spoločnej poľnohospodárskej politiky po vstupe do EÚ. Popri implementácii jednotlivých prvkov Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS) sa zúčastňovali najmä na:

- príprave nového zákona o veterinárnej starostlivosti,
- budovaní hraničných veterinárnych staníc v súlade s požiadavkami EÚ,
- budovaní informačných sietí v oblasti veterinárnych kontrol,
- vytvorení Národného referenčného laboratória na kontrolu mlieka a mliečnych výrobkov.

4.7. Opatrenia na podporu rozvoja vidieka

Podpora poľnohospodárstva a vidieka sa po roku 1991 zamerala hlavne na opatrenia, ktoré v Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ majú prevažne charakter nástrojov na podporu pre realizáciu štrukturálnej politiky. Podiel podpory týchto opatrení dosahuje na celkovej podpore vyše 60 %.

Okrem domácej podpory konkrétnym prejavom pomoci EÚ je Špeciálny akčný program pre predstupovú pomoc v poľnohospodárstve a v rozvoji vidieka (SAPARD). Jeho význam spočíva v ich príprave (inštitucionálnej, kontrolnej a procedurárnej) na využívanie štrukturálnych fondov EÚ. Tento program sleduje nielen podporu poľnohospodárstva, ale tiež života na vidieku komplexne.

Nariadeniami Rady (EC) č. 1268/1999, Komisie (EC) č. 2222/2000, boli stanovené pre kandidátske krajiny nasledovné podmienky, ktoré sa museli splniť, aby mohla byť realizovaná finančná podpora z programu SAPARD:

- Vypracovanie Plánu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka a vyhlásenie programu SAPARD pre Slovensko zo strany EÚ,
- Podpísanie viacročnej finančnej dohody (VDF) medzi Európskym spoločenstvom a Slovenskou republikou na roky 2000 – 2006 a príslušných ročných dohôd,
- Vytvorenie inštitucionálneho a administratívneho rámca pre program SAPARD v súlade s viacročnou finančnou dohodou,
- Delegovanie riadenia programu pre SR na základe akreditovanej platobnej agentúry.

V apríli 2002 Komisia udelila akreditáciu Agentúre SAPARD na 5 opatrení Plánu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka.

Agentúra SAPARD v roku 2002 na základe uzatvorených zmlúv s beneficiarimi požiadala Národný fond o úhradu platieb v celkovej výške 29,1 mil. Sk (50 % podpory schváleným projektom). Z prostriedkov EÚ bola uhradená čiastka 7,3 mil. Sk. Finančne bolo v roku 2002 pre APK podporených 5 projektov, z ktorých boli dva zamerané na investície do poľnohospodárskych podnikov, tri na zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych a rybných výrobkov.

K 31.12.2002 záväzok EÚ na spolufinancovanie programu SAPARD na základe doteraz podpísaných Finančných dohôd predstavoval 1 549 mil. Sk a zostatok finančných prostriedkov v kapitole Všeobecná pokladničná správa pre MP SR na spolufinancovanie programu SAPARD slovenskou stranou predstavoval 622,1 mil. Sk.

Ku splneniu strategických cieľov stanovených pre roky 2000-2006, má prispieť „Sektorový operačný program, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka“ (SOP P-RV) vypracovaný v roku 2002. Je jedným z operačných programov národného rozvojového plánu SR (NRP SR) na obdobie rokov 2004-2006 pre využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ (nariadenie EK č. 1257/1999). Vypracovaný SOP v maximálnej miere nadväzuje na program SAPARD, pričom preberá nové opatrenia a v programe existujúce opatrenia rozširuje (hlavne investičné opatrenia).

Činnosť Agentúry pre rozvoj vidieka (ARVI) v roku 2002 bola zameraná predovšetkým na projekčnú činnosť, poskytovanie poradenstva, prípravu cielených vzdelávacích programov a v

spolupráci s MP SR na aktivity zamerané na predvstupovú prípravu SR na členstvo v EÚ, propagáciu programu SAPARD a vypracovanie manuálu pre program SAPARD.

Z dotácií ŠR bol podporovaný rozvoj agroturistiky, vidieka a diverzifikácie ekonomických aktivít hlavne na obstaranie kapitálových vstupov, kde oproti roku 2001 došlo k:

- zrušeniu podpory:
  - výstavby agroturistických zariadení, vrátane hygienických nekondičných zariadení slúžiacich pre rozvíjanie turistických aktivít na ochranu pri nepriaznivých poveternostných podmienkach vo vybraných regiónoch,
  - výroby propagačných materiálov,
- novému ohraničeniu dotovanej sféry podnikania, ktorou je areál poľnohospodárskeho podniku - vymedzená časť územia, na ktorej poľnohospodársky subjekt podniká s výnimkou zariadení pri frekventovaných cestách, resp. priamo v obciach či mestách.

Rozvoj vidieka bol aj nepriamo podporovaný ďalšími dotáciami charakteru priamych platieb, najmä dotáciami pre znevýhodnené oblasti, na ekologické opatrenia a podporou kapitálových vstupov.

V rámci pilotného projektu rozvoja vidieka bol dotovaný Fond rozvoja vidieka sumou 2,4 mil. Sk z rozpočtu a rovnakou čiastkou zo zdrojov EÚ.

Podpora rozvoja vidieka

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 114

Opatrenia na rozvoj vidieka	2001	2002	Index 2002/2001
Podpora rozvoja vidieka spolu	96,2	41,9	43,56
- Fond rozvoja vidieka	24,0	2,4	10,00
- Dotácie zo ŠR	72,2	39,5	54,71

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

4.8. Opatrenia v oblasti daní, úverov a poistenia

Dane

Od roku 2002 a v jeho priebehu vstúpili do platnosti v daňovej oblasti viaceré zákonné úpravy, ktoré sa dotkli poľnohospodárov. Najvýznamnejšie z nich bolo:

- oslobodenie od zdanenia dotácií zo štátneho rozpočtu,
- zvýšenie hranice výšky vstupnej ceny pre účely odpisovania vybraných druhov osobných automobilov z 450 000 Sk na 800 000 Sk,
- zvýšenie hranice príjmov u paušálnej dane z 1,5 mil. Sk na 2 mil. Sk,
- možnosť uplatnenia úľav na dani z príjmov z dôvodu investičných stimulov prostredníctvom daňového úveru,
- zredukovanie počtu daňových pásiem zo 7 na 5 a zníženie sadzieb z rozsahu 12-42 % na 10-38 % u dani z príjmov fyzických osôb,
- rozšírenie zdaniteľného plnenia ŠFTR v poľnohospodárstve uskutočneného pri nákupe a predaji poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov a v službách spracovania, skladovania a dopravy spojených s nákupom a predajom poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v rozsahu podľa osobitného predpisu,
- vymedzenie predmetu dane, pojmov tabakových výrobkov a spresnenie sadzieb u spotrebnej dane z tabaku a tabakových výrobkov,
- nahradenie spotrebnej dane z uhl'ovodíkových palív a mazív potrebnou daňou z minerálnych olejov, platnou od roku 2002 a zavedenie režimu tzv. „daňového skladu“,
- zmena mernej jednotky u plynových olejov (vrátane nafty) z tis. ton na tis. litrov

- zrušenie refundácie časti spotrebnej dane a uplatnenie priamej sadzby 3500 Sk/1000 litrov červeno označenej nafty, použitej ako pohonnej látky pre pohon strojov, určených výlučne na prácu v poľnohospodárskej výrobe a lesnej výrobe, vykonávanej v rámci podnikania.

Daňové úľavy (nižšia daňová sadzba dane z príjmov, odpočet straty), ostali naďalej v platnosti, ale ich objem, vzhľadom na dosahovaný hospodársky výsledok, nebol objemovo významný. Daňové úľavy boli skôr významné pre jednotlivé podniky.

Objem priamych daní sa medziročne znížil z dôvodu horšej dôchodkovej situácie (nižší zisk) ako aj nižších investičných aktivít do stavieb.

Vývoj priamych daní

Tabuľka č. 115

Ukazovateľ	mil. Sk			Sk/ha pp		
	2001	2002	Index	2001	2002	Index
Priame dane	1048	1030	98,3	591	588	99,5
daň z príjmov	200	180	90,0	113	103	91,1
daň z pozemkov	581	589	101,4	328	336	102,4
daň zo stavieb	136	122	89,7	77	70	90,9
cestná daň	131	139	106,1	74	79	106,8

Prameň: CD Informačné listy MPSR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Z hľadiska nepriamych daní pre poľnohospodárov bola významná o 69 % nižšia oproti všeobecnej sadzba dane z minerálnych olejov. Táto nepriama úľava znamenala pri ročnej spotrebe 120 tis. litrov nafty 1,2 mld. Sk. Celkový objem kompenzácie spotrebnej dane sa medziročne znížil (23 %) z dôvodu nižšej spotreby nafty, k čomu prispelo nepriaznivé počasie zabraňujúce vykonávať jesenné agrotechnické práce.

Spotrebná daň z minerálnych olejov (nafta)

Tabuľka č. 116

Ukazovateľ	Merná jednotka	2001	2002
Spotrebná daň z minerálnych olejov (nafta)	Sk/1000 litrov	11 200	11200
Spotrebná daň z minerálnych olejov pre poľnohospodárov	Sk/1000 litrov	-	3500
Kompenzovaná časť spotrebnej dane	Sk/1000 litrov	7700	7700
Kompenzovaná časť spotrebnej dane spolu	mil. Sk	1 564	1 200

Prameň: Daňové zákony SR, MFSR,

Poznámka: Zmena mernej jednotky z Sk.t¹ v roku 2001 na Sk/1000 litrov v roku 2002 bola zohľadnená z dôvodu porovnateľnosti aj v roku 2001

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

V roku 2002 boli schválené viaceré zákony, týkajúce sa spotrebných daní a dane z pridanej hodnoty, ktoré nadobudli účinnosť od 1.1.2003. Úpravy sa týkajú zosúladenia zmien v nadväznosti na harmonogram aproximácie práva v intenciách smerníc Európskej únie. Ide o nasledovné zmeny:

- u spotrebnej dane z vína sa zvýšili sadzby dane u kategórie medziproduktov z 1700 Sk/hl v roku 2002 na 2400 Sk/hl pre rok 2003,
- u spotrebnej dane z piva sa zaviedla základná sadzba dane 30 Sk na stupeň Plato/hl a znížená pre malý pivovar 25 Sk/stupeň Plato/hl,
- od spotrebnej dane z liehu bol oslobodený lieh na výrobu medziproduktov, ktoré sú predmetom spotrebnej dane z vína,
- u DPH sa zvýšila spodná hranica sadzby z 10 na 14 % a znížila základná sadzba z 23 na 20 %,

- zvýšili sa sadzby spotrebnej dane z tabaku a tabakových výrobkov u jednotlivých druhov tabakových tovarov,
- zvýšila sa sadzba spotrebnej dane z plynových olejov (nafty) z 3500 na 4100 Sk na 1000 litrov, čím sa zvýšili náklady o 600 Sk.

Úvery

V roku 2002 mierne vzrástli bankové úvery do poľnohospodárstva a úroveň úverovej istiny v hodnote 5911 mil. Sk bola o 7,2 % vyššia ako v roku 2001. Podiel úverov v poľnohospodárstve na celkových úveroch národného hospodárstva (281 467 mil. Sk) dosiahol 2,1 %. **Rozhodujúce, z hľadiska financovania prevádzky a investičných zámerov boli aktívne, čiže novoposkytnuté úvery, ktoré predstavovali takmer 4 438 mil. Sk a medziročne sa ich objem zvýšil až o 47,2 %.**

Úvery, úroky v poľnohospodárskej výrobe¹ poskytnuté komerčnými bankami

Tabuľka č. 117

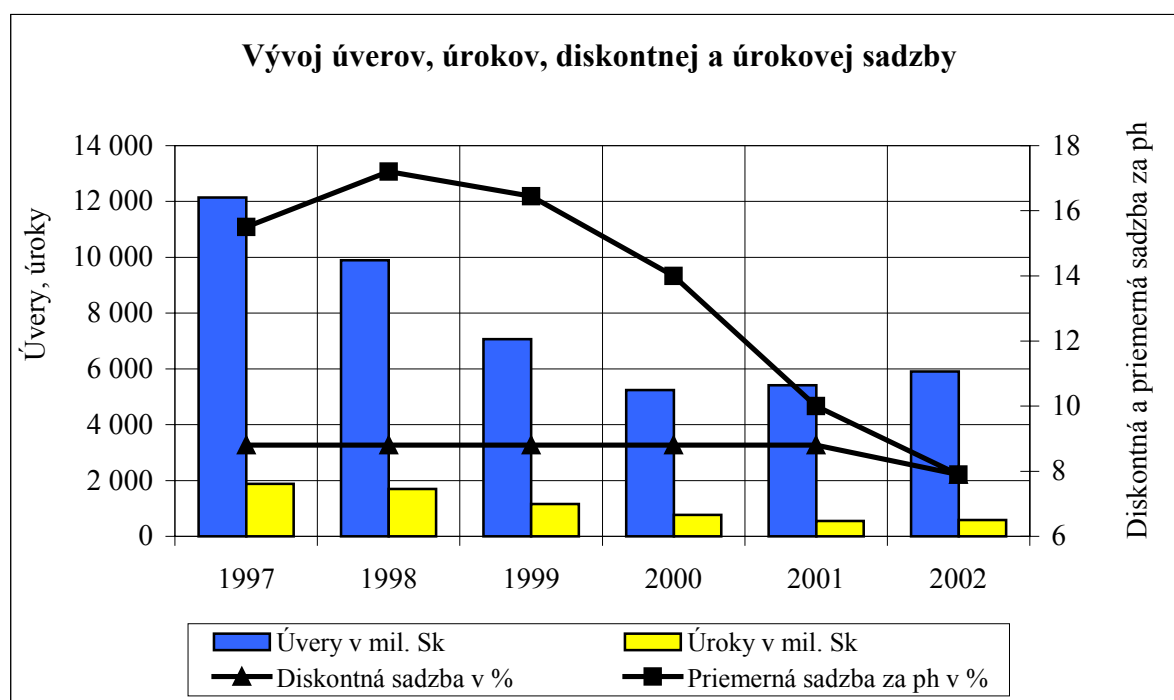
Ukazovateľ/rok	Úvery v mil. Sk	Úroky v mil. Sk	Základná úroková sadzba NBS v %	Priemerná úroková miera v % ²
2001	5 514	579	8,80	10,50
2002	5 911	589	7,92	9,96
Index 2002/2001	107,20	101,7	90,00	94,86

Prameň: ŠÚ SR, NBS, vlastné prepočty

Vysvetlivky: ¹ vrátane poľovníctva ² podiel úrokov z úverov v poľnohospodárstve

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Graf č. 41

Prameň: ŠÚ, NBS

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

K pozitívnemu vývoju úverov prispeli:

- **opatrenia v oblasti dotačnej podpory**, zamerané na sprístupnenie prevádzkového a investičného kapitálu čiastočnou úhradou úrokov z úverov. V porovnaní s rokom 2001 sa zvýšili čiastočné úhrady úrokov z úverov so znížením povinnej úhrady minimálnej úrokovej sadzby z 5 % v roku 2001 na 1-2 % v roku 2002. Použitie dotácií na bonifikáciu úverov, ktoré sa v roku 2002

v porovnaní s rokom 2001 zvýšilo o 240,5 mil. Sk malo nasledovnú štruktúru a medziročný vývoj.

Finančné prostriedky poskytnuté z dotácií na bonifikáciu úrokov

(v tis. Sk)

Tabuľka č. 118

Predmet dotácií	2001	2002
Na podporu sprístupnenia prevádzkového kapitálu na nadobudnutý list skladiskového záložného listu (§ 22)	10 462	54 189
Na čiastočnú úhradu úrokov z úverov zabezpečených záložným právom k tovaru na vydaný tovarový záložný list (§ 23)	14 887	20 574
Na úhradu časti úrokov z úveru poskytnutého do 31. dec. 1990 na TOZ (§ 24)	37 414	33 560
Na úhradu časti úrokov z poskytnutých krátkodobých, strednodobých a dlhodobých úverov (§ 25)	94 045	288 937
• prevádzkové	64 490	195 488
• investičné	29 555	93 449
- nákup techniky a technológie	-	59 010
- rekonštrukcia alebo modernizácia výrobných budov a výrobných liniek	-	31 413
- rekonštrukcia, modernizácia, dostavba a nová výstavba hydromelioračných zariadení	-	47
- rozvoj agroturistiky, vidieka a diverzifikácie ekonomických aktivít	-	487
- nákup pôdy	-	2 492
Spolu na čiastočnú úhradu úrokov z úverov	156 808	397 260

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

• **záručný mechanizmus SZRB**

V roku 2002 bolo v SZRB k dispozícii 1088 mil. Sk zdrojov (zostatok k 1.1. 2002 – 294 mil. Sk, uvoľnené prostriedky v roku 2002 – 175 mil. Sk, zverené prostriedky z bývalého ŠPFPP–620 mil. Sk), ktoré boli použité na sprístupnenie finančných prostriedkov do poľnohospodárstva. Finančné prostriedky boli využité na záruky, príspevky a priame úvery v nasledovnej výške a štruktúre.

Prostriedky MP SR použité prostredníctvom SZRB

(v mil.Sk)

Tabuľka č. 119

Dispozičné finančné zdroje v roku 2002	1088
Záruky	
Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery a jednorazových finančných príspevkov	460
Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania záruk	39
Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou vystavenia Stand by Letter of Credit (SLC) na zabezpečenie splnenia úverovej zmluvy na nákup agrochemikálií a hnojív	10
Záruky prevzaté v zmysle zákona 553/2001Z.z. v súvislosti so zrušením ŠPFPP	14
Príspevky	
Príspevkový fond č. 91 (nenávratné finančné prostriedky)	111
Priame úvery	
Poskytovanie priamych úverov na financovanie podpory investícií v poľnohospodárstve a potravinárstve zameraného na nákup novej poľnohospodárskej a potravinárskej techniky a technológie	23
Poskytovanie priamych úverov na financovania podpory investícií v poľnohospodárstve zameraného na nákup nehnuteľného majetku vrátane súvisiaceho hnutel'ného majetku od úpadcu prostredníctvom správcu konkurznej podstaty, exekútora, resp. likvidátora.	45
Spolu	702
Zostatok voľných finančných prostriedkov k 1.1.2003	386

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Z celkového objemu disponibilných finančných zdrojov v SZRB bolo v roku 2002 využitých 64,5 %, z toho 74,5 % na záruky, 15,8 % na nenávratné príspevky a 9,7 % na priame úvery. Nevyužitú finančné prostriedky sú k dispozícii pre rok 2003.

- **pokles úrokových sadziieb** komerčných bánk,
- **vyššia bonita poľnohospodárskych podnikov** v dôsledku lepších hospodárskych výsledkov v predchádzajúcom roku.

Napriek týmto pozitívam poľnohospodárske podniky zostávali pre komerčné banky z hľadiska poskytovania úverov naďalej rizikové. Problematické pre nich bolo ručenie, pretože väčšinou nedisponovali zabezpečovacími prostriedkami, ktoré by mohli banky akceptovať ako hypotéku. V štruktúre úverov, tak ako v minulých rokoch, najväčší podiel tvorili prevádzkové krátkodobé a strednodobé úvery. Naďalej absentovali dlhodobé hypotekárne úvery (20-30 rokov) z dôvodu nedostatočne bezpečných záručných aktív podnikov, ktoré banky s prihliadnutím na bezpečnosť transakcií, označovali nízkymi váhami (zohľadnenie odpisov), čím tieto nepostačovali na krytie potrebných dlhodobých úverov, napr. úverov na nákup pôdy. V priemere na 1 Sk poskytnutého úveru pripadalo 1,26 Sk záruk.

Štruktúra úverov a úrokových sadziieb z časového hľadiska v roku 2002

Tabuľka č. 120

Ukazovateľ	krátkodobé	strednodobé	dlhodobé
Úvery spolu v mil. Sk	2237	2096	1578
Štruktúra v %	37,8	35,5	26,7
Priem. úrokové miery	8,71	9,35	8,14

Prameň: NBS

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Okrem toho predmetom záruk na čerpanie dlhodobých úverov na investície nebola pôda, pretože väčšina podnikov ju nevlastní, ale len prenajíma. Z tohto dôvodu väčší význam nadobudli

inštitucionálne záruky – záručný mechanizmus SZRB a systém skladiskových a tovarových záručných listov pri zabezpečovaní úverov poskytnutých z komerčných bánk.

Aj keď objem starých dlhov klesol medziročne takmer o 20 % ešte cca 10 % poľnohospodárskych podnikov zostalo nimi zaťažených. Tieto súhrnne predstavujú cca 11,5 %- ný podiel na celkových úveroch a na jeden zadĺžený podnik pripadalo v priemere 5,9 mil. Sk. Ide o úvery (investičné, TOZ) z obdobia do roku 1992. Tieto boli v rámci revitalizácie bánk presunuté do Konsolidačnej banky a neskôr do Konsolidačnej a. s.. Vlastníci dlhov – podniky boli rozdelené na dve skupiny:

- splácajúce (životaschopné), u ktorých bol realizovaný odklad splácania základnej istiny na obdobie 5 rokov, čiže do r. 2006. Podniky z týchto dlhov splácali úroky v minimálnej výške 2 % p.a. v kalendárnom roku a ostatok úroku najviac 9 % p.a. bol bonifikovaný formou dotácie,
- ostatní sú riešení v intenciách príslušných právnych noriem (konkurz, likvidácia), resp. ich dlhy sú predmetom obchodovania.

Poistenie

Finančná situácia značnej časti poľnohospodárskych podnikov v predchádzajúcich rokoch dovoľovala poistiť v komerčných poisťovniach len vymedzený rozsah poľnohospodárskeho majetku a poľnohospodárske podniky redukovali poistenie len na základné majetkové hodnoty, čím sa vystavovali značnému riziku. Preto v roku 2002, v snahe znížiť následky škôd, bolo posilnené riešenie rizikovosti poľnohospodárskych podnikov prostredníctvom dotačnej podpory v zmysle zákona o poľnohospodárstve č. 240/1998 Z.z. a č. 361/2000 Z.z. a následne výnosu č. 3485/2/2001-100 – Dotácie na podporu podnikania v poľnohospodárstve (§26 a §27).

Zmiernenie rizikovosti prostredníctvom dotačnej podpory bolo realizované cez úhradu časti poistného pre poistenie rastlinnej a živočíšnej výroby, úhradu časti škôd katastrofálneho rozsahu v rastlinnej výrobe a úhradu časti škôd vzniknutých nariadením mimoriadnych veterinárnych opatrení v dôsledku výskytu nákaz alebo iných hromadných ochorení zvierat. V roku 2002 sa podstatne zvýšil podiel dotácií na úhrade časti poistného plateného podnikateľom:

- hospodáriacim na pôde, z poistnej zmluvy na poistenie majetku pre prípad škody v rastlinnej výrobe, spôsobenej ľadovcom (alebo víchricou) z 20 % na 50 % zaplateného poistného,
- ktorý má uzatvorenú zmluvu na poistenie majetku pre prípad škody spôsobenej veľmi nebezpečnými nákazami z 20 % na 50 % zaplateného poistného.

Dotácie na zmiernenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 121

Dotačný titul	Roky		Index 2002/2001
	2001	2002	
Úhrada časti poistného (§ 26)	51,7	158,8	307,2
- za poistenie rastlinnej výroby	30,5	102,7	336,7
- za poistenie živočíšnej výroby	21,2	56,1	264,6
Úhrada časti škôd (§ 27)	43,0	31,1	72,3
- na rastlinnej výrobe	30,0	23,9	79,7
- na živočíšnej výrobe	13,0	7,2	55,4
Spolu podpora riešenia rizikovosti	94,7	189,9	200,5

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Uplatňovaný systém dotačnej podpory, ktorá dosiahla v roku 2002 dvojnásobnú úroveň roku 2001, prispel k zvýšeniu záujmu zo strany podnikateľských subjektov poistiť svoj majetok, o čom svedčí medziročné zvýšenie zaplateného **poistného v komerčných poisťovniach**. Na druhej strane, vzhľadom na nižšiu škodovosť, sa znížila náhrada časti škôd z 51 % v roku 2001 na 44,6 % v roku 2002 pri nasledovnej diferenciácii v predmete poistenia.

Priebeh poľnohospodárskeho poistenia

(v mil. Sk)

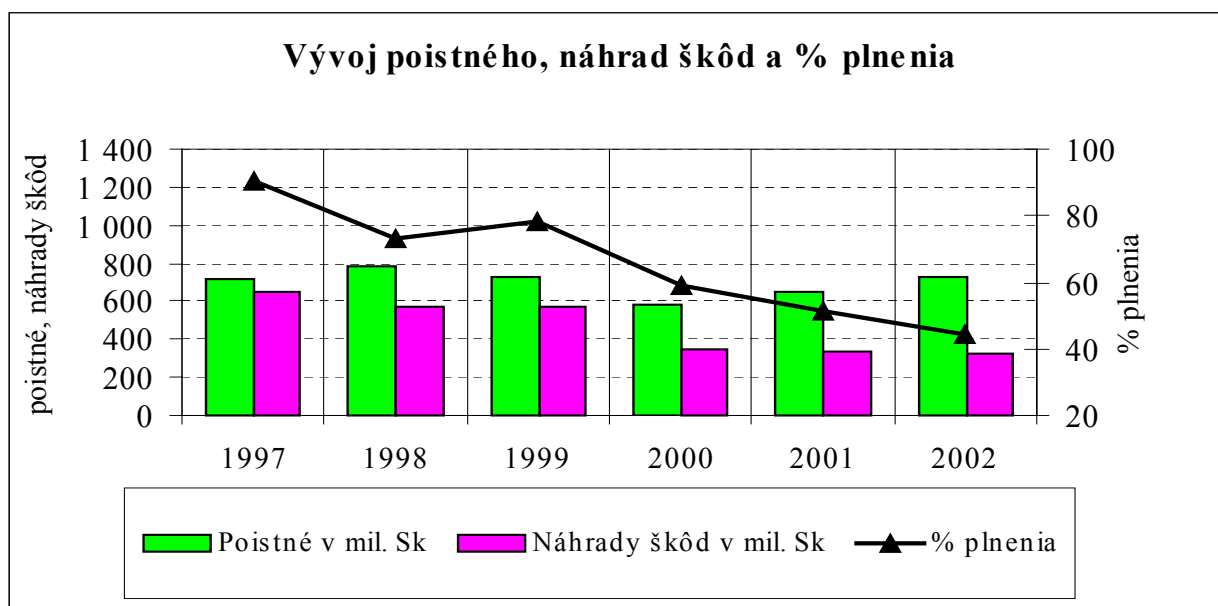
Tabuľka č. 122

Predmet poistenia	2001			2002			
	Poistné	Náhrady	N/P v %	Poistné	Náhrady	N/P v %	N-P
Majetok	267	95	35,6	294	124	42,2	-170
Plodiny	208	161	77,4	260	140	53,8	-120
Zvieratá	170	75	44,1	173	60	34,7	-113
Spolu	645	331	51,3	727	324	44,6	-403

Prameň : Informačné listy CD MP SR, VÚEPP, Vysvetlivky: P - poistné, N – náhrady škôd

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Graf č. 42

Prameň : Informačné listy CD MP SR, VÚEPP, Vysvetlivky: P - poistné, N – náhrady škôd

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Z. Chrastinová)

Za ostatné dva roky bolo odčerpaných z poľnohospodárstva 717 mil. Sk (rozdiel medzi zaplateným poistným a vyplatenými náhradami škôd) a kumulovaných v poisťovniach. Tendencie nižšej náhrady škôd ako bolo zaplatené poistné pretrvávajú od roku 1991 a za ostatných šesť rokov sa rozdiely prehľbujú. Uplatnený systém poistnej ochrany a analýza priebehu poistenia ukazuje, že poľnohospodári, prostredníctvom plateného poistného významne participujú na tvorbe poistného fondu komerčných poisťovní, k čomu prispieva v posledných rokoch aj dotačná podpora. Za ostatných šesť rokov bolo takto odvedených do poisťovní z poľnohospodárstva nad rámec vyplatených náhrad škôd viac ako 1 mld. Sk. Na druhej strane obchodné podmienky poisťovní zahŕňajú krytie následkov len vybraných rizík a v prípade katastrof je nutné situáciu riešiť mimo zdrojov kapitoly poľnohospodárstva, podobne ako to bolo v roku 2000. Každoročné odčerpávanie finančných prostriedkov z poľnohospodárstva prostredníctvom vysokého poistného do komerčných poisťovní môže byť dôkazom neadekvátnej vysokej nákladovosti na poistné vzhľadom k nízkym náhradám škôd.

4.9. Podpora spracovateľov a spotrebiteľov potravín

Podpora spracovateľov sa realizovala hlavne prostredníctvom podpory obstarania kapitálových vstupov finančne zabezpečenej z dotácií zo ŠR a z prostriedkov bývalého ŠPFPP.

Podpora obstarania kapitálových vstupov pre spracovateľov

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 123

Podporné opatrenia	2001	2002	Index 2002/2001
Moderniz. a reštrukturaliz. potravinár. podn. z dotácií	79,4	51,8	65,24
Modern. a reštruk. zo ŠPFPP* (bonifikácia úrokov)	27,0	2,6	9,63
Pôžičky (úroky) zo ŠPFPP *	113,0	156,4	138,41

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

* - v roku 2001; v roku 2002 z mimo rozpočtových zdrojov na podporu programov investícií v poľnohospodárstve a potravinárstve

Ďalšie dotácie pre spracovateľov mali charakter podpory organizácie trhu a poskytovali sa na:

- bonifikáciu úrokov z úverov na nadobudnuté skladiskové a záložné listy pri skladovaní poľnohospodárskych výrobkov (74,8 mil. Sk),
- vyrobené a odpredané sušené mlieko z tuzemských zdrojov, použitého na výrobu mliečnych krmných zmesí a mliečnych krmných náhradiek, ktoré sa v roku 2002 zvýšili zo 14 280 Sk na 14 300 Sk na tonu (2,2 mil. Sk),
- podporu odbytu poľnohospodárskych, potravinárskych výrobkov a služieb na domácom a zahraničnom trhu úhradou nákladov spojených s reprezentáciou na domácich a zahraničných výstavách a veľtrhoch (20 mil. Sk),
- podporu exportu agropotravinárskych výrobkov z prostriedkov IPA SR (493,6 mil. Sk z toho 469 mil. Sk boli potravinárske výrobky),
- podporu spracovania poľnohospodárskych produktov z prostriedkov IPA SR (58 mil. Sk).

Podpora spotrebiteľov sa realizovala poskytovaním dotácií na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov, prepočítaných na liter pasterizovaného mlieka u detí s povinnou školskou dochádzkou do objemu 0,25 l na žiaka a deň. Táto dotácia vo výške 9,3 mil. Sk má charakter refundácie mliekarnám, ktoré dodávajú tieto produkty školám v dôsledku nižšej predajnej ceny.

4.10. Zhodnotenie podporných opatrení agrárnej a potravinovej politiky

Realizácia agrárnej a potravinovej politiky sa v roku 2002 podporovala podobne ako v minulých rokoch z viacerých zdrojov. Rozhodujúci podiel na financovaní celej škály podporných opatrení mali dotácie zo štátneho rozpočtu, pre ktoré sa v platných výnosoch ich poskytovania uplatnili v porovnaní s rokom 2001 zmeny v jednotlivých podporách, sprísnil sa podmienky pre ich priznanie a vyplácanie so zámerom zefektívniť systém dotačnej podpory prijatých rozvojových programov v rámci poľnohospodárskej a potravinovej politiky.

Významné miesto v štruktúre dotácií pre podnikateľské subjekty prináležalo aj v roku 2002 podpore podnikateľom hospodáriacim na pôde v horských a iných znevýhodnených oblastiach (3 592,2 mil. Sk), ktorou sa im kompenzovali znevýhodnené výrobné podmienky v intenciách paragrafov 3-7 Výnosu č. 3485/1/2001-100. V rámci dotácií na podporu podnikania (Výnos č. 3485/2/2001-100) v celkovej výške 3 975,9 mil. Sk, najvyšší podiel mala podpora uplatňovaná v rámci trhových režimov (50,5 %) a podpora modernizácie a štrukturálnych zmien (35,6 %). Nasledovala dotačná podpora všeobecných služieb (11,4 %) a podpora ekologického poľnohospodárstva (2,5 %).

Medziročné zníženie dotácií na podporu podnikania v priemere o 26,4 % (1 426 mil. Sk) sa týkalo najmä dotácií na zabezpečenie prevádzky RV (o 43,5 %, t.j. 441,4 mil. Sk) a dotácií na obstaranie investícií (o 55,3 %, t.j. 975,6 mil. Sk). Toto zníženie bolo čiastočne eliminované zlepšením prístupu pri získaní úverov od komerčných bánk, zvýšením objemu dotácií na bonifikáciu úrokov z krátkodobých, strednodobých a dlhodobých úverov a presunom dotačne podporovaného nákupu techniky a technológie pre RV a ŽV samostatných programov financovaných zo zdrojov transformovaného ŠPFPP.

Pri všeobecných službách sa podstatne zvýšila priama podpora z rozpočtovej kapitoly MP SR u príspevkových a rozpočtových organizácií rezortu, ktoré okrem pôvodných služieb sa podieľali na úlohách spojených s implementáciou Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v prístupovom období.

5. Hodnotenie podpôr podľa metodiky OECD

5.1 Súhrnná podpora slovenského poľnohospodárstva

V roku 2002 sa podpora slovenského poľnohospodárstva meraná metodikou používanou OECD¹⁰ po jej výraznom znížení v predchádzajúcom roku zvýšila, ale nedosiahla úroveň roku 2000.

Podpora poľnohospodárstva podľa novej metodiky OECD

(v mil. Sk)

Tabuľka č. 124

Druh podpory	priemer rokov		2000	2001	2002 ^{p)}
	1991-1993	2000-2002			
Celková poľnohospodárska produkcia (CPP)	46 581	58 720	52 784	60 262	63 215
Celková spotreba vyrob. ph. produkcie (CSPP)	43 178	55 479	53 730	55 469	57 237
I. Ekvivalent produkčných subvencií (EPS)	15 624	14 356	16 715	11 223	15 129
A. Podpora trhových cien	6 690	2 960	3 277	295	5 309
B. Podpora viazaná na trhovú produkciu	151	1 434	1 367	1 564	1 370
C. Podpora viazaná na počet hekt. resp.HZ	4 622	5 647	7 974	4 743	4 224
D. Podpora viazaná na historické tradície	0	0	0	0	0
E. Podpora viazaná na používanie vstupov	2 013	4 157	3 932	4 467	4 072
F. Podpora viazaná na obmedzenie vstupov	48	18	25	14	14
G. Podpora viazania na celkové príjmy	1 665	140	140	140	140
H. Ostatná podpora	136	0	0	0	0
II. Podpora všeobecných služieb (PVS)	2 068	1 956	1 797	1 715	2 356
I. Výskum a vývoj	671	517	555	555	442
J. Poľnohospodárske školstvo	600	96	147	77	65
K. Inšpekčné služby	508	539	390	303	924
L. Infraštruktúra	289	704	633	673	805
M. Marketing a reklama	0	100	72	107	120
N. Verejné skladovanie	0	0	0	0	0
O. Ostatné	0	0	0	0	0
III. Ekvivalent spotrebiteľských subvencií	-5 315	-6 177	-6 078	-4 317	-8 135
P. Transfery výrobcov od spotrebiteľov	-5 346	-4 648	-4 928	-2 445	-6 571
Q. Ostatné transfery od spotrebiteľov	-286	-171	300	-398	-414
Transfery spotrebiteľom od daňových poplatníkov	0	8	6	4	14
S. Zvýšené náklady na krmivá	317	-1 366	1 455	-1 479	-1 164
IV. Ekvivalent celkovej podpory (ECP)=	17 692	16 320	18 518	12 942	17 499
T. Transfery od spotrebiteľov (P+Q)	5 632	4 819	4 628	2 843	6 986
U. Transfery od daňových poplatníkov	12 346	11 672	13 590	10 497	10 928
V. Rozpočtové príjmy (Q)	-286	-171	300	-398	-414
% EPS = I./ CPP+ (I.-A) x100	28	21	25	16	21
% ESS = III. / CSPP - (III.-R) x100	-12	-11	-11	-8	-14
Koeficient nomin. podpory výrobcov (KNPV)	1,40	1,26	1,34	1,19	1,36
Koeficient nomin. podpory spotrebiteľov	1,14	1,13	1,13	1,08	1,17

Prameň: Agricultural Policies in OECD Countries. Monitoring and Evaluation 2003

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD)

^{p)} predbežný údaj

¹⁰ Ekvivalent produkčných subvencií (EPS), ekvivalent spotrebiteľských subvencií (ESS), ekvivalent celkovej podpory (ECP), koeficient nominálnej podpory výrobcov (KNPV), koeficient nominálnej podpory spotrebiteľov (KNPS)

Zvýšenie podpory sa premietlo do rastu absolútnej a relatívnej hodnoty (v %, v USD/ha p.p.) ukazovateľov EPS a ECP oproti minulému roku. Úroveň týchto ukazovateľov v dlhšom časovom období je najviac ovplyvňovaná úrovňou podpory trhových cien, ktorá medziročne má veľké výkyvy. Je to možno posúdiť na príklade posledných troch rokov. V roku 2001 sa znížil objem EPS oproti predchádzajúcemu roku o 32,8 %, ale bez podpory trhových cien bol pokles nižší (18,7 %). Protichodný vývoj bol v roku 2002, kedy zvýšenie objemu EPS o 34,8 % oproti predchádzajúcemu roku bolo ovplyvnené rastom podpory trhových cien aj pri znížení ostatnej podpory (I.B – I.H) o 10,1 %. Touto skutočnosťou je ovplyvnená aj úroveň koeficienta nominálnej podpory výrobcov.

Ekvivalent produkčných a celkových subvencií

(v USD . ha⁻¹ p.p.)

Tabuľka č. 125

Slovensko	Ekviv. produkčných subvencií			Ekviv. celkových subvencií		
	2000	2001	2002 ^{p)}	2000	2001	2002 ^{p)}
	148	96	137	164	111	158

Prameň: Agricultural Policies in OECD Countries. Monitoring and Evaluation 2003

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

^{p)} predbežný údaj

5.2 Produkčná podpora podľa vybraných komodít

Z úrovne produkčnej podpory (EPS), ktorá sa vypočítala pri komoditách: pšenica, ostatné obilniny, kukurica, olejniný, cukor, mlieko, hovädzie a teľacie mäso, bravčové mäso, hydina, vajcia a ostatné komodity vyplýva, že zatiaľ čo pri kukurici, olejninách, hovädzom a teľacom mäse sa úroveň podpory medziročne znížila, u ostatných komodít došlo k jej zvýšeniu.

Vývoj EPS u hlavných rastlinných, živočíšnych komodít a podielu komodít na celkovom EPS

(v %)

Tabuľka č. 126

Komodita	EPS			Podiel na celkovom EPS		
	2000	2001	2002 ^{p)}	2000	2001	2002 ^{p)}
Pšenica	11	-5	3	4,07	- 3,80	1,33
Ostatné obilniny	4	-4	- 3	0,56	- 1,24	- 0,95
Kukurica	4	-11	-15	0,47	- 2,66	- 3,37
Olejniný	15	-12	-17	2,42	- 3,44	- 4,23
Cukor	54	34	38	4,36	5,47	4,02
Mlieko	30	26	38	20,52	29,02	33,78
Hovädzie a teľ. mäso	13	13	4	2,92	3,38	0,95
Bravčové mäso	30	26	35	20,10	27,63	27,21
Hydina	35	35	41	8,52	15,13	12,30
Vajcia	29	23	25	5,06	5,49	4,64
Ostatné komodity	29	17	22	31,00	25,02	24,32
EPS za všetky komodity	25	16	21	100,00	100,00	100,00

Prameň: Agricultural Policies in OECD Countries. Monitoring and Evaluation 2003

Vypracoval: VÚEPP (Ing. H. Solíková, PhD.)

^{p)} predbežný údaj

Nízka úroveň podpory bola aj v roku 2002 charakteristická najmä pre olejniný, kukuricu, ostatné obilniny, pšenicu, hovädzie a teľacie mäso, ktorých podiel na celkovom EPS bol záporný resp. nízky. Z hľadiska tohto podielu medzi najviac produkčne podporované komodity patrí aj naďalej mlieko, bravčové mäso a hydina.

6. Zahraničná obchodná politika

Európska únia

- **poľnohospodárske výrobky**

Po prvom kole liberalizácie obchodu prebiehalo od januára 2002 do apríla 2002 aj II. kolo, v rámci tzv. „Double profitu“, zamerané na prehĺbenie procesu liberalizácie v tých sektoroch, ktoré boli doteraz z procesu liberalizácie vylúčené, alebo sa liberalizovali len čiastočne a na citlivejšie položky agrárneho sektoru ako obilniny, mliečne výrobky, hovädzie mäso a pod. „Double profit“ v podstate znamená odstránenie ciel a exportných subvencií v rámci množstevných kvót alebo bez kvót.

Výsledky rokovaní boli odsúhlasené vládou SR uznesením č. 1301 zo 4.12.2002 a uznesením č. 116 z 13. 2. 2003 vláda SR vyslovila súhlas s ratifikáciou Protokolu¹⁾. Súhlas s ratifikáciou vyslovila už aj NR SR uznesením č. 181 z 26. 2. 2003 a protokol nadobudne účinnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po dátume, kedy si zmluvné strany vzájomne oznámia ukončenie vnútorných postupov nevyhnutných pre tento účel.

- **spracované poľnohospodárske výrobky**

Ide o výrobky, na ktoré sa nevzťahujú ustanovenia o spoločnom trhu a obchode s poľnohospodárskymi výrobkami. Tieto výrobky sa skladajú tak z poľnohospodárskej ako aj priemyselnej časti a ochrana trhu sa aplikuje vo väzbe na podiel zapracovania základného poľnohospodárskeho výrobku (pšenica, sušené mlieko, maslo, cukor, múka) do nich.

Prvé kolo rokovaní o liberalizácii obchodu sa ukončilo ešte v roku 2001. Výsledkom bolo najmä zvýšenie hodnotovej kvóty pre vybranú skupinu výrobkov pre vývoz zo SR do EÚ a tiež recipročné zníženie ciel u niektorých komodít. V súčasnom období pokračujú ďalšie rokovania s cieľom zvýšenia úrovne už vzájomne si poskytnutých obchodných výhod.

Návrh Komisie EÚ znamená úplnú obojstrannú liberalizáciu tiež v rámci tzv. „Double profit“, t.j. recipročné odstránenie ciel a vývozných náhrad pre tieto komodity. Predmetom sú všetky komodity spadajúce do tohto sektoru, s výnimkou citlivých komodít tak pre SR ako aj pre EÚ. Rokovania boli zahájené v decembri 2002 a ukončené v apríli 2003 a uplatňovanie dohodnutých rozšírených obchodných výhod by malo vstúpiť do platnosti od 1. júla 2003 ako autonómne opatrenia, do doby odsúhlasenia doplnkového Protokolu 3 k Európskej dohode o pridružení SR k ES v Asociačnej rade SR/EÚ.

Svetová obchodná organizácia – WTO

Nové kolo multilaterálnych obchodných rokovaní o ďalšej liberalizácii obchodu v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO) sa začalo prijatím Ministerskej deklarácie na IV. Ministerskej konferencii (MK) WTO, ktorá sa konala v novembri 2001 v Dohe (Katar).

Deklarácia nadväzuje na tri základné piliere z predchádzajúceho Uruguajského kola GATT: prístup na trh, exportné dotácie a domáce podpory. Pretože v každom z týchto pilierov existujú dve protichodné tendencie na stanovenie modalít (základov), bol stanovený termín ich multilaterálneho dohodnutia do 31. marca 2003 tak, aby sa mohli začať ďalšie konkrétne rokovania o nových záväzkoch v uvedených pilieroch.

Slovenská republika pri dohadovaní modalít troch základných pilierov, vzhľadom na budúcnosť svojho členstva v Európskej únii, v podstate podporuje pri rokovaní pozície zástupcov EÚ vo WTO, ale snaží sa presadzovať aj niektoré vlastné, ktoré súvisia s pripravovanou Prístupovou dohodou k EÚ.

---

¹⁾ „Protokol upravujúci obchodné aspekty Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej, berúc do úvahy výsledky rokovaní medzi zmluvnými stranami o nových vzájomných poľnohospodárskych obchodných výhodách“

Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode CEFTA

Zmluvné krajiny CEFTA v ostatnom období venujú značnú pozornosť rozvoju vzájomného obchodu prostredníctvom ďalšej bilaterálnej liberalizácie, ochranným opatreniam zavádzaným a uplatňovaným jednotlivými krajinami CEFTA, mechanizmom poľnohospodárskych a obchodných politík zahrňujúc systém exportných náhrad a domácich podpôr.

V súvislosti s prístupom 5 kandidátskych krajín z CEFTA do EÚ od 1. 5. 2004 si vzájomne vymieňajú informácie a skúsenosti získané v prístupových rokovaniach.

Významný podiel zohrávajú krajiny CEFTA (v rámci zoskupenia CEFTA PLUS) na pravidelných koordináčnych poradách o nových multilaterálnych obchodných rokovaniach o ďalšej liberalizácii obchodu v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO).

Poľská republika

Z neochoty poľskej strany rokovať o otázke ochranných opatrení na dovozy niektorých komodít zo Slovenska sa ich doteraz nepodarilo odstrániť. Na základe tohto postoja Slovenská republika podmienila aj ďalšie rokovania o rozšírení liberalizácie vzájomného obchodu. Vzhľadom na túto skutočnosť sa už do vstupu oboch republík do EÚ nepredpokladá rokovanie o ďalšej liberalizácii v rámci CEFTA.

Ochranné opatrenie Slovenskej republiky na dovoz cukru z Poľskej republiky (ale aj z ostatných krajín v rámci WTO) sa naďalej uplatňuje podľa Rozhodnutia ministra hospodárstva SR č. 22/2001 zo dňa 19. apríla 2001.

Maďarská republika

V nadväznosti na Doplnkový protokol č. 10 k Dohode CEFTA, ktorý je platný od 1. januára 2002, prebiehajú v súčasnosti ďalšie rokovania o rozšírení už platných preferenčných colných sadzieb a colných kvót. Podobne ako pri rokovaniach s EÚ, aj pri týchto rokovaniach sa využíva princíp tzv. „Double profitu“. Ukončenie rokovaní a schvaľovacieho procesu v oboch krajinách, ako aj v orgánoch CEFTA sa predpokladá tak, aby sa nové koncesie mohli uplatňovať od II. polroku 2003.

Republika Slovinsko

Rokovania o liberalizácii agrárneho obchodu boli ukončené roku 2002, ktorého výsledky schválila vláda SR uznesením č. 1245 dňa 13. novembra 2002. Dohodnuté preferenčné colné sadzby a colné kvóty sa uplatňujú na základe Doplnkového protokolu č.12 k Dohode CEFTA od 1. januára 2003. Oznámenie o predbežnom vykonávaní tohto protokolu zverejnilo Ministerstvo zahraničných vecí SR v Zbierke zákonov v čiaske 759 v roku 2002.

Chorvátska republika

Dňa 5. decembra 2002 bola v Záhrebe podpísaná Dohoda o prístupe Chorvátskej republiky k Dohode CEFTA, ktorá zahrňuje takisto aj výsledky rokovaní o liberalizácii vzájomného agrárneho obchodu. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR o predbežnom vykonávaní tejto Dohody bolo zverejnené v Zbierke zákonov v čiaske 758 v roku 2002. Preferenčné colné sadzby a colné kvóty sa podľa tejto Dohody začali uplatňovať od 1. marca 2003.

Bulharsko a Rumunsko

Vzhľadom na približujúci sa termín vstupu asociovaných krajín do Európskej únie a na dĺžku rokovaní a zdĺhavosť dvojstranného schvaľovacieho procesu a schvaľovacieho procesu v orgánoch CEFTA sa neuvažuje s rokovaniami o liberalizácii vzájomného agrárneho obchodu s ostatnými krajinami CEFTA.

Dvojstranné Dohody o voľnom obchode

Slovenská republika má uzatvorené bilaterálne Dohody o voľnom obchode, na základe ktorých sa uplatňujú preferenčné colné sadzby a colné kvóty podpísané so všetkými tromi pobaltskými krajinami, t.j. *Estónskom, Litvou a Lotyšskom*. Ďalej má takéto dohody podpísané so štátom *Izrael*

a *Tureckou republikou*. Ale takisto ako v prípade Bulharska a Rumunska, vzhľadom na vstup do EÚ, sa už nepočíta s ďalšími rokovaniami o rozšírení liberalizácie vzájomných agrárnych obchodov.

7. Medzinárodná spolupráca

Spolupráca s medzinárodnými organizáciami

V hodnotenom roku 2002 Slovenská republika pokračovala v aktívnej **spolupráci s FAO**. Medzi významné aktivity a udalosti tejto spolupráce patrili:

- Plnenie „Rámcového programu spolupráce SR s FAO“ vrátane aktivít Svetového potravinového programu (WFP) a nasledovných projektov v Programe práce a rozpočtu GR FAO na roky 2002-2003:
    - Ochrana smrekových porastov – národný projekt s cezhraničnými prvkami,
    - Podpora súkromných a obecných lesov v strednej a východnej Európe,
    - Marketing rýb a investičné otázky pre SVE – EASTFISH – projekt v medzivládnom programe,
    - Posilnenie národných kapacít na monitorovanie a hodnotenie programu SAPARD TC P/SLO/2901 – projekt v programe TCP,
    - Strednodobý program FAO na roky 2004-2009,
    - Podpora SR v Pan-európskej konferencii – aktivita v špeciálnom medzivládnom programe FAO,
    - Príspevok FAO na podporu informačných systémov a spätné výstupy, dodávka dokumentov a publikácií, činnosť depositnej knižnice FAO v SR, konzultácie pre ŠÚ SR k cenzu,
    - Agrofilm 2002,
    - Konzultácie expertov, vzdelávanie a iniciačné programy, podpora expertíz a propagácie činnosti FAO a WFS – SAS.
  - Oficiálna návšteva generálneho riaditeľa FAO Jacquesa Dioufa v Slovenskej republike pri príležitosti odovzdania najvyššieho vyznamenania FAO medailí Agricola 2002 (zlatých, strieborných a bronzových) J.E. prezidentovi SR Rudolfovi Schusterovi v dňoch 11.-12.júla 2002.
  - 23. Zasadnutie Regionálneho koordinačného výboru FAO/WHO pre Európu v Spoločnom programe FAO/WHO – potravinové normy a štandardy – Codex Alimentarius, Bratislava, v dňoch 10.-13.septembra 2002.
  - Aktivity v zahraničí, ktoré sa poriadali v rámci spolupráce SR a FAO a to:
    - Svetový potravinový summit v Talianskej republike 10.-13. jún 2002 – slovenskú delegáciu viedla podpredsedníčka vlády SR p. Mária Kadlečíková, účastníci boli zástupcovia rezortu MZV SR, MZ SR a MP SR.
    - Pan-európska konferencia o bezpečnosti potravín a kvalite, Budapešť, Maďarská republika v dňoch 23.-28. februára 2002 – delegácia SR pracovala ako člen výkonného prípravného výboru.
    - Regionálna konferencia FAO pre Európu, Nikózia, Cyprus, v dňoch 29.-31. mája 2002 – okrúhly stôl ministrov poľnohospodárstva členských štátov FAO z regiónu Európy (42 krajín) – vystúpenie SR – delegáciu SR viedol Ivan Rosival, štátny tajomník MP SR.
    - Voľba SR do Výkonnej rady WFS-fyl-Svetový potravinový summit na roky 2003-2005 na 123. Rade FAO, Rím, Talianska republika, november 2002
    - SR naďalej pokračovala v spolupráci vo všetkých medzivládnych technických výboroch, podľa voľby členských krajín FAO, na 31. Konferencii FAO v novembri 2001 pracovala v uzavretom Dôchodkovom výbore a v pracovných skupinách, expertných a technických poradných zboroch a pod.
- SR zastávala posty:

- ≈ subregionálneho koordinátora pre strednú a východnú Európu - Programu FAO na II. polrok 2002 – COREPER
- ≈ 2 podpredsednícke regionálne pozície v Európskej komisii pre lesníctvo a Európskej komisii pre poľnohospodárstvo
- ≈ európsky koordinátor pre Spoločný program FAO/WHO Codex Alimentarius
- ≈ predsednícku a podpredsednícku pozíciu v Spoločných programoch FAO/ECE/ILO v lesníctve.

Rezort pôdohospodárstva SR rozvíjal svoje pôsobenie a zapájal sa do aktivít vyplývajúcich z nášho členstva v OECD v rámci:

- Výboru pre poľnohospodárstvo, jeho pracovných skupín a schém,
- Výboru pre environmentálne politiky, jeho pracovnej skupiny pre pesticídy,
- Spoločných výborov, pracovných skupín, konzultácií v oblasti obchodu a životného prostredia,
- Pracovnej skupiny pri Výbore pre stratégiu územného rozvoja (rozvoj vidieka),
- Pracovnej skupiny pre bezpečnosť potravín a krmív nového typu,
- Pracovnej skupiny pre pesticídy.

Za významné aktivity v rámci riadneho členstva SR v OECD za rezort pôdohospodárstva SR považujeme:

- Vypracovanie štúdie „Efektívne návody na harmonizáciu predpisov v oblasti bezpečnosti potravín v krajinách strednej Európy“, ktorá bola riešená za spolupráce troch krajín strednej Európy (MR, PR a SR), FAO, Európskej komisie a OECD (finančne podporená z programu OECD pre SR),
- Predloženie správy za SR „Poľnohospodárske politiky v krajinách OECD: Monitoring a hodnotenie 2002“.
- Grant OECD uznaný pre SR „Školenie inšpektorov OECD pre čerstvé ovocie a zeleninu“ v dňoch 26.-28. júna 2002 v Mojmirovciach.

V roku 2002 pokračovala aj spolupráca v pozícii odborného vládneho gestora k medzinárodným vládnym organizáciám OIE, EPPO, UPOV, OIV, ISTA, IPGRI. Z tejto spolupráce boli významné nasledovné aktivity:

- 27. Svetový kongres viniča a vína a 82. Valné zhromaždenie OIV, ktoré sa uskutočnili v dňoch 24.-28. júna 2002 v Bratislave,
- Účasť SR na zasadnutí Rady EPPO v Paríži,
- Účasť SR na 70. Valnom zhromaždení Medzinárodného úradu pre nákazy zvierat (OIE),
- Pracovné stretnutie zástupcov Medzinárodného inštitútu genetických zdrojov rastlín (IPGRI).

Medzinárodná vedecko-technická spolupráca

V roku 2002 participovali rezortné výskumné ústavy MP SR na medzinárodných výskumných projektoch, ktoré boli súčasťou 5. Rámcového programu EÚ. Menovite išlo o tieto projekty:

- Validácia a štandardizácia diagnostickej polymeračnej reakcie na dôkaz potravinárskych patogénov (VÚP Bratislava).
- Vývoj kvantitatívnych a kvalitatívnych molekulárno-biologických metód na identifikáciu surovín rastlinného a živočíšneho pôvodu v potravinách (VÚP Bratislava).
- Priblíženie európskeho potravinárskeho výskumu k spotrebiteľom, zdravotníckym odborníkom a priemyslu (VÚP Bratislava).
- Výskyt plesne zemiakovej v Európe (VÚ zemiakársky, a.s. Veľká Lomnica).
- Účinnosť využitia krmnej kukurice dojnícami (VÚŽV Nitra).
- Stratégia spracovania maštalného hnoja s maximálnym využitím živín a minimálnymi problémami pre životné prostredie (VÚVM Košice).

- Zlepšenie efektívnosti používaných organických hnojív s vysokým obsahom dusíka a vody a znižovanie znečistenia (OZ Hydromeliorácie Bratislava).
- Poľnohospodársky a lesnícky informačný systém (OZ Hydromeliorácie Bratislava).
- Inovačný model kritických ukazovateľov, ako je plánovanie a podporné rozhodovanie pre trvalo udržateľný rozvoj vidieka a integrovaný manažment v postkomunistických krajinách založený na referenčných štúdiách (VÚPOP Bratislava).

Bilaterálna spolupráca v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva

Rezort MP SR mal k 31.1.2002 v rámci odborného vládneho gestorstva uzatvorených 71 bilaterálnych zmlúv. V roku 2002 Ministerstvo pôdohospodárstva uzatvorilo:

- Dohodu medzi vládou SR a vládou ČR o vzájomnom uznávaní výsledkov laboratórnych skúšok poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov. Táto dohoda nadobudla platnosť dňa 1. januára 2003 (vládna dohoda, oznámenie č. 761 z roku 2002 Z.z., čiastka 289).

8. Príprava na vstup do Európskej únie

8.1. Výsledky rokovaní o prístupí SR k EÚ v kapitole 7 „Poľnohospodárstvo“

Rokovanie o prístupí v kapitole Poľnohospodárstvo uzavreli 13. decembra 2002 na rokovaní predsedov vlád v rámci zasadania Európskej rady v Kodani. Tomuto záverečnému rokovaniu predchádzalo 5 kôl rokovaní na úrovni hlavných vyjednávačov a ministrov zahraničných vecí, ako aj niekoľko desiatok rokovaní na technickej úrovni medzi pracovníkmi Európskej komisie a Ministerstva pôdohospodárstva SR počas rokov 2001 a 2002.

Negociačnú pozíciu SR pre rokovanie v kapitole 7 odovzdala Slovenská republika 8. decembra 2000 a rokovanie o kapitole sa otvorilo 12. júna 2001. V priebehu rokovaní odovzdala slovenská strana 16 dodatočných informácií k pozičnému dokumentu, ktorými slovenská strana reagovala na priebeh technických rokovaní. Rokovania o kapitole boli predbežne uzavreté 11. júna 2002 veterinárnou a fytoosanitárnou časťou.

Slovensko vo svojej negociačnej pozícii z decembra 2000 predložilo 43 negociačných požiadaviek a požiadalo o 6 prechodných období, v 7 prípadoch o zvláštne úpravy z legislatívy EÚ a v 30 prípadoch boli uvedené ostatné požiadavky (vrátane požiadaviek na priame platby a kvóty). Tieto požiadavky sa počas technických rokovaní postupne prehodnocovali v súlade s negociačnými mandátmi vlády SR z júla 2001, októbra 2001 a mája 2002. V záverečnej etape rokovaní SR uplatňovala 24 požiadaviek, vrátane 2 prechodných období a EÚ uplatnila 1 požiadavku na prechodné obdobie.

Rokovanie dospelo k týmto výsledkom:

1. Priznanie a poskytovanie priamych platieb pre nasledujúce plodiny na ornej pôde:

- obilniny (pšenica spolu, jačmeň, raž, ovos, kukurica na zrno a ostatné obilniny) pestované na ploche 800 000 ha;
- olejniný (repka, slnečnica, sója) pestované na ploche 185 000 ha;
- bielkovinové plodiny (hrach, krmné strukoviny) pestované na ploche 52 000 ha;
- ľan pestovaný na ploche 2 000 ha.

Slovenská republika žiadala o stanovenie základnej výmery pre plodiny na ornej pôde v celkovej výške 1 039 000 ha podľa článku 2(2) a Prílohy I Nariadenia Rady (ES) č. 1251/1999 v znení neskorších predpisov a určenie priemernej úrody obilnín v celkovej výške 4,99 t.ha⁻¹ podľa článku 3(5) Nariadenia Rady (ES) č. 1251/1999.

Výsledok: dohodnutá bola základná výmera pre plodiny na ornej pôde (obilniny, olejniný, bielkovinové plodiny a ľan) v celkovej výške 1 003 453 ha a referenčný výnos – obilný ekvivalent 4,06 t/ha.

2. Zaradenie niektorých vytypovaných slovenských krajov do prílohy II nariadenia Rady č. 1251/99/ES, ako tradičné pestovateľské oblasti tvrdej pšenice. V prílohe III tohto nariadenia žiadala SR stanovenie výmery vo výške 5 000 ha.

Výsledok: *dohodnutá bola výmera 4 717 ha.*

3. Slovenská republika žiadala o priznanie produkčnej podpory pre pestovanie určitých strukovín – šošovice (HS kód 0713 40 00) na výmere 1 200 ha, v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 1577/96.

Výsledok: *dohodnutá bola výmera 1 215 ha.*

4. Stanovenie objemu výroby úsuskov, pre ktorý bude možné čerpať podporu EÚ podľa nariadenia Rady č. 603/95 o spoločnej organizácii trhu so sušeným krmivom.

Výsledok: *dohodnutý bol objem 13 100 t.*

5. Stanovenie produkčných kvót bieleho cukru podľa nariadenia Rady č. 2038/99/ES v kvóte A bieleho cukru (190 tis. ton) a kvóte B bieleho cukru (45 tis. ton)

Výsledok: dohodnuté boli objemy	<i>kvóta A</i>	<i>189 760 t</i>
	<i>kvóta B</i>	<i>17 672 t</i>
	<i>spolu:</i>	<i>207 432 t.</i>

6. Stanovenie produkčných kvót izoglukózy v kvóte A izoglukózy (50 tis. ton v sušine) a kvóte B izoglukózy (10 tis. ton v sušine).

Výsledok: dohodnuté boli objemy	<i>kvóta A</i>	<i>37 522 t</i>
	<i>kvóta B</i>	<i>5 025 t</i>
	<i>spolu:</i>	<i>42 547 t.</i>

7. Stanovenie národného garantovaného množstva pre poskytovanie podpory spracovateľom dlhého ľanového vlákna podľa článku 3 (1) nariadenia rady č. 1673/2000 ES z 27. júla 2000 vo výške 800 ton a krátkeho ľanového vlákna podľa článku 3 (2) nariadenia rady č. 1673/2000 ES z 27. júla 2000 vo výške 1 600 ton.

Výsledok: dohodnuté boli objemy	<i>na dlhé vlákno</i>	<i>73 t</i>
	<i>na krátke vlákno</i>	<i>189 t</i>
	<i>spolu:</i>	<i>262 t.</i>

8. Pridelenie kvóty (národného prahu) pre produkty spracované z rajčín, zodpovedajúce množstvu 36 000 ton čerstvých rajčín a pre produkty spracované z broskýň zodpovedajúce množstvu 1 100 ton čerstvých broskýň.

Výsledok: *dohodnutý objem pre rajčiny určené na spracovanie 29 500 t*
dohodnutý objem pre broskyne určené na spracovanie 147 t.

9. Zaradenie do zóny „B“, v rámci nariadenia Rady (ES) č. 1493/99, príloha III – vinohradnícke zóny.

Výsledok: *dohodnuté bolo, že všetky slovenské vinohradnícke oblasti budú zaradené do zóny B okrem Tokajskej oblasti, ktorá bola zaradená do zóny C I a) tak, ako je zaradená maďarská Tokajská oblasť, za účelom jednotnej klasifikácie vinohradníckeho regiónu podľa acquis Spoločenstva.*

10. V rámci nariadenia Rady č. 1493/99 stanovenie plochy vinohradov pre vinárske oblasti v SR na úrovni 22 227 ha.

Výsledok: *EK bude akceptovať výmeru vinohradov až po skompletizovaní registra vinohradov, ktorého tvorbou je poverený UKSUP BA a v súčasnosti sa pripravuje.*

11. V rámci nariadenia Rady č. 1493/99/ES zahrnúť do legislatívy EÚ, klasifikáciu, resp. označenie vín podľa členenia podľa § 9 a 13 zákona č. 332/96 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve.

Výsledok: SR predloží kompletnú zložku k problematike uznania a ochrany geografických názvov vín, vrátane Tokajských vín, ktorú je potrebné zostaviť v súlade s požiadavkami acquis Spoločenstva – Nariadením ES číslo 1493/1999, ktorá by mala obsahovať všetky dôležité dokumenty, ako aj mapy, vzťahujúce sa na vinohradnícke oblasti, vrátane slovenskej časti Tokajskej vinohradníckej oblasti. Legislatíva EÚ bude následne upravená podľa procedúry uplatňovanej pre príslušný riadiaci výbor.

12. Uznanie Tokajskej oblasti v rámci prístupového procesu SR do EÚ podľa nariadenia Rady č. 1056/96

Výsledok: EK vzhľadom na problém uznania tokajskej oblasti v Taliansku a Francúzsku a prechodné obdobie na používanie značky Tokaj do konca roku 2007 odporučila SR nerokovať o tejto otázke priamo s členskými krajinami EÚ, kde mohlo dôjsť k zablokovaniu rokování. Komisári EK G. Verheugen a F. Fischler listom na ministra ZV SR E. Kukana z 11. 12. 2002 požiadali o poskytnutie všetkých informácií o ochrane geografického názvu Tokajská oblasť, aby táto záležitosť mohla byť doriešená v období medzi podpisom Prístupovej zmluvy a vstupom SR do EÚ prostredníctvom príslušného riadiaceho výboru.

13. Zaradenie liehovín vyrábaných v SR, v označení ktorých sú geografické názvy, do nariadenia Rady č. 1576/89/EHS Dodatku II - chránené geografické názvy liehovín.

Výsledok: EÚ súhlasila so slovenskou požiadavkou na zaradenie zoznamu 10 slovenských liehovín, v označení ktorých sú geografické názvy do prílohy II nariadenia EHS č. 1576/89.

14. Stanovenie spracovateľskej kvóty vo výške 2 600 ton ročne podľa článku 9 (2) nariadenia Rady č. 2075/92 o spoločnej organizácii trhu so surovým tabakom.

Výsledok: dohodnutý bol objem 1 715 t tabaku.

15. Stanovenie, podľa nariadenia Rady č. 3950/92, ročnej kvóty výroby mlieka v objeme 1.236.000 t pre predaj (dodávky) mlieka do spracovateľského priemyslu: 1 147 000 t (95 % národnej kvóty) - kvóta A a pre priamy predaj (z dvora) 61.800 t (5 % národnej kvóty) - kvóta D.

Výsledok: dohodnutý bol objem pre roky 2004 a 2005 1 013 316 t a od roku 2006 1 040 788 t (vrátane rezervy na 27 472 t na reštrukturalizáciu).

16. Stanovenie národného limitu 80 000 ks pre hovädzí dobytok „special beef premium“ podľa nariadenia Rady č. 1254/99/ES.

Výsledok: dohodnutý bol počet 78 348 ks.

17. Stanovenie národného limitu 50 000 ks pre kravy bez trhovej produkcie mlieka, podľa nariadenia Rady č. 1254/99/ES.

Výsledok: dohodnutý bol počet 28 080 ks.

18. SR žiadala podľa Nariadenia Rady (ES) č. 1254/99 národný strop prémie za zabitie vo výške 316 579 kusov pre býky, voly, kravy, jalovice a teľatá.

Výsledok: dohodnutý bol národný strop prémie za zabitie

<i>dospelých zvierat</i>	<i>204 062 ks</i>
<i>teliat</i>	<i>62 841 ks</i>
<i>spolu:</i>	<i>266 903 ks.</i>

19. Stanovenie národnej kvóty 400 000 ks na bahnice a kozy (370 000 ks na bahnice a 30 000 ks kozy), podľa nariadenia Rady č. 2467/98/ES.

<i>Výsledok: dohodnutá bola kvóta</i>	<i>na bahnice</i>	<i>275 156 ks</i>
	<i>na matky kozy</i>	<i>30 600 ks</i>
	<i>spolu:</i>	<i>305 756 ks.</i>

20. Trojročné prechodné obdobie do 31. 12. 2006 na dosiahnutie úplného zosúladenia s požiadavkami a podmienkami EÚ týkajúcimi sa verejného zdravia pre dve prevádzkárne:

- 1 integrovanú priemyselnú prevádzkareň na produkciu a manipuláciu s čerstvým mäsom – bitúnok, rozrábkareň a výrobná mäsových výrobkov,
- 1 prevádzkareň na výrobu produktov rybolovu.

Výsledok: *S požiadavkou SR na 3-ročné prechodné obdobie pre 2 podniky EÚ súhlasila tak, ako bola uplatnená. SR po ukončení rokovaní svoju požiadavku upravila a 3-ročné prechodné obdobie odo dňa vstupu do EÚ sa bude vzťahovať len 1 prevádzkareň – bitúnok a rozrábkareň.*

21. Uznanie územia SR, ako chránenej zóny bez výskytu *Erwinia amylovora* a *Globodera pallida* a začlenenie do Prílohy smernice Komisie č. 92/76/EHS, ako aj do Prílohy I. B, II. B., III. B. a IV. B. smernice Rady č. 77/93/EHS.

Výsledok: *EÚ zobrala požiadavku SR na vedomie a požiadala, aby SR pokračovala v aktualizovaní informácií a oznámila EK výsledky ročných prieskumov. Štatút chránenej zóny týkajúcej sa *Erwinia amylovora* a *Globodera pallida* by mohol byť poskytnutý, ak sa zistí, že všetka legislatíva EÚ týkajúca sa chránených zón bola premietnutá do slovenskej legislatívy a realizovaná a ustanovenia smerníc 2000/29/ES a 92/70/ES boli splnené. O požiadavke sa bude ďalej rokovať v rámci zodpovedajúcej procedúry pred vstupom do EÚ.*

22. Trojročné prechodné obdobie do 31. decembra 2006 na poskytovanie návratných finančných pôžičiek pestovateľov na zásoby uskladnené vo verejných skladoch prostredníctvom skladových záložných listov.

Výsledok: *dohodnuté bolo požadované 3-ročné prechodné obdobie odo dňa vstupu do EÚ na poskytovanie návratných finančných pôžičiek pestovateľov na zásoby uskladnené vo verejných skladoch prostredníctvom skladových záložných listov.*

23. Produkčná kvóta vo výške 1 700 ton na podporu pestovateľov zemiakov určených na výrobu zemiakového škrobu.

Výsledok: *dohodnutý bol objem vo výške 729 t.*

24. Vyňať producentov vína na celom území Slovenska z povinnosti destilovať vedľajšie produkty výroby vína. Slovensko požaduje rozšíriť ustanovenie článku 27 (7) Nariadenia Rady č. 1493/1999 o slovenské vinohradnícke oblasti, ktoré tak nebudú povinné destilovať pod dohľadom vedľajšie produkty výroby vína.

Výsledok: *SR bude postupovať v súlade s článkom 27 (4) Nariadenia Rady č. 1493/1999, ktorý poskytuje selektívne výnimky v prípadoch malých výrobcov alebo pre určité regióny, ktoré je potrebné vymedziť.*

25. Požiadavka EÚ na 10-ročné prechodné obdobie na poskytovanie priamych platieb poľnohospodárom.

Výsledok: *Bolo dohodnuté vo vzťahu ku všetkým kandidátskym krajinám 10-ročné prechodné obdobie na priame platby farmárom vo výške 25/30/35/40 % (v období rokov 2004-2007) s 10 % nárastom v ďalších rokoch, pričom 100 % úroveň bude dosiahnutá v roku 2013. V rokoch 2004 – 2006 bude umožnené doplácať priame platby do výšky 55 % – 60 % – 65 % úrovne priamych platieb v EÚ s tým, že na doplatenie bude možné využiť 20 % prostriedkov určených na rozvoj vidieka do výšky 40 % úrovne priamych platieb pri spoluúčasti zo štátneho rozpočtu (20 %) a v prípade potreby využiť tzv. národné vyrovnávacie platby zo štátneho rozpočtu. Po roku 2007 bude možné priame platby doplácať výlučne z národných zdrojov až do úrovne 30 % oproti stanovenému harmonogramu.*

Podrobný prehľad o požiadavke SR na pridelenie kvót a úroveň dohodnutých kvót pre poľnohospodárske a potravinárske komodity uvádza prílohová tabuľka P 81.

Finančné prostriedky, ktoré budú poskytnuté poľnohospodárstvu:

Priame platby

Vzhľadom na skutočnosť, že priame platby sa vyplácajú s ročným sklzom, počas rokovaní bolo dohodnuté, že v roku 2004 budú novým členom poskytnuté účelové kompenzácie do rozpočtu na vyplácanie priamych platieb. Pre SR bude táto dotácia predstavovať 63 mil. € v roku 2004. Celkove sa vyplatí na priame platby poľnohospodárom počas rokov 2004 – 2006 pri úrovni 25/30/35 % suma **266 mil. €**.

Rozvoj vidieka

Pre rozvoj vidieka bola pre SR pôvodne vyčlenená suma 263 mil. €. Vzhľadom na špecifické podmienky v SR, najmä horské a znevýhodnené oblasti, SR požadovala v priebehu rokovaní zvýšenie tejto sumy. Dánske predsedníctvo vyčlenilo dodatočných 340 mil. €, ktoré boli rozdelené pre 3 krajiny. SR získala z tejto sumy dodatočných 90 mil. €, t.j. viac ako o ¼. Celkovo došlo teda k zvýšeniu alokácie pre rozvoj vidieka na **353 mil. €**, t.j. o 35 % viac oproti pôvodne vyčlenenej sume. Tieto finančné prostriedky bude možné využiť na financovanie znevýhodnených oblastí, samozásobiteľských fariem, agroenvironmentu, v rámci garančnej sekcie EAGGF (Európsky poľnohospodársky garančný a usmerňovací fond).

Štrukturálne fondy

V rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu bolo pre SR vyčlenených 1 560 mil. €, z toho pre štrukturálne fondy 1 050 mil. €. Z tejto sumy bude 20 % vyčlenených pre usmerňovaciú sekciu EAGGF, čo predstavuje **210 mil. €**.

Ostatné zdroje

Okrem uvedených objemov bude v rokoch 2004 – 2006 vyčlenených **114 mil. €** na exportné dotácie a ostatné **trhové opatrenia** a v rámci programu **SAPARD** budú dobiehať projekty vo výške **36 mil. €**.

Celkovo predpokladáme, že z prostriedkov EÚ bude v rokoch 2004-2006 do poľnohospodárstva, len z prostriedkov Európskej únie, vyplatených **979 mil. €**.

8.1.1. Predpokladaný dopad výsledkov prístupových rokovaní na slovenské poľnohospodárstvo po vstupe do EÚ

Dosiahnuté výsledky rokovaní ovplyvnia produkčné a ekonomické výsledky slovenského poľnohospodárstva a významne i úroveň a štruktúru podpôr. Výsledkom bolo vo väčšine prípadov kompromisné riešenie. Váha a dopad individuálnych kvót a limitov však budú pravdepodobne značne diferencované. Podpora individuálnych komoditných režimov a kvóty a limity produkcie boli prepočítaná na celkovú sumu priamych platieb (národnú obálku) z nasledovných sadzieb uplatňovaných pri Integrovanom administratívnom a kontrolnom systéme (IACS) :

Jednotkové platby pri úrovni 55/60/65%, v rokoch 2004 – 2006

Tabuľka č. 127

Komodita	Jednotka	Jednotková platba (€/ks.t.ha)			
			2004	2005	2006
		100%	55%	60%	65%
Plodiny na ornej pôde - prepočítané na obilný ekvivalent 4,06 t/ha	€/t	63,0	34,65	37,8	40,95
Šošovica	€/ha	255,78	140,68	153,47	166,26
Tvrdá pšenica – význam. produkcia*	€/ha	181,00	99,55	108,60	117,65
Sušené krmivá	€/ha	138,90	76,40	83,34	90,29
Zemiakový škrob	€/t	68,83	37,86	41,30	44,74
Tabak – Virginia	€/t	22,25	12,24	13,35	14,46
Tabak – Burley	€/t	2 981,00	1 639,55	1 788,60	1 937,65
Mlieko**	€/t	2 384,00	1 311,20	1 430,40	1 549,60
	€/t	5,75		3,45	7,47
Hovädzie mäso					
Prémia za zabitie-dospelé zvieratá	€/ks	80,00	44,00	48,00	52,00
Prémia za zabitie – teľatá	€/ks	50,00	27,50	30,00	32,50
Osobitná hovädzia prémie	€/ks	210,00	115,50	126,00	136,50
Prémia na dojčiace kravy	€/ks	200,00	110,00	120,00	130,00
Dodatočné platby	€/t ž.hm.	65,0	35,8	39,0	42,3
Ovčie a kozie mäso					
Bahnice nad 12 mesiacov na mäso	€/ks	21,00	11,55	12,60	13,65
Bahnice nad 12 mesiacov na mlieko	€/ks	16,80	9,24	10,08	10,92
Matky kozy	€/ks	16,80	9,24	10,08	10,92
Dodatočné platby	€/bahnica	1,057	0,58	0,63	0,69

Prameň: Final European Union and candidate country agreed text on the accession treaty, Brussels, 2003

* Podľa reformy SPP budú uvedené sadzby 100% úrovne EÚ nasledovné: 2004 104,6 €/t, v roku 2005 69,8 €/t, v roku 2006 34,9 €/t

** Platba 100 % v roku 2005 5,75 €/t, v roku 2006 11,49 €/t. Podľa reformy SPP budú uvedené sadzby 100% úrovne EÚ nasledovné: 2004 11,81 €/t, v roku 2005 23,65 €/t, v roku 2006 35,50 €/t

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Jednotkové priame platby budú po vstupe do EÚ aplikované na dohodnuté kvóty a ich celkový súčet bude tvoriť strop priamych podpôr komoditných režimov kandidátskych krajín (KK). Z toho je zrejmé, že súhrnná úroveň podpôr bude u jednotlivých KK značne diferencovaná. Rozhodujúcou časťou národnej obálky priamych platieb budú platby na plodiny na ornej pôde.

Základná výmera plodín na ornej pôde je dohodnutá na úrovni 97% slovenskej negociačnej pozície. Na druhej strane úroveň obilného ekvivalentu 4,06 t/ha na túto základnú výmeru, z ktorej sa počítajú priame platby na hektár nie je pre Slovensko priaznivá, pretože je predpokladom značných rozdielov v priamych platbách nielen medzi SR a EÚ, ale i medzi samotnými kandidátskymi krajinami (KK).

Porovnanie priamych platieb na základnú výmeru plodín na ornej pôde niektorých kandidátskych krajín v € na ha v roku 2004

Tabuľka č. 128

	ČR	MR	Poľsko	SR	Slovinsko
Poľnohospodárska pôda v tis. ha	4 280	5 853	18 397	2 444	486
Základná výmera v tis. ha	2 253,6	3 487,8	9 454,7	1 003,5	125,2
Obilný ekvivalent k zákl. výmere (t/ha)	4,20	4,73	3,00	4,06	5,27
Výpočet PP v €/ha pri 55 % PP	145,5	163,9	104,0	140,7	182,6
Výpočet PP v €/ha pri 40 % PP	105,8	119,2	75,6	102,3	132,8
Výpočet PP v €/ha pri 25 % PP	66,2	74,5	47,3	63,9	83,0

Prameň: EK EÚ; Agra Europe No. 2034; Agra Europe, január 2003 a výpočty VÚEPP

Vysvetlivky: PP – priame platby

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Tieto rozdiely budú existovať napriek teoreticky rovnakej úrovni priamych platieb vrátane národného doplatku 30 % t.j. 55, 60, resp. 65 % úrovne platieb EÚ v rokoch 2004-06. V priemere týchto rokov by malo Slovensko dostať 153,5 €/ha. Rozdiel medzi najnižšou platbou (Estónsko 90,7 €/ha) a najvyššou (Slovinsko 199,2 €/ha) bude takmer 110 € na hektár základnej výmery.

Nízka úroveň kvót ľanu a tabaku, podobne ako zemiakového škrobu, negatívne neovplyvní dopad vstupu do EÚ na poľnohospodárstvo ako celok.

Z komodít živočíšnej výroby je dosiahnutá kvóta mlieka primeraná daným okolnostiam a možnostiam obhajoby slovenskej požiadavky 1236 tis. t. Týka sa to hlavne priameho predaja mlieka a krmnej spotreby, ktoré boli pre stanovenie kvóty mlieka kľúčové. Predpokladáme, že naplnenie kvóty mlieka a jej rozpis si vyžiada dôslednejšie diferencovanie málo progresívnych a efektívnych producentov. Rezerva mliečnej kvóty na reštrukturalizáciu vo výške 27,5 tis. t môže byť uplatnená od roku 2006 pri predpokladanom presune priameho predaja do dodávok do mliekarní a produkcie nových registrovaných farmárov.

Podobne ako u plodín na základnej výmere, budú i možnosti produkcie mlieka jednotlivých kandidátskych krajín (KK) značne odlišné a sú výsledkom produkcie a dodávok v referenčnom období.

Porovnanie kvóty mlieka niektorých kandidátskych krajín

Tabuľka č. 129

	ČR	MR	PR	SR	Slovinsko
Kvóta na mlieko (tis.t)	2682,1	1947,8	8964,0	1013,3	560,4
Dodávky (tis. t)	2613,2	1782,7	8500,0	990,8	467,1
Priamy predaj (tis. t)	68,9	164,6	464,0	22,5	93,4
Mliečna kvóta - 2006 rezerva (tis.t)	55,8	42,8	416,1	27,5	16,2
<i>kvóta mlieka v kg na obyvateľa</i>	261,0	195,3	232,1	187,5	280,9
<i>kvóta mlieka v kg na ha p.p.</i>	626,7	332,8	487,3	414,6	1153,1
Kvóta na dojčiacie kravy (tis. ks)	90,3	117,0	325,6	28,08	86,38

Prameň: Agra Europe No 2034 (20.12.2002)

p.p. - poľnohospodárska pôda

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Rozvoj chovu hovädzieho dobytku, hlavne v podhorských a horských oblastiach bude limitovaný nielen kvótou chovu dojčiacich kráv. Vzhľadom k predpokladanej výške priamych platieb danej % úrovne EÚ a jej doplnenia z národných zdrojov bude ich podpora po vstupe do EÚ oproti súčasnosti nižšia. Rast úžitkovosti dojníc, štruktúra stád hovädzieho dobytku a limitované možnosti zmeny štruktúry (dojčiacie kravy) by mohli viesť v budúcnosti k poklesu stavu hovädzieho dobytku práve v podhorských a horských oblastiach Slovenska. Na druhej strane pomerne významné zvýšenie

pôvodnej kvóty bahníc a kôz matiek na 305 756 tis. ks (súčasný stav 211,4 tis. ks) umožní revitalizáciu ich chovu v týchto oblastiach.

V prípade **priamych platieb (PP) môže SR využiť národnú vyrovnávaciu platbu** pre dosiahnutie úrovne 55/60/65 % priemeru EÚ 15 v rokoch 2004, 2005 a 2006. Úroveň 100 % PP zo zdrojov EÚ má dosiahnuť v roku 2013, úroveň 100 % PP spolu s národnou vyrovnávacou platbou 30% zo zdrojov SR SR má dosiahnuť v roku 2010.

Vzhľadom na nerovnoprávne postavenie poľnohospodárov novovstupujúcich krajín týkajúce sa hlavne priamych platieb, sú otázky príjmov Slovenska po vstupe do EÚ a národných doplatkov k týmto príjmom mimoriadne citlivé a vyžadujú si politickú zodpovednosť za dôsledky alternatívnej distribúcie týchto prostriedkov na konkurenčné postavenie Slovenska nielen voči EÚ-15, ale i voči ostatným novovstupujúcim krajinám.

Celková výška priamych platieb bude na hektár poľnohospodárskej pôdy i pri 55 % priamych platieb EÚ spomedzi KK, najnižšia, a to 66 €/ha, čo bude 75 % z úrovne platieb ČR, 66 % Maďarska, 98 % Poľska, 54% Slovinska a 86% priemeru KK¹¹.

V prípade zníženia slovenského národného doplatku v roku 2004 na 15 % t.j. do celkovej výšky 40 % priamych platieb EÚ možno očakávať značné problémy slovenského poľnohospodárstva i vo vzťahu k ostatným KK, pretože by priame platby dosiahli iba 55% úrovne Českej republiky, 48 % Maďarska, 72 % Poľska, 39 % Slovinska a 63 % priemeru KK. Predpokladáme, že sa v rokoch 2004-2006 budú vyplácať poľnohospodárom priame platby (PP) vo výške 55/60/65 % platieb EU-15 s doplatkom do tejto výšky z národného rozpočtu. Ministerstvo pôdohospodárstva a poľnohospodárska verejnosť nebude akceptovať nižšiu výšku národných doplatkov, než akú poskytnú svojim poľnohospodárom členské krajiny V-4.

Návrh MP SR vychádza z požiadavky rovnocenných podmienok s krajinami V-4, čo znamená:

- zachovanie celkového objemu prostriedkov orientovaného na rozvoj vidieka,
- dodržanie záväzku vlády SR na doplatenie priamych platieb do úrovne 55/60/65 % v rokoch 2004/2005/2006, čo predstavuje národné vyrovnávacie platby vo výške 30 % jednotkovej úrovne platieb EÚ-15.

Najneskôr v deň vstupu sa nový členský štát môže rozhodnúť nahradiť platby podporných schém uvedených v článku 1 (Nariadenia Rady 1259/1999) jednotnou platbou (SAPS). Tento systém môže používať do konca roku 2006 s možnosťou predĺženia o ďalšie dva roky (do konca roku 2008). Výška jednotnej platby sa určí v jednotnej výške ako podiel finančnej alokácie na priame platby a výmery poľnohospodárskej pôdy v dobrom poľnohospodárskom stave bez ohľadu na produkciu k 30.6.2003. Výmeru je prípadne možné upraviť na základe dohody s EK. Poľnohospodárska pôda má v súlade so štatistickou metodikou (Eurostat-u) zahŕňať ornú pôdu, trvalé trávne porasty, trvalé plodiny a záhrady.

Platba sa vykonáva raz za rok. Minimálna výmera oprávnenej pôdy na farmu, na ktorú možno požadovať platbu je 0,3 ha, pričom členský štát sa môže rozhodnúť na základe objektívnych kritérií a po odsúhlasení Komisiou, že stanoví vyššiu minimálnu hranicu, ktorá však nesmie presiahnuť 1 ha.

Žiadateľom o platbu nesmie vzniknúť povinnosť produkovať. Povinnosťou je ale udržiavať pôdu v dobrom poľnohospodárskom stave zlučiteľnom s ochranou životného prostredia

V prípade, ak žiadosti prekročia ročnú finančnú alokáciu na priame platby výška SAP na ha sa úmerne zníži na základe redukčného koeficientu. V tom prípade, že žiadosti nedosiahnu limit a finančné prostriedky v národnej obálke nebudú úplne vyčerpané, nenárokované finančné prostriedky zostanú v rozpočte EÚ.

Pravidlá Spoločenstva pre IACS sa budú aplikovať v primeranej miere. Členský štát musí pripraviť a spracovať farmárske žiadosti, mať plne funkčný identifikačný systém parcel pôdy (LPIS) a dodržiavať výkon kontroly žiadostí v zmysle legislatívy EÚ.

---

¹¹ Prepočítaná na celú výmeru poľnohospodárskej pôdy danej krajiny!

Vláda SR 5. 6. 2003 schválila materiál: „Návrh systému priamych platieb v poľnohospodárstve“, v rámci ktorého sa bude pre obdobie rokov 2004-2006 uplatňovať systém platieb na plochu (SAPS)- tzv. zjednodušená schéma priamych platieb na plochu. Systém platieb na plochu (SAPS) by však nemal umožňovať presun 20% prostriedkov určených na rozvoj vidieka do priamych platieb.

Závazok PP EÚ predstavuje v stálych cenách roku 1999 pre rok 2004 **73 mil. €**. Ďalej odhadla nárok na proteínové plodiny, strukoviny, extenzifikačné prémie a dodatočné prémie na ovce a kozy na 1,7 mil. €, **spolu 74,7 mil. €**, čo nominálne predstavuje **82,5 mil. €**¹².

Vzhľadom k tomu, že EÚ bude uhrádzať svoj záväzok za rok 2004 v čase od 1.12.2004 do 30.4.2005, SR prefinancuje rok 2004 vo forme zálohy zo zdrojov štátneho rozpočtu. Záväzok EÚ predstavuje nominálne 3465 mil. Sk a národný doplatok vo výške 30 % úrovne priamych platieb EÚ 4158 mil. Sk. Celková výška by mala byť v roku 2004 7623 mil. Sk. Ak nebudú presúvané prostriedky z rozvoja vidieka vo výške 1257 mil. Sk národný doplatok bude predstavovať skutočnú výšku 30 % priamych platieb, podobne ako v ostatných KK. Celková výška priamych platieb by nominálne dosiahla v roku 2004 7623 mil. Sk, v roku 2005 8623 mil. Sk a v roku 2006 9427 mil. Sk.

Prefinancovanie nároku poľnohospodárstva v roku 2004 však nebude celé zo ŠR SR, pretože Slovensko dostane od EÚ na začiatku roku 2004 špeciálnu kompenzáciu určenú na priame platby vo výške 63 mil. €, čo predstavuje nominálne 2924 mil. Sk. Z toho vyplýva náklad prefinancovania priamych platieb z národných zdrojov v roku 2004 vo výške 4699 mil. Sk (7623 mil. Sk – 2924 mil. Sk).

Presun 20% platieb z rozvoja vidieka bude viesť k nasledovným finančným efektom:

- 80% presunu bude financované zo zdrojov EÚ (1006 mil. Sk),
- skutočný národný doplatok priamych platieb bude iba 3152 mil. Sk (4158-1006), teda nie 30%, ale iba 22,7%,
- prostriedky na rozvoj vidieka sa znížia o 1257 mil. Sk, čo povedie k nevybilancovanému plánu rozvoja vidieka.

---

¹² Drafting of the Commission regulation for the application of the Council regulation no 1259/1999 as regards the single area payment scheme, Brussels, June 2003

Priame platby EÚ a doplatok zo Štátneho rozpočtu SR

v mil.

Tabuľka č. 130

	Jednotka v mil.	2000	2001	2002	2003**	2004	2005	2006
						25%	30%	35%
Platby EÚ	€, s.c. 99					74,7	90,2	105,2
Národný doplatok 30%	€, s.c. 99					89,7	90,2	90,2
Spolu priame platby	€, s.c. 99	62,5	57,0	55,6	73,1	164,4	180,3	195,4
Platby EÚ	€, b.c.					82,5	103,6	120,9
Národný doplatok 30%	€, b.c.					99,0	101,7	103,6
Spolu priame platby	€, b.c.	63,7	59,3	58,9	78,7	181,5	205,3	224,5
Platby EÚ	Sk, s.c. 99					3 295,2	3 976,3	4 639,8
Národný doplatok 30%	Sk, s.c. 99					3 954,3	3 976,3	3 976,9
Spolu priame platby	Sk, s.c. 99	2661,1	2468,5	2361,5	3021,1	7 249,5	7 952,6	8 616,7
Platby EÚ	Sk, b.c.					3 465,0	4 350,3	5 076,2
Národný doplatok 30%	Sk, b.c.					4 158,0	4 272,6	4 351,0
Spolu priame platby	Sk, b.c.	2714,1	2568,5	2499,6	3252,2	7 623,0	8 623,0	9 427,2

Prameň: Final European Union and candidate country agreed text on the accession treaty, Brussels, 2003

Drafting of the Commission regulation for the application of the Council regulation no 1259/1999 as regards the single area payment scheme, Brussels, June 2003

** Hrubý odhad na základe dotačného výnosu č. 148/2/2003-100

Vypracoval: VÚEPP (Ing. Marian Božík, PhD.)

Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, že priame platby budú po vstupe do EÚ i napriek 25/30/35 % úrovni vyššie, ako v období pred vstupom.

Cenové zmeny a rentabilita

Očakáva sa, že cenové prispôsobenie sa cenám EÚ bude na Slovensku postupné a ovplyvňovať ho bude najmä kúpyschopný dopyt domácich spotrebiteľov, podmienený postupným zvyšovaním mzdovej a príjmovej úrovne obyvateľstva.

Podľa modelového odhadu súhrnného indexu zmeny cien rastlinnej a živočíšnej výroby v rokoch 2004-2006 oproti rokom 2000-2001 (priemerné hodnoty uvedených časových období), vychádzajúci z aktualizovanej prognózy cien na trhu EÚ, sa zvýšenie cien poľnohospodárskych výrobkov bude pohybovať v rozpätí od 8 do 10 %, z toho v rastlinnej výrobe okolo 3 % a v živočíšnej výrobe okolo 13 %.

Po vstupe do EÚ v roku 2004 budú zmeny cien jednotlivých komodít rastlinnej výroby na Slovensku oproti roku 2001 rôzne. Najvýraznejšie sa zvýšia ceny cukrovej repy a olejnin.

Ceny živočíšnych výrobkov by sa mali po vstupe do EÚ zvýšiť výraznejšie, ako v rastlinnej výrobe. Reforma SPP EÚ znížila pôvodné očakávania rastu ceny mlieka (+33 %), pretože po nej v EÚ-15 cieľová cena oproti roku 2000 klesne v priemere rokov 2004-06 až o 16% (pôvodne o 10 %). Ceny jatočného hovädzieho dobytku sa zvýšia v rozmedzí 10 – 35 % (v priemere 27 %), a to po zohľadnení prognózy cien na trhu EÚ a prepočtu na všetky kategórie zvierat. U bravčového mäsa by sa zmena ceny mala pohybovať od -6,6 % do +7,7 % (priemer 1,1 %), pričom na trhu EÚ je prognózovaný cenový pokles od -1 až do -17 %. I keď pokles cien ošipaných bude len nepatrný, rast cien komodít rastlinnej výroby môže negatívne ovplyvniť rentabilitu viacerých chovov. U hydiny je predpoklad, že zmena ceny na našom trhu môže predstavovať pokles od 4 do 10 % pri zmene ceny na trhu EÚ okolo +3 %.

Vyplácanie priamych platieb by v prípade uplatnenia IACS pozitívne ovplyvnilo hlavne rentabilitu obilnín a olejnin, u ktorých by bol aj najvyšší podiel komoditných podpôr na cene. Pri uplatnení SAPS však budú mať priame platby plošný charakter a ich vplyv na rentabilitu komodít sa prejaví výraznejšie v rentabilite celých fariem. Napriek rastu priamych platieb bude konkurenčné

postavenie podporovaných komodít značne závislé na výške a usmernení doplatku priamych platieb zo štátneho rozpočtu SR.

Zmeny v ekonomike odvetvia poľnohospodárstva

Aktuálne simulácie naznačujú, že tak ako cenové zmeny, aj produkčné obmedzenia sa prejavajú po vstupe do EÚ v rastlinnej výrobe menej výrazne, ako v živočíšnej. V priemere rokov 2004-06 sa predpokladá nominálny rast hrubej poľnohospodárskej produkcie (HPP) oproti roku 2001 medzi 8-9 %, z toho v rastlinnej výrobe cca 10 % a v živočíšnej výrobe 6-7 %.

Vyšší relatívny prírastok hrubej produkcie pri nižšom raste medzispotreby zabezpečí rast hrubej pridanej hodnoty o 9-10 %. Priame platby do rastlinnej výroby priaznivo ovplyvnia výnosy živočíšnej výroby, hlavne tú jej časť, ktorá bude využívať vlastné krmivá. Čistý zisk z podnikania (bez započítania platieb na rozvoj vidieka a teda aj podpory znevýhodnených oblastí) sa zvýši zo straty – 4,6 mld. Sk v rokoch 2001-03 na zisk od 1,2 do 3,1 mld. Sk, v závislosti na výške priamych platieb. Z regionálneho pohľadu bude prírastok zisku alokovaný najmä do produkčných oblastí. V znevýhodnených oblastiach bude jeho nižší prírastok kompenzovaný hlavne platbami na rozvoj vidieka.

Predpoklad ekonomických výsledkov (modifikovaný ekonomický poľnohospodársky účet)

v mil. Sk v cenách roku 1999

Tabuľka č. 131

	Priemer			
	1999-01	2001-03	2004-06	
			pri priamych platbách	
			40-50%	55-65%
Hrubá poľnohospodárska produkcia	55 203	56 418	63 312	63 467
- rastlinná produkcia	24 567	26 259	31 787	31 935
- živočíšna produkcia	30 636	30 159	31 525	31 532
Celková poľnohospodárska produkcia	60 740	62 003	69 754	69 924
Medzispotreba	45 247	47 328	51 541	51 653
Hrubá pridaná hodnota	15 493	14 675	18 213	18 271
Spotreba fixného kapitálu	7 687	7 510	7 888	7 888
Čistá pridaná hodnota	7 806	7 165	10 325	10 382
Ostatné externé náklady	15 005	14 805	15 829	15 839
Priame platby	3 294	3 079	6 663	8 558
Čistý zisk z podn. bez ost. subvencií	-3 905	-4 561	1 159	3 101

Prameň: Modelové simulácie VÚEPP

Prognóza cien na trhu EÚ: Dopady vstupu ČR do EU na štruktúru a ekonomiku agrárneho sektoru

VÚZE Praha, december 2002 Agricultural Outlook, OECD, marec 2002

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

Vo vyššie uvedenej kalkulácii výsledku poľnohospodárstva je zahrnutý predbežný predpoklad poklesu poľnohospodárskej produkcie v roku 2003 v dôsledku sucha, pokračovanie štandardnej úrovne a rastu hektárových úrod po vstupe do EÚ a uplatnenie SAPS, tj. bez odloženia 10 % pôdy zo základnej výmery. Nie sú zahrnuté rozličné druhy platieb, ktoré vyplývajú z podporných opatrení, ktoré sú stanovené v Pláne rozvoja vidieka, ani podpory zo štruktúrnych fondov (sekcie usmernenia EAGGF).

Platby na rozvoj vidieka z garančnej sekcii EAGGF sú tiež súčasťou dôchodku poľnohospodárstva, zatiaľ však nie je **definitívne** uzavretá otázka rozsahu znevýhodnených oblastí, ani výšky kompenzácie znevýhodnenia. Doteraz poznáme iba strop celkových platieb z fondov EÚ. Rozsah znevýhodnených oblastí sa bude zrejme pohybovať na úrovni 1628 tis. ha poľnohospodárskej pôdy. Priemerná sadzba je predbežne stanovená na 2937 Sk/ha v horských oblastiach, 1524 Sk/ha v ostatných znevýhodnených oblastiach a 1004 Sk/ha v špecificky znevýhodnených oblastiach (sadzba

za ha sa v EU pohybuje od 25 do 200 €). Na základe Plánu rozvoja vidieka by platby mali predstavovať nasledovné prostriedky v Sk v stálych cenách roku 1999:

Platby na rozvoj vidieka definované v Pláne rozvoja vidieka

v mil. Sk v stálych cenách roku 1999

Tabuľka č. 132

	2004e	2005e	2006e
Znevýhodnené oblasti	3375,9	3375,9	3375,9
Agroenvironmentálna podpora	2009,9	2696,4	2696,4
Polosamosobiteľské farmy	44,1	88,2	154,3
Zakladanie odbytových organizácií výrobcov	22,0	66,1	83,8
Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	38,1	50,8	63,5
Technická pomoc	22,0	22,0	22,0
Spolu	5512,1	6299,4	6395,9

Prameň: Plán rozvoja vidieka a vlastné prepočty

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Božík, PhD.)

8.2. Príprava inštitúcií pre uplatnenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ

V roku 2002 pokračovalo vytváranie administratívnych kapacít, ako aj inštitúcií regulačného (legislatívneho) charakteru. Od 1. januára 2002 vznikla **Intervenčná poľnohospodárska agentúra SR**. Jej účelom je stabilizácia trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami a potravinami na území SR s cieľom podporovať ich výrobu, nákup a predaj a minimalizovať negatívne dôsledky zmien na tomto trhu s nimi. Organizovanie trhu vykonáva agentúra štátnym intervenčným nákupom za intervenčné ceny, predajom výrobkov získaných štátnym intervenčným nákupom a kvantitatívnym regulovaním výroby, odbytu a spotreby (kvotácia).

Z administratívnych predpokladov pre zabezpečenie fungovania mechanizmov Spoločnej poľnohospodárskej politiky sú najdôležitejšie:

- Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS),
- Platobná agentúra.

Podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1265 z 20. novembra 2002 k návrhu na zmenu bodu B uznesenia vlády SR č. 1140 zo dňa 6. decembra 2001 k implementácii IACS v Slovenskej republike vláda stanovila:

- vypracovať podrobný harmonogram postupu prác na vybudovanie Platobnej agentúry a implementácie IACS v SR a zabezpečiť pravidelnú kontrolu jeho plnenia do 31. decembra 2003
- vytvoriť právne predpoklady pre zriadenie Jednotnej platobnej agentúry do 31. decembra 2003
- zabezpečiť dobudovanie a plné sfunkčnenie IACS v SR do 31. decembra 2003.

Nadväzne na porade vedenia MP SR v dňoch 27. a 29. januára 2003 bol schválený „*Návrh ďalšieho postupu a organizačno-technických opatrení na zabezpečenie zriadenia a budovania Pôdohospodárskej platobnej agentúry*“. V tomto materiály bol prijatý podrobný harmonogram úloh v oblasti legislatívy, organizačnej, personálnej, materiálnotecnickej, a finančnej na národnej úrovni a implementačný plán na prerokovanie a odsúhlasenie zriadenia PPA s Európskou komisiou. Ide celkom o 72 úloh, ktoré majú byť zabezpečené do konca roka 2003. Do pôdohospodárskej platobnej agentúry budú patriť aj existujúce dve organizácie: Agentúra SAPARD a Intervenčná poľnohospodárska agentúra.

Po značných prieťahoch bol v januári 2003 úspešne završený výber dodávateľa na automatizovaný informačný **systém IACS-u**, ktorý ho má vyvinúť a uviesť do plošnej prevádzky na celom území SR do konca roka 2003. Na tento účel boli vyčlenené v štátnom rozpočte roku 2003 finančné prostriedky.

Jedným z najdôležitejších komponentov systému IACS je identifikačný systém pre poľnohospodárske parcely LPIS, ktorý sa v SR buduje na báze fyzických blokov – poľnohospodárska plocha so stabilnými prirodzenými hranicami na pozadí ortofotomáp.

Vybudovaním a realizáciou LPIS bol poverený Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP), doba riešenia projektu je 15. marec až 15. december 2003.

Vytváranie LPIS spočíva v:

- snímokovanie územia SR a spracovanie digitálnych ortofotomáp (snímokovanie začalo 10. mája 2002 a do novembra 2002 bolo nasnímkovaných 73,6% územia SR),
- digitalizácií hraníc blokov (v roku 2002 bola vykonaná v 11 regiónoch SR),
- tlači a distribúcii mapových podkladov v mierke 1 : 5000 (resp. 1 : 10000) na RO MPSR, (v roku 2002 boli mapové podklady distribuované do 19 regiónov SR),
- základnej verifikácii s vybranými užívateľmi poľnohospodárskej pôdy (v roku 2002 bola základná verifikácia ukončená v 7 regiónoch SR),
- prevode výsledkov základnej verifikácie do digitálnej formy spojený s informáciou.

Ďalším komponentom je Centrálna evidencia hospodárskych zvierat (CEHZ), jeho vytvorením a prevádzkovaním bol poverený Štátny plemenársky ústav SR. V CEHZ je v roku 2002 už zaevidovaných 611 857 ks hovädzieho dobytku, ktoré spĺňajú podmienky evidencie a identifikácie hospodárskych zvierat, z nich pre 580 057 kusov boli vydané pasy zvierat.

Podľa kritérií EÚ je nevyhnutná existencia jednotného registra fariem, jeho pravidelná aktualizácia a prepojenie s centrálnou databázou IACS. Základom je oficiálny register spravovaný Štatistickým úradom SR, založený na základe výsledkov štrukturálneho cenzu fariem, ktorý sa uskutočnil v rámci Národného programu PHARE 1999. Aktuálna situácia vývoja registra fariem je dobrá. V registri je evidovaných 71 038 farmárov, ktorí spĺňajú kritériá fariem podľa EÚ.

V septembri 2002 bol v EÚ schválený projekt PHARE “Príprava slovenských inštitucionálnych štruktúr nevyhnutných pre implementáciu IACS v súvislosti s požiadavkami SPP”. Cieľom projektu je zharmonizovať pravidlá pre poskytovanie priamej pomoci v poľnohospodárstve relevantnými nariadeniami EÚ, pripraviť zamestnancov na centrálnu a regionálnu úroveň na administrovanie a kontrolu priamych platieb v súlade s kritériami EÚ, vrátane kontrol na mieste a vytvoriť technickú infraštruktúru pre administratívu, ktorá zdieľa IACS.

Na základe prijatej novely zákona o potravinách došlo k vytvoreniu Štátnej veterinárnej a potravinovej správy zlúčením Štátnej veterinárnej správy SR a Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej inšpekcie. Týmto bola vytvorená **inšpekčná štruktúra orgánov potravinového dozoru**, ktorá by mala byť akreditovaná podľa EN 45011 v časovom horizonte rokov 2002 – 2003.

V oblasti **rozvoja vidieka** bola dňa 15. apríla 2002 rozhodnutím Európskej komisie **akreditovaná Agentúra SAPARD** ako platobný a implementačný orgán pre vykonávanie programu SAPARD ako predvstupového nástroja EÚ v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka. Agentúra SAPARD má centrálu v Bratislave so 41 zamestnancami a 7 regionálnych pracovísk v krajských mestách (mimo Bratislavy) spolu so 41 zamestnancami. Riadiacim orgánom pre program SAPARD je Ministerstvo pôdohospodárstva SR - Sekcia európskej integrácie, štrukturálnej politiky a rozvoja vidieka, v rámci ktorej Odbor rozvoja vidieka a životného prostredia zabezpečuje výkon sekretariátu Monitorovacieho výboru. Zo zástupcov štátnej i neštátnej sféry bol zriadený **monitorovací výbor pre SAPARD**. Všetky tieto štruktúry rešpektujú príslušné nariadenia EÚ a po vstupe budú naďalej plniť úlohy vyplývajúce z doznievajúceho programu SAPARD, ako i nového horizontálneho plánu rozvoja vidieka počas programovacieho obdobia 2004-2006.

V roku 2002 sa uskutočňovali tiež **prípravy na implementáciu agroenvironmentálnych opatrení**, ktorých význam v Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ stúpa.

Na základe príslušnej legislatívy EK vypracovalo MP SR v priebehu roka 2002 **nové znenie opatrenia č. 6 programu SAPARD – Poľnohospodárske postupy smerujúce k ochrane životného prostredia** (pre 5 pilotných lokalít). Nové znenie opatrenia č. 6 bolo v októbri 2002 odsúhlasené Monitorovacím výborom programu SAPARD a následne 18. 11. 2002 prijaté v STAR výbore EK.

V súčasnosti prebieha taktiež **príprava Agroenvironmentálneho programu** Slovenskej republiky ako povinný prvok acquis (nariadenie č. 1257/1999 a 445/2002). **Základný dokument pre vypracovanie AEP tvorí opatrenie č. 6 programu SAPARD**. Súčasťou AEP budú minimálne normy

v oblasti životného prostredia, hygieny a životných podmienok zvierat s pôsobnosťou kontrolných orgánov a sankčnými opatreniami, správna poľnohospodárska prax, súbor agroenvironmentálnych podporovaných schém, administratívne a inštitucionálne zabezpečenie programu. **Agroenvironmentálny program bude súčasťou Plánu rozvoja vidieka SR** pre čerpanie prostriedkov z garančnej sekcie EAGGF.

Regionalizácia znevýhodnených oblastí je rozpracovaná podľa kritérií stanovených v nariadení Rady ES 1257/1999. Znevýhodnené oblasti budú **súčasťou Plánu rozvoja vidieka SR** pre čerpanie prostriedkov z garančnej sekcie EAGGF.

V roku 2002 značne pokročilo prispôsobovanie domácej legislatívy, o čom svedčí aj zoznam vydaných právnych predpisov týkajúcich sa poľnohospodárstva a potravinárstva (príloha č. 7).

V súčasnosti sú v legislatívnom procese návrhy týchto právnych predpisov¹⁾

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 144/1998 Z. z. o skladovom záložnom liste, tovarovom záložnom liste a doplnení ďalších zákonov.
- Návrhy aproximačných nariadení vlády SR v oblasti veterinárnej starostlivosti.
- Návrhy Trhových poriadkov na rok 2003 pre vybrané druhy poľnohospodárskych komodít vo forme výnosov MP.
- Návrh výnosu MP SR vymedzujúci poľnohospodársky znevýhodnené oblasti, ktorý bude účinný ku dňu vstupu. Návrh výnosu súvisí s harmonizáciou slovenskej legislatívy s legislatívou EÚ v oblasti rozvoja vidieka podľa nariadenia ES č. 1257/1999 a nariadenia ES č. 1260/1999.

Do vstupu SR do EÚ je potrebné ešte prijať nasledovnú legislatívu:

- Ochrana geografických označení a označení pôvodu pre poľnohospodárske produkty a potraviny – táto je v gescii Úradu priemyselného vlastníctva SR, pričom aproximácia *acquis* bude zabezpečená cez rekodifikáciu zákona č.159/1973 Zb. o ochrane označení pôvodu výrobkov.
- Zákon o podpore v pôdohospodárstve, ktorý v kódexovej forme bude upravovať štátnu pomoc v pôdohospodárstve, vytvorenie a postavenie Platobnej agentúry a organizovanie trhu.

Na dosiahnutie úplnej transpozície a implementácie *acquis* je potrebné v nadchádzajúcom období až do dňa vstupu SR do EÚ:

- **zabezpečenie dostatočných finančných prostriedkov** (napr. na dobudovanie hraničných priechodov, na zabezpečenie prekladov harmonizovanej slovenskej legislatívy za účelom jej posúdenia zo strany Európskej komisie, na vybudovanie Integrovaného administratívneho a kontrolného systému a štyroch databáz (farmárov, zvierat, poľnohospodárskych parciel a žiadostí o pomoc),
- **modernizácia potravinárskych prevádzkarní** do dňa vstupu SR do EÚ, s výnimkou jednej prevádzkarne, ktorá požiadala o prechodné obdobie (SR pôvodne žiadala prechodné obdobia pre dve prevádzkarne. Jedna z nich svoju žiadosť stiahla úplne, druhá ju zúžila na bitúnok a rozrábkareň),
- **prijatie vykonávacích právnych predpisov k zákonu o veterinárnej starostlivosti** (62 aproximačných nariadení vlády SR, ktorými sa transponujú smernice veterinárneho *acquis*),
- **príprava na spoločnú organizáciu trhu po vstupe SR do EÚ** (prijatie aproximačných vykonávacích predpisov jednotlivým komoditám, ktoré sú predmetom organizovania trhu).

Prehľad legislatívy ES a EÚ v oblasti veterinárnej starostlivosti a spoločnej organizácie trhu s jednotlivými komoditami uvádzajú prílohy č. 9 a 10.

8.3. Zahraničná pomoc

Rezort pôdohospodárstva patrí medzi významných odberateľov zahraničnej pomoci EÚ.

---

¹⁾ Poznámka: všetky uvádzané návrhy právnych predpisov transponujú príslušnú časť právnych noriem Európskej únie a ich schválenie podstatným spôsobom prispeje k zosúladieniu slovenskej legislatívy s právnym poriadkom EÚ.

Programy PHARE

Objem schválených finančných prostriedkov pre rezort vyčlenený na základe finančného memoranda (FM) na programy Phare, ktoré sú v štádiu implementácie je nasledovný:

FM 1999 – 4,0 mil.€

FM 2000 – 1,0 mil.€

FM 2001 – 1,25 mil.€

FM 2002 – 6,55 mil.€

Štruktúra a zameranie jednotlivých programov sú nasledovné:

- **Bilaterálne projekty**

V roku 2002 sa realizovali v rezorte pôdohospodárstva tieto bilaterálne projekty:

Holandské kráľovstvo

V roku 2002 spolupráca medzi Ministerstvom pôdohospodárstva SR a Ministerstvom poľnohospodárstva, ochrany prírody a rybolovu Holandska vychádzala z Memoranda o partnerstve a z existujúcich foriem spolupráce. „Memorandum o partnerstve medzi Slovenskou republikou a Holandskom“ medzi ministerstvami zahraničných vecí bolo podpísané 19.12.2000. Realizované aktivity sa zameriavali na spoluprácu pri príprave vstupu SR do EÚ, predovšetkým prostredníctvom budovania inštitúcií. Hlavnými témami spolupráce boli: vzťah s verejnosťou a krízový manažment, prevencia pred BSE, rozvoj vidieka, školenie vedúcich pracovníkov v poľnohospodárskej politike EÚ, školenie „ako pôsobiť v Bruseli“, kurzy zamerané na vstup do EÚ, štúdium konkurencieschopnosti a spolupráce vo výrobnom reťazci, dioxíny a PCB, Inštitucionálne aspekty bezpečnosti potravín.

Na realizáciu partnerských aktivít holandská vláda vyčlenila 230 000 EUR.

Ďalšie bilaterálne projekty s Holandským kráľovstvom v roku 2002 boli realizované v rámci programu PSO. Jedná sa o program pomoci krajinám strednej a východnej Európy, koordinátorom ktorého je zo strany Holandska - Ministerstvo hospodárskych záležitostí a zo strany Slovenskej republiky - Úrad vlády SR (predtým Ministerstvo zahraničných vecí SR). Zástupcovia uvedených rezortov podpisovali každoročne tzv. Memorandum porozumenia o spolupráci pre rôzne oblasti. V zmysle týchto Memoránd boli v roku 2002 realizované nasledovné projekty v oblasti poľnohospodárstva:

- **Zdokonalenie vodného hospodárstva pre poľnohospodárstvo.**

V zmysle Memoranda porozumenia na r. 1999-2000 bol v rámci metódy PSO+ vybraný projekt, ktorého cieľom je zlepšenie vodného hospodárstva a úrodnosti pôdy pre poľnohospodárstvo na Východoslovenskej nížine. Projekt bol riešený od 1.11.1999 do 31.10.2002. Hlavným riešiteľom za holandskú stranu bol Medzinárodný ústav pre zúrodňovanie pôdy (ILRI) Wageningen, za slovenskú stranu OZ Hydromeliorácie, prijímateľom projektu bolo Agropotravinárske družstvo (APD) Malčice. Na projekt bolo vyčlenených 950 000.- NLG, z toho 450 000.- NLG bolo použitých na zakúpenie techniky a zvyšok na poradenskú činnosť a služby.

- **Marketing ovocia na Slovensku, prístup k celému reťazcu.**

Projekt sa realizoval v rámci Memoranda porozumenia na roky 1999-2000 (metóda PSO+). Riešiteľ projektu - Agriment International BV (premenovaný na Stoas GreenWise), prijímateľ projektu - Poľnohospodár a.s. Nové Zámky. Na projekt bol vyčlenený 1 mil. NLG. Projekt sa začal riešiť v novembri 2000 a ukončený bol v októbri 2002 (23.10.2002) počas tzv. Dňa otvorených dverí. Projekt riešil komplexne problematiku pestovania ovocia na Slovensku dodávkou nových odrôd jabloní, skladovania ovocia a manipulácie s ním, kontrolu kvality a distribúciu k odberateľom. V Poľnohospodári a.s. bolo vybudované modelové odbytové centrum, ktorého činnosť bude rozvíjaná prostredníctvom odbytovej organizácie výrobcov SK-Fruit. V rámci projektu boli dodané technologické linky a sadbový materiál ovocných stromov, bola vybudovaná prevádzková hala.

- ***Demonštračná farma na chov ošípaných.***

Projekt sa taktiež realizoval v rámci Memoranda porozumenia na roky 1999-2000 metódou PSO+. Riešiteľ projektu - FARMCO BV, prijímateľ projektu - Agrovýkrm a.s. Senica. Na projekt bolo vyčlenených 930 000.- NLG. Projekt sa začal riešiť v decembri 2000 a jeho realizácia trvala 2 roky. Koncom roka 2001 boli dodané technologické zariadenia, ktoré boli montované do pripravenej stavby. Bola dorobená časť podláh a hradení kotercoov, automatické krmné stanice a oplotenie farmy. Bol vypracovaný program, ako sa budú výsledky projektu využívať ďalej a to cez SPU: výukou študentov a v poľnohosp. praxi prostredníctvom školení a seminárov. Slávnostne ukončenie projektu, kolaudácia a odovzdanie farmy, ako aj otvorenie demonštračného a výcvikového strediska pre chov ošípaných sa uskutočnilo 3.12.2002 v Senici.

V zmysle Memoranda porozumenia medzi SR a Holandskom o holandskom predvstupovom programe PSO, predvstupových projektoch a štandardných projektoch programu MATRA na roky 2001-2002, podpísaného dňa 19.12.2000, sa v rámci programovania na rok 2001 rieši nasledovný projekt:

- ***Rozvoj správnej hygienickej praxe v slovenskom potravinárskom priemysle***

Projekt realizuje firma Stoas GreenWise od 1.1.2002 do 30.6.2003. Na jeho realizáciu bolo vyčlenených 800 000.- NLG. Cieľom projektu je poskytnutie know-how zo strany Holandska predstaviteľom slovenského potravinárskeho priemyslu v oblastiach hygieny výroby potravín, HACCP, správnej výrobných praxe a tréningu. Holandskí partneri nám poskytnú pomoc pri príprave príručiek správnej hygienickej praxe pre malé a regionálne prevádzky vybraných odvetví potravinárskeho priemyslu. Pôvodne boli vybrané tieto odvetvia: pekárenské (výroba chleba), mäsiarske (výroba salám) a mliekárenské (výroba bryndze) a pre oblasť výroby mrazeného ovocia a zeleniny to mala byť odborná poradenská pomoc formou seminárov a školení. Na záver úvodnej fázy projektu boli dohodnuté nasledovné odvetvia: pekárenské (výroba chleba), mliekárenské (výroba bryndze) a cestovinárske.

- ***Certifikácia a podmienky marketingu množiteľského materiálu ovocných drevín***

V zmysle horeuvedeného Memoranda porozumenia - v rámci programovania na rok 2002 bol schválený projekt PSO pre-accession, na realizáciu ktorého bolo vyčlenených 300 000.- EUR. Riešiteľom projektu je Vrian Projects a Consortium z firiem Stoas GreenWise a NAKTuinbouw. Partnerom a prijímateľom projektu je ÚKSÚP. Hlavným cieľom projektu bude harmonizácia legislatívy SR s legislatívou EÚ pre výrobu, certifikáciu a kvalitu rastlinného materiálu. Ďalšími cieľmi projektu sú: pripraviť a podporiť spoľahlivý certifikačný systém v škôlkárstve, ktorý vyhovuje štandardom EÚ, informovať slovenský ovocinársky sektor o činnosti takéhoto systému a prispieť k modernizácii slovenského ovocinárskeho sektoru. Projekt sa začal realizovať od 1.1.2003, predpokladané trvanie projektu – 2 roky.

Dánske kráľovstvo

Názov projektu:

Technická pomoc pri vybudovaní monitorovacieho a hodnotiaceho systému pre SAPARD

(Technical Assistance to build-up of SAPARD Monitoring and Evaluation System)

Zameranie:

Cieľom projektu je pomôcť slovenskému MP SR a Agentúre SAPARD vo vytvorení a zabezpečení monitorovacieho a hodnotiaceho systému pre implementáciu programu SAPARD.

Riešiteľ:

Morten Kvistgard, riaditeľ Kvistgaard Consult, Dánsko

Názov projektu:

Technická pomoc Odboru regionálnej politiky a rozvoja vidieka MP SR a Agentúre SAPARD pri príprave členského Plánu rozvoja vidieka

(Technical Assistance to the Department of Regional Policy and Rural Development and the SAPARD Agency on the Preparation of a membership RDP)

Zameranie:

Uvedený projekt v hodnote 645.332 DKK je zameraný na asistenciu pre prípravu Sektorového operačného plánu – Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a Plán rozvoja vidieka.

Príprava na štrukturálne fondy EÚ, príprava Plánu rozvoja vidieka a Sektorového operačného plánu.

Riešiteľ:

Morten Kvistgard, riaditeľ Kvistgaard Consult, Dánsko

Partneri:

Ministerstvo pôdohospodárstva SR,
Odbor rozvoja vidieka a životného prostredia
Sekretariát národného monitoringového výboru
Agentúra SAPARD

Trvanie projektu

marec 2002 – december 2002

Názov projektu:

Pomoc pri implementácii programu SAPARD v poľnohospodárstve

(Assistance with implementation of the SAPARD PROGRAMME in Agriculture)

Zameranie:

Projekt, v hodnote 369.500 SKK, by mal byť pokračovaním predchádzajúcich projektov v spolupráci s Dánskym poľnohospodárskym poradenským centrom (DAAC) a s Dánskym inštitútom poľnohospodárskych informácií a vzdelávania (LOK).

Partneri:

Ministerstvo pôdohospodárstva SR
Združenie vlastníkov pôdy a agropodnikateľov SR
Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
Združenie poľnohospodárskych poradcov v SR

Trvanie projektu

1. apríl 2002 – 30. jún 2003

Názov projektu:

Technická pomoc predvstupovej prípravy farmárskych organizácií Slovenska do EÚ.

(Technical Assistance to EU pre-accession preparations of Farmers Association in Slovakia)

Zameranie:

Uvedený projekt bol zameraný na predvstupovú prípravu farmárov pri využívaní možnosti Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, eurofondov, najmä Sapardu, ako aj na získanie skúsenosti farmárskych organizácií v poradenskej činnosti a presadzovania záujmov farmárov vo vláde a v parlamente pri tvorbe agrárnej politiky a legislatívy.

Riešiteľ:

LOK -Landburgets Oplysnings - og Kursusvirksomhed (The Danish Institute of Agricultural Information and Education)

Jens D. Vesterlund, Senior Executive Officer

Partneri:

Združenie vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska
pod gesciou Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Trvanie projektu:

máj 2001 – jún 2002

Spolková republika Nemecko:

V rámci plánu Slovensko-bavorskej pracovnej skupiny sa v roku 2002 realizoval projekt :
„Vzdelávanie zamestnancov štátnej správy v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v predvstupovej príprave SR do EÚ“ v spolupráci Agroinštitútu Nitra a FÜAK Landshut.

Okrem uvedených bilaterálnych programov, MP SR realizovalo ďalšie programy. Ich štruktúra je nasledovná:

Prehľad o využívaní programov

Tabuľka č.133

Projekt	Zameranie	Stav realizácie projektu	Grant Phare (EUR)	Spolu-financovanie (EUR)
Program SR 9909 „Poľnohospodárstvo“				
SR 99/IB/AG/01 „Príprava na implementáciu SPP“ - twinning	Podpora pri implementácii SPP, dosiahnutie vnútornej kohézie v rámci územia SR; harmonizácia legislatívy; pomoc pri zakladaní odbytových organizácií výrobcov; pomoc pri zavádzaní systému IACS a dobudovanie systému AIS.	Ukončený v októbri 2002	780 000	0
SR 99/IB/AG/02 „Harmonizácia legislatívy pre označovanie, registráciu a identifikáciu zvierat“ - twinning	Vytvorenie systému databázy pre automatickú registráciu hosp. zvierat; celoštátna informačná kampaň zameraná na oboznamovanie s povinnosťou registrácie	Ukončený v októbri 2002	320 000	0
SR 99/IB/AG/03 „Harmonizácia legislatívy v oblasti kontroly kvality mlieka a dobudovanie Národného referenčného laboratória“ – twinning	Harmonizácia v oblasti kontroly kvality mlieka a mliečnych produktov a dobudovanie Národného referenčného laboratória	Ukončený v marci 2002	280 000	0
SR 9909 „Technická pomoc pre rozvoj systému označovania a identifikácie hospodárskych zvierat“	Harmonizácia legislatívy a elektronického systému registrácie fariem a zvierat. Harmonizácia je ukončená.	Ukončený vo februári 2002	130 000	0
SR 9909 „Dodávka techniky pre označovanie a identifikáciu zvierat“	Dodávka techniky v celkovej hodnote 999 127 EUR bola dodaná a inštalovaná	Ukončený v decembri 2002	1 250 000	500 000
SR 9909 „Dodávka techniky pre vybavenie Národného referenčného laboratória pre kontrolu kvality mlieka“	Technika v celkovej hodnote 890 584 EUR bola dodaná a inštalovaná v ŠPÚ	Ukončený v decembri 2002	1 000 000	1 068 075
SR 9909 „Technická pomoc pre identifikáciu hospodárskych zvierat“	3-dňový seminár zameraný na legislatívu v oblasti označovania zvierat, elektronickej registrácie fariem a zvierat	Ukončený v 2002		

SR 9909 „Technická pomoc - Rozvoj informačného systému v poľnohospodárstve“	Rozvoj aktivít ATIS v súlade s požiadavkami EÚ, spracovanie štatistických údajov pre hlavné agrárne komodity v SR (kalkulácia Standard Gross Margins), technická pomoc v oblasti FADN, harmonizácia registra fariem s registrom v EÚ	Ukončený v septembri 2002	240 000	0
Program SK 0005 – „Posilnenie veterinárnej a fytozsanitárnej kontroly“				
SK 0005 „Posilnenie veterinárnej a fytozsanitárnej kontroly na hraničných kontrolných bodoch“- technická pomoc	Technická pomoc pri vypracovaní technickej špecifikácie na dodávku techniky	Ukončený v júni 2002	120 000	
SK 0005 „Dodávka techniky pre posilnenie veterinárnej a fytozsanitárnej kontroly	Dodávka laboratórnej a informačnej techniky	Kontrakt podpísaný dec.2002	1 052 000	
Program SR 01/0T/02 „ Podpora systému potravinového dozoru“				
SR 01/0T/02 „ Podpora systému potravinového dozoru v rámci ochrany zdravia a spotrebiteľov“	Zavedenie koordinovaného a efektívneho systému potravinového dozoru. Twinigová zmluva pre twiningový projekt v trvaní 12 mesiacov bola podpísaná 30.9.2002	dodávka sa realizuje	350 000	0
SR 0104 „Dodávka techniky pre podporu potravinového dozoru“	Dodávka techniky	ukončenie december 2003	850 000	238 000

Prameň: MP SR

Vypracoval: VÚEPP (Ing. M. Fitz)

Poznámka: Údaje v stĺpcoch Grant Phare a Spolufinancovanie sú údajmi z finančného memoranda, ktoré predstavujú alokované čiastky, ktoré sa môžu líšiť od kontrahovaných.

Koneční užívatelia programov:

- Ministerstvo pôdohospodárstva SR,
- Okresné a krajské pozemkové, poľnohospodárske a lesnícke odbory ,
- Štátna veterinárna a potravinová správa SR,
- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky SR,
- Štátny plemenársky ústav SR,
- Odbytové organizácie výrobcov ovocia a zeleniny (Odbytová organizácia pre zeleninu SLOVZEL-Hurbanovo, Odbytové družstvo producentov ovocia SK FRUIT-Ostratice, Odbytové družstvo producentov ovocia a zeleniny ALLIUM-Madunice, Odbytová organizácia pre drobné ovocie - Bojnice, odbytová organizácia pre spracované produkty - Kolárovo, Odbytová organizácia pre špargľu - Leváre),
- Centrálny skúšobný laboratóriá pre kontrolu kvality mlieka – Žilina, Bratislava,
- Národné referenčné laboratórium pre kontrolu kvality mlieka v Nitre,
- Výskumný ústav živočíšnej výroby v Nitre.

Program SAPARD

V rámci efektívnej implementácie programu SAPARD vznikli nové požiadavky na úpravy programu. Vzhľadom na procedurálne postupy platné podľa nariadenia Rady ES 1268/1999, bolo potrebné v spolupráci s EK vypracovať upravené znenie programu SAPARD. Dňa 22.10.2002 monitorovací výbor programu SAPARD navrhované zmeny schválil. Následne dňa 18. novembra 2002 uskutočnilo zasadnutie STAR výboru, kde boli navrhnuté zmeny programu odsúhlasené.

V rámci poskytovanej pomoci na 9 opatrení, boli vykonané zmeny v opatreniach:

- č.6: Poľnohospodárske výrobné postupy smerujúce k ochrane životného prostredia,
- č.8: Rozvoj ľudských zdrojov,
- č.9: Technická pomoc,
- č.4 b: Diverzifikačné činnosti vo vidieckom priestore,
- č.7: Pozemkové úpravy.

Súčasťou zmien bola aj celková výška financovania jednotlivých opatrení v rámci celkového rozpočtu programu SAPARD. Zmena finančnej tabuľky vyplynula z požiadavky, aby sa presunuli financie do tých opatrení, ktoré už boli akreditované t.j. do opatrení:

- č. 1: Investície do poľnohospodárskych podnikov,
- č. 2: Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych a rybných výrobkov,
- č. 4a: Diverzifikačné činnosti vo vidieckom priestore pre neinfraštruktúrne investície,
- č. 5: Lesné hospodárstvo,
- č. 7: Pozemkové úpravy.

Po udelení rozhodnutia EK č. 299/2002 o pridelení riadenia pomoci z programu SAPARD vydala Agentúra SAPARD Metodické pokyny pre žiadateľov o finančnú pomoc z programu SAPARD na akreditované opatrenia. Do 25.11.2002 sa vypracovalo a zverejnilo 7 dodatkov k metodickým pokynom, ktoré reagovali najmä na zmeny v Pláne rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR, závery Monitorovacieho výboru pre program SAPARD a STAR výboru EK, resp. na zistenia z praxe. Zmeny sa premietli do formulárov žiadosti o poskytnutie finančnej pomoci z Programu SAPARD (3 dodatky). Dodatky č. 4 (rozšírenie alokácie a zjemnenie kritérií ekonomickej životaschopnosti) a č. 5 (riešenie problematiky záložného práva, posudzovania zlúčených, resp. rozdelených spoločností a zjednodušenie posudzovania schopnosti splácať svoje záväzky) by mali prispieť k zvýšenej absorpcii finančných prostriedkov programu SAPARD.

Prijímanie žiadosti v rámci neziskového opatrenia č. 7 – Pozemkové úpravy bolo pozastavené z dôvodu návrhu zmeny v Pláne rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR, týkajúcej sa určenia nového beneficienta z Okresných úradov na MP SR v súvislosti s nevytvorením špecializovanej štátnej správy, a tým nadväzujúceho financovania projektov.

Agentúra SAPARD uverejnila doteraz výzvy na predkladanie projektov v rámci 4 výberových kôl (30.6.2002, 31.8.2002, 30.9.2002 a 31.11.2002). Od júna 2002 do 25.11.2002 prijala na posudzovanie 80 žiadostí v celkovej výške uznateľných nákladov 924 273 tis. Sk (21 208 tis. EUR), z toho 461 387 tis. Sk (10 856 tis. EUR) tvorili zdroje z programu SAPARD (verejné výdavky hradené z EÚ a SR), čo predstavuje 43 % z disponibilných verejných výdavkov akreditovaných opatrení stanovených v Ročnej finančnej dohode na rok 2000. Vyradených bolo 6 projektov vo výške 35 729 tis. Sk (255 tis. EUR). Schválených bolo 26 projektov v celkovej výške 259 600 tis. Sk (5 957 tis. EUR), z čoho verejné finančné prostriedky z programu SAPARD sú 125 737 tis. Sk (2 884 tis. EUR), čo je nakontrahovaných 13 % z disponibilných verejných zdrojov programu.

So žiadateľmi, ktorých projekty boli schválené, uzatvorila Agentúra SAPARD zmluvy a prebieha realizácia projektov. Priemerná výška schváleného projektu predstavuje 9 985 tis. Sk (229 tis. EUR). Do konca roku 2002 bolo podaných 111 žiadostí a uzavretých 45 kontraktov.

Začiatkom novembra 2002 bola z programu SAPARD realizovaná prvá platba pre ukončený projekt na opatrenie č. 5 Investície do lesného hospodárstva (P. Ovseník, lesná technika v LUC k.ú Veľké Rovné) vo výške 1 700 tis. Sk z celkovej výšky uznateľných nákladov 3 419 tis. Sk.

Prehľad o záväzkoch a platbách v rámci programu SAPARD a o podpísaných zmluvách na jednotlivé projekty a výške finančnej pomoci zo SAPARDU uvádzajú Tabuľky P 83-84.

III. NÁVRHY OPATRENÍ NA REALIZÁCIU AGRÁRNEJ POLITIKY V ROKU 2004 A PREHĽAD HLAVNÝCH NARIADENÍ EÚ (PLATNÁ LEGISLATÍVA) PRI UPLATŇOVANÍ SPOLOČNEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ POLITIKY

• *legislatívna a normotvorná činnosť*

1. Návrh: **Novela zákona o Pôdohospodárskej platobnej agentúre o podpore podnikania v pôdohospodárstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Zdôvodnenie: *V súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ vzniknú nové poznatky a skutočnosti, ktoré bude potrebné legislatívne dotvoriť a rozpracovať*

Termín: roky 2003 - 2004

Zabezpečí: MP SR

2. Návrh: **Novela zákona č. 434/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 332 /1996 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve a s tým súvisiacich vykonávacích predpisov**

Zdôvodnenie: *Úloha vyplýva z Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky MP SR (úlohy na roky 2003 – 2006)*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

3. Návrh: **Vypracovať a schváliť legislatívu k národným dotáciám a jej notifikáciu s EÚ**

Zdôvodnenie: *Po vstupe SR do EÚ budú zachované určité formy národnej podpory. Do štyroch mesiacov po vstupe SR do EÚ bude štátna pomoc notifikovaná EK v súlade s nariadením 659/1999.*

Termín: rok 2003 – I. polrok 2004

Zabezpečí: MP SR

4. Návrh: **V rámci realizácie opatrení vyplývajúcich z revidovaného Národného programu pre prijatie Acquis communautaire:**

- **pokračovať v harmonizácii legislatívy pre potraviny v kapitole Voľný pohyb tovaru**
- **aktualizovať v súlade s novelou Zákona o potravinách Národný program úradnej kontroly potravín a pravidelne ročne vyhodnocovať**

Zdôvodnenie: *Priebežné opatrenia vyplývajúce z Koncepcie agrárnej a potravinovej politiky v oblasti harmonizácie legislatívy s EÚ*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

- **ekonomické nástroje a inštitucionálne opatrenia**

5. Návrh: **Zabezpečiť dôslednú celoplošnú propagáciu na oboznámenie potenciálnych žiadateľov o finančnú podporu z prostriedkov Európskej únie s podmienkami jej poskytovania**

Zdôvodnenie: Úloha vyplýva zo stavu čerpania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie, ktorý nastal v roku 2002 a 2003

Termín: roky 2003 - 2004

Zabezpečí: MP SR

6. Návrh: **Návrh koncepcie využitia poľnohospodárskej biomasy na energetické účely**

Zdôvodnenie: Na základe návrhu Koncepcie využívania obnoviteľných zdrojov energie, ktorú vláda SR prerokovala v apríli t.r.

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

7. Návrh: **Kontinuálne implementovať Politiku kvality vo vzťahu k typickým – tradičným a zemepisným chráneným poľnohospodárskym výrobkom a potravinám na národnej úrovni**

Zdôvodnenie: Úloha má väzbu na Nariadenia EÚ

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

8. Návrh: **I. odhad hospodárskeho výsledku odvetvia poľnohospodárstva podľa metodiky EÚ (ekonomický poľnohospodársky účet – skrátená forma) za rok 2004, definitívny ekonomický účet za rok 2003 (úplná forma)**

Zdôvodnenie: Úloha vyplýva z Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky MP SR (úlohy na roky 2003 – 2006)

Termín: november 2004

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: VÚEPP

- **európska integrácia a medzinárodná spolupráca**

9. Návrh: **Do termínu vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie 1. 5. 2004 zabezpečiť plne funkčnú Pôdohospodársku platobnú agentúru**

Zdôvodnenie: Agentúra bude uskutočňovať administráciu Spoločnej poľnohospodárskej politiky v SROK Podľa presného rozdelenia kompetencií budú jednotlivé divízie Pôdohospodárskej platobnej agentúry administrovať priame platby, trhové opatrenia, opatrenia v rámci Plánu rozvoja vidieka, Sektorového operačného programu a národné podpory

Termín: apríl 2004

Zabezpečí: MP SR

10. Návrh: **Opatrenia MP SR na vykonávanie potrebných schém EÚ**

Zdôvodnenie: Z hľadiska harmonizácie národnej legislatívy a aplikácie legislatívnych pravidiel EÚ v podmienkach SR bude potrebné do vstupu i po ňom priebežne prispôbovať a detailne špecifikovať jednotlivé nariadenia týkajúce sa poľnohospodárskych komodít (rastlinného i živočíšneho pôvodu).

Termín: priebežne - roky 2003 a 2004

Zabezpečí: MP SR

11. Návrh: Vybudovať systém centrálnej evidencie koní na báze funkčného systému evidencie zvierat a fariem hospodárskych zvierat

Zdôvodnenie: Vybudovanie centrálnej evidencie koní je v súlade s platnými nariadeniami EÚ, na základe ktorých majú byť sledované pohyby zvierat medzi jednotlivými farmami resp. krajinami. Opatrenie bude riešené v spolupráci so Štátnym plemenárskym ústavom SR, Plemenárskou inšpekciou SR, Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR, Výskumným ústavom živočíšnej výroby a príslušnými chovateľskými organizáciami.

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

12. Návrh: Priebežné zabezpečovanie plnej funkčnosti centrálnej evidencie hospodárskych zvierat a úpravy systému podľa požiadaviek EÚ

Zdôvodnenie: Systém centrálnej evidencie hospodárskych zvierat sa týka evidencie hovädzieho dobytku, oviec, kôz, ošípaných a koní. Systém je dôležitý z hľadiska sledovania presunov zvierat pri sledovaní zdravotného stavu zvierat a zároveň je dôležitý z hľadiska bezpečnosti potravín. Na realizáciu celého systému označovania, evidencie a vedenia centrálneho registra hovädzieho dobytku nadväzuje systém etiketácie hovädzieho mäsa, ktorý je od systému CE HZ závislý a nedá sa bez neho aplikovať. Etiketácia mäsa umožňuje priamu kontrolu koncových spotrebiteľov pri zisťovaní kvality a zdravotnej nezávadnosti nakupovaného mäsa. Tým i zabezpečuje zvýšenie dôvery spotrebiteľskej verejnosti k tomuto potravinovému článku, čo dáva reálny predpoklad na zvýšenie spotreby hovädzieho mäsa na Slovensku. Opatrenie bude riešené v spolupráci so Štátnym plemenárskym ústavom SR, Plemenárskou inšpekciou SR, Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR a Výskumným ústavom živočíšnej výroby. Toto opatrenie bude realizované každoročne.

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

• **domáci a zahraničný obchod**

13. Návrh: Zabezpečovať postupnú implementáciu obchodných mechanizmov podľa jednotlivých nariadení Rady EÚ, resp. Komisie EÚ pre poľnohospodárske a tzv. spracované poľnohospodárske výrobky v oblasti licenčnej politiky a poskytovania vývozných náhrad

Zdôvodnenie: Realizácia tohto opatrenia vyplýva z nutnosti harmonizácie postupov pri uplatňovaní licenčnej politiky a poskytovania vývozných náhrad s EÚ

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: Colné riaditeľstvo SR

14. Návrh: Informácia o čerpaní preferenčných dovozných kvót vyplývajúcich z medzinárodných dohôd uplatňovaných v roku 2003

Zdôvodnenie: Úloha vyplýva z Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky MP SR (úlohy na roky 2003 – 2006)

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

15. Návrh: **Príprava liberalizačnej pozície SR vo vzťahu k WTO v rámci nového kola mnohostranných obchodných rokovaní za poľnohospodárske a potravinárske výrobky v záujme rozširovania obchodných príležitostí SR na trhoch nových členských krajín EÚ**

Zdôvodnenie: *Úloha vyplýva z Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky MP SR (úlohy na roky 2003 – 2006)*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: VÚEPP

- **štrukturálna a regionálna politika a rozvoj vidieka**

16. Návrh: **Realizácia Plánu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR na roky 2004 – 2006**

Zdôvodnenie: *Úloha súvisí s predvstupovou a prístupovou stratégiou vstupu SR do EÚ*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: MF SR, MV a RR SR

17. Návrh: **Realizácia Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka**

Zdôvodnenie: *Úloha súvisí s predvstupovou a prístupovou stratégiou vstupu SR do EÚ*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: MF SR, MV a RR SR

- **veda a informatika**

18. Návrh: **Dôsledné zabezpečenie podpory informačno-komunikačnej technológie (IKT) formou rezortného ako aj globálneho informačného systému**

Zdôvodnenie: *Pre rozhodovacie procesy v rezorte pôdohospodárstva kvalitu rozhodnutí podmieňujú správne a rýchle informácie*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

19. Návrh: **Návrh na štrukturálne zmeny príspevkových organizácií rezortnej vedecko-výskumnej základne**

Zdôvodnenie: *Úloha vyplýva z Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky MP SR (úlohy na roky 2003 – 2006)*

Termín: rok 2004

Zabezpečí: MP SR

- **iné**

20. Návrh: **Vypracovať odpočet plnenia úloh v roku 2003 vyplývajúcich z rozpracovania opatrení zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstva v SR 2002 a zo Správy o lesnom hospodárstve v SR 2002“ a predložiť na schválenie porade vedenia MP SR**

Zdôvodnenie: *Touto úlohou sa v podstate vyhodnotí stav plnenia úloh v roku 2003 vyplývajúcich z návrhu opatrení na realizáciu agrárnej a lesníckej politiky v roku 2003, ktoré boli prijaté vedením MP SR a vládou SR v Správe o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR 2002 a Správe o lesnom hospodárstve v SR 2002. V súlade s uznesením vlády 958/2002 a 960/2002 tieto úlohy boli rozpracované materiálom č.12590/2002 a predložené na plnenie príslušným ministerstvám listom ministra pôdohospodárstva SR č.3729/2002-100. Informácia o priebežnom stave ich plnenia bola vzatá na vedomie vládou SR 11.6.2003 - záznam č.38 .*

Termín: november 2003

Zabezpečí: MP SR

Spolupráca: MF SR, MH SR, MŽP SR, MZV SR, MVRR SR, MPSVR SR a ŠÚ SR

21. Návrh: Vyškoliť poľnohospodárskych manažérov o podmienkach realizácie zjednodušeného systému priamych platieb a o trhových poriadkoch rastlinných a živočíšnych komodít, ktoré budú platiť od vstupu SR do EÚ

Zdôvodnenie: *Pripraviť podnikateľskú sféru na implementáciu novej poľnohospodárskej politiky v rámci členstva v EÚ*

Termín: december 2003

Zabezpečí: SPPK cez rezortné vzdelávacie inštitúcie

Spolupráca: MP SR

Prehľad hlavných nariadení EÚ pri uplatňovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky uvádza príloha č. 9.

IV. VÝCHODISKÁ PRE ROZPOČET ROKU 2004

Na základe nepriaznivého vývoja podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve v poslednom predvstupovom roku, ktoré charakterizuje najmä výrazný pokles cien poľnohospodárskych výrobkov pri náraste cien vstupov do poľnohospodárstva (roztváranie cenových nožníc) a priebeh extrémneho počasia s dôsledkami na pokles produkcie sa predpokladá, že bez uplatnenia mimoriadnej štátnej pomoci v roku 2003 nad rámec schváleného rozpočtu bude poľnohospodárstvo opäť vysoko stratovým odvetvím. To by sa negatívne prejavilo na schopnosti financovania jeho reprodukčných potrieb, prefinancovania realizácie projektov v rámci možného využitia predvstupových programov, hlavne programu SAPARD a následne na znížení konkurenčnej schopnosti slovenského poľnohospodárstva.

Pre rozpočet na rok 2004 sú v poľnohospodárstve a potravinárstve určujúcimi nasledovné základné dokumenty:

- Konceptia poľnohospodárstva a potravinárstva SR do roku 2005, schválená vládou SR,
- Strednodobý finančný výhľad na roky 2001-2004,
- Predbežné posúdenie dôsledkov uplatnenia návrhu EÚ v oblasti poľnohospodárstva po vstupe do EÚ,
- Prístupová zmluva EÚ a kandidátskych krajín,
- Návrh štátnej pomoci v roku 2004,
- Návrh východísk štátneho rozpočtu na rok 2004,
- Prechodné opatrenia uplatnenia Jednotnej platby na plochu (SAPS), EC EÚ.

Vzhľadom k tomu, že vláda SR ešte nerozhodla o výške doplatku priamych platieb EÚ poľnohospodárstvu v roku 2004 a o použití prostriedkov na rozvoj vidieka, **je návrh výdavkov do APK alternatívny a orientačný.**

Návrh MF SR vychádza z predpokladu, že štátny rozpočet SR využije možnosť národnej vyrovnávacej platby pre priame platby vo výške 15 %, čím ich celková úroveň dosiahne 40 % jednotkovej úrovne platieb EÚ-15. Celkový objem priamych platieb by dosiahol podľa MF SR 5 424 mil. Sk a mal by byť čiastočne pokrytý presunom zdrojov z ročného záväzku pre rozvoj vidieka vrátane príslušného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu vo výške 20 % tj. 1 257 mil. Sk. Z toho je 251 mil. Sk spoluúčasť SR (20%) a 1006 mil. Sk z EÚ (80%). Doplatok z výdavkov štátneho rozpočtu by mal byť vo výške 4 167 mil. Sk, z toho pohľadávka na priame platby z titulu vyplácania záväzkov EÚ od 1.12.2004 do 30.4.2005 predstavuje 3 394 mil. Sk a národný doplatok 773 mil. Sk. Skutočný národný doplatok priamych platieb po úhrade záväzku EÚ by bol teda iba 1 024 mil. Sk (251 mil. Sk + 773 mil. Sk). **Národný doplatok by tak predstavoval nie 15 %, ale iba 7,6 % priamych platieb.** Tento návrh predstavuje okrem nižšej úrovne priamych platieb oproti ostatným KK o 15 % i značné zníženie prostriedkov orientovaných na rozvoj vidieka (o 1,2 mld. Sk) týkajúci sa hlavne podpory znevýhodnených oblastí. MF SR predpokladá čerpanie prostriedkov na štrukturálne opatrenia na pomerne nízkej úrovni 1 821 mil. Sk pri spoluúčasti SR SR vo výške 546 mil. Sk.

Návrh MP SR vychádza z požiadavky rovnocenných podmienok s ostatnými KK, čo znamená:

- zachovanie celkového objemu prostriedkov orientovaného na rozvoj vidieka,
- dodržanie záväzku vlády SR na doplatenie priamych platieb do úrovne 55/60/65 % v rokoch 2004/2005/2006, čo predstavuje národné vyrovnávacie platby vo výške 30 % jednotkovej úrovne platieb EÚ-15.

V súlade so schválenými Východiskami na zostavenie štátneho rozpočtu na rok 2004, predkladáme nad rámec schválených výdavkov pre kapitolu rozpočtu MP SR návrh priorit, ktoré treba vykryť výdavkami štátneho rozpočtu. Tento návrh (bol uplatnený listom MP SR na Sekciu verejných výdavkov MF SR 8. júla 2003) sa dáva v zmysle bodu C.13 z uznesenia vlády č. 444/2003 z 5. júna 2003.

1. Priame platby do úrovne 7 458,0 mil. Sk (t.j. 55 % úrovne EÚ), pôvodný návrh z východísk povýšiť o **2 034,0 mil. Sk**
2. Štátnu pomoc zo štátneho rozpočtu SR v objeme **890,0 mil. Sk** (z toho pre Intervenčnú pôdohospodársku agentúru **400,0 mil. Sk**)
3. Bežné výdavky na činnosť:
  - Pôdohospodárskej platobnej agentúry v objeme 55,8 mil. Sk,
z toho: mzdy 33,0 mil. Sk
odvody poisťovným fondom 12,4 mil. Sk
tovary a služby 10,4 mil. Sk
  - Výkon štátnej veterinárnej starostlivosti podľa nariadení vlády, ktoré nadväzujú na 64 Nariadení EÚ v objeme 140,0 mil. Sk.

Z uvedeného vyplýva, že výdavky rozpočtované vo východiskách na ostatných bežných a kapitálových výdavkoch v objeme 3 580 mil. Sk sa zvyšujú o **195,8 mil. Sk.**

Výdavky do APK

v mil.Sk

Tabuľka č. 134

	Návrh MF			Návrh MP		
	ŠR SR	EÚ	Spolu	ŠR SR	EÚ	Spolu
Trhové opatrenia		798	798		798	798
Priame platby	773		773	6 201		6 201
+ presun z plánu rozvoja vidieka	251	1 006	1 257	251	1 006	1 257
Priame platby spolu	4 418	1 006	5 424	6 452	1 006	7 458
Rozvoj vidieka (záručná sekcia EAGGF)	1 006	4 011	5 017	1 006	4 011	5 017
Rozvoj vidieka (usmerňovacia sekcia EAGGF)	546	1 275	1 821	546	1 275	1 821
Rezerva na kurzové straty	291		291	291		291
Rozvoj vidieka na účely usmerňovacej sekcie EAGGF	1 202		1 202	1 202		1 202
Ostatné štátna pomoc				890		890
Ostatné bežné a kapitálové výdavky	3 580		3 580	3 776		3 776
Spolu	11 043	7 090	18 133	14 163	7 090	21 253

Prameň: Návrh východísk štátneho rozpočtu na rok 2004, MF SR, jún 2003

MP SR, júl 2003

Nad rámec uvedeného rozpočtu vo vyššie uvedenej tabuľke je treba zabezpečiť finančné prostriedky na úhradu faktúr zhotoviteľom projektov SAPARDU, kde beneficiantom je Ministerstvo pôdohospodárstva SR. Ide o opatrenie č. 7 – pozemkové úpravy, kde sa v roku 2004 kvantifikuje objem **600,0 mil. Sk**. Tieto prostriedky budú po ich úhrade refundované Sapardom. Ide o prostriedky nevyhnutné len na dobu prechodnú, pretože po ukončení opatrenia č. 7 zo Sapardu.